

ЗАКОН за енергетиката

Обн., ДВ, бр. 107 от 9.12.2003 г., изм., бр. 18 от 5.03.2004 г., в сила от 5.03.2004 г., изм. и доп., бр. 18 от 25.02.2005 г., в сила от 20.01.2005 г., изм., бр. 95 от 29.11.2005 г., в сила от 1.03.2006 г., бр. 30 от 11.04.2006 г., в сила от 12.07.2006 г., изм. и доп., бр. 65 от 11.08.2006 г., в сила от 11.08.2006 г., бр. 74 от 8.09.2006 г., в сила от 8.09.2006 г., изм., бр. 49 от 19.06.2007 г., изм. и доп., бр. 55 от 6.07.2007 г., в сила от 6.07.2007 г., изм., бр. 59 от 20.07.2007 г., в сила от 1.03.2008 г., бр. 36 от 4.04.2008 г., изм. и доп., бр. 43 от 29.04.2008 г., доп., бр. 98 от 14.11.2008 г., в сила от 14.11.2008 г., изм., бр. 35 от 12.05.2009 г., в сила от 12.05.2009 г., изм. и доп., бр. 41 от 2.06.2009 г., бр. 42 от 5.06.2009 г., изм., бр. 82 от 16.10.2009 г., в сила от 16.10.2009 г., бр. 103 от 29.12.2009 г., изм. и доп., бр. 54 от 16.07.2010 г., в сила от 16.07.2010 г., изм., бр. 97 от 10.12.2010 г., в сила от 10.12.2010 г., изм. и доп., бр. 35 от 3.05.2011 г., в сила от 3.05.2011 г., доп., бр. 47 от 21.06.2011 г., в сила от 21.06.2011 г., изм., бр. 38 от 18.05.2012 г., в сила от 1.07.2012 г., изм. и доп., бр. 54 от 17.07.2012 г., в сила от 17.07.2012 г., изм., бр. 82 от 26.10.2012 г., в сила от 26.11.2012 г., бр. 15 от 15.02.2013 г., в сила от 1.01.2014 г., доп., бр. 20 от 28.02.2013 г., в сила от 28.02.2013 г., бр. 23 от 8.03.2013 г., в сила от 8.03.2013 г., изм. и доп., бр. 59 от 5.07.2013 г., в сила от 5.07.2013 г., изм., бр. 66 от 26.07.2013 г., в сила от 26.07.2013 г., бр. 98 от 28.11.2014 г., в сила от 28.11.2014 г., бр. 14 от 20.02.2015 г., изм. и доп., бр. 17 от 6.03.2015 г., в сила от 6.03.2015 г., бр. 35 от 15.05.2015 г., в сила от 15.05.2015 г., доп., бр. 48 от 27.06.2015 г., в сила от 30.06.2015 г., изм. и доп., бр. 56 от 24.07.2015 г., в сила от 24.07.2015 г., доп., бр. 42 от 3.06.2016 г., изм. и доп., бр. 47 от 21.06.2016 г., бр. 105 от 30.12.2016 г., доп., бр. 51 от 27.06.2017 г., изм., бр. 58 от 18.07.2017 г., в сила от 18.07.2017 г., изм. и доп., бр. 102 от 22.12.2017 г., в сила от 1.01.2018 г., доп., бр. 103 от 28.12.2017 г., в сила от 1.01.2018 г., изм., бр. 7 от 19.01.2018 г., изм. и доп., бр. 38 от 8.05.2018 г., в сила от 8.05.2018 г., изм., бр. 57 от 10.07.2018 г., в сила от 1.07.2018 г., изм. и доп., бр. 64 от 3.08.2018 г., в сила от 3.08.2018 г., бр. 77 от 18.09.2018 г., в сила от 1.01.2019 г., бр. 83 от 9.10.2018 г., бр. 91 от 2.11.2018 г., изм., бр. 103 от 13.12.2018 г., в сила от 13.12.2018 г., изм. и доп., бр. 17 от 26.02.2019 г., бр. 41 от 21.05.2019 г., в сила от 21.05.2019 г., бр. 79 от 8.10.2019 г., в сила от 8.10.2019 г., доп., бр. 25 от 20.03.2020 г., бр. 38 от 24.04.2020 г., в сила от 24.04.2020 г., изм. и доп., бр. 57 от 26.06.2020 г., в сила от 26.06.2020 г., бр. 9 от 2.02.2021 г., в сила от 2.02.2021 г., бр. 21 от 12.03.2021 г., в сила от 12.03.2021 г., бр. 8 от 28.01.2022 г., в сила от 1.01.2022 г., бр. 9 от 1.02.2022 г., в сила от 1.02.2022 г., изм., бр. 99 от 13.12.2022 г., в сила от 1.12.2022 г., бр. 102 от 23.12.2022 г., в сила от 1.01.2023 г., изм. и доп., бр. 11 от 2.02.2023 г.

Глава първа ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Чл. 1. (Доп. - ДВ, бр. 74 от 2006 г., изм., бр. 49 от 2007 г., бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г., доп., бр. 11 от 2023 г.) Този закон урежда обществените отношения, свързани с осъществяването на дейностите по производство, внос и износ, пренос, разпределение, съхранение на електрическа и топлинна енергия и природен газ, пренос на нефт и нефтопродукти по тръбопроводи, търговия с електрическа и топлинна енергия и природен газ, както и правомощията на държавните органи по определянето на енергийната политика, регулирането и контрола.

Чл. 2. (1) Основните цели на този закон са създаване на предпоставки за:

1. качествено и сигурно задоволяване потребностите на обществото от електрическа и топлинна енергия и природен газ;
2. енергийно развитие и енергийна сигурност на страната при ефективно използване на енергията и енергийните ресурси;

3. създаване и развитие на конкурентен и финансово стабилен енергиен пазар;
 4. енергийни доставки при минимални разходи;
 5. (отм. - ДВ, бр. 49 от 2007 г.);
 6. насърчаване на комбинираното производство на електрическа и топлинна енергия;
 7. (нова - ДВ, бр. 74 от 2006 г., изм., бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г., бр. 11 от 2023 г.) развитие на инфраструктури за пренос, разпределение и съхранение на електрическа енергия и природен газ и за пренос на нефт или нефтопродукти на територията на страната и през нея.
- (2) (Изм. и доп. - ДВ, бр. 74 от 2006 г., бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г., доп., бр. 11 от 2023 г.) Производството, вносът, износът, преносът, разпределението, съхранението и търговията с електрическа и топлинна енергия, природен газ, нефт и нефтопродукти се извършват при гарантиране защитата на живота и здравето на гражданите, собствеността, околната среда, сигурността на доставките, интересите на потребителите и националните интереси.

Глава втора **ЕНЕРГИЙНА ПОЛИТИКА**

Раздел I **Държавно управление в енергетиката**

Чл. 3. (Изм. - ДВ, бр. 103 от 2009 г.) (1) Държавната политика в енергетиката се осъществява чрез Народното събрание и Министерския съвет.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 38 от 2018 г., в сила от 8.05.2018 г.) Народното събрание приема Стратегия за устойчиво енергийно развитие на Република България по предложение на Министерския съвет, с която се определят основните цели, етапи, средства и методи за развитие на енергетиката.

(3) (Изм. – ДВ, бр. 38 от 2018 г., в сила от 8.05.2018 г.) Министерският съвет ръководи енергетиката на страната в съответствие с приетата от Народното събрание стратегия.

Чл. 4. (1) (Изм. - ДВ, бр. 74 от 2006 г., бр. 59 от 2013 г., в сила от 5.07.2013 г., бр. 14 от 2015 г.) Енергийната политика на страната се провежда от министъра на енергетиката.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 74 от 2006 г., бр. 59 от 2013 г., в сила от 5.07.2013 г., бр. 14 от 2015 г.) Министърът на енергетиката:

1. (изм. - ДВ, бр. 103 от 2009 г., бр. 38 от 2018 г., в сила от 8.05.2018 г.) разработва и внася за одобряване от Министерския съвет Стратегия за устойчиво енергийно развитие на Република България;
2. приема краткосрочни, средносрочни и дългосрочни общи прогнозни енергийни баланси на страната в съответствие с приетата стратегия;
3. (доп. - ДВ, бр. 74 от 2006 г.) внася за утвърждаване от Министерския съвет списък на стратегическите обекти от национално значение в енергетиката, в т. ч. и тези, добиващи местни твърди горива;
4. (доп. - ДВ, бр. 74 от 2006 г., изм., бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) определя със заповед задължителни показатели за степента на надеждност на снабдяването с електрическа енергия, както и мерки за покриването им;
- 4а. (нова - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г., изм., бр. 41 от 2019 г., в сила от 21.05.2019 г.) е компетентен орган по въпросите за сигурността на доставките на природен газ по смисъла на Регламент (ЕС) 2017/1938 на Европейския парламент и на Съвета от 25 октомври 2017 г. относно мерките за гарантиране на сигурността на доставките на газ и за отмяна на Регламент (ЕС) № 994/2010 (ОВ, L 280/1 от 28 октомври 2017 г.), наричан по-нататък "Регламент (ЕС) 2017/1938";

5. (доп. - ДВ, бр. 35 от 2011 г., в сила от 3.05.2011 г., изм., бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) определя необходимите нови мощности за производство на електрическа енергия и обнародва описа на необходимите нови мощности в "Държавен вестник";
- б. внася за утвърждаване от Министерския съвет опис на нови обособени територии за разпределение на природен газ и за изменение на съществуващи обособени територии за разпределение на природен газ, за които не е издадена лицензия, и го обнародва в "Държавен вестник";
7. одобрява програми и стратегии за реструктуриране в енергетиката;
8. определя обща годишна квота за задължително изкупуване на електрическа енергия от производители, ползващи местни първични енергийни източници (на гориво), до 15 на сто от цялата първична енергия, необходима за производството на електрическа енергия, консумирана в страната за всяка календарна година, по съображения за сигурност на снабдяването;
9. (отм. - ДВ, бр. 49 от 2007 г.);
10. (доп. - ДВ, бр. 74 от 2006 г., отм., бр. 49 от 2007 г.);
11. (изм. - ДВ, бр. 74 от 2006 г., бр. 59 от 2013 г., в сила от 5.07.2013 г., бр. 14 от 2015 г., бр. 35 от 2015 г., в сила от 15.05.2015 г.) изготвя и внася за одобрение от Министерския съвет:
- а) всеобхватна оценка на потенциала за прилагане на високоефективното комбинирано производство на топлинна и електрическа енергия и на ефективни районни отоплителни и охладителни системи;
- б) анализ на разходите и ползите като част от всеобхватната оценка по буква "а", който обхваща оценка на програми по чл. 6, ал. 1 и проекти за установяване на икономически най-ефективната и изгодна възможност за отопление или охлаждане; анализът може да е част от екологичната оценка на програмата и на проектите, ако такива се предвиждат;
- в) анализ на националния потенциал като част от всеобхватната оценка по буква "а" и оценка на постигнатия напредък от увеличаване дела на високоефективното комбинирано производство в брутното потребление на електрическа енергия;
- г) мерки за развитие на ефективна отоплителна и охладителна инфраструктура и/или за подпомагане на развитието на високоефективно комбинирано производство на енергия и използване на топлинна и охладителна енергия, генерирани на базата на отпадна топлина и възобновяеми енергийни източници, в съответствие с оценката и анализа по букви "а", "б" и "в";
12. прави предложения за създаване и съхраняване на държавни резерви и военновременни запаси в енергетиката;
13. утвърждава нормативи за резервите на горива, необходими за сигурно енергоснабдяване;
14. (изм. - ДВ, бр. 38 от 2018 г., в сила от 8.05.2018 г.) е администратор на държавни помощи и минимални помощи в областта на енергетиката;
15. осъществява контрол в предвидените от този закон случаи;
16. дава разрешение за търсене и проучване на енергийни ресурси и организира дейността по предоставяне на концесии за добив на енергийни ресурси и за изграждане на хидроенергийни обекти;
17. ежегодно издава бюлетин за състоянието и развитието на енергетиката;
18. формира и провежда държавна политика, свързана с дейностите по пренос на нефт и нефтопродукти чрез тръбопроводи за пренос на и през територията на страната;
- 18а. (нова - ДВ, бр. 74 от 2006 г., изм. и доп., бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) представлява държавата в отношенията с други държави, както и с търговски дружества по всички въпроси, свързани с прилагането на Договора към Енергийната харта и с реализацията на проекти за изграждане на транснационални инфраструктури за пренос на електрическа енергия, природен газ и нефт и за интегриране на националния пазар на електрическа енергия и природен газ на регионално равнище;

18б. (нова - ДВ, бр. 74 от 2006 г., в сила от 1.01.2007 г., изм., бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) предоставя на компетентните институции на Европейския съюз информацията, предвидена в правото на Европейския съюз;

18в. (нова - ДВ, бр. 74 от 2006 г., в сила от 1.01.2007 г., изм., бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) в съответствие с правомощията си отправя до компетентните институции на Европейския съюз искания и уведомления за предоставяне на временно освобождаване от прилагането на разпоредби от правото на Европейския съюз и преходни периоди в областта на енергетиката в случаите, предвидени в правото на Европейския съюз;

18г. (нова - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) организира и контролира изпълнението на Националния план за инвестиции за периода 2013 - 2020 г. и представя на Европейската комисия считано от 2014 г. ежегодно до 31 януари обобщен доклад за неговото изпълнение въз основа на докладите на енергийните предприятия, за които възникват задължения съгласно този план;

18д. (нова – ДВ, бр. 25 от 2020 г.) след одобрение от Европейската комисия на Националната рамка за инвестиции за периода 2021 – 2030 г. организира и контролира нейното изпълнение при условия и по ред, определени с наредба на Министерския съвет по предложение на министъра на енергетиката;

19. издава предвидените в закона подзаконовни нормативни актове съобразно своята компетентност;

20. представлява Република България в международни организации в областта на енергетиката;

21. (нова – ДВ, бр. 17 от 2015 г., в сила от 6.03.2015 г., доп., бр. 38 от 2018 г., в сила от 8.05.2018 г.) издава съвместно с министъра на финансите и министъра на икономиката наредба за намаляване на тежестта, свързана с разходите за енергия от възобновяеми източници и от високоефективно комбинирано производство на електрическа и топлинна енергия, съгласно Насоките относно държавната помощ за опазване на околната среда и за енергетика за периода 2014 – 2020 г. (ОВ, С 200/1 от 28 юни 2014 г.);

22. (нова – ДВ, бр. 56 от 2015 г., в сила от 24.07.2015 г.) издава наредба за публично оповестяване и оптимизиране на разходите на търговските дружества с 50 и над 50 на сто държавно или общинско участие в капитала, съвместно с принципала на дружествата, извършващи дейности по този закон;

23. (предишна т. 21 – ДВ, бр. 17 от 2015 г., в сила от 6.03.2015 г., предишна т. 22, бр. 56 от 2015 г., в сила от 24.07.2015 г.) има и други правомощия, възложени му с други нормативни актове.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 103 от 2009 г., бр. 38 от 2018 г., в сила от 8.05.2018 г.) Приетата от Народното събрание стратегия по чл. 3, ал. 2 се обнародва в "Държавен вестник".

(4) (Нова – ДВ, бр. 38 от 2018 г., в сила от 8.05.2018 г.) Компетентните органи предоставят на министъра на енергетиката необходимата информация с оглед правомощията му по ал. 2, т. 14.

Чл. 5. (1) (Изм. - ДВ, бр. 59 от 2013 г., в сила от 5.07.2013 г., бр. 14 от 2015 г., доп., бр. 38 от 2018 г., в сила от 8.05.2018 г.) Списъкът по чл. 4, ал. 2, т. 3 на стратегическите обекти от национално значение в енергетиката и хидроенергийните системи, които са част от тях, с актуална оценка на състоянието и рисковете, свързани с икономическото им състояние и сигурността на експлоатация, се съставя ежегодно в Министерството на енергетиката и се внася от министъра на енергетиката за утвърждаване от Министерския съвет.

(2) Лицата, извършващи дейност по този закон чрез обекти, включени в списъка по ал. 1, се ползват със защита, която включва:

1. (доп. - ДВ, бр. 74 от 2006 г.) организиране и контрол на физическа защита (охрана) на обекти, осъществявана от органите на Министерството на вътрешните работи или от лица, осъществяващи дейност по реда на Закона за частната охранителна дейност;

2. информационна закрила, осъществявана чрез административни, организационни и технически мерки.

(3) Защитата по ал. 2 е за сметка на лицата, извършващи дейност по този закон чрез обекти, включени в списъка по ал. 1.

(4) (Нова - ДВ, бр. 74 от 2006 г., изм., бр. 35 от 2009 г., в сила от 12.05.2009 г., бр. 59 от 2013 г., в сила от 5.07.2013 г., бр. 14 от 2015 г.) Лицата, извършващи дейност по този закон чрез обекти, включени в списъка по ал. 1, осъществяват дейности и мероприятия за работа при бедствия и във военно време, възложени им от министъра на енергетиката.

Чл. 6. (1) Кметовете на общини изискват от енергийните предприятия на територията на общината прогнози за развитие на потреблението на електрическа и топлинна енергия и природен газ, програми и планове за енергоснабдяване, топлоснабдяване и газоснабдяване.

(2) Кметовете на общини по предложение на енергийните предприятия задължително предвиждат в общите и подробните устройствени планове благоустройствени работи, необходими за изпълнение на програмите и плановете по ал. 1.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 74 от 2006 г.) Кметовете на общини осигуряват изграждането, експлоатацията, поддържането и развитието на мрежите и съоръженията за външно осветление на територията на общината за имоти - общинска собственост.

Чл. 7. (1) (Изм. и доп. - ДВ, бр. 74 от 2006 г., изм., бр. 59 от 2013 г., в сила от 5.07.2013 г., бр. 14 от 2015 г.) При провеждането на държавната политика в областта на енергетиката министърът на енергетиката може да се подпомага от браншовите камари и организации на енергетиците и на такива, добиващи енергийни ресурси.

(2) (Доп. - ДВ, бр. 74 от 2006 г.) Работодателите в енергетиката могат да създават и да членуват в браншови камари и организации на енергетиците и на такива, добиващи енергийни ресурси.

(3) (Доп. - ДВ, бр. 74 от 2006 г.) Браншовите камари и организации на енергетиците и на такива, добиващи енергийни ресурси, се регистрират при условията и по реда на Закона за юридическите лица с нестопанска цел.

(4) (Доп. - ДВ, бр. 74 от 2006 г.) Браншовите камари и организации на енергетиците и на такива, добиващи енергийни ресурси:

1. имат за цел представителство и защита на общите интереси на своите членове;
2. могат да преговарят със синдикатите по въпроси от взаимен интерес и да са страна при подписването на браншови колективен трудов договор;
3. (доп. - ДВ, бр. 74 от 2006 г.) разработват правила за добрите производствени практики, модели на системи за анализ на опасностите при производството на енергия и/или добива на енергийни ресурси, както и други професионални изисквания;
4. участват в разработването на стратегии, анализи, програми и становища за развитие на бранша и съдействат за тяхното изпълнение;
5. (доп. - ДВ, бр. 74 от 2006 г.) създават база данни за експерти в бранша за оказване на съдействие на производителите на енергия и на тези, добиващи енергийни ресурси, както и на държавните органи;
6. (доп. - ДВ, бр. 74 от 2006 г.) разработват етичен кодекс, регламентиращ професионалната етика в бранша и недопускане на нелоялна конкуренция между производителите на енергия и на тези, добиващи енергийни ресурси;
7. (доп. - ДВ, бр. 74 от 2006 г.) информират компетентните органи за извършени нарушения при производството и търговията с енергия и/или добива на енергийни ресурси и природен газ;
8. дават становище по промени в нормативните актове за съответния бранш;
9. организират и провеждат професионално обучение;
10. изпълняват и други функции, възложени им със закон.

(5) (Доп. - ДВ, бр. 74 от 2006 г.) Държавните органи и органите на браншовите камари и организации на енергетиците си сътрудничат и взаимно се информират за установени нарушения при производството и/или търговията с енергия и/или добива на енергийни ресурси и природен газ.

(6) (Доп. - ДВ, бр. 74 от 2006 г.) Държавните органи, институции и ведомства, органите на местното самоуправление и местната администрация оказват съдействие и предоставят информация на браншовите камари и организации на енергетиците и на такива, добиващи енергийни ресурси, необходима за осъществяване на функциите им, предвидени по този закон.

Чл. 7а. (Нов - ДВ, бр. 98 от 2008 г., в сила от 14.11.2008 г., отм., бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г., нов, бр. 20 от 2013 г., в сила от 28.02.2013 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 59 от 2013 г., в сила от 5.07.2013 г., бр. 14 от 2015 г.) За защита интересите на потребителите към министъра на енергетиката се създава Обществен съвет като консултативно звено за решаване на проблеми от специалната компетентност на министъра, определена в този закон.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 59 от 2013 г., в сила от 5.07.2013 г., бр. 14 от 2015 г.) В състава на Обществения съвет по ал. 1 се включват представители на Министерството на енергетиката, потребителски сдружения, научни съюзи, синдикални организации и юридически лица с нестопанска цел.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 59 от 2013 г., в сила от 5.07.2013 г., бр. 14 от 2015 г.) Общественият съвет по ал. 1 се създава със заповед на министъра на енергетиката.

(4) Със заповедта по ал. 3 се определят въпросите, които Общественият съвет разглежда, както и условията и редът за осъществяване на неговата дейност.

Раздел II

Енергийно прогнозиране и планиране

Чл. 8. (1) (Изм. - ДВ, бр. 74 от 2006 г., бр. 59 от 2013 г., в сила от 5.07.2013 г., бр. 14 от 2015 г., бр. 38 от 2018 г., в сила от 8.05.2018 г.) Стратегия за устойчиво енергийно развитие на Република България се разработва от министъра на енергетиката.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 74 от 2006 г., бр. 59 от 2013 г., в сила от 5.07.2013 г., бр. 14 от 2015 г., бр. 38 от 2018 г., в сила от 8.05.2018 г.) Министерството на енергетиката изготвя програми и стратегии за реструктуриране в енергетиката въз основа на Стратегия за устойчиво енергийно развитие на Република България, които се одобряват от министъра на енергетиката. Приватизацията на търговските дружества в енергетиката се извършва в съответствие с одобрените от министъра на енергетиката програми и стратегии за реструктуриране в енергетиката.

(3) Общите прогнозни енергийни баланси са краткосрочни, средносрочни и дългосрочни. Те се изготвят на базата на:

1. (изм. - ДВ, бр. 74 от 2006 г.) прогнози, проучвания и планове на предприятия, които осъществяват дейности по добив, преработка, преобразуване, пренос и разпределение на енергийни ресурси и енергия;
2. информация от общите констативни енергийни баланси;
3. информация от Националния статистически институт.

(4) (Изм. - ДВ, бр. 74 от 2006 г., бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г., бр. 59 от 2013 г., в сила от 5.07.2013 г., бр. 14 от 2015 г.) Министърът на енергетиката определя необходимите нови мощности за производство на електрическа енергия по чл. 4, ал. 2, т. 5 в интерес на сигурността на снабдяването с електрическа енергия, за изпълнение на задълженията за дял на енергията от възобновяеми източници в брутно крайно потребление на енергия, както и в интерес на опазването на околната среда и насърчаването на нови технологии, когато посредством пазарните механизми за инвестиции тези цели не могат да бъдат осигурени, въз основа на:

1. общите прогнозни енергийни баланси;
 2. задължителните показатели за степента на надеждност на снабдяването с електрическа енергия;
 3. десетгодишния план за развитие на електропреносната мрежа;
 4. докладите по чл. 13 от Закона за енергията от възобновяеми източници за изпълнение на Националния план за действие за енергията от възобновяеми източници.
- (5) (Изм. и доп. - ДВ, бр. 74 от 2006 г., изм., бр. 103 от 2009 г., бр. 59 от 2013 г., в сила от 5.07.2013 г., бр. 14 от 2015 г., бр. 38 от 2018 г., в сила от 8.05.2018 г.) Министърът на енергетиката провежда енергийна политика, насочена към енергийно развитие на страната при ефективно използване на енергията и енергийните ресурси и задоволяване потребностите на обществото от електрическа и топлинна енергия, природен газ, нефтопродукти и твърди горива въз основа на общите прогнозни енергийни баланси и в съответствие с приетата от Народното събрание Стратегия за устойчиво енергийно развитие на Република България.
- (6) (Изм. - ДВ, бр. 74 от 2006 г., бр. 59 от 2013 г., в сила от 5.07.2013 г., бр. 14 от 2015 г.) Министърът на енергетиката извършва наблюдение върху сигурността на снабдяването и публикува предвидените и предприетите мерки, резултатите от наблюдението и насоките на енергийната политика в бюлетина по чл. 4, ал. 2, т. 17, както и на страницата на Министерството на енергетиката в Интернет.

Чл. 9. (1) (Доп. - ДВ, бр. 74 от 2006 г.) Предприятията, които осъществяват дейности по добив на енергийни ресурси, преработка и търговия с горива, преобразуване, пренос, разпределение и търговия с енергия и природен газ:

1. (доп. - ДВ, бр. 74 от 2006 г.) извършват проучвания и анализи, разработват краткосрочни, средносрочни и дългосрочни прогнози за добива на енергийни ресурси, преработката и търговията с горива и енергия и приемат съответните планове за тяхното осигуряване;
 2. (изм. - ДВ, бр. 74 от 2006 г., доп., бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г., изм., бр. 59 от 2013 г., в сила от 5.07.2013 г., бр. 14 от 2015 г.) изготвят най-малко веднъж на две години и представят на министъра на енергетиката планове за рехабилитация, за предприемане на мерки за подобряване ефективността на съществуващите производствени мощности и мрежи, за изграждане при минимални разходи на нови мощности и мрежи и информация за инвестиционните проекти в изпълнение на Регламент (ЕС, ЕВРАТОМ) № 833/2010 на Комисията от 21 септември 2010 г. за прилагане на Регламент (ЕС, ЕВРАТОМ) № 617/2010 на Съвета относно съобщаването на Комисията на инвестиционни проекти за енергийна инфраструктура в Европейския съюз (ОВ, L 248/36 от 22 септември 2010 г.). Плановете се придружават от технико-икономически, финансов и екологичен анализ и варианти за енергоспестяване.
- (2) (Доп. - ДВ, бр. 74 от 2006 г.) Прогнозите по ал. 1, заедно със съответната отчетна информация и с изготвените предварителни проучвания и списък на необходимите нови производствени мощности и мрежи и обекти за съхранение на природен газ, се представят, както следва:
1. (изм. - ДВ, бр. 74 от 2006 г., бр. 59 от 2013 г., в сила от 5.07.2013 г., бр. 14 от 2015 г.) на министъра на енергетиката;
 2. (доп. - ДВ, бр. 18 от 2005 г., изм., бр. 17 от 2015 г., в сила от 6.03.2015 г.) на Комисията за енергийно и водно регулиране;
 3. на кметовете на съответните общини за изпълнение на задълженията по чл. 6;
 4. (доп. - ДВ, бр. 74 от 2006 г., изм., бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) на операторите на преносни мрежи;
 5. (изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) на операторите на разпределителни мрежи.

(3) (Изм. и доп. - ДВ, бр. 74 от 2006 г., изм., бр. 59 от 2013 г., в сила от 5.07.2013 г., бр. 14 от 2015 г.) Съдържанието, структурата, условията и редът за представяне на информацията по ал. 1 и 2 се определят с наредба на министъра на енергетиката.

(4) (Нова - ДВ, бр. 74 от 2006 г., изм. и доп., бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г., изм., бр. 59 от 2013 г., в сила от 5.07.2013 г., бр. 14 от 2015 г., бр. 17 от 2015 г., в сила от 6.03.2015 г.) Съдържанието, структурата, условията и редът за представяне на информацията по чл. 4, ал. 2, т. 18б и 18г и по чл. 21, ал. 1, т. 7, 24, 26 и 27 се определят с наредба на Министерския съвет по предложение на министъра на енергетиката и на Комисията за енергийно и водно регулиране.

Глава трета

РЕГУЛИРАНЕ НА ДЕЙНОСТИТЕ В ЕНЕРГЕТИКАТА

Раздел I

Комисия за енергийно и водно регулиране

(Загл. изм. - ДВ, бр. 18 от 2005 г., бр. 17 от 2015 г., в сила от 6.03.2015 г.)

Чл. 10. (1) (Изм. - ДВ, бр. 18 от 2005 г., бр. 17 от 2015 г., в сила от 6.03.2015 г.)

Регулирането на дейностите в енергетиката и във водоснабдяването и канализацията се осъществява от Комисия за енергийно и водно регулиране, наричана по-нататък "комисията".
(2) Комисията е независим специализиран държавен орган - юридическо лице, със седалище София.

(3) (Нова - ДВ, бр. 17 от 2015 г., в сила от 6.03.2015 г.) При осъществяване на своите правомощия комисията е независима от изпълнителната власт и дейността ѝ се осъществява въз основа на независимост, безпристрастност, професионализъм, почтеност, последователност, публичност и прозрачност. Комисията се отчита за дейността си пред Народното събрание.

Чл. 11. (1) (Изм. - ДВ, бр. 18 от 2005 г., бр. 54 от 2010 г., в сила от 16.07.2010 г., бр.

17 от 2015 г., в сила от 6.03.2015 г., бр. 9 от 2022 г., в сила от 1.02.2022 г.) Комисията е колегиален орган и се състои от 5 членове, включително председател.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 18 от 2005 г., бр. 54 от 2010 г., в сила от 16.07.2010 г., бр. 17 от 2015 г., в сила от 6.03.2015 г.) Председателят и останалите членове на комисията се избират и освобождават от Народното събрание.

(3) (Доп. - ДВ, бр. 54 от 2010 г., в сила от 16.07.2010 г.) Мандатът на членовете на комисията е 5 години с право на не повече от два пълни последователни мандата.

(4) (Нова - ДВ, бр. 54 от 2010 г., в сила от 16.07.2010 г., изм., бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г., отм., бр. 17 от 2015 г., в сила от 6.03.2015 г.)

(5) (Нова - ДВ, бр. 54 от 2010 г., в сила от 16.07.2010 г., изм., бр. 17 от 2015 г., в сила от 6.03.2015 г.) Изборът на нови членове на комисията се произвежда не по-рано от три месеца и не по-късно от един месец преди изтичането на мандата на действащите членове.

Членовете на комисията продължават да изпълняват функциите си и след изтичането на мандата им до встъпване в длъжност на новите членове.

Чл. 12. (1) (Доп. - ДВ, бр. 18 от 2005 г., изм., бр. 54 от 2010 г., в сила от 16.07.2010 г., бр. 17 от 2015 г., в сила от 6.03.2015 г.) За членове на комисията могат да бъдат избирани дееспособни български граждани, които:

1. имат завършено висше образование с образователно-квалификационна степен "магистър";

2. (изм. – ДВ, бр. 57 от 2020 г., в сила от 26.06.2020 г.) притежават добра професионална репутация и не по-малко от 5 години:

а) (изм. – ДВ, бр. 9 от 2022 г., в сила от 1.02.2022 г.) стаж в областта на енергетиката – за двама от членовете на комисията;

б) стаж в областта на водоснабдяването и канализацията – за двама от членовете на комисията;

в) (отм. – ДВ, бр. 9 от 2022 г., в сила от 1.02.2022 г.);

г) (отм. – ДВ, бр. 9 от 2022 г., в сила от 1.02.2022 г.);

д) (доп. – ДВ, бр. 57 от 2020 г., в сила от 26.06.2020 г.) стаж на ръководна длъжност в областта на енергетиката или в областта на водоснабдяването и канализацията – за председателя на комисията;

3. не са осъждани на лишаване от свобода за умишлено престъпление от общ характер.

(2) (Доп. - ДВ, бр. 18 от 2005 г., изм., бр. 42 от 2009 г., бр. 17 от 2015 г., в сила от 6.03.2015 г., бр. 7 от 2018 г.) Членовете на комисията не могат да бъдат свързани лица по смисъла на Закона за противодействие на корупцията и за отнемане на незаконно придобитото имущество.

(3) (Доп. - ДВ, бр. 42 от 2009 г., изм., бр. 97 от 2010 г., в сила от 10.12.2010 г., бр. 17 от 2015 г., в сила от 6.03.2015 г.) Членовете на комисията не могат да заемат друга платена длъжност или да извършват друга платена дейност освен по международни проекти и програми, свързани с дейността на комисията, научна, преподавателска или дейност, регламентирана в Закона за авторското право и сродните му права.

(4) (Отм. – ДВ, бр. 17 от 2015 г., в сила от 6.03.2015 г., нова, бр. 103 от 2017 г., в сила от 1.01.2018 г.) Обстоятелството по чл. 12, ал. 1, т. 3 се установява служебно.

(5) Възнагражденията на членовете на комисията се определят, както следва:

1. (изм. - ДВ, бр. 18 от 2005 г., бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) на председателя - 93 на сто от три средни месечни заплати на наетите лица по трудово и по служебно правоотношение в сектора "Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и газообразни горива" съобразно данни на Националния статистически институт;

2. (изм. - ДВ, бр. 18 от 2005 г., отм., бр. 54 от 2010 г., в сила от 16.07.2010 г.);

3. (изм. - ДВ, бр. 18 от 2005 г., бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) на останалите членове - 85 на сто от три средни месечни заплати на наетите лица по трудово и по служебно правоотношение в сектора "Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и газообразни горива" съобразно данни на Националния статистически институт.

Чл. 12а. (Нов – ДВ, бр. 17 от 2015 г., в сила от 6.03.2015 г.) (1) Членовете на комисията се избират след проведена публична процедура.

(2) Предложения за избор на членове на комисията могат да правят народните представители и парламентарните групи.

(3) Народното събрание избира поотделно председателя и останалите членове на комисията.

(4) Членовете на комисията полагат пред Народното събрание клетвата по чл. 76, ал. 2 от Конституцията на Република България.

Чл. 12б. (Нов – ДВ, бр. 17 от 2015 г., в сила от 6.03.2015 г.) (1) Пълномощията на член на комисията се прекратяват предсрочно:

1. по негово искане;

2. при несъвместимост;

3. (изм. – ДВ, бр. 9 от 2022 г., в сила от 1.02.2022 г.) при фактическа невъзможност да изпълнява задълженията си повече от три месеца;

4. когато е осъден на лишаване от свобода за умишлено престъпление от общ характер с влязъл в сила акт;

5. при тежко нарушение или системно неизпълнение на служебните задължения;

б. (изм. – ДВ, бр. 7 от 2018 г.) при влизане в сила на акт, с който е установен конфликт на интереси по Закона за противодействие на корупцията и за отнемане на незаконно придобитото имущество;

7. при смърт.

(2) В случаите по ал. 1, т. 1, 4, 6 и 7 основанията се обявяват от председателя на Народното събрание пред Народното събрание.

(3) В случаите на предсрочно прекратяване на пълномощията на член на комисията нов член се избира в двумесечен срок от влизането в сила на решението за прекратяване по ал. 1, т. 2, 3 и 5, или от обявяването по ал. 1, т. 1, 4, 6 и 7. Новоизбраният член довършва мандата на лицето, на чието място е избран.

Чл. 13. (Изм. - ДВ, бр. 18 от 2005 г., доп., бр. 74 от 2006 г., изм., бр. 54 от 2010 г., в сила от 1.07.2010 г., изм. и доп., бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г., изм., бр. 17 от 2015 г., в сила от 6.03.2015 г.) (1) (Изм. – ДВ, бр. 35 от 2015 г., в сила от 15.05.2015 г.) Комисията е постоянно действащ орган, който заседава, ако присъстват повече от половината от общия брой членове или от членовете на съответния състав.

(2) (Доп. – ДВ, бр. 105 от 2016 г.) Комисията разглежда и решава въпросите, свързани с регулиране на бизнес плановете и цените в енергетиката и на В и К услугите и постъпилите жалби в два състава, както следва:

1. (изм. и доп. – ДВ, бр. 9 от 2022 г., в сила от 1.02.2022 г.) състав "Енергетика", който включва председателя и членовете със стаж в областта на енергетиката;

2. (изм. и доп. – ДВ, бр. 9 от 2022 г., в сила от 1.02.2022 г.) състав "Водоснабдяване и канализация", който включва председателя и членовете със стаж в областта на водоснабдяването и канализацията.

(3) (Изм. – ДВ, бр. 35 от 2015 г., в сила от 15.05.2015 г.) Комисията се произнася с мотивирани решения, които са индивидуални или общи административни актове. Решенията се приемат с мнозинство повече от половината от общия брой членове или от членовете на съответния състав, от които поне:

1. (изм. – ДВ, бр. 9 от 2022 г., в сила от 1.02.2022 г.) един от членовете със стаж в енергетиката – при упражняване правомощия на комисията в енергетиката;

2. един от членовете със стаж в областта на водоснабдяването и канализацията – при упражняване правомощия на комисията във водоснабдяването и канализацията.

(4) Въздържане от гласуване не се допуска. Начинът на гласуване на всеки гласувал и мотивите на всеки гласувал против се отразяват в протокол към решението.

(5) Заседанията на комисията са открити, когато се разглеждат заявления или искания, свързани със:

1. издаване, изменение, допълнение, отнемане и прекратяване на лицензия;

2. утвърждаване на цени;

3. други въпроси във връзка с осъществяване правомощията на комисията.

(6) В случаите, когато се оповестява защитена по закон информация, заседанията на комисията по ал. 5 се провеждат при закрити врата, като на тях могат да присъстват само членовете на комисията и страните по съответното производство.

(7) Решенията на комисията по ал. 5 и 6 се вземат в закрито заседание и се обявяват по ред, определен в правилника по чл. 16, ал. 1.

(8) При осъществяване на правомощията си комисията прилага процесуалните правила, предвидени в този закон, а за неуредените в него случаи – правилата на Административнопроцесуалния кодекс.

(9) (Изм. – ДВ, бр. 77 от 2018 г., в сила от 1.01.2019 г.) Решенията на комисията могат да бъдат обжалвани относно тяхната законосъобразност пред Административния съд – град София в 14-дневен срок от съобщаването им. Обжалването не спира изпълнението на решението. Искането за спиране изпълнението на оспорено по съдебен ред решение е недопустимо, освен по отношение на решения, с които се налагат санкции, решения за

прекратяване и отнемане на лицензии и решения за отнемане на сертификати за независимост на оператори на преносни мрежи.

Чл. 14. (1) (Доп. - ДВ, бр. 18 от 2005 г.) Комисията провежда процедура за обществено обсъждане със заинтересованите лица при изготвянето на общи административни актове, предвидени в този закон и в Закона за регулиране на водоснабдителните и канализационните услуги, както и по други въпроси от обществена значимост за развитие на енергийния сектор и на В и К сектора.

(2) (Доп. - ДВ, бр. 18 от 2005 г., изм., бр. 74 от 2006 г., бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) Заинтересовани лица по ал. 1 са държавни органи, браншови организации, енергийни предприятия, ВиК оператори, клиенти, пряко свързани с изготвения проект, и организации на потребители.

(3) Комисията обсъжда със заинтересованите лица основните принципи, заложи в проекта, и определя срок за представяне на становища по него не по-кратък от 14 дни.

(4) Комисията разглежда всички постъпили становища от заинтересованите лица и мотивира своето становище, като публикува мотивите на страницата си в Интернет.

Чл. 15. (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) (1) (Предишен текст на чл. 15 – ДВ, бр. 17 от 2015 г., в сила от 6.03.2015 г.) Комисията огласява публично следваната политика и създадената практика по прилагането на своите актове и мотивите за тяхната промяна на страницата на комисията в интернет.

(2) (Нова – ДВ, бр. 17 от 2015 г., в сила от 6.03.2015 г.) Комисията публикува на интернет страницата си предложенията на енергийните предприятия и на В и К операторите за утвърждаване на цени заедно с всички изходни данни, протоколите от проведени открити и закрити заседания и обществени обсъждания, решенията на комисията, включително начина, по който са гласували членовете на комисията, и мотивите на всеки гласувал против, приетите нормативни актове, правила, методики и указания.

(3) (Нова – ДВ, бр. 56 от 2015 г., в сила от 24.07.2015 г.) Приетите от комисията наредби и правила се обнародват в "Държавен вестник".

Чл. 16. (Изм. - ДВ, бр. 42 от 2009 г., бр. 17 от 2015 г., в сила от 6.03.2015 г.) (1) Комисията приема правилник за дейността си, който се обнародва в "Държавен вестник".

(2) При осъществяване на дейността си комисията се подпомага от администрация, чиято структура и организация на работа се определят с правилника по ал. 1.

(3) (Изм. – ДВ, бр. 38 от 2018 г., в сила от 1.01.2019 г.) Дейността на администрацията се осъществява от лица, работещи по трудово правоотношение. Трудовите правоотношения на служителите на комисията се уреждат съгласно разпоредбите на Кодекса на труда.

(4) (Изм. – ДВ, бр. 38 от 2018 г., в сила от 1.01.2019 г.) Служител на комисията не може да е лице, което:

1. е осъждано за умишлено престъпление от общ характер;

2. би се оказало в йерархическа връзка на ръководство и контрол със съпруг или съпруга, с лице, с което е във фактическо съжителство, с роднина по права линия без ограничения, по съребрена линия до четвърта степен включително, или по сватовство до четвърта степен включително;

3. е едноличен търговец, неограничено отговорен съдружник в търговско дружество, управител, търговски пълномощник, търговски представител, прокурист, търговски посредник, ликвидатор или синдик, член на орган на управление или контрол на търговско дружество или кооперация;

4. е народен представител;

5. заема ръководна или контролна длъжност на национално равнище в политическа партия;

6. упражнява контрол върху енергийно предприятие и/или ВиК оператор или притежава пряко или чрез свързани лица над 5 на сто от правата на глас в общото събрание или от капитала на енергийното предприятие и/или ВиК оператора;

7. е член на управителни или контролни органи на енергийно предприятие и/или ВиК оператор или е оправомощен да управлява или да представлява енергийно предприятие и/или ВиК оператор, без да е член на неговите управителни или контролни органи;

8. работи по трудово или гражданско правоотношение за енергийно предприятие и/или ВиК оператор.

(5) (Нова – ДВ, бр. 38 от 2018 г., в сила от 1.01.2019 г.) При сключването на трудовия договор и всяка година до 15 май служителите на комисията са длъжни да подават пред председателя на комисията декларация за имущество и интереси по чл. 35 от Закона за противодействие на корупцията и за отнемане на незаконно придобитото имущество. Това задължение не се отнася за служителите, които заемат технически длъжности.

(6) (Нова – ДВ, бр. 38 от 2018 г., в сила от 1.01.2019 г.) Служителите, които заемат ръководна длъжност, трябва да имат висше образование с минимална образователно-квалификационна степен "магистър" в областта на икономиката, финансите, правото, математиката, информатиката и друга подходяща, с оглед регулаторните функции на комисията, специалност и професионален опит по специалността не по-малко от три години.

(7) (Нова – ДВ, бр. 38 от 2018 г., в сила от 1.01.2019 г.) При настъпване на промени в обстоятелствата по ал. 4 лицата уведомяват писмено в 7-дневен срок председателя на комисията, който е длъжен да предприеме действия в съответствие със законовите му правомощия.

Чл. 16а. (Нов – ДВ, бр. 38 от 2018 г., в сила от 1.01.2019 г.) (1) Основните месечни възнаграждения на служителите на комисията се определят от председателя съгласно вътрешни правила за работната заплата, приети от комисията, и в рамките на разполагаемите средства по бюджета за съответната година.

(2) Служителите на комисията могат да получават допълнителни възнаграждения за постигнати резултати, определени по ред и по начин, установени с вътрешните правила за работната заплата.

(3) Когато длъжност в администрацията на комисията се заема от служител с висше юридическо образование, придобитият трудов или служебен стаж се признава за стаж по специалност "Право".

(4) Членовете на комисията и служителите имат право ежегодно на представително облекло на стойност до три минимални работни заплати, като средствата се осигуряват от нейния бюджет. Индивидуалният размер на средствата се определя от председателя на комисията.

(5) Служителите на комисията могат да бъдат награждавани с отличия и/или с предметни или парични награди до размера на основната месечна заплата за изпълнение на определени задачи в рамките на разполагаемите средства по бюджета за съответната година по ред и по начин, установени с вътрешните правила за работната заплата.

(6) Членовете и администрацията на комисията се застраховат задължително със застраховките "Живот" и "Злополука" за сметка на бюджета на комисията.

(7) Служителите на комисията подлежат ежегодно на оценяване на трудовото изпълнение по ред и по начин, установени с вътрешни правила. Трудовото правоотношение на служител може да бъде прекратено без предизвестие, когато е получил възможно най-ниската годишна оценка на изпълнението на длъжността, в едномесечен срок от получаването на окончателната оценка.

Чл. 17. Членовете на комисията, както и служителите от нейната администрация са длъжни да спазват правилата за професионална етика, приети от комисията.

Чл. 18. (Изм. - ДВ, бр. 74 от 2006 г.) (1) Председателят на комисията, нейните членове и служителите на нейната администрация са длъжни да не разгласяват класифицираната информация, която създават и съхраняват и която им е станала известна при изпълнението на задълженията им по този закон и по Закона за регулиране на

водоснабдителните и канализационните услуги, съдържаща се в списък на конкретните факти, сведения и предмети, представляващи служебна тайна.

(2) Комисията след съгласуване с Държавната комисия по сигурността на информацията с решение утвърждава, изменя и допълва списъка по ал. 1.

(3) Списъкът по ал. 1 може да включва информация, обявена за търговска тайна от заявителите и лицензиантите, но само ако нейното разгласяване би довело до нелоялна конкуренция между търговци или до застрашаване на търговския интерес на трети лица. Тази категория информация комисията включва в списъка след съгласуване с Комисията за защита на конкуренцията.

(4) Информация, представляваща служебна тайна, може да се разгласява само пред органите на съдебната власт или пред други държавни органи по установения в закон ред.

Чл. 19. (1) Държавните органи, енергийните предприятия и длъжностните лица оказват съдействие на комисията при осъществяването на нейните функции.

(2) (Доп. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) При осъществяване на своите функции комисията може да сътрудничи с лица, които представляват и защитават интересите на потребителите на енергийни услуги.

(3) (Нова - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) При осъществяване на своите функции комисията публикува веднъж годишно препоръки относно съответствието на цените за продажба от обществен доставчик, крайни снабдители и доставчици от последна инстанция със задълженията за услуги от обществен интерес, включително за защита на потребителите на енергийни услуги и за опазване на околната среда, и изпраща препоръките на Комисията за защита на конкуренцията при необходимост.

Чл. 20. Председателят на комисията:

1. организира и ръководи дейността на комисията и на нейната администрация съгласно закона и нейните решения;
2. представлява комисията пред трети лица;
3. назначава и освобождава служителите от администрацията;
4. (изм. – ДВ, бр. 17 от 2015 г., в сила от 6.03.2015 г.) внася ежегодно в Народното събрание доклад за дейността на комисията;
5. организира съставянето на бюджета и го внася за разглеждане и приемане от комисията;
6. отговаря за изпълнението, приключването и отчитането на бюджета на комисията;
7. внася годишния отчет и периодичните финансови отчети за приемане от комисията.

Раздел II

Правомощия на комисията

Чл. 21. (Изм. и доп. - ДВ, бр. 18 от 2005 г., бр. 74 от 2006 г., в сила от 1.07.2007 г., изм., бр. 35 от 2011 г., в сила от 3.05.2011 г., бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) (1) (Изм. – ДВ, бр. 17 от 2015 г., в сила от 6.03.2015 г.) Комисията за енергийно и водно регулиране:

1. издава, изменя, допълва, спира, прекратява и отнема лицензии в случаите, предвидени в този закон;
2. приема и публикува основни насоки за дейността си;
3. приема подзаконовите нормативни актове, предвидени в този закон;
4. одобрява общите условия на договорите, предвидени в този закон;
5. одобрява правила за работа с потребителите на енергийни услуги;
6. упражнява контрол, анализира, периодично разглежда и има право да поиска изменение и допълнение на механизмите за ценообразуване, заложен в договорите за дългосрочно изкупуване на разполагаемост и електрическа енергия, сключени с обществения доставчик,

когато те противоречат на правото на Европейския съюз или не са в съответствие с политиките на Европейския съюз;

7. наблюдава прилагането на всички мерки, приети за изпълнение на задълженията за услуги от обществен интерес, включително за защита на ползвателите на енергийни услуги и за опазване на околната среда, и за възможния им ефект върху вътрешната и международната конкуренция и информира Европейската комисия за тези мерки и за всички техни промени;
8. осъществява регулиране на цените в случаите, предвидени в този закон, както и определя ежегодно пределна цена за сключване на сделки на пазара на балансираща енергия;
- 8а. (нова - ДВ, бр. 59 от 2013 г., в сила от 5.07.2013 г., изм., бр. 9 от 2021 г., в сила от 2.02.2021 г.) определя за всеки ценови период пределна стойност на разходите на оператора на електропреносната мрежа за закупуване на разполагаемост за допълнителни услуги по реда на чл. 105, ал. 2;
- 8б. (нова – ДВ, бр. 38 от 2018 г., в сила от 8.05.2018 г., изм., бр. 41 от 2019 г., в сила от 1.07.2019 г., бр. 9 от 2021 г., в сила от 2.02.2021 г.) определя ежегодно в срок до 30 юни премии за електрическа енергия от възобновяеми източници и от високоефективно комбинирано производство на електрическа и топлинна енергия, произведена от централи с обща инсталирана електрическа мощност 500 kW и над 500 kW;
- 8в. (нова – ДВ, бр. 38 от 2018 г., в сила от 8.05.2018 г.) за целите на ценообразуването определя ежегодно в срок до 30 юни прогнозна пазарна цена на електрическата енергия за покриване на технологичните разходи на оператора на електропреносната мрежа и на операторите на електроразпределителните мрежи;
- 8г. (нова – ДВ, бр. 8 от 2022 г., в сила от 1.01.2022 г.) по искане на министъра на енергетиката определя за срок до края на съответния ценови период размер от приходите по чл. 36д, ал. 1, т. 1 – 7 на Фонд "Сигурност на електроенергийната система", с който да се покриват разходи по чл. 36б, ал. 1, т. 4 при наличие на средства, надвишаващи разходите на фонда за съответния ценови период; в този случай чл. 13, ал. 5 и чл. 14 не се прилагат;
9. (изм. – ДВ, бр. 38 от 2018 г., в сила от 8.05.2018 г.) по предложение на енергийните предприятия или по своя инициатива приема или изменя правила за търговия с електрическа енергия и правила за търговия с природен газ, както и технически правила на съответните мрежи и системи, включващи правила за сигурност и надеждност, контролира спазването им и извършва преглед и контрол на резултатите от минали периоди;
10. приема и контролира спазването на правила за снабдяване с електрическа енергия от крайните снабдители и доставчиците от последна инстанция и правила за снабдяване с природен газ от обществения доставчик и от крайните снабдители като част от правилата по т. 9, включващи норми за качество на услугите и доставките, както и правила за снабдяване на клиентите с топлинна енергия, включващи норми за качество на услугите и доставките;
11. приема и контролира прилагането на методика за определяне на цените на балансиращата електрическа енергия като част от правилата за търговия с електрическа енергия по т. 9;
12. (изм. - ДВ, бр. 59 от 2013 г., в сила от 5.07.2013 г.) приема и контролира прилагането на методика за определяне на цените на електрическата енергия на доставчика от последна инстанция;
13. определя правилата за достъп до електропреносната и газопреносната мрежа, съответно до електроразпределителната и газоразпределителната мрежа и съоръженията за съхранение на природен газ, включително норми за качество на услугите и доставките, и при необходимост ги преразглежда с оглед осигуряване на ефективен достъп;
- 13а. (нова – ДВ, бр. 11 от 2023 г.) определя мерки за достъпа до мрежата на съоръжения за съхраняване на електрическа енергия, включително отстраняване на пречки, които възпрепятстват достъпа до пазара на електрическа енергия на операторите на тези съоръжения и на производителите на енергия от възобновяеми източници;
14. по предложение на оператора на преносната мрежа, съответно оператора на разпределителна мрежа взема решение относно принадлежността на електропроводите,

топлопроводите и газопроводите и прилежащите им уредби към преносните или разпределителните мрежи и дава задължителни предписания за изкупуването им и/или за предоставяне на достъп до тях;

15. (доп. – ДВ, бр. 41 от 2019 г., в сила от 1.07.2019 г.) провежда конкурсите по чл. 46 и търга по чл. 163д;

16. изисква всякаква информация и документи, свързани с функционирането на енергийния пазар, включително договори за доставка, пренос, разпределение и съхранение, както и всички последващи споразумения към тях, и може да предоставя на участници на пазара части от тази информация, при условие че не се разкрива информация, представляваща търговска тайна, или информация, защитена по силата на закон;

17. (изм. и доп. – ДВ, бр. 38 от 2018 г., в сила от 8.05.2018 г.) разглежда исканията на енергийните предприятия и Фонд "Сигурност на електроенергийната система" за компенсиране на разходи по чл. 34 и 35, утвърждава техния обоснован размер и определя начина на компенсирането им при спазване изискванията за държавните помощи;

17а. (нова – ДВ, бр. 9 от 2021 г., в сила от 2.02.2021 г.) утвърждава разходи за лихви по чл. 36б, ал. 1, т. 3;

18. (доп. – ДВ, бр. 56 от 2015 г., в сила от 1.01.2016 г., изм., бр. 105 от 2016 г.) издава, прехвърля и отменя месечни сертификати на производителите на електрическа енергия за произхода на стоката електрическа енергия, произведена при високоефективно комбинирано производство на електрическа и топлинна енергия;

19. определя максимални размери на технологични разходи на електрическа енергия, топлинна енергия или природен газ, които могат да бъдат признати при ценовото регулиране при производство, пренос и разпределение на електрическа енергия, при производство и пренос на топлинна енергия и при пренос, разпределение и съхранение на природен газ съгласно методика или указания, приети от комисията;

19а. (нова – ДВ, бр. 35 от 2015 г., в сила от 15.05.2015 г., доп., бр. 11 от 2023 г.) изисква от операторите на електрическите и газовите мрежи да извършат оценка на потенциала за енергийна ефективност на съответните мрежи чрез намаляване на технологичните разходи; оценката включва анализ на преноса, разпределението, управлението на товарите, ефективното функциониране на мрежите и възможностите за присъединяване на инсталации за децентрализирано производство на енергия и на съоръжения за съхранение на електрическа енергия;

19б. (нова – ДВ, бр. 35 от 2015 г., в сила от 15.05.2015 г.) въз основа на оценката по т. 19а изисква в плановете за развитие на мрежите да са включени конкретни мерки и инвестиции за подобряване на енергийната ефективност в газовите и електроенергийните мрежи и график за тяхното изпълнение;

20. извършва оценка на икономическата целесъобразност по отношение на въвеждането на интелигентни системи за измерване по предложение на операторите на мрежите и в случай че въвеждането е икономически обосновано, изготвя графици за въвеждането им, като гарантира оперативната съвместимост на интелигентните системи за измерване при отчитане на подходящи стандарти, най-добри практики и значението им за развитието на вътрешния пазар на електрическа енергия и природен газ;

21. (изм. - ДВ, бр. 59 от 2013 г., в сила от 5.07.2013 г., доп., бр. 38 от 2018 г., в сила от 8.05.2018 г., изм., бр. 41 от 2019 г., в сила от 1.07.2019 г.) определя прогнозна месечна разполагаемост за производство на електрическа енергия на производителите, от които общественият доставчик да изкупува електрическа енергия, както и количеството електрическа енергия, в съответствие с които общественият доставчик да сключва сделки с крайните снабдители; Комисията не определя разполагаемост на производители, чиято регулирана цена надхвърля с повече от 10 на сто прогнозираната пазарна цена за регулаторния период, с изключение на тези по чл. 93а и 94;

22. дава съгласие за разделяне, отделяне, вливане или сливане на енергийни предприятия - титуляри на лицензии по този закон;
- 22а. (нова – ДВ, бр. 38 от 2018 г., в сила от 8.05.2018 г.) изисква от собствениците на енергийни предприятия по този закон в рамките на ежегодните отчети по изпълнение на лицензиите да декларират наличието на намерения за разделяне, отделяне, сливане, разпореждане с дялове или акции, представляващи повече от 20 на сто от капитала или продажби на части или всички активи на енергийното дружество;
23. разрешава извършването на разпореждане с имущество, с което се упражнява лицензионна дейност в случаите, предвидени в този закон, както и на други сделки, които водят или могат да доведат до нарушаване сигурността на снабдяването вследствие на задлъжнялост на енергийното предприятие;
- 23а. (нова – ДВ, бр. 38 от 2018 г., в сила от 8.05.2018 г., изм. и доп., бр. 83 от 2018 г.) разрешава сделки по разпореждане с дялове и акции, представляващи повече от 20 на сто от капитала на търговски дружества, които осъществяват лицензионна дейност по пренос и разпределение на електрическа, топлинна енергия или природен газ, с оглед гарантиране сигурността на доставките, защитата на националната сигурност и обществения ред; Комисията се произнася след влизането в сила на всички други необходими разрешения и одобрения, свързани със сделките;
24. предоставя на компетентните институции на Европейския съюз информацията, предвидена в правото на Европейския съюз;
25. в съответствие с правомощията си отправя до компетентните институции на Европейския съюз искания и уведомления за предоставяне на временно освобождаване от прилагането на разпоредби от правото на Европейския съюз и преходни периоди в енергетиката в случаите, предвидени в правото на Европейския съюз;
26. публикува годишен доклад за дейността си, включително за резултатите от контрола за недопускане ограничаването и нарушаването на конкуренцията на енергийните пазари и за тяхното ефективно функциониране, като изпраща доклада до Агенцията за сътрудничество между регулаторите на енергия (АСРЕ) и до Европейската комисия;
27. сертифицира операторите на електропреносната мрежа и на газопреносни мрежи за спазване на изискванията за независимост, наблюдава тяхното спазване и изпраща съответните уведомления до Европейската комисия;
- 27а. (нова – ДВ, бр. 57 от 2020 г., в сила от 26.06.2020 г.) създава и поддържа платформа за сравняване на оферти за доставка на електрическа енергия;
28. осъществява сътрудничество по въпроси от трансграничен характер с регулаторните органи на други държави - членки на Европейския съюз, и с АСРЕ, сключва споразумения за сътрудничество с национални регулаторни органи;
- 28а. (нова – ДВ, бр. 9 от 2021 г., в сила от 2.02.2021 г.) си сътрудничи с компетентните органи на трета държава, след като се консултира с компетентните регулаторни органи на други заинтересовани държави членки, за да се гарантира спазването на българското законодателство по отношение на газова инфраструктура до и от трета държава, в рамките на територията на държавите членки, когато първата точка на междусистемно свързване с мрежата на държавите членки е разположена на територията на Република България;
- 28б. (нова – ДВ, бр. 9 от 2021 г., в сила от 2.02.2021 г.) може да се консултира и да си сътрудничи със съответните компетентни органи на трети държави във връзка с експлоатацията на газова инфраструктура до и от трети държави, за да се гарантира прилагането на българското законодателство по отношение на съответната инфраструктура на територията и в териториалните води на Република България;
29. допринася за съвместимостта на процесите за обмен на данни относно най-важните пазарни процеси на регионално равнище, като гарантира необходимата степен на поверителност на информацията;

30. контролира изпълнението на инвестиционните планове на операторите на електропреносни и газопреносни мрежи и представя в годишния си доклад оценка на инвестиционните планове на операторите по отношение на съответствието им с 10-годишните планове за развитие на мрежите в Европейския съюз по член 8, параграф 3, буква "б" от Регламент (ЕО) № 714/2009 на Европейския парламент и на Съвета от 13 юли 2009 г. относно условията за достъп до мрежата за трансграничен обмен на електроенергия и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1228/2003 (ОВ, L 211/15 от 14 август 2009 г.), наричан по-нататък "Регламент (ЕО) № 714/2009", и член 8, параграф 3, буква "б" от Регламент (ЕО) № 715/2009 на Европейския парламент и на Съвета от 13 юли 2009 г. относно условията за достъп до газопреносни мрежи за природен газ и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1775/2005 (ОВ, L 211/36 от 14 август 2009 г.), наричан по-нататък "Регламент (ЕО) № 715/2009", като тази оценка може да включва препоръки за промяна на инвестиционните планове;
31. прилага и контролира изпълнението на правно обвързващи решения на Европейската комисия или на АСРЕ;
32. (изм. – ДВ, бр. 17 от 2015 г., в сила от 6.03.2015 г.) приема внесените от председателя проект на годишен бюджет и финансов отчет на комисията и доклад по чл. 20, т. 4;
33. (изм. – ДВ, бр. 35 от 2015 г., в сила от 15.05.2015 г.) контролира изпълнението на задължението за предоставяне на потребителите на енергийни услуги на достъп до данни за потреблението им;
34. наблюдава и контролира изпълнението на задълженията за прозрачност от енергийните предприятия при определянето на цените, счетоводната отчетност и работата с потребителите на енергийни услуги;
35. наблюдава степента и ефективността на отваряне на пазара и конкуренцията в секторите на едро и на дребно, като следи за свързването с енергийните пазари на други държави - членки на Европейския съюз;
36. насърчава интеграцията на пазарите и подкрепя свързаните с това научноизследователски дейности;
37. наблюдава техническото сътрудничество между операторите на преносни мрежи от държави - членки на Европейския съюз, и от трети държави;
38. изисква от операторите на преносни и разпределителни мрежи при необходимост да направят предложение за изменение на правилата и общите условия на договорите, предвидени в този закон, които се одобряват от комисията по тяхно предложение;
39. (доп. – ДВ, бр. 79 от 2019 г., в сила от 8.10.2019 г.) извършва контрол по преминаването от пазар по регулирани цени към организиран пазар по свободно договорени цени в съответствие с правилата за търговия с електрическа енергия или правилата за търговия с природен газ;
40. следи за оповестяването и справедливото разпределение на наличния капацитет на мрежите между всички ползватели;
41. извършва контрол за развиването на електрическите и газовите мрежи в полза на всички участници, което ще гарантира достатъчен и разполагаем за всички капацитет;
- 41а. (нова – ДВ, бр. 38 от 2018 г., в сила от 8.05.2018 г.) извършва контрол по изпълнение на Регламент (ЕС) № 1227/2011 на Европейския парламент и на Съвета от 25 октомври 2011 г. относно интегритета и прозрачността на пазара за търговия на едро с енергия (ОВ, L 326/1 от 8 декември 2011 г.), наричан по-нататък "Регламент (ЕС) № 1227/2011";
- 41б. (нова – ДВ, бр. 38 от 2018 г., в сила от 8.05.2018 г.) взаимодейства с държавни органи и си сътрудничи с регулаторни органи на други държави – членки на Европейския съюз, и АСРЕ, като сключва споразумения за обмен на информация и установява механизми по реда на Регламент (ЕС) № 1227/2011;
42. (нова – ДВ, бр. 79 от 2019 г., в сила от 8.10.2019 г.) по предложение на оператор на съответния борсов пазар одобрява правила за работа на организиран борсов пазар на електрическа енергия или правила за работа на организиран борсов пазар на природен газ;

43. (нова – ДВ, бр. 79 от 2019 г., в сила от 8.10.2019 г) по предложение на обществения доставчик одобрява споразумението за изпълнение на програмата за освобождаване на природен газ, включително ценовите механизми в него; комисията може да изменя или да изисква изменение на споразумението в определен от нея срок; комисията контролира изпълнението на споразумението;

44. (предишна т. 42 - ДВ, бр. 79 от 2019 г., в сила от 8.10.2019 г.) упражнява контрол в случаите, предвидени в този закон;

45. (предишна т. 43 - ДВ, бр. 79 от 2019 г., в сила от 8.10.2019 г.) има други правомощия, определени със закон.

(2) Правомощията на комисията по ал. 1, т. 10, 16, 17, 19 и 34 не се прилагат за дейностите по чл. 39, ал. 4, т. 2, 3 и 4.

(3) Във връзка с осъществяването на правомощията си по регулиране дейността на независим преносен оператор на електропреносната мрежа и на газопреносни мрежи комисията:

1. налага санкции за дискриминационно поведение на операторите в полза на вертикално интегрираното предприятие;

2. наблюдава комуникациите между оператора и вертикално интегрираното предприятие, за да се гарантира, че операторът изпълнява задълженията си;

3. действа като орган за уреждане на спорове между вертикално интегрираното предприятие и оператора;

4. изисква информация и документи, касаещи търговските и финансовите отношения, включително заемите между вертикално интегрираното предприятие и оператора;

5. одобрява търговски и финансови споразумения между вертикално интегрираното предприятие и оператора в случаите, когато те влияят на условията за развитието на пазара;

6. изисква обосновка от вертикално интегрираното предприятие във връзка с представените от отговорника по съответствието решения относно плана за развитие на мрежата или отделни инвестиции на оператора, включително по отношение на спазването на изискванията за недискриминационно поведение в полза на вертикално интегрираното предприятие;

7. извършва проверки в обектите на вертикално интегрираното предприятие и на оператора;

8. одобрява 10-годишен план за развитие на преносната мрежа, наблюдава и контролира изпълнението му при условията и по реда на наредбата по чл. 60;

9. възлага всички или определени задачи на независимия преносен оператор на независим системен оператор, предложен от собственика на мрежата, в случай че операторът нарушава системно задълженията си, свързани с изискванията за независимост, съгласно глава осма "а", раздел II, включително при системно дискриминационно поведение в полза на вертикално интегрираното предприятие.

(4) Във връзка с осъществяването на правомощията си по регулиране дейността на независим системен оператор на електропреносната мрежа и на газопреносни мрежи комисията:

1. налага санкции за неизпълнение на задълженията на собственика на мрежата и на оператора;

2. наблюдава отношенията и комуникациите между оператора и собственика на мрежата, за да се гарантира, че операторът изпълнява задълженията си;

3. одобрява договорите и действа като орган за уреждане на спорове между собственика на мрежата и оператора;

4. одобрява 10-годишен план за развитие на преносната мрежа, наблюдава и контролира изпълнението му при условията и по реда на наредбата по чл. 60;

5. осигурява условия, които гарантират, че събираните от независимия системен оператор приходи от достъп и пренос през мрежите осигуряват достатъчна доходност от активите на мрежата и от новите инвестиции в нея;

6. наблюдава използването на всички приходи, събирани от независимия преносен оператор, по чл. 16, параграф 6 от Регламент (ЕО) № 714/2009;

7. извършва проверки в обектите на собственика на мрежата и на оператора.

(5) Правилата и методиките по ал. 1, т. 9 - 13 се публикуват от енергийните предприятия и комисията на интернет страниците им.

(6) При осъществяване на дейността си комисията си сътрудничи с Комисията за защита на конкуренцията и с Комисията за защита на потребителите, като при необходимост може да ги сезира с оглед образуване на производство по реда на Закона за защита на конкуренцията, съответно по реда на Закона за защита на потребителите.

(7) Правомощията на комисията за регулиране на дейностите в областта на водоснабдяването и канализацията се определят в Закона за регулиране на водоснабдителните и канализационните услуги.

Чл. 21а. (Нов - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) (1) Комисията може да изиска становище от АСРЕ, съответно е длъжна да представи констатациите си при поискване от АСРЕ относно съответствието на решение, взето от друг регулаторен орган на държава - членка на Европейския съюз, с насоките, посочени в Регламент (ЕО) № 714/2009 и Регламент (ЕО) № 715/2009.

(2) Комисията се съобразява със становището на АСРЕ относно съответствието на взето от нея решение с насоките по ал. 1 и информира АСРЕ в срок до 4 месеца от датата на получаване на становището.

(3) Комисията може да информира Европейската комисия, когато според нея решение, свързано с трансгранична търговия, взето от друг регулаторен орган, не съответства на насоките по ал. 1, в двумесечен срок от вземане на решението.

(4) Когато Европейската комисия по искане на друг регулаторен орган или на АСРЕ е взела решение, че насоките по ал. 1 не са спазени и е поискала отмяна или изменение, комисията е длъжна в срок два месеца от решението на Европейската комисия да отмени или измени решението си и да информира Европейската комисия.

Чл. 22. (Изм. - ДВ, бр. 18 от 2005 г., бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) (1) Комисията разглежда жалби на:

1. ползватели на мрежи и съоръжения срещу оператори на преносни и разпределителни мрежи, добивни предприятия, оператори на съоръжения за съхранение на природен газ и оператори на съоръжения за втечен природен газ, свързани с изпълнението на задълженията им по този закон, и на потребители срещу В и К оператори, свързани с предмета на регулиране по Закона за регулиране на водоснабдителните и канализационните услуги;

2. клиенти срещу доставчици на енергия и природен газ, включително крайни снабдители, свързани с изпълнението на задълженията им по този закон;

3. лицензианти срещу лицензианти, свързани с изпълнението на лицензионната дейност по този закон, както и на В и К оператори срещу В и К оператори, свързани с предмета на регулиране по Закона за регулиране на водоснабдителните и канализационните услуги;

4. членовете на органите на оператора на преносна мрежа, на отговорниците по съответствието при оператор на преносна мрежа и на лицата по чл. 81д, ал. 9 при прекратяване на техните правоотношения в предвидените от този закон случаи.

(2) Сдружения на потребителите по Закона за защита на потребителите и юридически лица с нестопанска цел за защита на потребителите на енергийни услуги могат да подават жалби по ал. 1, т. 1 и 2 за нарушаване на колективни интереси на потребителите на енергийни услуги, както и да предлагат на комисията да започне процедура за промяна в общите условия на договорите по реда на наредбата по чл. 60.

(3) В двумесечен срок от подаване на жалба по ал. 1, т. 1, 2 и 3 и ал. 2 комисията може да съдейства за доброволно уреждане на спора. Срокът може да бъде продължен с още два месеца, ако естеството на спора налага събиране на допълнителни данни и информация от комисията.

(4) При жалби по ал. 1, т. 1, 2 и 3, включително подадени по ал. 2, когато не е постигнато доброволно уреждане на спора или при отказ на страна от доброволно уреждане, комисията

взема решение по жалбата в срок два месеца след получаването ѝ. Този срок може да бъде удължен с още два месеца, ако естеството на спора налага събиране на допълнителни данни и информация от комисията. Със съгласие на жалбоподателя удълженият срок може да бъде продължен с още два месеца.

(5) В случаите, когато комисията приеме жалба за основателна, тя с решението дава задължителни указания по прилагането на закона.

(6) Комисията разглежда жалби на:

1. независимия преносен оператор срещу вертикално интегрираното предприятие и на вертикално интегрираното предприятие срещу независимия преносен оператор - след определяне на независим преносен оператор;

2. независимия системен оператор срещу собственика на преносната мрежа и на собственика на преносната мрежа срещу независимия системен оператор - след определяне на независим системен оператор, като взема решение по жалбата в срок два месеца след получаването ѝ; този срок може да бъде удължен с още два месеца, ако естеството на спора налага събиране на допълнителни данни и информация от комисията; със съгласието на жалбоподателя удълженият срок може да бъде продължен с още два месеца.

(7) Редът за подаване на жалбите, тяхното разглеждане и процедурата за доброволно уреждане на спорове се уреждат в наредбата по чл. 60.

Чл. 23. (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) При изпълнение на регулаторните си правомощия комисията се ръководи от следните общи принципи:

1. насърчаване в тясно сътрудничество с АСРЕ, с регулаторните органи на другите държави - членки на Европейската комисия, и с Европейската комисия на развиването на конкурентен, сигурен и устойчив от екологична гледна точка вътрешен пазар на електроенергия и природен газ в рамките на Европейския съюз, както и на действителното отваряне на пазара за всички клиенти и доставчици в Европейския съюз, и осигуряване на подходящи условия за ефективната и надеждна експлоатация на електрическите и газовите мрежи, като се вземат предвид дългосрочните цели;

2. развиване на конкурентни и добре функциониращи регионални пазари в рамките на Европейския съюз;

3. предотвратяване и недопускане на ограничаване или нарушаване конкуренцията на енергийния пазар;

4. осигуряване на баланс между интересите на енергийните предприятия и клиентите;

5. осигуряване на равнопоставеност между отделните категории енергийни предприятия и между видовете клиенти;

6. създаване на стимули за развитието на конкурентен пазар за дейности в енергетиката, където има условия за това;

7. насърчаване интеграцията на пазарите, осигуряване на подходящи стимули и подкрепа за свързаните с това научноизследователски дейности;

8. създаване на стимули за ефективно развитие на сигурни, надеждни и ефикасни мрежи в съответствие с интересите на клиентите, интегриращи производство от различен мащаб на електрическа енергия от възобновяеми източници и разпределено производство;

9. стимулиране на инвестициите в инфраструктура по недискриминационен начин, равнопоставен достъп на нови участници до мрежите и пазара;

10. постигане на високи стандарти за предоставяните услуги от обществен интерес, обезпечаване възможностите на клиентите за избор и смяна на доставчика, осигуряване защита на потребителите на енергийни услуги;

11. създаване на стимули за енергийните предприятия за ефективност на регулираните дейности;

12. (нова - ДВ, бр. 59 от 2013 г., в сила от 5.07.2013 г.) създаване на гаранции за защита на крайните клиенти;

13. (нова - ДВ, бр. 59 от 2013 г., в сила от 5.07.2013 г.) създаване на условия за осигуряване на баланс между производството и потреблението на електрическа енергия на вътрешния пазар;
14. (нова – ДВ, бр. 35 от 2015 г., в сила от 15.05.2015 г.) насърчаване повишаването на енергийната ефективност при производството, преноса, разпределението и крайното потребление на енергия и природен газ;
15. (нова – ДВ, бр. 35 от 2015 г., в сила от 15.05.2015 г.) създаване на стимули на операторите на преносни и разпределителни мрежи за осигуряване на системни услуги на крайните клиенти, които дават възможност да се реализират мерки за подобряване на енергийната ефективност с въвеждане на интелигентни мрежи, като се вземат предвид разходите и ползите, свързани с всяка мярка, при гарантиране сигурността на системата.

Чл. 24. (1) (Изм. - ДВ, бр. 74 от 2006 г., бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г., бр. 38 от 2018 г., в сила от 8.05.2018 г.) При изпълнение на правомощието си по чл. 21, ал. 1, т. 10 и § 135 комисията спазва следните принципи:

1. (изм. и доп. - ДВ, бр. 74 от 2006 г.) справедливо разпределяне на икономическите последици от либерализирането на пазара между всички страни по сделките с електрическа енергия и природен газ;
 2. (доп. - ДВ, бр. 74 от 2006 г., изм., бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) осигуряване на равни условия за сключване на сделки при свободно договорени цени в сравнение със сключваните с обществения доставчик или с крайните снабдители на електрическа енергия и на природен газ;
 3. (доп. - ДВ, бр. 74 от 2006 г., изм., бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) осигуряване на балансирано изменение на цените за краен клиент, като се отчитат задълженията на обществения доставчик, на крайните снабдители и на операторите на преносни и разпределителни мрежи, свързани с осъществяването на услуги от обществен интерес, със задълженията към обществото и с невъзстановяемите разходи;
 4. (нова - ДВ, бр. 74 от 2006 г., изм., бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) осигуряване на необходимите мерки за снабдяване на клиентите с електрическа енергия и природен газ с определено качество при изцяло съпоставими, прозрачни и обективни цени, прилагани при условията на равнопоставеност.
- (2) (Нова – ДВ, бр. 38 от 2018 г., в сила от 8.05.2018 г.) При изпълнение на правомощието си по чл. 21, ал. 1, т. 21 комисията прилага критериите по-ниска цена, сезонност и покриване на върхови товари.
- (3) (Предишна ал. 2 - ДВ, бр. 38 от 2018 г., в сила от 8.05.2018 г.) Условията, на които трябва да отговарят лицата, които имат право да сключват сделки по чл. 100, ал. 1, както и условията за предоставяне на достъп до съответните мрежи се определят с правила, приети от комисията.

Чл. 25. (1) Комисията води публични регистри за:

1. издаваните лицензии, в които се вписват всички лицензианти, издадените лицензии и други обстоятелства;
 2. (изм. – ДВ, бр. 105 от 2016 г.) сертификатите за произход на електрическата енергия, произведена от високоефективно комбинирано производство на електрическа и топлинна енергия;
 3. (отм. - ДВ, бр. 74 от 2006 г.);
 4. (отм. - ДВ, бр. 74 от 2006 г.);
 5. издаваните от нея разрешения по този закон;
 6. (нова - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) издадените от нея решения по чл. 21, ал. 1, т. 1, 4, 5, 9, 10, 15, 18, 21, 25 и 26.
- (2) (Изм. - ДВ, бр. 74 от 2006 г., бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г., бр. 105 от 2016 г.) Обстоятелствата, подлежащи на вписване по ал. 1, т. 1, 5 и 6, редът за вписване в регистрите и за получаване на информация се определят в наредбата по чл. 60. Обстоятелствата,

подлежащи на вписване по ал. 1, т. 2, редът за вписване в регистъра и за получаване на информация се определят с наредбата по чл. 163в, ал. 3.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2010 г., в сила от 16.07.2010 г.) Решенията за издаване, изменение, допълнение, отнемане и прекратяване на лицензиите, както и решенията за утвърждаване на цените се публикуват на интернет страницата на комисията.

Раздел III

Финансиране на комисията. Такси

Чл. 26. (1) (Доп. - ДВ, бр. 18 от 2005 г.) Дейността на комисията и на нейната администрация се финансира от приходите, определени в чл. 27, ал. 1 и в Закона за регулиране на водоснабдителните и канализационните услуги.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 15 от 2013 г., в сила от 1.01.2014 г.) Комисията е първостепенен разпоредител с бюджет.

(3) (Нова – ДВ, бр. 38 от 2018 г., в сила от 1.01.2019 г.) Бюджетът на комисията е част от държавния бюджет и се съставя, изпълнява и отчита по реда на Закона за публичните финанси.

(4) (Нова – ДВ, бр. 38 от 2018 г., в сила от 1.01.2019 г.) Бюджетът на комисията включва всички приходи и средства по чл. 27, ал. 1.

Чл. 27. (1) (Изм. – ДВ, бр. 38 от 2018 г., в сила от 1.01.2019 г.) По бюджета на комисията постъпват приходите и средствата от:

1. (изм. - ДВ, бр. 18 от 2005 г.) таксите, събирани от комисията по чл. 28 от този закон и по чл. 8, ал. 1, т. 1 и 3 от Закона за регулиране на водоснабдителните и канализационните услуги, и лихвите върху тях;

2. (доп. - ДВ, бр. 18 от 2005 г., изм., бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г., бр. 17 от 2015 г., в сила от 1.01.2016 г., бр. 38 от 2018 г., в сила от 1.01.2019 г.) от глобите и имуществените санкции, наложени от комисията в съответствие с този закон и Закона за регулиране на водоснабдителните и канализационните услуги;

3. (доп. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) дарения от лица, неподлежащи на лицензиране и/или контрол по този закон, или на свързани с тях лица по смисъла на Търговския закон;

4. (нова – ДВ, бр. 38 от 2018 г., в сила от 1.01.2019 г.) субсидия от централния бюджет.

(2) (Доп. - ДВ, бр. 18 от 2005 г., бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) Не се приемат дарения от лица, подлежащи на лицензиране и/или контрол по този закон или на регулиране по Закона за регулиране на водоснабдителните и канализационните услуги, и от свързаните с тях лица по смисъла на Търговския закон.

(3) Средствата по ал. 1 се разходват за:

1. (доп. - ДВ, бр. 18 от 2005 г.) финансиране дейността на комисията и на нейната администрация, включително извършването на проучвания, анализи и експертизи, свързани с регулаторните дейности по този закон и по Закона за регулиране на водоснабдителните и канализационните услуги;

2. (отм. - ДВ, бр. 38 от 2012 г., в сила от 1.07.2012 г.);

3. (отм. - ДВ, бр. 38 от 2012 г., в сила от 1.07.2012 г.);

4. (отм. - ДВ, бр. 38 от 2012 г., в сила от 1.07.2012 г.);

(4) (Отм. - ДВ, бр. 38 от 2012 г., в сила от 1.07.2012 г., нова, бр. 38 от 2018 г., в сила от 1.01.2019 г.) По бюджета на комисията не може да се предвижда финансиране на разходи и предоставяне на трансфери за сметка на приходи по ал. 1, т. 2, които се отчитат като вноски в централния бюджет.

(5) (Нова – ДВ, бр. 38 от 2018 г., в сила от 1.01.2019 г.) При преизпълнение на приходи по ал. 1, т. 1 и 3, както и при неусвоени суми на разходи и трансфери за предоставяне за съответната бюджетна година могат да се одобряват допълнителни разходи и плащания за

трансфери по бюджета на комисията за следващата година при условията и по реда на Закона за публичните финанси.

(6) (Предишна ал. 5 - ДВ, бр. 38 от 2018 г., в сила от 1.01.2019 г.) Когато годишните постъпления от такси по този закон превишават или не достигат за покриване на необходимите разходи по бюджета на комисията за следващата календарна година, председателят на комисията може да прави предложение за преразглеждане на размера на таксите.

(7) (Нова – ДВ, бр. 38 от 2018 г., в сила от 1.01.2019 г., отм., бр. 103 от 2018 г., в сила от 13.12.2018 г.).

Чл. 28. (1) (Изм. - ДВ, бр. 18 от 2005 г.) За изпълнение на регулаторните си правомощия по този закон и по Закона за регулиране на водоснабдителните и канализационните услуги, комисията събира такси за разглеждане на заявления, за издаване на сертификати, за продажба на документи за провеждане на конкурси, лицензионни такси и такси за регистрация на експерти.

(2) Размерът на таксите по ал. 1, редът и сроковете за заплащането им се определят с тарифа, одобрена от Министерския съвет по предложение на комисията.

(3) (Нова - ДВ, бр. 74 от 2006 г.) Таксите, събирани по реда на този закон и на Закона за регулиране на водоснабдителните и канализационните услуги, са публични държавни вземания.

Чл. 29. (1) Таксата за разглеждане на заявление се заплаща при подаването му.

(2) Лицата, получили лицензия, заплащат лицензионни такси за всяка издадена лицензия, както и за изменение на лицензията в случаите, посочени в тарифата.

(3) Лицензионните такси са:

1. първоначална - за издаване или изменение на лицензия, включваща разходи за нейната подготовка и разходи за регулаторната дейност по лицензията до края на текущата година;
2. годишна - включваща разходи за регулаторната дейност по лицензията за съответната година.

(4) Годишната такса за срока на лицензията, както и за срока на продължаването ѝ, се заплаща от лицензианта за всяка година, следваща годината на издаването ѝ.

(5) Лицензионните такси се определят в зависимост от вида на извършената лицензионна дейност и се диференцират по критерии, определени с тарифата по чл. 28, ал. 2.

Раздел IV

Ценово регулиране

Чл. 30. (Изм. и доп. - ДВ, бр. 74 от 2006 г., в сила от 1.07.2007 г., изм., бр. 103 от 2009 г., доп., бр. 47 от 2011 г., в сила от 22.09.2011 г., изм., бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) (1) На регулиране от комисията подлежат цените:

1. (изм. - ДВ, бр. 59 от 2013 г., в сила от 5.07.2013 г.) по които производителите в рамките на определената им от комисията разполагаемост по чл. 21, ал. 1, т. 21 продават електрическа енергия на обществения доставчик;

2. (отм. - ДВ, бр. 59 от 2013 г., в сила от 5.07.2013 г.);

3. по които производителите продават топлинна енергия на топлопреносното предприятие и на пряко присъединени клиенти;

4. по които топлопреносното предприятие продава топлинна енергия на клиенти;

5. (отм. – ДВ, бр. 38 от 2018 г., в сила от 1.07.2018 г.);

6. по които общественият доставчик продава на крайните снабдители изкупената на основание чл. 21, ал. 1, т. 21 електрическа енергия;

7. (изм. – ДВ, бр. 79 от 2019 г., в сила от 1.01.2020 г., доп., бр. 38 от 2020 г., в сила от 24.04.2020 г.) по които общественият доставчик продава природен газ на крайните

- снабдители на природен газ и на лице, на което е издадена лицензия за производство и пренос на топлинна енергия; цените се утвърждават ежемесечно и се прилагат от първо число на месеца, за който са утвърдени;
8. по които крайните снабдители продават природен газ на клиенти, присъединени към съответните газоразпределителни мрежи;
 9. (изм. – ДВ, бр. 57 от 2020 г., в сила от 1.10.2020 г.) по които крайните снабдители продават електрическа енергия на битови крайни клиенти за обекти, присъединени към електроразпределителна мрежа, на ниво ниско напрежение;
 10. (изм. - ДВ, бр. 59 от 2013 г., в сила от 5.07.2013 г.) за достъп и/или за пренос през електропреносната мрежа;
 11. за присъединяване към мрежите;
 12. за достъп и пренос на природен газ през преносни и/или разпределителни мрежи освен в случаите, когато комисията по своя преценка одобрява методика за определяне на цена за достъп и пренос през преносна мрежа;
 13. (изм. - ДВ, бр. 59 от 2013 г., в сила от 5.07.2013 г.) за достъп и/или за пренос през електроразпределителните мрежи;
 14. за достъп и съхранение на природен газ в съоръжение за съхранение;
 15. за разпределение на тягова електрическа енергия по разпределителните мрежи на железопътния транспорт;
 16. на предоставяни на клиентите услуги, определени от комисията, свързани с лицензионната дейност;
 17. (нова - ДВ, бр. 59 от 2013 г., в сила от 5.07.2013 г., доп., бр. 56 от 2015 г., в сила от 24.07.2015 г.) включително цената или компонентата от цена, чрез която всички крайни клиенти, присъединени към електроенергийната система, включително операторът на електропреносната мрежа и операторите на електроразпределителните мрежи, участват в компенсирани на разходите по чл. 34 и чл. 35.
- (2) Цените на енергията, природния газ и услугите, предоставени от енергийните предприятия, не подлежат на регулиране от комисията при установяване от нея наличието на конкуренция, която създава предпоставки за свободно договаряне на цените при пазарни условия за съответната дейност в енергетиката.
- (3) Не подлежат на регулиране от комисията цените за снабдяване с топлинна енергия от лицата по чл. 39, ал. 4, т. 2 и 3.
- (4) (Нова – ДВ, бр. 47 от 2016 г., доп., бр. 51 от 2017 г., изм., бр. 41 от 2019 г., в сила от 21.05.2019 г.) Комисията не регулира цените за продажба на топлинна енергия и не определя цени по чл. 33, ал. 1 и 2 и премии по чл. 33а на производители, които съгласно одитираните годишни финансови отчети за някоя от предходните три календарни години имат общи годишни приходи над 5 000 000 лв. и приходите им от продажба на електрическа енергия от комбинирано производство на топлинна и електрическа енергия надвишават 35 на сто от общите им годишни приходи, освен ако тези производители осъществяват пренос и снабдяване с топлинна енергия на битови клиенти или използват 100 на сто от произведената топлинна енергия за производство на растителна земеделска продукция.
- (5) (Нова – ДВ, бр. 41 от 2019 г., в сила от 21.05.2019 г.) Комисията не регулира цената за продажба на топлинна енергия и не определя цени по чл. 33, ал. 1 и 2 и премии по чл. 33а на производител на електрическа енергия от високоефективно комбинирано производство на топлинна и електрическа енергия, на който не са определяни такива цени и премии, освен в случаите по чл. 163д, ал. 1 или 2.
- (6) (Нова – ДВ, бр. 79 от 2019 г., в сила от 8.10.2019 г.) За целите на регулирането на цените по ал. 1, т. 1 – 4 в състава на признатите от комисията разходи не се включват разходи за заплащане на цени за достъп до и/или пренос през електропреносната, съответно електроразпределителните мрежи, които се дължат от производители на електрическа енергия.

(7) (Нова – ДВ, бр. 21 от 2021 г.) Цените за достъп и/или за пренос през затворена електроразпределителна или газоразпределителна мрежа не подлежат на утвърждаване от комисията преди тяхното прилагане от съответния оператор на затворена електроразпределителна или газоразпределителна мрежа.

(8) (Нова – ДВ, бр. 21 от 2021 г.) Операторът на затворена електроразпределителна мрежа прилага цени за достъп и/или за пренос през тази мрежа, които не са по-високи от цените за достъп и/или пренос през електроразпределителната мрежа на оператора, от чиято лицензионна територия е изключена територията, за която е издадена лицензия за дейността "разпределение на електрическа енергия в затворена електроразпределителна мрежа".

(9) (Нова – ДВ, бр. 21 от 2021 г.) Операторът на затворена газоразпределителна мрежа прилага цени за достъп и/или за пренос през тази мрежа, които не са по-високи от цените за достъп и/или пренос през газоразпределителната мрежа на оператора, от чиято лицензионна територия е изключена територията, за която е издадена лицензия за дейността "разпределение на природен газ в затворена газоразпределителна мрежа".

(10) (Нова – ДВ, бр. 21 от 2021 г.) Когато при издаването на лицензия за дейността "разпределение на природен газ в затворена газоразпределителна мрежа", територията на тази мрежа не е изключена от територията на издадена лицензия за дейността "разпределение на природен газ", както и в случай, че затворена газоразпределителна мрежа не е присъединена към друга мрежа, операторът на затворената газоразпределителна мрежа прилага цени за достъп и/или за пренос през тази мрежа, които не са по-високи от най-високите цени за достъп и/или за пренос през мрежа, на която и да е лицензионна територия.

(11) (Нова – ДВ, бр. 21 от 2021 г.) Всеки потребител на затворена електроразпределителна или газоразпределителна мрежа може да поиска от комисията да преразгледа цените за достъп и/или за пренос, които съответният оператор на затворена електроразпределителна или газоразпределителна мрежа прилага, и да утвърди цени на този оператор за определен срок.

(12) (Нова – ДВ, бр. 21 от 2021 г.) След изтичането на срока по ал. 11 операторът на затворената електроразпределителна или газоразпределителна мрежа прилага правилата по ал. 7 – 10.

Чл. 31. (Доп. - ДВ, бр. 74 от 2006 г.) При изпълнение на правомощията си за ценово регулиране комисията се ръководи освен от принципите по чл. 23 и 24 и от следните принципи:

1. цените да са недискриминационни, основани на обективни критерии и определени по прозрачен начин;
2. цените на енергийните предприятия да възстановяват икономически обосноваваните разходи за дейността им, включително разходите за:
 - а) управление, експлоатация и поддръжка на енергийните обекти;
 - б) (изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) поддържане на резервни и регулиращи мощности, необходими за надеждно снабдяване на клиентите;
 - в) доставка и поддържане на резервите от горива;
 - г) ремонти;
 - д) амортизации;
 - е) съхраняване и преработка на отработено ядрено гориво и радиоактивни отпадъци, извеждане на ядрени съоръжения от експлоатация и ядрена безопасност;
 - ж) (нова - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г., отм., бр. 38 от 2018 г., в сила от 8.05.2018 г.);
3. (доп. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г., бр. 59 от 2013 г., в сила от 5.07.2013 г.) извън разходите по т. 2 цените може да включват невъзстановяемите разходи, свързани с прехода към конкурентен енергиен пазар, както и разходите, произтичащи от изпълнение на задължения към обществото, свързани със сигурността на снабдяването, включително за защита на обектите, представляващи критична инфраструктура в енергетиката;

4. цените да осигуряват икономически обоснована норма на възвръщаемост на капитала;
5. (изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) цените за отделните групи клиенти да съответстват на разходите за доставка на енергия и природен газ до тези клиенти;
- б. недопускане чрез цените на кръстосано субсидиране:
- а) (изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) между отделните групи клиенти;
- б) за интегрирани енергийни предприятия - между отделните дейности, подлежащи на лицензиране по този закон, и/или между дейностите, подлежащи на лицензиране по този закон, и други дейности;
7. (нова - ДВ, бр. 74 от 2006 г., изм., бр. 35 от 2011 г., в сила от 3.05.2011 г., бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г., доп., бр. 59 от 2013 г., в сила от 5.07.2013 г., бр. 38 от 2018 г., в сила от 8.05.2018 г.) справедливо прехвърляне на разходите от преференциални цени и премии за енергия от възобновяеми източници и високоефективно комбинирано производство на електрическа и топлинна енергия върху крайните клиенти на електрическа енергия присъединени към електроенергийната система, включително операторът на електропреносната мрежа и операторите на електроразпределителните мрежи, за технологичните разходи по пренос и разпределение;
8. (нова - ДВ, бр. 74 от 2006 г., изм., бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г., бр. 9 от 2021 г., в сила от 2.02.2021 г.) справедливо прехвърляне на разходите за системни услуги, в т. ч. допълнителни и спомагателни услуги и за технологични разходи, върху ползвателите на преносната мрежа, съответно на разпределителните мрежи;
9. (нова – ДВ, бр. 35 от 2015 г., в сила от 15.05.2015 г.) цените за пренос и разпределение на електрическа енергия да не ограничават повишаването на енергийната ефективност при производството, преноса и разпределението на енергия и включването на оптимизацията на потреблението в балансирането на пазарите и предоставянето на допълнителни услуги, както и отразяване в мрежовите тарифи на намаляването на разходи в мрежите, постигнато от потребителите, оптимизирането на енергопотреблението, децентрализацията на производството, понижаване на разходите за доставка или за инвестиции в мрежите и от оптимизация на работата на мрежите;
10. (нова – ДВ, бр. 35 от 2015 г., в сила от 15.05.2015 г.) цените за пренос и разпределение на електрическа енергия да позволяват повишаване участието на крайните клиенти в подобряване ефективността на електроенергийната система чрез оптимизиране на потреблението;
11. (нова – ДВ, бр. 35 от 2015 г., в сила от 15.05.2015 г.) насърчаване на операторите на преносни и разпределителни мрежи да предлагат системни услуги за оптимизация на потреблението на електрическа енергия, за управление на енергопотреблението и на децентрализирано производство в рамките на организирани електроенергийни пазари и да подобряват ефективността при проектирането и функционирането на мрежите, и по-специално:
- а) прехвърляне на натоварването от върхови часове към ненатоварени часове от страна на крайните клиенти, като се взема предвид наличността на енергия от възобновяеми източници, от комбинирано производство на енергия и от децентрализирано производство;
- б) спестяване на енергия чрез оптимизация на потреблението от децентрализирани източници на производство посредством съчетаване на предоставяне на енергийнонеэффективни услуги и участие на балансиращия пазар на електрическа енергия;
- в) намаляване на потреблението чрез мерки за енергийна ефективност, реализирани от доставчици на енергийнонеэффективни услуги;
- г) присъединяване и диспечерско управление на енергийни обекти за производство на електрическа енергия на средно и ниско напрежение;
- д) присъединяване на енергийни обекти за производство на електрическа енергия, разположени по-близо до точките на потребление;
- е) предоставяне на достъп до мрежите на съоръжения за акумулиране на енергия;

12. (нова – ДВ, бр. 35 от 2015 г., в сила от 15.05.2015 г.) въвеждане на динамично ценообразуване за мерки за оптимизация на потреблението на електрическа енергия от страна на крайните клиенти чрез:

- а) цени, отчитащи периода на потребление;
- б) цени за критичните периоди на върхово натоварване;
- в) ценообразуване в реално време;
- г) отстъпки при намалено потребление през върхови периоди.

Чл. 31а. (Нов – ДВ, бр. 41 от 2019 г., в сила от 21.05.2019 г.) (1) Когато комисията утвърждава цена и/или компонента от цена или определя премия, която участва във формирането на ценообразуващи елементи на други цени, комисията може паралелно да проведе и процедури за утвърждаване на тези цени.

(2) Когато комисията изменя цена и/или компонента от цена или премия, която води до изменение на утвърдените ценообразуващи елементи на друга цена и/или компонента от цена или премии, комисията може паралелно да проведе процедура за изменение и на тази цена и/или компонента от цена или премии.

Чл. 31б. (Нов - ДВ, бр. 20 от 2013 г., в сила от 28.02.2013 г., предишен чл. 31а, бр. 41 от 2019 г., в сила от 21.05.2019 г.) (1) (Доп. – ДВ, бр. 17 от 2015 г., в сила от 6.03.2015 г., бр. 83 от 2018 г.) Комисията има право при необходимост да изменя утвърдените цени на електрическата енергия, цените за достъп и/или пренос през електропреносната и/или електроразпределителните мрежи и цената и/или компонента от цената по чл. 30, ал. 1, т. 17 по време на ценовия период, но не по-често от веднъж на календарно тримесечие, като:

1. изменя разполагаемостта по чл. 21, ал. 1, т. 21, както и количеството електрическа енергия на обществения доставчик, в съответствие с които производителите и/или общественият доставчик са длъжни да сключват сделки с крайните снабдители, при съобразяване с енергийния баланс с цел осигуряване на максимална защита на интересите на крайните клиенти и при спазване на принципа за осигуряване на баланс между интересите на енергийните предприятия и клиентите;

2. изменя размера на технологични разходи на енергийните предприятия при производство, пренос и разпределение на електрическа енергия, като определя целевите им стойности при спазване на принципа за осигуряване на баланс между интересите на енергийните предприятия и клиентите;

3. изменя признатия размер на други ценообразуващи елементи при спазване на принципа за осигуряване на баланс между интересите на енергийните предприятия и клиентите.

(2) (Нова – ДВ, бр. 38 от 2018 г., в сила от 8.05.2018 г., доп., бр. 79 от 2019 г., в сила от 8.10.2019 г.) Комисията има право при необходимост да измени определените премии, но не по-често от веднъж на 6 месеца, при условие че е налице съществено изменение между определената прогнозна пазарна цена за базов товар за този период спрямо постигнатата и прогнозната такава за оставащия срок от периода на организиран борсов пазар на електрическа енергия.

(3) (Предишна ал. 2, доп. - ДВ, бр. 38 от 2018 г., в сила от 8.05.2018 г.) В случаите по ал. 1 и 2 комисията може да приеме съкратени процедури и срокове.

(4) (Предишна ал. 3 - ДВ, бр. 38 от 2018 г., в сила от 8.05.2018 г., доп., бр. 41 от 2019 г., в сила от 21.05.2019 г.) Решението за изменение на цените и премиите влиза в сила от деня на приемането му от комисията.

Чл. 32. (1) (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) Комисията може да регулира цените чрез прилагане на различни методи за регулиране, включително да определя показатели за ефективност на енергийните предприятия, показатели за сравнимост между тях, изпълнение на базисни критерии.

(2) Комисията може да определя:

1. компоненти на цените, отразяващи структурата на разходите;

2. часови, сезонни и други тарифни структури на цените в съответствие с разходите.

(3) (Нова - ДВ, бр. 74 от 2006 г., отм., бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.).

(4) (Нова - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) Комисията може да определи временни цени по чл. 30, ал. 1, т. 10, 12, 13, 14 и 15 в случай на забавяне на операторите на преносни или разпределителни мрежи при определянето на цените за достъп, пренос и разпределение и да вземе решения относно подходящи компенсаторни мерки, в случай че окончателните цени за достъп, пренос и разпределение се отклоняват от временните цени.

Чл. 33. (Изм. - ДВ, бр. 74 от 2006 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 49 от 2007 г., бр. 54 от 2010 г., в сила от 16.07.2010 г., доп., бр. 54 от 2012 г., в сила от 1.01.2012 г., изм., бр. 17 от 2015 г., в сила от 6.03.2015 г.) Комисията определя преференциални цени за продажба на електрическа енергия, произведена по високоефективен комбиниран начин от централи с комбинирано производство на електрическа и топлинна енергия по чл. 162, ал. 1.

(2) (Отм. - ДВ, бр. 49 от 2007 г., нова, бр. 38 от 2018 г., в сила от 1.07.2018 г.) Комисията определя преференциални цени на производители по чл. 162а във връзка с определяне на премията по чл. 33а.

(3) (Доп. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 1.01.2012 г., изм. и доп., бр. 38 от 2018 г., в сила от 1.07.2018 г.) Преференциалната цена на електрическата енергия, произведена по високоефективен комбиниран начин от централите с комбинирано производство на електрическа и топлинна енергия по ал. 1 и 2, се определя на база индивидуалните разходи за производство съгласно наредбата по чл. 36, ал. 3.

(4) (Нова - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 1.01.2012 г., отм., бр. 17 от 2015 г., в сила от 6.03.2015 г.).

(5) (Предишна ал. 4 - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 1.01.2012 г.) По предложение на съответното топлопреносно предприятие комисията определя преференциална цена на топлинна енергия за асоциацията по чл. 151, ал. 1 и за доставчика по чл. 149а.

(6) (Нова – ДВ, бр. 79 от 2019 г., в сила от 8.10.2019 г.) За целите на регулирането на цените по ал. 1 – 5 в състава на признатите от комисията разходи не се включват разходи за заплащане на цени за достъп до и/или пренос през електропреносната, съответно електроразпределителните мрежи, които се дължат от производители на електрическа енергия.

Чл. 33а. (Нов – ДВ, бр. 38 от 2018 г., в сила от 1.07.2018 г.) (1) (Изм. – ДВ, бр. 41 от 2019 г., в сила от 1.07.2019 г., бр. 9 от 2021 г., в сила от 2.02.2021 г.) Комисията определя на централи с обща инсталирана електрическа мощност 500 kW и над 500 kW премии за произведената електрическа енергия от високоефективно комбинирано производство на топлинна и електрическа енергия.

(2) Премииите се определят ежегодно в срок до 30 юни като разлика между преференциалните цени на производителите и определената за този период прогнозна пазарна цена за електрическа енергия, произведена по високоефективен комбиниран начин.

Чл. 34. (1) Енергийните предприятия имат право да предявят искане за признаване и компенсиране на невъзстановяеми разходи.

(2) Невъзстановяеми са разходите, произтичащи от извършени инвестиции и/или сключени сделки до влизането в сила на този закон от енергийните предприятия, които не могат да бъдат възстановени в резултат на създаване на конкурентен електроенергиен пазар.

(3) Енергийните предприятия по ал. 1 подават заявление пред комисията за признаване на разходите за невъзстановяеми и за установяване на размера им. Към заявлението се представят доказателства за основанието за възникване на невъзстановяемите разходи и за размера им.

(4) Комисията определя максималния общ размер и период за компенсация на признатите невъзстановяеми разходи за всяко отделно предприятие.

(5) Комисията, ръководейки се от принципите по чл. 23 и при отчитане на промените в конкурентните условия:

1. преизчислява ежегодно максималния общ размер на компенсацията, свързана с невъзстановяемите разходи;
2. определя обема за възстановяване за съответния период;
3. разпределя ги между съответните енергийни предприятия.

(6) (Изм. - ДВ, бр. 59 от 2013 г., в сила от 5.07.2013 г., доп., бр. 56 от 2015 г., в сила от 24.07.2015 г.) Начинът за компенсиране на невъзстановяемите разходи се определя по механизъм за разпределение на тези разходи по прозрачен начин между крайните клиенти, присъединени към електроенергийната система, включително оператора на електропреносната мрежа и операторите на електроразпределителните мрежи, и/или по друг ред, предвиден в закон.

(7) (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г., отм., бр. 59 от 2013 г., в сила от 5.07.2013 г.).

Чл. 35. (1) (Доп. – ДВ, бр. 38 от 2018 г., в сила от 1.07.2018 г.) Енергийните предприятия имат право да предявят искане за компенсиране на разходи, произтичащи от наложени им задължения към обществото, включително свързани със сигурността на снабдяването, защитата на околната среда и енергийната ефективност. Фонд "Сигурност на електроенергийната система" има право да предяви искане за компенсиране на разходи, произтичащи от задължения за изкупуване на електрическа енергия на преференциални цени и предоставяне на премии за електрическа енергия от възобновяеми източници и от високоефективно комбинирано производство на електрическа и топлинна енергия.

(2) За разходи по ал. 1 се приемат:

1. произтичащи от задължение за изкупуване на електрическа енергия от производители, спечелили конкурс по реда на чл. 46;
2. произтичащи от задължение за производство на електрическа енергия при използване на местни първични енергийни източници по чл. 4, ал. 2, т. 8;
3. (изм. - ДВ, бр. 49 от 2007 г., бр. 54 от 2010 г., в сила от 16.07.2010 г., бр. 35 от 2011 г., в сила от 3.05.2011 г., доп., бр. 38 от 2018 г., в сила от 1.07.2018 г.) произтичащи от задължение за изкупуване на електрическа енергия на преференциални цени по чл. 162 и по чл. 31 от Закона за енергията от възобновяеми източници;
- 3а. (нова – ДВ, бр. 38 от 2018 г., в сила от 1.07.2018 г., изм., бр. 41 от 2019 г., в сила от 1.07.2019 г., бр. 9 от 2021 г., в сила от 2.02.2021 г.) произтичащи от задължение за предоставяне на премия на производител по чл. 162а и производител с обект с обща инсталирана мощност 500 kW и над 500 kW по Закона за енергията от възобновяемите източници;
4. (нова - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) произтичащи от задължения, свързани със защитата на обекти, представляващи критична инфраструктура в енергетиката;
5. (нова - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г., изм., бр. 35 от 2015 г., в сила от 15.05.2015 г., бр. 21 от 2021 г., в сила от 12.03.2021 г.) произтичащи от задължения, свързани с изпълнение на индивидуалните цели за енергийни спестявания, съгласно чл. 14, ал. 4, чл. 14а, ал. 4, чл. 15, ал. 6 и чл. 20 от Закона за енергийната ефективност;
6. (предишна т. 4 - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) други допълнителни задължения.

(3) (Изм. – ДВ, бр. 38 от 2018 г., в сила от 1.07.2018 г.) Лицата по ал. 1 подават периодично заявление пред комисията за компенсиране на съответните разходи. Към заявлението се представят доказателства за тяхното основание и размер.

(4) (Изм. – ДВ, бр. 38 от 2018 г., в сила от 1.07.2018 г.) Комисията определя обема за компенсиране за всяко отделно предприятие и общия обем за възстановяване за съответния период.

(5) (Изм. - ДВ, бр. 59 от 2013 г., в сила от 5.07.2013 г., доп., бр. 56 от 2015 г., в сила от 24.07.2015 г.) Начинът за компенсиране на разходите, произтичащи от задължения към обществото, се определя по приета от комисията методика за разпределение на тези разходи по прозрачен начин между всички крайни клиенти, включително ползващите електрическа енергия от внос, присъединени към електроенергийната система, оператора на електропреносната мрежа и операторите на електроразпределителните мрежи, и/или по друг ред, предвиден в закон.

(6) (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г., бр. 59 от 2013 г., в сила от 5.07.2013 г., бр. 91 от 2018 г., бр. 41 от 2019 г., в сила от 21.05.2019 г.) Крайните клиенти по ал. 5, операторът на електропреносната мрежа и операторите на електроразпределителните мрежи заплащат частта от цената или от компонентата от цена по чл. 30, ал. 1, т. 17 за разпределяне на разходите, произтичащи от задълженията за предоставяне на премии и за изкупуване по преференциални цени на електрическа енергия:

1. от високоефективно комбинирано производство на топлинна и електрическа енергия;
2. произведена от възобновяеми източници.

(7) (Нова – ДВ, бр. 91 от 2018 г., изм., бр. 41 от 2019 г., в сила от 21.05.2019 г.) Крайните клиенти по ал. 5, операторът на електропреносната мрежа и операторите на електроразпределителните мрежи не заплащат разходите по ал. 6, т. 1 и/или 2 за количествата електрическа енергия, която е произведена в други държави – членки на Европейския съюз, и за която издадените от компетентните органи на тези държави сертификати за произход на електрическа енергия от високоефективно комбинирано производство на топлинна и електрическа енергия или гаранции за произход на електрическа енергия от възобновяеми източници са признати в Република България съгласно разпоредбите на чл. 163г, съответно на чл. 35 от Закона за енергията от възобновяеми източници.

(8) (Нова – ДВ, бр. 91 от 2018 г.) За количествата електрическа енергия по ал. 7 лицата по чл. 36ж, ал. 1, т. 1 и 3 уреждат взаимоотношенията си с Фонд "Сигурност на електроенергийната система" при условията и по реда на наредбата по чл. 36к.

Чл. 35а. (Нов – ДВ, бр. 38 от 2018 г., в сила от 8.05.2018 г.) (1) (Предишен текст на чл. 35а - ДВ, бр. 41 от 2019 г., в сила от 21.05.2019 г.) Всички крайни клиенти, присъединени към електроенергийната система, включително операторът на електропреносната мрежа и операторите на електроразпределителните мрежи, заплащат разходите по чл. 34 и 35.

(2) (Нова – ДВ, бр. 41 от 2019 г., в сила от 21.05.2019 г.) Крайните клиенти не заплащат разходите по чл. 34 и 35 за количествата електрическа енергия, доставена чрез директен електропровод съгласно чл. 119, ал. 1, т. 2 и ал. 2 от енергиен обект за производство на електрическа енергия от възобновяеми източници, въведен в експлоатация след 1 юли 2019 г.

(3) (Нова – ДВ, бр. 79 от 2019 г., в сила от 8.10.2019 г.) Крайните клиенти и търговците не заплащат разходите по чл. 34 и 35 за количествата електрическа енергия, закупена с двустранна сделка и произведена от енергиен обект за производство на електрическа енергия от възобновяеми източници, въведен в експлоатация след 1 ноември 2019 г., с изключение на електрическата енергия, произведена от енергиен обект по чл. 24, т. 1 от Закона за енергията от възобновяеми източници. Производителят прехвърля на крайните клиенти или търговците гаранциите за произход по чл. 34 от Закона за енергията от възобновяеми източници за произведената електрическа енергия.

Чл. 36. (1) Цените, които подлежат на регулиране, се образуват от енергийните предприятия съобразно изискванията на този закон и наредбите по ал. 3. Указанията, дадени от комисията относно образуването на цените, са задължителни за енергийните предприятия.

(2) (Отм. - ДВ, бр. 74 от 2006 г.).

(3) (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г., доп., бр. 38 от 2018 г., в сила от 8.05.2018 г.) Методите за регулиране на цените, правилата за тяхното образуване или определяне и изменение, редът за предоставяне на информация, внасяне на предложенията за

цените и утвърждаването на цените, редът за определяне на премиите, методиката за определяне на прогнозната пазарна цена по групи производители в зависимост от първичния енергиен източник, както и редът за определяне на прогнозната пазарна цена за технологични разходи на оператора на електропреносната мрежа и операторите на електроразпределителните мрежи се определят с наредби за електрическата енергия, топлинната енергия и природния газ, приети от комисията.

Чл. 36а. (Нов - ДВ, бр. 74 от 2006 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) Енергийните предприятия, доставящи електрическа енергия и природен газ по регулирани цени, и операторите на преносни и разпределителни мрежи, в едномесечен срок преди подаване в комисията на заявлението за утвърждаване на нови цени или за изменение на действащи цени оповестяват в средствата за масова информация предложението си за утвърждаване на новите цени или за изменението на действащите цени.

(2) Комисията утвърждава цените по ал. 1 като пределни цени на всеки лицензиант с решение, което е индивидуален административен акт.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г., бр. 17 от 2015 г., в сила от 6.03.2015 г.) В срок до 7 дни след получаването на решението по ал. 2 лицензиантът публикува на интернет страницата си утвърдените пределни цени и цените по договорите с клиентите.

Чл. 36б. (Нов – ДВ, бр. 56 от 2015 г., в сила от 24.07.2015 г.) (1) (Изм. – ДВ, бр. 38 от 2018 г., в сила от 1.07.2018 г., бр. 103 от 2018 г., в сила от 13.12.2018 г.) Фонд "Сигурност на електроенергийната система", наричан по-нататък "фонда", се създава за управление на средствата за покриване на разходите:

1. извършени от обществения доставчик, произтичащи от задълженията му по чл. 93а и 94, определени с решение на комисията, включително за минали регулаторни периоди;

2. (изм. – ДВ, бр. 41 от 2019 г., в сила от 21.05.2019 г., бр. 9 от 2021 г., в сила от 2.02.2021 г.) за предоставяне на премия на производител по чл. 162а и производител с обект с обща инсталирана мощност 500 kW и над 500 kW по Закона за енергията от възобновяеми източници, определена с решение на комисията, включително за минали регулаторни периоди;

3. (нова – ДВ, бр. 9 от 2021 г., в сила от 2.02.2021 г.) за лихви, договорени с рамково споразумение между фонда и кредитна или друга финансираща институция за финансиране на проекти за енергийна ефективност; размерът на финансовия ресурс, който фондът предоставя за лихви, се утвърждава от комисията по предложение на председателя на фонда;

4. (нова – ДВ, бр. 8 от 2022 г., в сила от 1.01.2022 г.) за компенсация за електрическа енергия и/или природен газ по приети от Министерския съвет програми за предоставяне на компенсация, свързани с цените на електрическата енергия и/или природния газ; бюджетът на съответната програма се формира от приходите на фонда по чл. 36д, ал. 1, т. 8 и/или от определените средства по чл. 21, ал. 1, т. 8г.

(2) (Доп. – ДВ, бр. 38 от 2018 г., в сила от 1.07.2018 г.) Плащането към обществения доставчик и производителите за покриване на разходите със средства от фонда се извършва ежемесечно.

(3) (Нова – ДВ, бр. 8 от 2022 г., в сила от 1.01.2022 г.) Плащания на компенсация по ал. 1, т. 4 се извършват въз основа на договор, сключен с фонда съгласно приетата от Министерския съвет програма за предоставяне на компенсация.

(4) (Предишна ал. 3 – ДВ, бр. 8 от 2022 г., в сила от 1.01.2022 г.) Фондът е юридическо лице със седалище София.

Чл. 36в. (Нов – ДВ, бр. 56 от 2015 г., в сила от 24.07.2015 г.) (1) Фондът се управлява от управителен съвет.

(2) (Доп. – ДВ, бр. 38 от 2018 г., в сила от 8.05.2018 г.) Управителният съвет се състои от 5 членове, които се определят за срок 5 години, както следва:

1. председател – от министъра на енергетиката;

2. един член – от министъра на финансите;
 3. един член – от министъра на околната среда и водите;
 4. двама членове – от производителите на електрическа енергия.
- (3) (Нова – ДВ, бр. 38 от 2018 г., в сила от 8.05.2018 г.) След изтичането на срока по ал. 2 членовете на управителния съвет на фонда може да бъдат определени отново за членове само за срок от още 5 години.
- (4) (Предишна ал. 3 - ДВ, бр. 38 от 2018 г., в сила от 8.05.2018 г.) Членовете на управителния съвет се определят съгласно правила, утвърдени от министъра на енергетиката.
- (5) (Предишна ал. 4 - ДВ, бр. 38 от 2018 г., в сила от 8.05.2018 г.) Министърът на енергетиката със заповед определя поименния състав на управителния съвет след съгласуване с министъра на финансите, министъра на околната среда и водите и с производителите на електрическа енергия.
- (6) (Нова – ДВ, бр. 38 от 2018 г., в сила от 8.05.2018 г.) Председателят на управителния съвет:
1. организира изпълнението на решенията на управителния съвет;
 2. организира и ръководи дейността на администрацията на фонда;
 3. насрочва и ръководи заседанията на управителния съвет;
 4. представлява фонда във взаимоотношенията му с трети лица;
 5. назначава и освобождава служителите от администрацията.
- (7) (Нова – ДВ, бр. 103 от 2017 г., в сила от 1.01.2018 г., предишна ал. 5, бр. 38 от 2018 г., в сила от 8.05.2018 г.) Обстоятелството, че предложените за членове на управителния съвет от министъра на финансите и министъра на околната среда и водите не са осъждани за престъпления от общ характер, се установява служебно.
- (8) (Предишна ал. 5 – ДВ, бр. 103 от 2017 г., в сила от 1.01.2018 г., предишна ал. 6, бр. 38 от 2018 г., в сила от 8.05.2018 г.) Не може да бъде член на управителния съвет лице, което е осъждано за престъпление от общ характер или е съпруг или роднина по права или по съребрена линия до четвърта степен и по сватовство до трета степен включително с друг член на органите на управление на фонда.
- (9) (Нова – ДВ, бр. 38 от 2018 г., в сила от 8.05.2018 г.) Пълномощията на член на управителния съвет на фонда се прекратяват предсрочно:
1. по негово искане;
 2. при несъвместимост;
 3. при фактическа невъзможност да изпълнява задълженията си повече от 6 месеца;
 4. когато е осъден за престъпление от общ характер с влязъл в сила акт;
 5. при тежко нарушение или системно неизпълнение на служебните задължения;
 6. при смърт.
- (10) (Нова – ДВ, бр. 38 от 2018 г., в сила от 8.05.2018 г.) В случаите на предсрочно прекратяване на пълномощията на член на управителния съвет на фонда нов член се определя в двумесечен срок от прекратяването. Новоизбраният член довършва мандата на лицето, на чието място е избран.
- (11) (Нова – ДВ, бр. 38 от 2018 г., в сила от 8.05.2018 г.) Възнагражденията на членовете на управителния съвет на фонда се определят, както следва:
1. на председателя – две трети от три средни месечни заплати на наетите лица по трудово и по служебно правоотношение в сектора "Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и газообразни горива" съобразно данни на Националния статистически институт;
 2. на останалите членове – една трета от възнаграждението на председателя по т. 1.
- (12) (Нова – ДВ, бр. 41 от 2019 г., в сила от 21.05.2019 г.) Дейността на фонда се подпомага от администрация, чиято структура и организация на работа се определят с правилника по чл. 36г, ал. 5, т. 1.

(13) (Нова – ДВ, бр. 41 от 2019 г., в сила от 21.05.2019 г.) Дейността на администрацията се осъществява от лица, работещи по трудово правоотношение. Трудовите правоотношения на служителите на фонда се уреждат съгласно разпоредбите на Кодекса на труда.

(14) (Нова – ДВ, бр. 41 от 2019 г., в сила от 21.05.2019 г.) Когато за длъжност в администрацията на фонда се изисква висше юридическо образование, придобитият трудов стаж по нея се признава за стаж по специалност "Право".

Чл. 36г. (Нов – ДВ, бр. 56 от 2015 г., в сила от 24.07.2015 г.) (1) Управителният съвет се свиква от председателя.

(2) Заседанията на управителния съвет са редовни, ако на тях присъстват не по-малко от две трети от неговите членове.

(3) Решенията на управителния съвет се приемат с явно гласуване и с обикновено мнозинство от присъстващите членове.

(4) (Нова – ДВ, бр. 38 от 2018 г., в сила от 8.05.2018 г.) Управителният съвет управлява фонда, като се ръководи от следните принципи:

1. независимост;
2. прозрачност при управлението на средствата;
3. проследимост и отчетност на всички приходи и разходи;
4. обективност при вземането на решения.

(5) (Предишна ал. 4 - ДВ, бр. 38 от 2018 г., в сила от 8.05.2018 г.) Управителният съвет:

1. приема правилник за организацията и дейността на фонда и правила за разходването на средствата и операциите на фонда;
2. контролира администрирането на приходите по фонда и разходването им;
3. изпраща ежегодно до 31 март в Министерството на енергетиката отчет за дейността си, който се внася от министъра на енергетиката в Министерския съвет за приемане и в комисията за сведение;
4. изпълнява и други функции, свързани с управлението на фонда, в съответствие с действащите нормативни актове;
5. (нова – ДВ, бр. 9 от 2021 г., в сила от 2.02.2021 г.) приема правила за определяне на минималните условия по рамковите споразумения и за избор на кредитни или други финансиращи институции по чл. 36б, ал. 1, т. 3, които представя за одобрение от Министерския съвет.

Чл. 36д. (Нов – ДВ, бр. 56 от 2015 г., в сила от 24.07.2015 г.) (1) Средствата на фонда се набират от:

1. вноските по чл. 36е;
2. приходите, получени от търговете за продажба на квоти по чл. 57, ал. 1 от Закона за ограничаване изменението на климата, които се използват за развитие на възобновяеми енергийни източници;
3. приходите от лихви, включително по просрочени плащания на вноските по т. 1;
4. дарения;
5. приходите от статистически прехвърляния на енергия от възобновяеми източници, които се използват за развитие на възобновяеми енергийни източници;
6. (нова – ДВ, бр. 38 от 2018 г., в сила от 1.07.2018 г., отм., бр. 103 от 2018 г., в сила от 13.12.2018 г.);
7. (нова – ДВ, бр. 38 от 2018 г., в сила от 1.07.2018 г.) приходите от цената и/или компонентата от цена по чл. 30, ал. 1, т. 17;
8. (нова – ДВ, бр. 8 от 2022 г., в сила от 1.01.2022 г.) целево предоставени средства от държавния бюджет чрез бюджета на Министерството на енергетиката за изпълнение на приети от Министерския съвет програми за предоставяне на компенсации, свързани с цените на електрическата енергия и/или природния газ.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 38 от 2018 г., в сила от 1.07.2018 г.) Средствата по ал. 1 се разходват за издръжка, свързана с дейността на фонда и за покриване на разходите по чл. 36б, ал. 1.

(3) (Нова – ДВ, бр. 38 от 2018 г., в сила от 1.07.2018 г.) Средствата за издръжка, свързани с дейността на фонда, са в размер едно на сто от събраните средства по ал. 1, т. 1 и 3.

(4) (Нова – ДВ, бр. 8 от 2022 г., в сила от 1.01.2022 г.) Средствата по ал. 1, т. 8 не се вземат предвид от комисията при утвърждаване на цената или компонентата от цена по чл. 30, ал. 1, т. 17.

Чл. 36е. (Нов – ДВ, бр. 56 от 2015 г., в сила от 24.07.2015 г.) (1) (Изм. – ДВ, бр. 41 от 2019 г., в сила от 21.05.2019 г.) Вноски във фонда в размер 5 на сто дължат ежемесечно: 1. (доп. – ДВ, бр. 38 от 2018 г., в сила от 1.07.2018 г., бр. 9 от 2021 г., в сила от 1.01.2021 г.) производителите на електрическа енергия от приходите от продадената електрическа енергия без ДДС, а за тези, които получават премия по чл. 162а и по Закона за енергията от възобновяеми източници и от приходите от нея без ДДС; производителите на електрическа енергия от енергиен обект за производство на електрическа енергия от възобновяеми източници или от зелен водород, въведен в експлоатация след 1 януари 2021 г., с изключение на производителите по чл. 24, т. 1 от Закона за енергията от възобновяеми източници, на които електрическата енергия се изкупува при условията на чл. 31 от същия закон, не дължат вноски във фонда;

2. (отм. – ДВ, бр. 41 от 2019 г., в сила от 21.05.2019 г.);

3. (нова – ДВ, бр. 47 от 2016 г.) операторът на електропреносната мрежа от приходите за достъп и пренос на електрическа енергия без ДДС;

4. (нова – ДВ, бр. 47 от 2016 г.) операторите на газопреносни мрежи от приходите от достъп и пренос на природен газ без ДДС;

5. (нова – ДВ, бр. 47 от 2016 г.) операторите на съоръжения за съхранение на природен газ от приходите от достъп и съхранение на природен газ без ДДС.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 47 от 2016 г., бр. 102 от 2017 г., в сила от 1.01.2018 г., бр. 38 от 2018 г., в сила от 1.07.2018 г., бр. 41 от 2019 г., в сила от 21.05.2019 г.) Лицата по ал. 1, с изключение на производителите по чл. 30, ал. 2 от Закона за енергията от възобновяеми източници, до 20-о число на текущия месец:

1. подават във фонда декларация за съответните приходи за предходния месец;

2. внасят във фонда съответната вноска по ал. 1 за предходния месец.

(3) (Изм. – ДВ, бр. 102 от 2017 г., в сила от 1.01.2018 г., бр. 41 от 2019 г., в сила от 21.05.2019 г.) Производителите на електрическа енергия по чл. 30, ал. 2 от Закона за енергията от възобновяеми източници ежегодно до 31 март:

1. подават във фонда декларация за приходите за предходната календарна година;

2. внасят във фонда съответните вноски по ал. 1 за предходната календарна година.

(4) За целите на ценовото регулиране в състава на признатите от комисията разходи не се включват разходи за вноски по ал. 1.

(5) (Отм. – ДВ, бр. 38 от 2018 г., в сила от 1.07.2018 г., нова, бр. 41 от 2019 г., в сила от 21.05.2019 г.) За целите на данъчното облагане внесените във фонда вноски се признават за текущи разходи за дейността.

(6) (Отм. – ДВ, бр. 38 от 2018 г., в сила от 1.07.2018 г.).

(7) (Отм. – ДВ, бр. 38 от 2018 г., в сила от 1.07.2018 г.).

Чл. 36ж. (Нов – ДВ, бр. 38 от 2018 г., в сила от 1.07.2018 г.) (1) Фактурираните средства от цената и/или компонентата от цена по чл. 30, ал. 1, т. 17 се внасят във фонда от:

1. (доп. – ДВ, бр. 79 от 2019 г., в сила от 8.10.2019 г.) търговец, производител, оператор на организиран борсов пазар на електрическа енергия и доставчик от последна инстанция, които сключват сделки по свободно договорени цени с крайни клиенти, присъединени към електроенергийната система;

2. краен снабдител, който сключва сделки по регулирани цени с крайни клиенти;

3. оператор на електропреносната мрежа и операторите на електроразпределителните мрежи за потребената електрическа енергия за технологични разходи.

- (2) Средствата се внасят до 20-о число на месеца, следващ месеца, за който се отнасят, и се признават за текущи разходи за дейността за целите на данъчното облагане.
- (3) (Изм. – ДВ, бр. 64 от 2018 г., в сила от 3.08.2018 г., изм. и доп., бр. 83 от 2018 г., доп., бр. 91 от 2018 г., изм., бр. 79 от 2019 г., в сила от 8.10.2019 г.) За задълженията на търговците и производителите по ал. 1 за текущия месец се предоставя обезпечение в размер на произведението между средната аритметична месечна стойност на количеството електрическа енергия, продадено от тях на крайни клиенти, за предходните 6 месеца и действащата към момента на изчислението цена и/или компонента от цена по чл. 30, ал. 1, т. 17. Когато няма данни за предходните 6 месеца, при изчисляването на обезпечението се вземат предходните месеци, за които има данни, като в този случай размерът на обезпечението не може да е по-малко от 20 000 лв. Обезпечението се предоставя в срок до 25-о число на текущия месец в една от следните форми:
1. депозит в пари по банкова сметка на фонда;
 2. банкова гаранция;
 3. (нова – ДВ, бр. 91 от 2018 г., изм., бр. 41 от 2019 г., в сила от 21.05.2019 г.) застраховка, по смисъла на т. 15, раздел II, буква "А" от приложение № 1 към Кодекса за застраховането.
- (4) (Доп. – ДВ, бр. 91 от 2018 г., изм., бр. 41 от 2019 г., в сила от 21.05.2019 г.) Когато задълженията по ал. 1 са обезпечени с банкова гаранция, нейният срок на валидност е 12 месеца. Когато задълженията по ал. 1 са обезпечени със застраховка, нейният срок на валидност е 12 месеца, като застрахователната премия се изплаща еднократно, а фондът е посочен като трето ползвачо се лице по тази застраховка. Застраховката се приема, ако не обезпечава друго задължение и ако застрахователят е поел безусловно задължение за целия срок на застрахователния договор да плати при настъпване на застрахователното събитие в 5-дневен срок от получаване на първо писмено поискване. При отнемане на лиценз на застраховател за задължението по ал. 1 се предоставя ново обезпечение в 7-дневен срок от отнемането на лиценза.
- (5) Когато задълженията по ал. 1 са обезпечени с депозит, върху него не се дължи лихва.
- (6) (Изм. – ДВ, бр. 64 от 2018 г., в сила от 3.08.2018 г., бр. 83 от 2018 г., бр. 79 от 2019 г., в сила от 8.10.2019 г.) Когато задълженията по ал. 1 се изпълняват точно за 12 поредни месеца, обезпечението за месеца, следващ този период, е в размер на 50 на сто от изчисленото обезпечение по ал. 3.
- (7) (Изм. – ДВ, бр. 64 от 2018 г., в сила от 3.08.2018 г.) За задълженията по ал. 1 не се внася обезпечение, когато търговците и производителите по ал. 1 са изпълнили едновременно следните условия за текущия месец:
1. до 20-о число нямат дължими и/или просрочени задължения към фонда;
 2. (изм. – ДВ, бр. 79 от 2019 г., в сила от 8.10.2019 г.) са внесли авансово до 25-о число по банкова сметка на фонда средства в размер на произведението между средноаритметичната стойност на количеството електрическа енергия, продадено от тях на крайни клиенти, за предходните 6 месеца и цената и/или компонентата от цена по чл. 30, ал. 1, т. 17;
 3. до 25-о число са уведомили фонда, че са внесли средствата по т. 2.
- (8) (Нова – ДВ, бр. 64 от 2018 г., в сила от 3.08.2018 г.) Фондът проверява изпълнението на условията по ал. 7 и при неизпълнение уведомява съответния търговец или производител да внесе обезпечението по ал. 3 в 7-дневен срок от уведомяването.
- (9) (Предишна ал. 8 – ДВ, бр. 64 от 2018 г., в сила от 3.08.2018 г., изм., бр. 83 от 2018 г.) Фондът ежемесечно проверява размера на обезпечението и уведомява търговеца или производителя за привеждането му в съответствие с изискванията. Търговецът или производителят в 7-дневен срок от получаване на уведомлението представя актуализирано обезпечение.
- (10) (Предишна ал. 9 – ДВ, бр. 64 от 2018 г., в сила от 3.08.2018 г., изм., бр. 83 от 2018 г.) При неизпълнение от търговец или производител на задължения по този член фондът предприема

действия за усвояване на предоставеното обезпечение в размер на задълженията по ал. 1 по реда на наредбата по чл. 36к.

(11) (Нова – ДВ, бр. 83 от 2018 г.) При неизпълнение от търговец или производител на задължения по този член фондът приема мотивирано решение за отстраняването му от пазара на електрическа енергия за срок, определен в решението. Отстраняването се извършва от независимия преносен оператор след получаване на искане от фонда. Решението за отстраняване се обжалва по реда на Административнопроцесуалния кодекс, като обжалването не спира изпълнението.

(12) (Нова – ДВ, бр. 64 от 2018 г., в сила от 3.08.2018 г., предишна ал. 11, доп., бр. 83 от 2018 г.) Уведомяването по ал. 7, 8 и 9 се извършва по електронен път с електронен подпис, с препоръчано писмо с обратна разписка или по факс.

(13) (Нова – ДВ, бр. 79 от 2019 г., в сила от 8.10.2019 г.) Търговците и производителите нямат задължение по ал. 1 за количествата електрическа енергия по чл. 35а, ал. 3, които декларират пред фонда до 10-о число на месеца, следващ месеца, за който се отнасят.

Чл. 36з. (Нов – ДВ, бр. 38 от 2018 г., в сила от 1.07.2018 г.) (1) (Доп. – ДВ, бр. 91 от 2018 г., изм., бр. 8 от 2022 г., в сила от 1.01.2022 г.) Вноските по чл. 36е, ал. 1, средствата по чл. 36д, ал. 1, т. 7 и подлежащите на възстановяване компенсации, изплатени от фонда по чл. 36б, ал. 1, т. 4, са публични държавни вземания, които подлежат на принудително изпълнение от публичен изпълнител по реда на Данъчно-осигурителния процесуален кодекс. Актът за установяване на вземането се издава от председателя на фонда и подлежи на предварително изпълнение.

(2) Средствата и операциите на фонда се включват в консолидираната фискална програма като средства и операции на други икономически обособени лица по чл. 13, ал. 4 от Закона за публичните финанси и не са част от държавния бюджет.

(3) (Изм. – ДВ, бр. 83 от 2018 г., доп., бр. 8 от 2022 г., в сила от 1.01.2022 г.) Средствата на фонда са несеквестируеми и по отношение на тях не може да бъде извършено прихващане от трети лица със задължения на фонда. Фондът може да прихваща вземанията си за вноски по чл. 36е, ал. 1 и подлежащите на възстановяване компенсации, изплатени от фонда по чл. 36б, ал. 1, т. 4 срещу задължението си за заплащане на премия по чл. 36и въз основа на акт за прихващане на вземанията, издаден от председателя на фонда.

(4) (Нова – ДВ, бр. 83 от 2018 г.) Отсрочване или разсрочване на задълженията за вноски по чл. 36е, ал. 1 се извършва при условията и по реда на Данъчно-осигурителния процесуален кодекс. Разрешението за отсрочване или разсрочване се издава от управителния съвет на фонда.

Чл. 36и. (Нов – ДВ, бр. 38 от 2018 г., в сила от 1.07.2018 г.) (1) (Изм. – ДВ, бр. 41 от 2019 г., в сила от 1.07.2019 г., бр. 9 от 2021 г., в сила от 2.02.2021 г.) Фондът сключва с производител по чл. 162а и производители с обект с обща инсталирана мощност 500 kW и над 500 kW по Закона за енергията от възобновяеми източници договор за компенсиране с премии.

(2) Премия не се изплаща, когато производител по ал. 1 има задължения към фонда, като в този случай фондът не дължи лихва за забава.

(3) Фондът не дължи премия за количествата електрическа енергия, за които производител по ал. 1:

1. (изм. – ДВ, бр. 57 от 2018 г., в сила от 1.07.2018 г.) не е сключил сделка по реда на чл. 100, ал. 4 и/или б или на балансиращ пазар;

2. няма прехвърлени месечни сертификати за произход или гаранции за произход по чл. 34 от Закона за енергията от възобновяеми източници.

(4) Фондът изплаща премията до края на месеца, в който към 20-о число е представен разходооправдателен документ и са му прехвърлени месечни сертификати за произход или гаранция за произход по чл. 34 от Закона за енергията от възобновяеми източници.

Чл. 36к. (Нов – ДВ, бр. 56 от 2015 г., в сила от 24.07.2015 г., предишен чл. 36ж, бр. 38 от 2018 г., в сила от 1.07.2018 г., доп., бр. 83 от 2018 г., изм., бр. 103 от 2018 г., в сила от 13.12.2018 г.) (1) За плащания по чл. 36б, ал. 1 и 2 може да се използва сметка за чужди средства на фонда до размера на постъпилите по бюджета на фонда приходи, преведени по тази сметка, след съгласуване с министъра на финансите.

(2) Преведените по реда на ал. 1 суми по сметката за чужди средства се отразяват в изпълнението на съответните разходни показатели по бюджета на фонда, като за съхраняването, разплащането и отчитането на тези средства се прилагат съответните изисквания на Закона за публичните финанси за сметките за чужди средства.

(3) Министерският съвет определя с наредба реда и начина за набирането, разходването, отчитането и контрола на средствата на фонда, както и реда за предоставяне, освобождаване и усвояване на обезпечението по чл. 36ж, ал. 3.

Раздел V

Разделно счетоводство. Съхраняване и предоставяне на информация

(Загл. изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.)

Чл. 37. (1) Енергийните предприятия водят отделна счетоводна отчетност за:

1. всяка дейност, подлежаща на лицензиране по този закон;
2. дейностите, подлежащи на лицензиране по този закон, и други дейности;
3. всеки клон и предприятие;
4. дейности при регулирани и свободно договорени цени.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) Правилата за водене на разделното счетоводство от енергийните предприятия, включително активите за целите на ценообразуването по групи клиенти, както и формата и съдържанието на счетоводните отчети за регулаторни цели се определят с решение на комисията по ред, предвиден в наредбите по чл. 36, ал. 3.

(3) (Нова - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) Енергийните предприятия, които подлежат на независим финансов одит, представят на комисията одиторски доклад за спазването на правилата за водене на отделната счетоводна отчетност.

Чл. 38. (1) Енергийните предприятия са длъжни ежегодно да предоставят на комисията:

1. годишните си финансови отчети, включително приложенията към тях, съгласно Закона за счетоводството и годишните одиторски доклади;
2. отчетна информация по видове дейности;
3. (нова - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) информация за активите и разходите по видове клиенти за целите на ценообразуването.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) Енергийните предприятия са длъжни при поискване от комисията, от Комисията за защита на конкуренцията и от Европейската комисия в изпълнение на техните правомощия да предоставят документация, счетоводна, технико-икономическа и друга информация, включително за сключени договори.

(3) (Нова - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) Предприятията за доставка на електрическа енергия и природен газ съхраняват за срок 5 години данни за всички сключени сделки за доставка на електрическа енергия и природен газ с клиенти на едро и с оператори на преносни мрежи - срок, условия за доставка и плащане, количество, дати и часове на изпълнението, цени и начини за идентифициране на съответния клиент на едро, както и други данни, определени с наредбата по чл. 60. Комисията може да предоставя на участници на пазара части от тази информация, при условие че не се разкрива информация, представляваща търговска тайна, или информация, защитена по силата на закон.

Раздел VI

(Нов - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.)

Мерки за защита на потребителите на енергийни услуги (Загл. изм. – ДВ, бр. 35 от 2015 г., в сила от 15.05.2015 г.)

Чл. 38а. (Нов - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) (1) (Изм. – ДВ, бр. 35 от 2015 г., в сила от 15.05.2015 г.) Договорите с потребители на енергийни услуги задължително съдържат:

1. данни, идентифициращи енергийното предприятие, включително адрес;
2. предлаганите услуги и условията и реда за тяхното предоставяне;
3. средствата, чрез които може да се получи актуална информация за всички приложими цени на предлаганите услуги;
4. срок на договора, условията за временно преустановяване, прекратяване на тяхното предоставяне и на договора;
5. (доп. – ДВ, бр. 35 от 2015 г., в сила от 15.05.2015 г.) условията за едностранно прекратяване на договора от ползвателя на енергийни услуги, включително при промяна на договорните условия и цени, и възможността за такова прекратяване без допълнително плащане;
6. условията и реда за прихващане и възстановяване на суми при неспазване на изискванията за качество на договорените услуги, включително неточно или забавено фактуриране;
7. (доп. – ДВ, бр. 35 от 2015 г., в сила от 15.05.2015 г.) правата на потребители на енергийни услуги, включително информация относно процедурата по разглеждането и произнасянето по жалби в срок до три месеца от постъпването им;
8. други условия съгласно предвиденото в този закон.

(2) Условията по ал. 1, както и предложенията за тяхната промяна се оповестяват преди сключването или потвърждаването на договора.

Чл. 38б. (Нов - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) (1) (Изм. – ДВ, бр. 35 от 2015 г., в сила от 15.05.2015 г.) Енергийните предприятия – страни по договорите, по чл. 38а, ал. 1 предоставят на своите потребители на енергийни услуги информация за:

1. начините на плащане, цени за спиране или възстановяване на снабдяването, цени за услуги по извършване на поддръжка и други цени на услуги, свързани с лицензионната дейност;
2. процедурата за смяна на доставчик и информация, че потребители на енергийни услуги не дължат допълнителни плащания при смяна на доставчика си;
3. (изм. – ДВ, бр. 35 от 2015 г., в сила от 15.05.2015 г.) реално потребените количества и стойността на предоставената услуга в съответствие с договорената периодичност на отчитане без задължение за допълнително плащане за тази услуга;
4. изготвяне на окончателна изравнителна сметка при всяка смяна на доставчика;
5. дела на всеки енергиен източник в общата доставена енергия от доставчика през предходната календарна година по разбираем и ясно съпоставим начин;
6. съществуващи източници на обществено достъпна информация за въздействието върху околната среда по отношение най-малко на емисиите на въглероден диоксид и радиоактивните отпадъци - резултат от производството на електрическа енергия от различните енергийни източници, в общата доставена енергия от доставчика през предходната година;
7. информация относно средствата за уреждане на спорове;
8. (нова – ДВ, бр. 35 от 2015 г., в сила от 15.05.2015 г.) условията за предоставяне на електронна информация за фактурирането и електронни фактури;

9. (нова – ДВ, бр. 9 от 2021 г., в сила от 2.02.2021 г.) информация относно вида на причисления стандартизиран товаров профил на потребителите на енергийни услуги, свързани с доставката на електрическа енергия.

(2) (Нова – ДВ, бр. 35 от 2015 г., в сила от 15.05.2015 г.) Доставчикът на енергия или природен газ осигурява на клиентите широк избор на методи на плащане, включително системи за авансови плащания, които са справедливи и отразяват адекватно вероятното потребление.

(3) (Нова – ДВ, бр. 35 от 2015 г., в сила от 15.05.2015 г.) Доставчикът на енергия или природен газ предоставя на друг доставчик на енергия или природен газ данни за потреблението на битов клиент, когато това е предвидено в изрично споразумение между клиента и доставчика на енергия или природен газ.

(4) (Предишна ал. 2 – ДВ, бр. 35 от 2015 г., в сила от 15.05.2015 г.) Информацията по ал. 1 се представя във фактурите или заедно с тях в информационни материали и на интернет страниците на енергийните предприятия. По този ред доставчиците на енергия и природен газ предоставят на потребителите на енергийни услуги и контролен списък, приет от Европейската комисия, съдържащ практическа информация за техните права.

(5) (Нова – ДВ, бр. 35 от 2015 г., в сила от 15.05.2015 г.) Информация за фактурирането се предоставя поне веднъж на три месеца, а при поискване или когато потребителите са направили избор да получават електронни сметки – два пъти в годината.

(6) (Нова – ДВ, бр. 35 от 2015 г., в сила от 15.05.2015 г.) Енергийните предприятия по ал. 1 предоставят на потребителите на енергийни услуги, свързани с доставки на електрическа енергия или природен газ, допълнителна информация за:

1. кумулативни данни за период поне три предходни години или за периода от влизането в сила на договора за доставка, ако той е по-кратък; данните съответстват на интервалите, за които е предоставена информацията от фактурирането;

2. подробни данни за потреблението, за който и да е ден, седмица, месец и година при използване на интелигентни системи за измерване чрез предоставяне на крайния клиент чрез интернет или чрез интерфейса на измервателния уред на данни за период, не по-кратък от 24 предходни месеца, или за периода от влизането в сила на договора за доставка, ако той е по-кратък.

(7) (Нова – ДВ, бр. 21 от 2021 г., в сила от 1.01.2022 г.) Когато в сграда – етажна собственост, всички инсталирани средства за измерване на консумацията на топлинна енергия, енергия за охлаждане или топла вода за битови нужди и/или топлинните разпределители са с дистанционно отчитане, на крайните ползватели се осигурява информация за фактурирането въз основа на реалното потребление или за потреблението въз основа на показанията на топлинния разпределител поне веднъж месечно. Тази информация може да се предоставя чрез интернет и се актуализира толкова често, колкото измервателните средства и използваните системи позволяват.

Чл. 38в. (Нов - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) (1) (Изм. – ДВ, бр. 35 от 2015 г., в сила от 15.05.2015 г.) Енергийните предприятия по чл. 38б, ал. 1 изготвят и представят за одобрение от комисията правила за работа с техните потребители на енергийни услуги.

(2) Правилата по ал. 1 уреждат реда и сроковете за получаване, разглеждане, проверка и отговор на подадените жалби, сигнали и предложения, формата на данните за потреблението и процедурата, по която доставчиците и потребителите на енергийни услуги получават достъп до тях.

(3) Правилата по ал. 1 се одобряват от комисията, публикуват се в един централен и в един местен всекидневник, както и на интернет страницата на лицензианта и влизат в сила след публикуването им. Правилата са част от общите условия на договорите, одобрени от комисията, когато с този закон са предвидени общи условия.

(4) Условията и редът за одобряване на правилата за работа с потребителите на енергийни услуги се уреждат с наредбата по чл. 60.

(5) (Нова – ДВ, бр. 35 от 2015 г., в сила от 15.05.2015 г.) Енергийните предприятия по чл. 38б, ал. 1 уведомяват своите потребители на енергийни услуги – битови клиенти, за всяка предложена промяна на договорните условия и цените на предоставяните услуги, както и за правото на потребителите едностранно да прекратят договора в срок от 30 дни от датата на уведомяването, ако не приемат новите условия и/или цени.

(6) (Нова – ДВ, бр. 35 от 2015 г., в сила от 15.05.2015 г.) Уведомяването за повишаването на цените се извършва в срока на фактуриране след влизането в сила на повишението на цените.

(7) (Нова – ДВ, бр. 35 от 2015 г., в сила от 15.05.2015 г.) Когато комисията одобрява общи условия, уведомяването за промяна на договорните условия се смята за направено от датата на публикуване на одобрените общи условия.

(8) (Нова – ДВ, бр. 35 от 2015 г., в сила от 15.05.2015 г.) Алинеи 5 – 7 не се прилагат за договори за доставка на топлинна енергия.

Чл. 38г. (Нов - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г., изм., бр. 35 от 2015 г., в сила от 15.05.2015 г.) Енергийните предприятия, извършващи доставка на енергия или природен газ, осигуряват центрове за предоставяне на информацията по чл. 38а, 38б и 38в на потребителите на енергийни услуги, както и за работа с тях съгласно правилата по чл. 38в.

Чл. 38д. (Нов - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) Енергийните предприятия, предоставящи услуги от обществен интерес, в общите условия за снабдяване и ползване на мрежите и в правилата за работа с потребителите на енергийни услуги определят специални процедури за предоставяне на уязвими клиенти на информация, свързана с потреблението, и за преустановяване снабдяването на уязвими клиенти.

Чл. 38е. (Нов – ДВ, бр. 17 от 2015 г., в сила от 6.03.2015 г.) Крайният снабдител информира клиента, заедно с фактурата за последния месец на всяко шестмесечие, когато отчетената консумация на електрическа енергия или на природен газ на крайните клиенти за това шестмесечие е по-висока с над 50 на сто от отчетената консумация за съответното шестмесечие на предходната календарна година.

Чл. 38ж. (Нов – ДВ, бр. 17 от 2015 г., в сила от 6.03.2015 г.) (1) Клиентът може да поиска от оператора на електроразпределителната или газоразпределителната мрежа да се извърши метрологична експертиза на средството за търговско измерване. Експертизата се извършва от Българския институт по метрология по реда на глава пета от Закона за измерванията. Средството за търговско измерване се демонтира и съхранява от оператора, който осигурява изпращането му в Българския институт по метрология, запечатано с пломбите и стикерите, записани в констативния протокол, съставен при демонтажа.

(2) Разходите за метрологична експертиза на средството за търговско измерване са за сметка на:

1. оператора на електроразпределителната, съответно на газоразпределителната мрежа, в случай че експертизата докаже неизправност на средството за търговско измерване;
2. клиента, в случай че експертизата докаже изправност на средството за търговско измерване.

Чл. 38з. (Нов – ДВ, бр. 17 от 2015 г., в сила от 6.03.2015 г.) Когато по инициатива на крайния снабдител ще бъде преустановено снабдяването на клиента с електрическа енергия или природен газ, крайният снабдител е длъжен да уведоми клиента, по заявен от него начин, не по-късно от три дни преди датата на преустановяване на снабдяването. В случай че клиентът не е заявил начин за уведомяване, той се уведомява по начин, определен от крайния снабдител.

Чл. 38и. (Нов – ДВ, бр. 57 от 2020 г., в сила от 26.06.2020 г.) (1) Платформата по чл. 21, ал. 1, т. 27а е единна, централна, публична веб базирана информационна система,

която осигурява достъп до актуална информация за офертите за доставка на електрическа енергия. Крайните клиенти с очаквано годишно потребление под 100 000 kWh имат безплатен достъп до платформата за сравняване на оферти за доставка на електрическа енергия, включително оферти за договори с динамична цена на електрическата енергия.

(2) Платформата по ал. 1 трябва да:

1. осигурява условия за еднакво третиране на електроенергийните предприятия при сравняване на офертите за доставка на електрическа енергия;
2. осигурява критерии, въз основа на които да се извършва сравнението, включително услугите, които са публични;
3. предоставя точна и актуална информация, включително датата на последната актуализация;
4. е достъпна за хората с увреждания, лесна за сетивно възприемане, функционално пригодна, разбираема и стабилна;
5. осигурява ефективна процедура за съобщаване на наличието на неточна информация относно публикуваните оферти;
6. извършва сравнения, като обработването на лични данни се ограничава до данните, необходими за сравняването.

(3) Комисията е оператор на платформата по ал. 1.

(4) Платформата обхваща целия пазар на електрическа енергия с клиенти по ал. 1.

(5) Условията и редът за поддържане на платформата по ал. 1 се определят с правила, приети с решение на комисията, които се публикуват на интернет страницата ѝ.

Чл. 38к. (Нов – ДВ, бр. 57 от 2020 г., в сила в едномесечен срок от приемане на решението по чл. 38и, ал. 5) (1) Търговците на електрическа енергия са длъжни да предоставят на оператора на платформата ежемесечно актуална информация за офертите си за крайните клиенти по чл. 38и, ал. 1.

(2) Търговците на електрическа енергия осигуряват информация за платформата по чл. 38и, ал. 1 във фактурите на клиентите или в приложения към тях.

Глава четвърта ЛИЦЕНЗИИ

Раздел I

Издаване на лицензии

Чл. 39. (1) Дейностите, подлежащи на лицензиране по този закон, са:

1. производство на електрическа и/или топлинна енергия;
2. пренос на електрическа енергия, топлинна енергия или природен газ;
3. разпределение на електрическа енергия или природен газ;
4. (доп. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) съхранение на природен газ в съоръжение за съхранение и/или втечняване на природен газ или внасяне, разтоварване и регазификация на втечнен природен газ в съоръжение за втечнен природен газ;
5. (доп. – ДВ, бр. 57 от 2020 г., в сила от 26.06.2020 г.) търговия с електрическа енергия или природен газ;
6. (доп. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г., бр. 79 от 2019 г., в сила от 8.10.2019 г.) организиране на борсов пазар на електрическа енергия или на природен газ;
7. обществена доставка на електрическа енергия или природен газ;
8. (отм. - ДВ, бр. 74 от 2006 г., в сила от 1.07.2007 г., нова, бр. 21 от 2021 г.) разпределение на електрическа енергия или природен газ в затворена електроразпределителна или затворена газоразпределителна мрежа;
9. (отм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.);

10. (нова - ДВ, бр. 74 от 2006 г., в сила от 1.07.2007 г.) снабдяване с електрическа енергия или природен газ от крайни снабдители;
 11. (нова - ДВ, бр. 74 от 2006 г., в сила от датата на вписване в Търговския регистър на решението за преобразуването на "Национална електрическа компания" - ЕАД, но не по-късно от 1.01.2007 г., отм., бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.);
 12. (нова - ДВ, бр. 74 от 2006 г.) разпределение на тягова електрическа енергия по разпределителни мрежи на железопътния транспорт;
 13. (нова - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) доставка на електрическа енергия от доставчик от последна инстанция.
- (2) С лицензията се разрешава осъществяване на някои от дейностите по ал. 1 при посочените в нея условия и е неразделна част от решението за издаването ѝ.
- (3) Когато за извършване на някоя от дейностите по ал. 1 се издава лицензия, преди да е изграден енергийният обект за осъществяване на тази дейност, лицензията съдържа условията за изграждане на този обект и срок за започване на лицензионната дейност.
- (4) (Изм. - ДВ, бр. 74 от 2006 г.) Не се изисква издаване на лицензия за:
1. (изм. – ДВ, бр. 11 от 2023 г.) производство на електрическа енергия от лице, притежаващо централа с обща инсталирана електрическа мощност до 20 MW включително;
 2. (изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) производство на топлинна енергия от лице, притежаващо централа с обща инсталирана топлинна мощност до 10 MW;
 3. (изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) пренос на топлинна енергия от лице, притежаващо топлопреносна мрежа, към която са присъединени централи с обща инсталирана мощност до 10 MW;
 4. производство на топлинна енергия само за собствено потребление;
 5. (нова – ДВ, бр. 17 от 2015 г., в сила от 6.03.2015 г.) производство на електрическа енергия само за собствено потребление;
 6. (нова – ДВ, бр. 9 от 2021 г., в сила от 2.02.2021 г.) продажба на компресиран природен газ, получен чрез станция за повишаване на налягането на природния газ чрез компресиране, както и за продажба на природен газ от добивно предприятие от местен добив;
 7. (нова – ДВ, бр. 11 от 2023 г.) съхранение на електрическа енергия, освен в случаите по чл. 90а, ал. 2, т. 2, когато операторът на съоръжението извършва търговия с електрическа енергия, за което се изисква лицензия по ал. 1, т. 5.
- (5) (Нова - ДВ, бр. 74 от 2006 г., изм., бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) Когато лицето, което кандидатства за издаването на лицензия за някоя от следните дейности:
1. производство на електрическа енергия;
 2. производство на електрическа и топлинна енергия;
 3. пренос на електрическа енергия;
 4. разпределение на електрическа енергия;
 - 4а. (нова – ДВ, бр. 21 от 2021 г.) разпределение на електрическа енергия в затворена електроразпределителна мрежа;
 5. търговия с електрическа енергия;
 6. организиране на борсов пазар на електрическа енергия;
 7. обществена доставка на електрическа енергия;
 8. снабдяване с електрическа енергия от краен снабдител;
 9. доставка на електрическа енергия от доставчик от последна инстанция;
 10. разпределение на тягова електрическа енергия по електроразпределителни мрежи на железопътния транспорт,
- или притежава такава лицензия и отговаря на изискванията за координатор на балансираща група, съответната лицензия съдържа правата и задълженията, свързани с дейността на координатор на балансираща група.
- (6) (Нова - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) Лицензия за доставка на електрическа енергия от доставчик от последна инстанция за клиенти, които не са избрали

друг доставчик или избраният доставчик не извършва доставка по независещи от клиента причини, се издава на:

1. лицензианта за дейността обществена доставка на електрическа енергия - за клиентите, присъединени към електропреносната мрежа;

2. лицензианти за дейността снабдяване с електрическа енергия от краен снабдител - за клиентите, присъединени към съответната разпределителна мрежа, за територията на действащите лицензии за обществена доставка и снабдяване от краен снабдител.

(7) (Нова – ДВ, бр. 11 от 2023 г.) Лицето, на което е издадена лицензия за организиране на борсов пазар за електрическа енергия, организира борсов пазар на гаранции за произход.

Чл. 40. (Доп. - ДВ, бр. 65 от 2006 г., изм. и доп., бр. 74 от 2006 г., в сила от 1.01.2007 г., изм., бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) (1) Лицензия се издава на лице, регистрирано по Търговския закон, което:

1. притежава технически и финансови възможности, материални и човешки ресурси и организационна структура за изпълнение на нормативните изисквания за осъществяване на дейността по лицензията;

2. (изм. – ДВ, бр. 38 от 2018 г., в сила от 8.05.2018 г.) има вещни права върху енергийните обекти, чрез които ще се осъществява дейността, ако те са изградени, с изключение на лицензиите по чл. 39, ал. 1, т. 4, 5, 6, 7, 10 и 13;

3. представи доказателства, че енергийните обекти, чрез които ще се осъществява дейността по лицензията, отговарят на нормативните изисквания за безопасна експлоатация и за опазване на околната среда.

(2) В случай на издаване на лицензия по чл. 39, ал. 3 се изисква условията по ал. 1, т. 1 - 3 да са налице към момента на започване на лицензионната дейност.

(3) Лицензия по чл. 39, ал. 1, т. 4 се издава при спазване на разпоредбите на чл. 118а, ал. 3 - 6 от Закона за водите.

(4) Не се издава лицензия на лице:

1. спрямо което е открито производство по несъстоятелност или което е обявено в несъстоятелност;

2. което е в ликвидация;

3. на което е отнета лицензията или е отказано издаването на лицензия за същата дейност и не е изтекъл срокът по чл. 59, ал. 4 или по чл. 41, ал. 4.

(5) Лицензия не се издава, когато съществува опасност от увреждане на живота и здравето на гражданите, имуществото на трети лица и интересите на клиентите, нарушаване на надеждното снабдяване с електрическа или топлинна енергия или с природен газ.

(6) В случаите, когато едно и също лице осъществява повече от една от дейностите, за които е предвидено лицензиране, за всяка от дейностите се издават отделни лицензии. Комисията следи за недопускане на противоречия в режима на осъществяване на отделните лицензирани дейности.

(7) Лицензия по ал. 1 се издава и на лице с регистрация, еквивалентна на тази по ал. 1 по законодателството на друга държава - членка на Европейския съюз, при условията по ал. 1 - 6.

(8) (Нова – ДВ, бр. 17 от 2015 г., в сила от 6.03.2015 г.) Лицензия по чл. 39, ал. 1, т. 1 и 2 се издава и на лице, на което е предоставена концесия или притежава право на ползване и експлоатация върху енергийни обекти за производство, пренос и разпределение на топлинна енергия, при условията на ал. 1 – 6.

Чл. 41. (1) Процедура за издаване на лицензия се открива по писмено заявление, към което се прилагат всички необходими документи за издаване на лицензия.

(2) В случай че лицензионната дейност се осъществява по цени, подлежащи на регулиране по този закон, към заявлението по ал. 1 се подава и заявление за утвърждаването им.

(3) В срок до три месеца от подаване на заявленията по ал. 1 и 2 комисията издава или мотивирано отказва издаването на лицензия и утвърждава или определя съответните цени.

(4) В случаите на отказ заявителят може да направи ново искане за издаване на лицензия не по-рано от три месеца от постановяване на решението за отказ, съответно от влизането в сила на съдебното решение, с което жалбата е отхвърлена като неоснователна.

(5) (Нова - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) Комисията изпраща информация на Европейската комисия за всеки случай на мотивиран отказ за издаване на лицензии за пренос, разпределение, съхранение, обществена доставка на природен газ и снабдяване с природен газ от крайни снабдители.

Чл. 42. (1) Лицензията се издава за срок до 35 години в съответствие с изискванията на наредбата по чл. 60.

(2) Срокът на лицензията се продължава за срок не по-дълъг от срока по ал. 1, ако лицензиантът отговаря на условията на закона и изпълнява всички задължения и изисквания по лицензията, и е направил писмено искане за продължаване най-малко една година преди изтичането на срока на първоначалната лицензия.

(3) С решението за продължаване на срока по ал. 2 комисията определя и условията за осъществяване на дейността за новия срок на лицензията.

Чл. 43. (1) На територията на страната се издава само една лицензия за:

1. (изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) пренос на електрическа енергия;

2. (доп. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) организиране на борсов пазар на електрическа енергия;

3. обществена доставка на електрическа енергия или на природен газ;

4. (нова - ДВ, бр. 74 от 2006 г., в сила от датата на вписване в Търговския регистър на решението за преобразуването на "Национална електрическа компания" - ЕАД, но не по-късно от 1.01.2007 г., отм., бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.);

5. (нова - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) доставка на електрическа енергия от доставчик от последна инстанция за клиенти, присъединени към електропреносната мрежа.

(2) За една обособена територия се издава само една лицензия за:

1. разпределение на електрическа енергия или на природен газ;

2. (отм. - ДВ, бр. 74 от 2006 г., в сила от 1.07.2007 г.);

2а. (нова - ДВ, бр. 74 от 2006 г.) снабдяване с електрическа енергия или с природен газ от крайни снабдители;

3. пренос на топлинна енергия;

4. (нова - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) доставка на електрическа енергия от доставчик от последна инстанция за клиенти, присъединени към електроразпределителната мрежа на територията.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) Една обособена територия за разпределение на електрическа енергия включва не по-малко от 150 хил. клиенти, присъединени към прилежащата електроразпределителна мрежа, и в нейните граници се включва не по-малко от една област съобразно административно-териториалното устройство на страната.

(4) (Нова - ДВ, бр. 74 от 2006 г., в сила от 1.07.2007 г.) За обособена територия по ал. 3 се издава само една лицензия за снабдяване с електрическа енергия от крайни снабдители.

(5) (Предишна ал. 4 - ДВ, бр. 74 от 2006 г., изм., бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.)

Една обособена територия за разпределение на природен газ включва не по-малко от 50 хил. клиенти, които могат да бъдат присъединени към прилежащата газоразпределителна мрежа, и нейните граници се определят с описа по чл. 4, ал. 2, т. 6.

(6) (Нова - ДВ, бр. 74 от 2006 г., в сила от 1.07.2007 г.) За обособена територия по ал. 5 се издава само една лицензия за снабдяване с природен газ от крайни снабдители.

(7) (Предишна ал. 5 - ДВ, бр. 74 от 2006 г., изм., бр. 82 от 2012 г., в сила от 26.11.2012 г.)

Една обособена територия за пренос на топлинна енергия се определя съобразно действащите устройствени планове на населеното място.

(8) (Предишна ал. 6, изм. - ДВ, бр. 74 от 2006 г., бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) Разпоредбата на ал. 6 не се прилага, когато има заявен интерес за газоснабдяване на дадена територия, която е извън описа по чл. 4, ал. 2, т. 6. В този случай територията, предмет на инвестиционен интерес, се обособява като самостоятелна територия за разпределение на природен газ. Лицензии за разпределение на природен газ или за снабдяване с природен газ от краен снабдител за тази територия се издават без конкурс на заинтересования инвеститор при условията на раздел I от тази глава и по реда на наредбата по чл. 60 след съгласуване със съответната община.

(9) (Предишна ал. 7, изм. - ДВ, бр. 74 от 2006 г.) В случай че за територията по ал. 8 има подадено повече от едно заявление за газоснабдяване, комисията обявява конкурс при условията на раздел II от тази глава и по реда на наредбата по чл. 60.

(10) (Предишна ал. 8, изм. - ДВ, бр. 74 от 2006 г., бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) С решение на комисията за изменение на лицензията територията на общината, която е извън описа по чл. 4, ал. 2, т. 6, може да бъде присъединена към обособена територия за разпределение на природен газ или към територията на община, за която е издадена лицензия за същата дейност, при заявено съгласие от съответната община извън описа и съгласие на титуляря на лицензията.

(11) (Нова - ДВ, бр. 74 от 2006 г., доп., бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) Разпоредбите на ал. 8 и 9 не се прилагат, когато е получено съгласието по ал. 10 от титуляря на лицензията за разпределение на природен газ на обособената територия или в територията по ал. 8.

(12) (Нова - ДВ, бр. 74 от 2006 г., изм., бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) За територията на страната се издава една лицензия за разпределение на тягова електрическа енергия само по електроразпределителните мрежи на железопътния транспорт на Националната компания "Железопътна инфраструктура".

(13) (Нова - ДВ, бр. 21 от 2021 г.) За територията на индустриален парк или на географски обособен промишлен обект, когато дейностите или производственият процес на ползвателите на тази мрежа са интегрирани поради определени технически причини или по причини, свързани с безопасността, или когато разпределението на електрическа енергия или природен газ се осъществява основно за собственика, оператора на мрежата или за свързани с тях предприятия, се издава лицензия за:

1. разпределение на електрическа енергия в затворена електроразпределителна мрежа;
2. разпределение на природен газ в затворена газоразпределителна мрежа.

(14) (Нова - ДВ, бр. 21 от 2021 г.) Лицензия за разпределение на електрическа енергия в затворена електроразпределителна мрежа и лицензия за разпределение на природен газ в затворена газоразпределителна мрежа се издават от комисията при условията и по реда на наредбата по чл. 60.

Чл. 44. (1) (Изм. - ДВ, бр. 74 от 2006 г., в сила от датата на вписване в Търговския регистър на решението за преобразуването на "Национална електрическа компания" - ЕАД, но не по-късно от 1.01.2007 г., бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) На лицето, на което е издадена лицензия за пренос на електрическа енергия, не се издава лицензия за друга дейност, подлежаща на лицензиране по този закон, освен лицензия за организиране на борсов пазар на електрическа енергия.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) На лицето, на което е издадена лицензия за пренос на природен газ, не се издава лицензия за друга дейност, подлежаща на лицензиране по този закон, освен лицензия за дейността по чл. 39, ал. 1, т. 4 и лицензия за разпределение на природен газ. Лицето, на което е издадена лицензия за пренос на природен газ, не може да извършва търговия с природен газ.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 74 от 2006 г.) На лицата, на които е издадена лицензия за разпределение на електрическа енергия, не се издават лицензии за други дейности, подлежащи на лицензиране по този закон.

(4) (Нова - ДВ, бр. 74 от 2006 г., изм., бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) На лицата, на които е издадена лицензия за разпределение на природен газ, не се издават лицензии за други дейности, подлежащи на лицензиране по този закон, освен лицензия за снабдяване с природен газ от краен снабдител, ако присъединените към газоразпределителната мрежа на тази територия клиенти са по-малко от 100 000.

(5) (Нова – ДВ, бр. 21 от 2021 г.) На едно и също лице може да бъде издадена лицензия за разпределение на електрическа енергия в затворена електроразпределителна мрежа и лицензия за разпределение на природен газ в затворена газоразпределителна мрежа.

Чл. 45. В лицензията се определят:

1. наименованието на лицензианта;
2. дейността, за която се издава лицензията;
3. обектите, чрез които се осъществява лицензионната дейност;
4. територията на лицензията за дейностите, за които това е необходимо;
5. срокът на лицензията;
6. видовете застраховки, покрити рискове и размерът на застрахователното покритие, които лицензиантът е длъжен да поддържа, докато упражнява лицензионната дейност;
7. изисквания за извеждане от експлоатация на енергийните обекти, чрез които се осъществява дейността;
8. други специални нормативни изисквания, свързани с осъществяването на дейността по лицензията.

Раздел II Конкурс

Чл. 46. (1) (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) Конкурс за необходима мощност за производство на електрическа енергия се провежда само в случаите по чл. 4, ал. 2, т. 5 за изграждане на нова или за предоставяне на съществуваща мощност. Спечелилият конкурса участник се определя за титуляр на лицензията, съдържаща задължение за изграждане, в случаите на изграждане на нова мощност.

(2) Титулярите на лицензии за разпределение на природен газ за обособените територии, определени с описа по чл. 4, ал. 2, т. 6, се определят чрез конкурси.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) На лице, спечелило конкурс по ал. 1 - в случаите на изграждане на нова мощност, или по ал. 2, се издава лицензия по чл. 39, ал. 1, т. 1 или 3.

(4) (Нова - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) В случаите по ал. 2 с решението на комисията по ал. 3 се издава и лицензия за извършване на дейността снабдяване с природен газ от краен снабдител до достигане на 100 000 клиенти в съответствие с чл. 44, ал. 4.

(5) (Доп. - ДВ, бр. 74 от 2006 г., в сила от 1.01.2007 г., предишна ал. 4, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) Когато конкурсът е спечелен от чуждестранно лице, което не е регистрирано в държава - членка на Европейския съюз, или в друга държава - страна по Споразумението за Европейското икономическо пространство, лицензията се издава на дружество, регистрирано по Търговския закон, в което чуждестранното лице притежава най-малко 67 на сто от капитала на дружеството. Това лице няма право да прехвърля участието си в дружеството лицензиант на трето лице до датата на започване на лицензионната дейност.

(6) (Предишна ал. 5 - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) Общественият доставчик сключва договор за изкупуване на електрическа енергия с лицето, спечелило конкурса по ал. 1.

Чл. 47. (1) Конкурсът се обявява от комисията в съответствие с описа по чл. 4, ал. 2, т. 5 или 6 и се провежда при условия и по ред, определени с наредбата по чл. 60.

(2) Конкурсната документация се изготвя в съответствие с наредбата по чл. 60 и се утвърждава от комисията. Конкурсната документация включва проект на лицензия, а в случая по чл. 46, ал. 1 - и проект на договор за изкупуване на електрическа енергия.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г., изм. и доп., бр. 83 от 2018 г.) Решението на комисията за обявяване на конкурс се обнародва в "Държавен вестник", като за конкурса се публикува и подробна информация в "Официален вестник" на Европейския съюз. Срокът за подаване на заявление за участие в конкурса е не по-кратък от 6 месеца от датата на обнародване на решението в "Държавен вестник". Решението на комисията за обявяване на конкурса може да бъде обжалвано само заедно с решението за определяне на спечелилия конкурс кандидат.

(4) (Нова - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) Кандидат за участие в конкурс може да бъде всяко лице, което притежава технически, икономически, финансови и организационни възможности в съответствие с изискванията, посочени в конкурсната документация, и за което не са налице обстоятелствата по чл. 40, ал. 4.

Чл. 48. (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г., бр. 83 от 2018 г.) Когато в срока за подаване на заявления за участие в конкурса не постъпи заявление или постъпи само едно заявление, този срок може да се удължи най-много с 60 дни считано от датата на обнародване в "Държавен вестник" на решението за удължаване на срока. В този случай се променя и датата на провеждане на конкурса.

Чл. 49. (1) Комисията с решение назначава конкурсна комисия за провеждане на конкурса с председател - член на комисията. В нея се включват служители на администрацията на комисията, а в зависимост от предмета на конкурса - и представители на съответните общини и заинтересувани ведомства и организации.

(2) Конкурсната комисия разглежда и оценява предложенията на кандидатите и предлага на комисията да вземе решение за определяне на лицето, спечелило конкурса.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 74 от 2006 г.) Комисията в 14-дневен срок от получаване на предложението на конкурсната комисия класира кандидатите и с мотивирано решение определя лицето, спечелило конкурса, и му издава съответната лицензия.

(4) (Изм. - ДВ, бр. 74 от 2006 г.) Комисията уведомява кандидатите за решението по ал. 3.

Чл. 50. (1) Комисията прекратява конкурса и обявява нов, когато:

1. се е явил само един кандидат, или

2. предложенията на кандидатите не отговарят на конкурсните условия.

(2) (Нова - ДВ, бр. 83 от 2018 г.) При повторно обявяване на конкурс срокът за подаване на заявления за участие в конкурса не може да бъде по-кратък от три месеца от датата на обнародване на решението за повторно обявяване на конкурса в "Държавен вестник".

(3) (Предишна ал. 2 - ДВ, бр. 83 от 2018 г.) В случай че при повторно обявяване на конкурса се яви само един кандидат, комисията го обявява за спечелил конкурса, когато отговаря на конкурсните условия.

Раздел III

Изменения, допълнения, прекратяване и отнемане на лицензии

Чл. 51. (1) Лицензията може да бъде изменена и/или допълнена с решение на комисията:

1. по искане на лицензианта;

2. по инициатива на комисията.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) Комисията има право на инициатива за изменение и/или допълнение на издадена лицензия:

1. (изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) за осигуряване на надеждността или за непрекъснатото и качествено снабдяване на клиентите с електрическа и топлинна енергия и природен газ;
 2. (доп. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) при промяна на законодателството, както и за изпълнение на правнообвързващи решения на Европейската комисия или АСРЕ;
 3. за осигуряване на националната сигурност и обществения ред съгласувано със съответните компетентни държавни органи;
 4. при опасност от увреждане на живота и здравето на гражданите, от увреждане на околната среда или на имуществото на трети лица, когато това не налага отнемане на лицензията, и/или по предложение на специализирани държавни органи в изпълнение на техните правомощия;
 5. при разрешаване преобразуване на лицензиант или сделка на разпореждане, когато това не води до прекратяване на лицензията.
- (3) Комисията уведомява писмено лицензианта за откриване на производство за изменение и/или допълнение на лицензията по ал. 2. Лицензиантът може в 14-дневен срок да даде писмено становище по основанията за изменение и/или допълнение на лицензията.
- (4) Комисията изменя и/или допълва лицензията след изтичането на срока по ал. 3.
- (5) Лицензиантът може да поиска изменение и/или допълнение на лицензията и по отношение на естеството на използваните първични енергийни източници и/или енергопреобразуващата технология.
- (6) Титулярят на лицензия по чл. 39, ал. 3, издадена чрез конкурс, може да поиска нейното изменение и/или допълнение преди започването на дейността само поради настъпване на независещи от него обстоятелства.

Чл. 51а. (Нов – ДВ, бр. 21 от 2021 г.) (1) Комисията по своя инициатива открива производство за изменение на издадена лицензия за разпределение на електрическа енергия, съответно за разпределение на природен газ, на чиято територия е обособената територия, за която е подадено заявление за издаване на лицензия за разпределение на електрическа енергия в затворена електроразпределителна мрежа, съответно на лицензия за разпределение на природен газ в затворена газоразпределителна мрежа.

(2) Комисията уведомява писмено лицензианта за откриване на производството по ал. 1 за изменение на лицензията за разпределение на електрическа енергия или на природен газ.

(3) Комисията изменя съществуваща лицензия за разпределение на електрическа енергия, съответно съществуваща лицензия за разпределение на природен газ, като от нейната територия изключва територията, за която е подадено заявление за издаване на лицензия за разпределение на електрическа енергия в затворена електроразпределителна мрежа, съответно на лицензия за разпределение на природен газ в затворена газоразпределителна мрежа, ако лицето, което е подало съответното заявление, отговаря на условията за осъществяване на дейността.

(4) Комисията се произнася с едно решение по производство по ал. 1 и по подаденото заявление за издаване на лицензия за разпределение на електрическа енергия в затворена електроразпределителна мрежа, съответно за издаване на лицензия за разпределение на природен газ в затворена газоразпределителна мрежа.

(5) В случай че заявлението по ал. 1 не отговаря на условията по чл. 43, ал. 13 и/или лицето, което е подало заявлението, не отговаря на условията по чл. 40, комисията отказва да издаде лицензии и прекратява производството.

Чл. 52. (1) Комисията разрешава преобразуване на лицензиант чрез вливане, сливане, разделяне, отделяне, отделяне на еднолично търговско дружество и чрез промяна на правната форма, ако лицето, което ще извършва лицензионната дейност, след преобразуването отговаря на условията за издаване на лицензия за дейността.

(2) В случаите по ал. 1 комисията изменя или прекратява съществуващата лицензия и/или издава нова лицензия в зависимост от конкретния случай в едномесечен срок от подаване на

заявлението. Прекратяването, изменението или издаването на лицензия влиза в сила от датата на вписване на преобразуването в търговския регистър.

(3) (Нова - ДВ, бр. 74 от 2006 г., в сила от 1.01.2007 г.) Прекратяването, изменението или издаването на лицензия в Република България при преобразуване на юридическо лице с издадена лицензия по чл. 40, ал. 6 влиза в сила от датата на влизане в сила на преобразуването на юридическото лице по законодателството на държавата, в която то е регистрирано.

Чл. 53. (1) (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) Разпореждане с незавършени обекти на строителството или с имуществото, с което се осъществява дейността по лицензията, може да се извършва само в тяхната цялост след разрешение на комисията, включително при обявяване на лицензиант в несъстоятелност.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) В случаите по ал. 1, когато лицензията е издадена за производство на електрическа и/или топлинна енергия и дейността се осъществява чрез генериращи мощности (блок), които технологично могат да бъдат експлоатирани независимо една от друга, предмет на разпореждането може да бъде отделен блок. В този случай първоначалната лицензия се изменя или допълва.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) Когато прекратяване или изменение на лицензия по ал. 1 или 2 може да доведе до нарушаване сигурността на снабдяването с електрическа или топлинна енергия или с природен газ, комисията разрешава извършване на разпореждане, ако приобретателят е подал заявление и отговаря на условията за издаване на лицензия за съответната дейност. Лицензията, издадена на приобретателя, влиза в сила от датата на придобиване право на собственост.

(4) (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) Когато прекратяването или изменението на лицензията по ал. 1 и 2 не води до нарушаване сигурността на снабдяването, комисията издава разрешение за разпореждане, независимо дали приобретателят е подал заявление за издаване на лицензия.

(5) Комисията издава разрешение и в случаите на залог или ипотeka върху имущество, с което се извършва лицензионна дейност.

(6) Разрешение не се изисква в случаите на подмяна или модернизация, или когато такова разпореждане не води до изменение на условията, при които се осъществява лицензионната дейност.

(7) (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) Разпорежданията, извършени в нарушение на предходните алинеи, се обявяват за нищожни от съда по искане на комисията, на прокурора или на всяко заинтересовано лице.

(8) Комисията разглежда исканията по ал. 1 - 4 в тримесечен срок от подаване на заявлението, а по ал. 5 - в едномесечен срок.

Чл. 54. (1) При приватизация на обособена част от енергийно предприятие не се изисква разрешение по чл. 53.

(2) Комисията издава лицензия на приобретателя по приватизационната сделка по ал. 1, ако е поискал издаването на лицензия и отговаря на условията за издаването ѝ.

Чл. 55. (1) Лицензията се прекратява с решение на комисията:

1. по искане на лицензианта, включително при прехвърляне на имуществото, с което се осъществява лицензионната дейност, при условията на чл. 53;
2. при погиване на енергийния обект, чрез който лицензиантът осъществява дейността си;
3. при преобразуване на лицензианта, когато преобразуването води до прекратяване на юридическото лице - титуляр на лицензията;
4. при влизане в сила на решението на съда за обявяване на лицензианта в несъстоятелност или на решението за прекратяване на дейността поради обявяването на лицензианта в ликвидация извън случаите по чл. 61.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 74 от 2006 г., доп., бр. 38 от 2018 г., в сила от 8.05.2018 г.) Комисията може след писмено уведомление да прекрати лицензията, когато лицензиантът не упражнява лицензионната дейност за период повече от една година, както и в случай на разпореждане с дялове или акции на дружеството без изискуемото разрешение по чл. 21, ал. 1, т. 23а.

(3) Лицензията се прекратява при изтичане срока на лицензията освен в случаите по чл. 56.

(4) Решението за прекратяване на лицензията е условие за разглеждане от съответния съд на молба за вписване на ликвидатори при прекратяване дейността на юридическото лице - титуляр на лицензията.

(5) (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) В случаите на прекратяване на лицензията по ал. 1, т. 1 и ал. 2 при условия, посочени в наредбата по чл. 60, комисията има право да задължи лицензианта да прехвърли на трето лице имуществото, чрез което осъществява лицензионната дейност, в неговата цялост или да учреди право на ползване върху него, ако приобретателят е лицензиант или е подал заявление и отговаря на условията за издаване на лицензия за съответната дейност. В случай че лицензиантът в срок един месец след прекратяването на лицензията не прехвърли собствеността си или не учреди вещно право на ползване, се прилагат съответно разпоредбите на чл. 56, ал. 4 - 11.

Чл. 56. (1) Лицензиантът е длъжен най-малко една година преди изтичането на срока на лицензията:

1. да подаде заявление за продължаване на срока, или

2. да уведоми комисията, че няма да осъществява лицензионната дейност след изтичането на срока.

(2) Когато след изтичането на срока на лицензията енергийният обект, чрез който е била осъществявана лицензионната дейност, подлежи на окончателно извеждане от експлоатация поради технически причини, комисията удължава срока на лицензията до окончателното извеждане от експлоатация на енергийния обект.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) В случая по ал. 1, т. 2 или при отказ на комисията да продължи срока на лицензията, ако прекратяването на лицензионната дейност може да доведе до нарушаване сигурността на снабдяването на клиентите с електрическа или топлинна енергия или природен газ, или може да възникне опасност за националната сигурност и обществения ред, лицензиантът е задължен да прехвърли на трето лице собствеността си или да учреди право на ползване върху имуществото, чрез което осъществява лицензионната дейност, само в неговата цялост по реда на чл. 53, ал. 1 и 3.

(4) Когато лицензиантът в срок до 60 дни преди изтичането на срока на лицензията не изпълни задълженията си по ал. 3 или комисията не разреши сделката на разпореждане, комисията назначава особен търговски управител, който:

1. приема по опис обектите, чрез които се осъществява лицензионната дейност, като те му се предават за управление, считано от първия ден след изтичането на срока на лицензията, и

2. продължава осъществяването на лицензионната дейност за сметка на лицензианта до прехвърлянето на собствеността върху енергийните обекти и определянето на нов лицензиант.

(5) Особенят търговски управител се избира по взаимно съгласие на лицензианта и комисията в срок до 30 дни преди изтичането на срока на лицензията. В случай че не се постигне съгласие, той се определя от комисията.

(6) Особенят търговски управител има право да извършва само действия и сделки, пряко свързани с лицензионната дейност, и няма право да отчуждава и обременява с тежести недвижими имоти, както и да извършва действия, определени от комисията с акта за назначаване.

(7) Името и адресът на назначения особен търговски управител се вписват в търговския регистър по искане на председателя на комисията и се обнародват в "Държавен вестник".

(8) Управителните органи на лицензианта след вписване на особения търговски управител в търговския регистър могат да извършват само действия, свързани с подготовка и сключване на сделка на разпореждане по ал. 3.

(9) В случаите на обжалване отказа на комисията лицензиантът продължава да осъществява дейността до окончателното решение на съда по жалбата.

(10) Установяването на обстоятелствата по ал. 3 се извършва съгласувано със съответните компетентни държавни органи.

(11) За особен търговски управител може да бъде назначавано лице, което отговаря на следните условия:

1. да има висше образование и професионален опит в управлението на енергийни предприятия;
2. да не е осъждано като пълнолетно за умишлено престъпление от общ характер, освен ако е реабилитирано;
3. да не се намира с лицензианта в отношения, които пораждаат основателно съмнение за неговото безпристрастие.

(12) (Нова – ДВ, бр. 103 от 2017 г., в сила от 1.01.2018 г.) Обстоятелствата по ал. 11, т. 2 се установяват служебно от Комисията.

Чл. 57. (1) (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) В случаите, когато лицензиантът поиска прекратяване на лицензията преди изтичането на срока и ако прекратяването на лицензионната дейност може да доведе до нарушаване сигурността на снабдяването на клиентите с електрическа или топлинна енергия или природен газ, или може да възникне опасност за националната сигурност и обществения ред, той е длъжен да продължи да осъществява лицензионната дейност до издаването на нова лицензия на друго лице по реда на чл. 56, ал. 3.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) Когато в срока на предизвестие, с което лицензиантът е поискал прекратяване на лицензията, не бъде определен нов лицензиант по реда на ал. 1, се прилага съответно чл. 56, ал. 4, 5, 6, 7, 9 и 11.

Чл. 58. (1) (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) При подаване на заявление с искане за прекратяване на лицензия, издадена чрез конкурс, комисията преценява искането с оглед нуждите на общия прогнозен енергиен баланс на страната и сигурното и надеждно снабдяване на клиентите с енергия и природен газ.

(2) Титулярят на лицензия, определен чрез конкурс, може да подаде искане за нейното прекратяване, ако е прехвърлил незавършения обект на строителство на трето лице, при условията на чл. 53, ал. 1.

Чл. 59. (1) Комисията, след писмено предупреждение с определен срок, отнема лицензията:

1. когато лицензиантът не изпълнява или нарушава задълженията си по глави шеста и седма;
2. когато лицензиантът не изпълнява или нарушава задълженията си по издадената лицензия;
3. когато лицензиантът не изпълни в указания срок или нарушава предписания на контролните органи на комисията или наложени принудителни административни мерки от комисията;
4. когато лицензиантът е представил неверни сведения, които са послужили като основание за издаване на лицензията.

(2) Лицензията се отнема и когато на лицензианта е отнета с влязъл в сила административен акт лицензия за експлоатация на ядрено съоръжение, издадена по Закона за безопасно използване на ядрената енергия.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 74 от 2006 г.) Комисията може да отнеме лицензия за разпределение на природен газ, издадена след конкурс, ако в определения с лицензията срок лицензиантът не изгради съответната газоразпределителна мрежа, посочена в предложението му по конкурса. В този случай за освободената територия се провежда нов конкурс по реда на този закон.

(4) С решението за отнемане на лицензията се определя срок, в който лицето не може да кандидатства за издаване на нова лицензия за същата дейност. Този срок не може да бъде по-малък от две години.

(5) Отнемането на лицензия не изключва търсенето на административнонаказателна или наказателна отговорност за извършено нарушение, ако съществуват предпоставки за това.

(6) (Изм. – ДВ, бр. 77 от 2018 г., в сила от 1.01.2019 г.) С решението за отнемане на лицензията комисията назначава особен управител с правомощия съгласно чл. 56, ал. 4 до окончателното решение на съда, в случай на обжалване.

Чл. 60. (Изм. и доп. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г., бр. 38 от 2018 г., в сила от 8.05.2018 г.) Условието и редът за издаване, изменение, допълнение, прекратяване и отнемане на лицензии, за издаване на разрешенията по тази глава, за одобряване на общите условия на договорите по този закон, за одобряване на правила за работа с потребителите на енергийни услуги, за снабдяване на клиентите с електрическа и топлинна енергия и природен газ, за доброволно уреждане на споровете по чл. 22, както и условията и редът за извършване на контрол по изпълнение на Регламент (ЕС) № 1227/2011, се определят с наредба, приета от комисията.

Чл. 61. Отношенията, свързани с неплатежоспособността и несъстоятелността на енергийно предприятие, получило лицензия за пренос на електрическа и топлинна енергия или природен газ, за разпределение на електрическа енергия или природен газ, както и лицата, получили лицензия за дейност чрез обекти по утвърдения от Министерския съвет списък на стратегическите обекти от национално значение в енергетиката за обществена доставка или обществено снабдяване с електрическа енергия или с природен газ, се уреждат със специален закон.

Глава пета **ВЕЩНИ ПРАВА**

Раздел I

Право на строеж и право на собственост. Отчуждаване **(Загл. доп. - ДВ, бр. 83 от 2018 г.)**

Чл. 62. (Изм. - ДВ, бр. 74 от 2006 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2010 г., в сила от 16.07.2010 г., доп., бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г., изм., бр. 83 от 2018 г.) Когато изграждането или разширението на площадкови енергийни обекти, както и на надземни и подземни хидротехнически съоръжения за производство на електрическа енергия или на части от тях и на свързаните с производството съоръжения и площадки за депониране на производствени отпадъци се извършва върху имот - държавна собственост, компетентните държавни органи учредяват в полза на лицето, което ще изгражда и експлоатира енергийния обект, възмездно право на строеж върху земята по реда на Закона за държавната собственост без търг или конкурс.

(2) (Нова - ДВ, бр. 54 от 2010 г., в сила от 16.07.2010 г., доп., бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) Когато изграждането или разширението на обектите по ал. 1 се извършва върху имот - общинска собственост, компетентните общински органи учредяват в полза на лицето, което ще изгражда и експлоатира енергийния обект, възмездно право на строеж върху земята по реда на Закона за общинската собственост без търг или конкурс.

(3) (Предишна ал. 2, изм. - ДВ, бр. 54 от 2010 г., в сила от 16.07.2010 г., отм., бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.).

(4) (Предишна ал. 3 - ДВ, бр. 54 от 2010 г., в сила от 16.07.2010 г., изм., бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г., бр. 83 от 2018 г.) Когато е необходимо изграждането или разширението

на площадкови енергийни обекти, както и на надземни и подземни хидротехнически съоръжения за производство на електрическа енергия или на части от тях, да се извърши върху имот - частна собственост, лицето по ал. 1 трябва предварително възмездно да придобие право на собственост или право на строеж върху необходимата за изграждане на обекта земя.

(5) (Нова – ДВ, бр. 83 от 2018 г.) В случаите по ал. 4 право на собственост може да се придобива и върху части от имоти с размери, по-малки от 3 дка за ниви, 2 дка за ливади, 1 дка за трайни насаждения и 1 дка за гора със съгласието на собственика на имота.

(6) (Нова - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г., предишна ал. 5, бр. 83 от 2018 г.) Лицето по ал. 1 отправя писмено предложение до титуляря на вещни права, като посочва правните и фактическите основания, обосноваващи предложението, включително имота, вида на енергийните обекти и/или съоръжения и начина, по който те се отразяват на ползването на имота, вида на вещни права, които е необходимо да бъдат придобити, площта и предлаганото обезщетение, като дава подходящ срок не по-кратък от един месец, за отговор на предложението. Този срок може да бъде променен по взаимно съгласие на лицата.

(7) (Нова - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г., предишна ал. 6, доп., бр. 83 от 2018 г.) При учредяване на ограничени вещни права по ал. 1 върху имоти - публична собственост, за национални обекти и обекти с национално значение се прилага съответно редът за частна държавна или частна общинска собственост, доколкото друго не е предвидено в закон.

(8) (Нова - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г., предишна ал. 7, изм., бр. 83 от 2018 г.) Лицата по ал. 1 са възложители на строителството на тези обекти по смисъла на чл. 161, ал. 1 от Закона за устройство на територията, както и заинтересовани лица по смисъла на чл. 124а, ал. 5 от Закона за устройство на територията.

Чл. 63. (1) (Изм. - ДВ, бр. 74 от 2006 г., бр. 54 от 2010 г., в сила от 16.07.2010 г., бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г., бр. 83 от 2018 г.) При отказ или при невъзможност за изпълнение на действията по чл. 62, ал. 4, която се дължи на причини, непреодолими от лицето по чл. 62, ал. 1, имотът се отчуждава в полза на държавата. За отказ се смята изричният отказ, както и неприемането на предложението или непостигането на съгласие в срока по чл. 62, ал. 6.

(2) Отчуждаването по ал. 1 се извършва при условията и по реда на Закона за държавната собственост.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) Лицето по чл. 62, ал. 1 може да използва имота само за целите на отчуждаването.

Раздел Ia

(Нов - ДВ, бр. 41 от 2009 г.)

Отчуждаване на имоти за нуждите на добива на енергийни ресурси

Чл. 63а. (Нов - ДВ, бр. 41 от 2009 г.) (1) Енергийно предприятие, което е концесионер по смисъла на Закона за подземните богатства и извършва дейности по добив на енергийни ресурси, може да предложи на собствениците и титулярите на други вещни права сключване на договор, по силата на който то да придобие правото на собственост или друг вид вещно право върху недвижимите имоти, включени в концесионната площ.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 59 от 2013 г., в сила от 5.07.2013 г., бр. 14 от 2015 г.) Когато концесионерът не може да установи или да открие титулярите на права върху земята или техните адреси, той има право да поиска съдействие от министъра на енергетиката. При поискано съдействие министърът е длъжен да изиска необходимата информация от компетентните държавни или общински органи, които нямат право да откажат предоставянето ѝ.

Чл. 63б. (Нов - ДВ, бр. 41 от 2009 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 59 от 2013 г., в сила от 5.07.2013 г., бр. 14 от 2015 г.) В случаите на добив на енергийни ресурси за задоволяване на държавна нужда, когато не е постигнато споразумение със собствениците или титулярите на други вещни права върху недвижим имот или част от такъв, енергийното предприятие - концесионер, има право да поиска от министъра на енергетиката предприемането на действия по принудително отчуждаване на имота по реда на Закона за държавната собственост.

(2) В искането по ал. 1 се посочват характеристиката, видът, местонахождението и размерът на имота и данни за собствениците, съответно за титулярите на други вещни права. Към искането се прилагат:

1. доказателства, че:

а) имотът е включен в границите на концесионната площ и е необходим или пречи за изпълнение на дейностите по утвърдения цялостен работен проект за добив на енергийния ресурс;

б) концесионерът е предложил на собственика, съответно на титуляря, закупуването на недвижимия имот на цена не по-ниска от цената, която би била определена по реда на глава трета от Закона за държавната собственост при принудително отчуждаване на имота за държавни нужди;

в) собственикът, съответно титулярят в едномесечен срок от получаване на предложението мълчаливо или изрично го е отхвърлил;

2. влязъл в сила подробен устройствен план.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 59 от 2013 г., в сила от 5.07.2013 г., бр. 14 от 2015 г.) В едномесечен срок от получаване на искането по ал. 1 министърът на енергетиката предприема действия за принудително отчуждаване на имота за държавни нужди по реда на глава трета от Закона за държавната собственост.

(4) Когато имот, включен в границите на концесионната площ, е публична общинска собственост, към искането по ал. 1 се прилагат само доказателствата по ал. 2, т. 1.

(5) Разходите по принудителното отчуждаване са за сметка на концесионера.

Чл. 63в. (Нов - ДВ, бр. 41 от 2009 г.) (1) Отчуждените имоти, както и други имоти - държавна собственост, включени в границите на концесионната площ, се предоставят на концесионера с решение на Министерския съвет като принадлежност по смисъла на Закона за концесиите.

(2) При прекратяване на концесионния договор имотите, предоставени на концесионера като принадлежност, се връщат на държавата във вид, при условия и по ред, определени с концесионния договор.

Раздел II

Сервитути

Чл. 64. (1) (Изм. и доп. - ДВ, бр. 74 от 2006 г., изм., бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г., бр. 83 от 2018 г.) При разширение на съществуващи и при изграждане на нови линейни енергийни обекти в полза на лицата, които ще изградят и експлоатират енергийния обект възникват сервитути.

(2) Сервитутите по този закон са:

1. (изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) право на преминаване на хора и техника в полза на лицата по ал. 1;

2. (изм. и доп. - ДВ, бр. 74 от 2006 г., изм., бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г., бр. 83 от 2018 г.) право на прокарване на линейни енергийни обекти в полза на лицата по ал. 1;

3. (изм. - ДВ, бр. 83 от 2018 г.) ограничаване в ползването на засегнатите поземлени имоти.

(3) При упражняване на сервитутите:

1. (изм. и доп. - ДВ, бр. 74 от 2006 г., изм., бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) титулярят на сервитута придобива право:
 - а) (изм. – ДВ, бр. 83 от 2018 г.) на прокарване и изграждане на линейни енергийни обекти;
 - б) (изм. – ДВ, бр. 83 от 2018 г.) негови представители да влизат и да преминават през засегнатите имоти и да извършват дейности в тях, свързани с изграждането и/или експлоатацията на енергийните обекти, включително право на преминаване на техника през засегнатите поземлени имоти във връзка с изграждането и обслужването на въздушни и подземни проводни и наземни съоръжения;
 - в) (изм. и доп. – ДВ, бр. 83 от 2018 г.) да извършва кастрене и рязане на дървета и храсти в сервитутните ивици на линейните енергийни обекти за отстраняване на аварии при уведомяване на управляващите органи на горските стопанства и националните паркове;
 2. (изм. – ДВ, бр. 83 от 2018 г.) в засегнатите поземлени имоти не се допускат:
 - а) (доп. – ДВ, бр. 83 от 2018 г.) извършване на застрояване или засаждане на трайни насаждения в сервитутната ивица, определена в наредбата по ал. 9;
 - б) (доп. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г., изм., бр. 83 от 2018 г.) прокарване на проводни на други мрежи на техническата инфраструктура, с изключение на случаите, когато това е допустимо с нормативен акт, при спазване на съответните технически и други изисквания и след писмен договор, предвиждащ съответните условия и цена;
 3. (изм. – ДВ, бр. 83 от 2018 г.) промяната на собствеността на засегнатия имот и на линейния енергиен обект не прекратява действието на сервитутите по ал. 1;
 4. (изм. – ДВ, бр. 83 от 2018 г.) сервитутите са неделими права; те могат да се упражняват изцяло в полза на лицата по ал. 1 и тежат изцяло върху всяка част от засегнатите имоти и когато имотите бъдат разделени;
 5. (изм. – ДВ, бр. 83 от 2018 г.) сервитутът може да се използва само от лицата по ал. 1 за изграждането и експлоатацията на линейния енергиен обект;
 6. (изм. – ДВ, бр. 83 от 2018 г.) собственикът на засегнатия имот няма право да премества сервитута.
- (4) Сервитутите по ал. 2 възникват, когато:
1. (изм. – ДВ, бр. 83 от 2018 г.) има влязъл в сила подробен устройствен план, с който се определя местоположението и размерите на сервитутните зони на линейния енергиен обект в засегнатите имоти, и
 2. (изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г., изм. и доп., бр. 83 от 2018 г.) титулярят на сервитута изплати или внесе еднократно обезщетение по реда на ал. 6 на разположение на собственика, и на носителите на други вещни права върху засегнатия имот.
- (5) (Отм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г., нова, бр. 79 от 2019 г., в сила от 8.10.2019 г.) Възникнали сервитути по ал. 2, т. 2 са основание за издаване на разрешение за строеж по чл. 148 от Закона за устройство на територията.
- (6) (Доп. - ДВ, бр. 74 от 2006 г., изм., бр. 83 от 2018 г.) Определянето на размера и изплащането на обезщетенията за сервитутите на енергийните обекти се извършват по реда на чл. 210 и 211 от Закона за устройство на територията или по взаимно съгласие на страните въз основа на оценка от независим оценител. Обжалването на размера на обезщетението от заинтересованите лица не препятства упражняването на сервитутните права от лицата по ал. 1.
- (7) (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) Упражняването на сервитутното право се извършва от титуляря на сервитута съобразно техническите изисквания на наредбата по ал. 9.
- (8) (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г., изм. и доп., бр. 83 от 2018 г.) В случай че сервитутната зона попада в имот, за който в полза на титуляря на сервитута се учредява право на строеж, сервитутът върху имота се посочва в акта за учредяване право на строеж. Когато сервитутната зона не попада в имота, в който ще се изгражда площадков енергиен обект, за този обект се учредяват сервитути.

(9) (Изм. - ДВ, бр. 36 от 2008 г., бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г., бр. 59 от 2013 г., в сила от 5.07.2013 г., бр. 66 от 2013 г., в сила от 26.07.2013 г., бр. 98 от 2014 г., в сила от 28.11.2014 г., бр. 14 от 2015 г., бр. 58 от 2017 г., в сила от 18.07.2017 г., бр. 102 от 2022 г., в сила от 1.01.2023 г.) Размерите, разположението и специалният режим за упражняване на сервитутите са индивидуални за различните видове енергийни обекти и се определят по ред и начин, предвидени в наредба на министъра на енергетиката, министъра на земеделието и министъра на регионалното развитие и благоустройството.

(10) (Нова - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г., доп., бр. 83 от 2018 г.) При учредяване на ограничени вещни права по ал. 1 върху имоти - публична собственост, за национални обекти и обекти с национално значение се прилага съответно редът за частна държавна или частна общинска собственост, доколкото друго не е предвидено в закон.

Чл. 64а. (Нов - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) (1) (Изм. – ДВ, бр. 83 от 2018 г.) Влязъл в сила акт на компетентен орган за одобряване на подробен устройствен план по чл. 64, ал. 4, т. 1 с приложена извадка от графичните и текстовите материали относно засегнатия имот, титуляря на сервитута и собственика/носителя на вещно право в този имот и документ за изплатено или депозирано в търговска банка на разположение на собствениците и носителите на други вещни права върху засегнатия имот еднократно обезщетение, представляващо цената на сервитутното право, се вписва в имотния регистър по молба на титуляря на сервитута.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 83 от 2018 г.) До откриване на производство по създаване на имотен регистър по чл. 70, ал. 1 от Закона за кадастъра и имотния регистър вписването на актовете и документите по ал. 1 се извършва по партидата на собственика на засегнатия имот по реда на Правилника за вписванията (Изв., бр. 101 от 1951 г.; изм., бр. 30 от 1955 г., ДВ, бр. 82 от 1996 г., бр. 86 от 1997 г., бр. 14 от 2000 г., бр. 5 и 16 от 2001 г., бр. 69 от 2004 г., бр. 67 от 2005 г. и бр. 22 от 2008 г.).

Чл. 65. (1) (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) Размерът на обезщетението по чл. 64, ал. 4, т. 2 се определя при прилагане на следните критерии:

1. площта на чуждия поземлен имот, включена в границите на сервитута;
2. видовете ограничения на ползването;
3. срок на ограничението;
4. справедливата пазарна оценка на имота или на частта от него, която попада в границите на сервитута.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) Независимо от обезщетението по ал. 1, титулярят на сервитута дължи възстановяване на всички причинени вреди на имота или съответно парично обезщетение.

Чл. 66. (Изм. – ДВ, бр. 83 от 2018 г.) Видът и местоположението на енергийните обекти и на площите на засегнатите поземлени имоти, включени в границите на сервитутите по този закон, се определят в общи и подробни устройствени планове.

Чл. 67. (1) (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г., бр. 83 от 2018 г.) Представителите на лицата, които експлоатират енергийните обекти, и длъжностните лица, които осъществяват контрол по този закон, могат да влизат и да преминават през чужди имоти и да извършват дейности в тях, свързани с експлоатацията на енергийните обекти или за контрол върху тях.

(2) (Изм. и доп. - ДВ, бр. 74 от 2006 г., бр. 43 от 2008 г., изм., бр. 41 от 2009 г., бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г., бр. 83 от 2018 г.) Лицата, които изграждат или експлоатират енергийните обекти, имат право безвъзмездно да използват мостове, пътища, улици, тротоари и друга инфраструктура – публична собственост, с изключение на поземлени имоти в горски територии, за изграждане, прокарване, скачване, преминаване и поддържане на линейни енергийни обекти, като осигуряват техническата безопасност и предприемат мерки за недопускане на щети.

(3) (Изм. и доп. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) Операторите на преносни и разпределителни мрежи ползват безвъзмездно части от сгради и прилежащите им поземлени имоти за монтиране на средства за измерване и други съоръжения, свързани с доставката на електрическа и топлинна енергия и природен газ.

(4) Собствениците на имотите по ал. 1 - 3 имат право на обезщетение за нанесени щети.

Чл. 68. (1) (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) Когато собственикът, ползвателят или наемателят на имота извърши неразрешено застрояване, заграждане, засаждане или друго нарушение на режима за упражняване на сервитута, титулярят на сервитута има право да сезира компетентните органи с искане за премахване на незаконните строежи за сметка на собственика, ползвателя или наемателя, ако последният не ги отстрани в срока, даден му от титуляря на сервитута.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) В случаите по ал. 1 титулярят на сервитута не дължи обезщетение за причинените вреди.

Глава шеста

ЗАДЪЛЖЕНИЯ КЪМ ОБЩЕСТВОТО

Чл. 69. (Изм. и доп. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) Енергийните предприятия са длъжни да извършват дейността си в интерес на обществото и на отделните клиенти и в съответствие с изискванията на този закон и другите нормативни актове, като обезпечават сигурността на снабдяването, включително защита на обектите, представляващи критична инфраструктура в енергетиката, непрекъснатостта и качеството на електрическата и топлинната енергия и природния газ, ефективното използване на горивата и енергията, опазването на околната среда, живота, здравето и собствеността на гражданите.

Чл. 69а. (Нов - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 59 от 2013 г., в сила от 5.07.2013 г., бр. 14 от 2015 г.) Енергийните предприятия, за които възникват задължения съгласно Националния план за инвестиции за периода 2013 - 2020 г., са длъжни да изпълнят задълженията, предвидени в този план, и да докладват на министъра на енергетиката.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 59 от 2013 г., в сила от 5.07.2013 г., бр. 14 от 2015 г., бр. 17 от 2015 г., в сила от 6.03.2015 г.) Организацията и контролът по изпълнението на Националния план за инвестиции за периода 2013 - 2020 г., включително механизмът за предоставяне и начинът на разходване на средствата за неговото изпълнение, се осъществяват при условия и по ред, определени с наредба на Министерския съвет по предложение на министъра на енергетиката и на Комисията за енергийно и водно регулиране.

(3) (Нова - ДВ, бр. 17 от 2015 г., в сила от 6.03.2015 г.) Предприятията по ал. 1, които не правят инвестиции на своите площадки, са длъжни да правят месечни вноски по сметка "Национален план за инвестиции" на Министерството на енергетиката.

(4) (Нова - ДВ, бр. 17 от 2015 г., в сила от 6.03.2015 г.) Вноските по ал. 3 се определят в размер на една дванадесета от изчислената годишна вноска, която се определя за всяка календарна година, като произведение на референтната цена на тон емисии и предвидените за оператора безплатни квоти за същата година. Вноската се преизчислява при промяна на референтната цена на тон емисии.

(5) (Нова - ДВ, бр. 17 от 2015 г., в сила от 6.03.2015 г.) Вноските по ал. 3 се внасят до 15-о число на текущия месец. За невнесените в срок вноски се дължи законна лихва.

(6) (Нова - ДВ, бр. 17 от 2015 г., в сила от 6.03.2015 г.) Вноските по ал. 3 са публични държавни вземания. Неплатените в срок вноски подлежат на принудително изпълнение от публичен изпълнител по реда на Данъчно-осигурителния процесуален кодекс. Актът за установяване на вземането се издава от министъра на енергетиката или от оправомощено от него длъжностно лице.

Чл. 70. (1) (Изм. - ДВ, бр. 59 от 2013 г., в сила от 5.07.2013 г., бр. 14 от 2015 г.)

Министърът на енергетиката може да налага на енергийните предприятия допълнителни задължения за обслужване на обществото.

(2) Допълнителните задължения по ал. 1 се налагат, когато са свързани със:

1. непрекъснатост на доставките на електрическа и топлинна енергия и природен газ, и
2. опазването на околната среда - съгласувано с министъра на околната среда и водите;
3. (нова - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) защитата на обектите, представляващи критична инфраструктура в енергетиката.

(3) Допълнителните задължения по ал. 1 се налагат със заповед, която съдържа:

1. лицето, на което се налага;
2. съдържанието на задължението;
3. срока и условията, при които трябва да бъде изпълнено задължението;
4. други условия.

(4) Извършените от енергийните предприятия допълнителни разходи по ал. 3 се признават като разходи по чл. 35.

Чл. 71. (Доп. - ДВ, бр. 74 от 2006 г., в сила от датата на вписване в Търговския регистър на решението за преобразуването на "Национална електрическа компания" - ЕАД, но не по-късно от 1.01.2007 г., изм., бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) Енергийните предприятия за пренос на електрическа и топлинна енергия и природен газ или за разпределение на електрическа енергия и природен газ, които осигуряват услуга от обществен интерес и които имат господстващо положение на пазара по смисъла на Закона за защита на конкуренцията, се подчиняват на неговите разпоредби, доколкото те не възпрепятстват фактически или юридически изпълнението на задълженията, които са им възложени.

Глава седма

ОГРАНИЧИТЕЛЕН РЕЖИМ, ВРЕМЕННО ПРЕКЪСВАНЕ ИЛИ ОГРАНИЧАВАНЕ

Чл. 72. (1) Ограничителен режим за снабдяване с електрическа енергия, топлинна енергия или природен газ се въвежда в случаите, когато се налага ограничаване или прекъсване на снабдяването за време по-дълго от 48 часа на територията на цялата страна или на част от нея в резултат на:

1. непреодолима сила;
2. възникване или за предотвратяване на аварии по съоръжения за производство и пренос на електрическа или топлинна енергия и природен газ и за разпределение на електрическа енергия и природен газ;
- 2а. (нова - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) претоварване на електрическите мрежи;
3. дълготраен недостиг на енергийни мощности или енергоносители;
4. разпоредителни мерки на държавни органи за състояние на готовност или при военни действия;
5. (доп. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) терористични действия или посегателства върху енергийни обекти.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 59 от 2013 г., в сила от 5.07.2013 г., бр. 14 от 2015 г.) Компетентен орган за вземане на решения за въвеждане на ограничителен режим за територията на страната е министърът на енергетиката или оправомощен от него заместник-министър.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 59 от 2013 г., в сила от 5.07.2013 г., бр. 14 от 2015 г.) Кметовете определят ограничителния режим на топлинна енергия и природен газ на територията на общината след съгласуване с министъра на енергетиката в съответствие с наредбата по чл. 74, ал. 1.

(4) (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г., бр. 59 от 2013 г., в сила от 5.07.2013 г., бр. 14 от 2015 г.) Министърът на енергетиката съобщава въвеждането на ограничителния режим или на ограничителните условия по ал. 1 - 3 на комисията, на Европейската комисия - в случаите, предвидени в наредбата по чл. 9, ал. 4, и го обявява чрез средствата за масово осведомяване.

Чл. 72а. (Нов - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 59 от 2013 г., в сила от 5.07.2013 г., бр. 14 от 2015 г.) Министърът на енергетиката след консултации с предприятията за природен газ и организации, представляващи интересите на битовите и небитовите клиенти, снабдявани с газ, и с комисията въвежда на национално равнище:

1. превантивен план за действие, в който се съдържат мерките, необходими за отстраняване или ограничаване въздействието на идентифицираните рискове, в съответствие с извършената оценка на риска;

2. план за действие при извънредни ситуации, в който се съдържат мерките, които трябва да бъдат предприети за отстраняване или смекчаване на въздействието от прекъсване доставките на природен газ.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 41 от 2019 г., в сила от 21.05.2019 г.) Оценката на риска по ал. 1, т. 1 се извършва въз основа на елементите, посочени в Регламент (ЕС) 2017/1938.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 59 от 2013 г., в сила от 5.07.2013 г., бр. 14 от 2015 г.) При приемането на плановете по ал. 1 министърът на енергетиката си сътрудничи с компетентните органи от региона и с Европейската комисия с цел гарантиране, че те са съвместими с плановете на други държави - членки на Европейския съюз, в региона и с цел разработване на регионални плановете за действие.

Чл. 73. (1) (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) Оператор на електропреносната мрежа, на топлопреносна мрежа, на газопреносна мрежа или оператор на съответната разпределителна мрежа може да разпорежда временно прекъсване или ограничаване на производството или снабдяването с електрическа енергия, топлинна енергия и природен газ без предварително уведомяване на производителите и клиентите:

1. при възникване или за предотвратяване на аварии;

2. когато съществува опасност за здравето или живота на хора;

3. когато съществува опасност за целостта на електроенергийната система, топлоснабдителната или газотранспортната система;

4. (изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) при опасност от нанасяне на значителни материални щети на системата, съответно на мрежата или на клиентите;

5. при опасност от наднормени замърсявания на околната среда - по предложение на компетентните органи по смисъла на чл. 10, ал. 1 от Закона за опазване на околната среда;

6. (изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) при ограничаване доставките на природен газ по независещи от оператора на газопреносната мрежа обстоятелства;

7. (нова - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г., изм., бр. 59 от 2013 г., в сила от 5.07.2013 г.) при невъзможност за поддържане баланса между производство и потребление в електроенергийната система или възникване на отклонение от междусистемните графици за обмен със съседни оператори над допустимите граници, указани в правилата по чл. 83, ал. 1, т. 4 и в правилата на Европейската мрежа на операторите на преносни системи за електроенергия (ЕМОПС за електроенергия);

8. (нова – ДВ, бр. 11 от 2023 г.) в случаите по чл. 116, ал. 10 и чл. 117, ал. 11, когато присъединяването при временна схема на достъп създава рискове от претоварване на елементи на електропреносната система или от възникване на аварии.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) Операторите по ал. 1 са длъжни предварително да уведомят производителите и клиентите за времето и продължителността на прекъсването или ограничаването при извършване на ремонтни работи, оперативни

превключвания, въвеждане в експлоатация на нови съоръжения и други подобни действия, които подлежат на планиране.

(3) (Доп. – ДВ, бр. 11 от 2023 г.) Продължителността на прекъсването или ограничението по ал. 1, т. 1 – 7 не може да надхвърля 48 часа.

Чл. 74. (1) (Изм. - ДВ, бр. 59 от 2013 г., в сила от 5.07.2013 г., бр. 14 от 2015 г.)

Редът за въвеждане на ограничителен режим, временно прекъсване или ограничаване на производството или снабдяването с електрическа енергия, топлинна енергия и природен газ се определя с наредба на министъра на енергетиката.

(2) Енергийните предприятия не са задължени да изплащат обезщетения за щетите, нанесени в резултат на ограничителен режим, временно прекъсване или ограничаване на снабдяването с електрическа енергия, топлинна енергия или природен газ, с изключение на случаите, при които аварията или дълготрайният недостиг са настъпили по тяхна вина.

Глава седма "а"

(Нова – ДВ, бр. 38 от 2018 г., в сила от 8.05.2018 г.)

КОНТРОЛ ПО ИЗПЪЛНЕНИЕ НА РЕГЛАМЕНТ (ЕС) № 1227/2011

Чл. 74а. (Нов – ДВ, бр. 38 от 2018 г., в сила от 8.05.2018 г.) (1) Комисията може да бъде сезирана за нарушаване на чл. 3 и 5 от Регламент (ЕС) № 1227/2011 от:

1. участник на пазара или предприятие майка или свързано предприятие по смисъла на Регламент (ЕС) № 1227/2011;
2. лице, което извършва сделки по занятие по смисъла на Регламент (ЕС) № 1227/2011;
3. лице, чиито интереси са нарушени или застрашени от нарушението;
4. регулаторен орган на държава – членка на Европейския съюз, или от АСРЕ;
5. държавен орган;
6. прокурор.

(2) Въз основа на постъпило искане от лице по ал. 1 председателят на комисията със заповед определя длъжностни лица, които да извършат предварително проучване за наличие на обосновано предположение за извършено нарушение.

(3) Предварително проучване за наличие на обосновано предположение за извършено нарушение може да започне и служебно въз основа на заповед на председателя на комисията.

(4) За извършеното предварително проучване длъжностните лица по ал. 2 изготвят доклад. При осъществено съвместно проучване с други регулаторни органи се изготвя общ доклад за проучване.

(5) Председателят на комисията насрочва закрито заседание, на което комисията разглежда доклада по ал. 4 и взема решение за:

1. образуване на производство за установяване на нарушение на чл. 3 и 5 от Регламент (ЕС) № 1227/2011, за което незабавно уведомява АСРЕ; решението не подлежи на обжалване;
2. прекратяване на предварителното проучване.

(6) В случаите по ал. 5, т. 1 председателят на комисията със заповед определя длъжностните лица, които извършват проверка за установяване на нарушение по чл. 3 и 5 от Регламент (ЕС) № 1227/2011.

(7) Проверяваното лице се уведомява, че е образувано производство за установяване на нарушение по чл. 3 и 5 от Регламент (ЕС) № 1227/2011 след неговото образуване или при извършването на проверката на място.

(8) Решенията и протоколите от заседанията на комисията, свързани с предварителното проучване и установяването на нарушение по чл. 3 и 5 от Регламент (ЕС) № 1227/2011, не се публикуват на интернет страницата на комисията.

Чл. 74б. (Нов – ДВ, бр. 38 от 2018 г., в сила от 8.05.2018 г.) (1) Длъжностните лица по чл. 74а, ал. 6 при извършване на проверката за установяване на нарушение по чл. 3 и 5 от Регламент (ЕС) № 1227/2011 имат право да:

1. изискват информация и/или документи, веществени, писмени, цифрови и електронни доказателства, независимо от носителя, на който са били съхранявани, и да получат копие от тях;
 2. снемат устни или писмени обяснения от всички лица, имащи отношение към случая, включително и тези, които участват последователно при предаването на нареждания или при изпълнението на съответните операции, както и от техните възложители и ако е необходимо, да се призовава и изслушва всяко такова лице или възложител;
 3. извършват проверки на място;
 4. предлагат на комисията да възложи извършване на експертиза от външен експерт;
 5. предлагат на комисията да приложи мярката по чл. 74л;
 6. изискват чрез председателя на комисията информация или съдействие от друг регулаторен орган на държава – членка на Европейския съюз, и/или от АСРЕ.
- (2) При извършване на проверката лицето, което се проверява, включително негово предприятие майка или свързано предприятие по смисъла на Регламент (ЕС) № 1227/2011, както и държавните и общинските органи и техните администрации са длъжни да оказват съдействие на длъжностните лица по чл. 74а, ал. 6.

Чл. 74в. (Нов – ДВ, бр. 38 от 2018 г., в сила от 8.05.2018 г.) (1) Лицата, от които е искана информация и/или документи, не може да се позовават на производствена, търговска или друга, защитена от закон тайна.

- (2) Исканата информация и/или документи се предоставят в срока, определен от длъжностните лица по чл. 74а, ал. 6. Информацията, която се предоставя, трябва да бъде пълна, точна, достоверна и незаблуждаваща.
- (3) Когато лицето, от което се иска информация и/или документи, възпрепятства тяхното събиране, комисията може да приеме за доказани фактите, за които информацията и/или документите се отнасят.
- (4) Когато документите съдържат данни, които пораждат основателни съмнения и за други нарушения по Регламент (ЕС) № 1227/2011, същите се изземват и въз основа на тях комисията може да започне ново производство.
- (5) Информацията и/или документите, събрани при извършване на проверката за установяване на нарушение, се използват само за целите на контрол по тази глава.

Чл. 74г. (Нов – ДВ, бр. 38 от 2018 г., в сила от 8.05.2018 г.) (1) Устните обяснения се снемат и протоколират от най-малко две длъжностни лица, определени в заповедта по чл. 74а, ал. 6.

- (2) Протоколът се подписва от лицето, от което са снети обясненията, и от длъжностните лица по чл. 74а, ал. 6.

Чл. 74д. (Нов – ДВ, бр. 38 от 2018 г., в сила от 8.05.2018 г.) Когато спрямо лице, което е дало обяснения или е предоставило информация и/или документи за извършено нарушение по Регламент (ЕС) № 1227/2011, са налице достатъчно основания да се предполага, че от разкриването на самоличността му биха настъпили сериозни неблагоприятни последици за упражняваната от него дейност или за личността му, комисията взема мерки за запазване в тайна на неговата самоличност по ред, определен в наредбата по чл. 60.

Чл. 74е. (Нов – ДВ, бр. 38 от 2018 г., в сила от 8.05.2018 г.) (1) Комисията може да извършва проверка на място на лицето, включително негово предприятие майка или свързано предприятие по смисъла на Регламент (ЕС) № 1227/2011, след получаване на разрешение по чл. 74ж.

- (2) При проверката на място длъжностните лица по чл. 74а, ал. 6 имат право да:

1. влизат в помещения, превозни средства и обекти на лицата по ал. 1;
2. преглеждат документи и записи, свързани с дейността на лицата по ал. 1, включително на търговски или счетоводни документи независимо от носителя, на който са съхранени;
3. изземват или получават на хартиен, цифров или електронен носител копия или извлечения от документи, както и съществуващи записи на телефонни разговори и предаване на данни, независимо от носителя, на който се съхраняват, а когато това е невъзможно, да изземват оригиналите, както и други доказателства;
4. изземват или получават електронни доказателства, както и данни за трафика от всички видове носители на компютърни данни, компютърни системи и други носители, както и да изземват средства за предаване на информация;
5. получават достъп до всички видове информационни носители, включително сървъри, достъпни чрез компютърни системи или други средства, намиращи се в проверяваните помещения;
6. запечатват за определен срок помещения, превозни средства и други обекти, използвани от лицата по ал. 1;
7. снемат устни и писмени обяснения от представител или член на управителен орган или от персонала на лицата по ал. 1 за обстоятелства, свързани с предмета и целта на проверката на място.

(3) При извършване на проверка на място органите на полицията оказват съдействие на длъжностните лица по чл. 74а, ал. 6 съобразно правомощията им по Закона за Министерството на вътрешните работи. Редът за организиране и провеждане на съвместни действия се определя с инструкция, издадена от министъра на вътрешните работи и председателя на комисията.

Чл. 74ж. (Нов – ДВ, бр. 38 от 2018 г., в сила от 8.05.2018 г.) (1) Проверката на място се извършва с разрешение на съдия от Административния съд – град София, по искане на председателя на комисията, което съдържа:

1. целта на проверката на място, началната и крайната дата на извършване на проверката и наименованието на лицето, включително негово предприятие майка или свързано предприятие по смисъла на Регламент (ЕС) № 1227/2011, за което се иска разрешение;
2. естеството на предполагаемото нарушение;
3. обосновка на причините, които налагат извършването на проверката на място.

(2) Към искането за разрешение се прилагат решението на комисията по чл. 74а, ал. 5, т. 1 и заповедта по чл. 74а, ал. 6.

(3) Административният съд – град София, се произнася по искането по ал. 1 в деня на постъпването му в закрито заседание с мотивирано определение. В определението съдът посочва лицето, за което се иска разрешение. Разрешението се отнася за всички помещения, превозни средства и други обекти, които се използват от проверяваното лице. Съдът съобщава на проверяваното лице определението, с което разрешава извършване на проверка на място в деня, следващ началната дата на проверката по реда на Административнопроцесуалния кодекс.

(4) Когато проверката на място трябва да се извърши едновременно на няколко лица, председателят на комисията може да подаде едно общо искане. В този случай съдът се произнася с отделни определения за всяко лице, за което се иска разрешение.

(5) Определенията по ал. 3 и 4 подлежат на обжалване пред тричленен състав на Върховния административен съд в тридневен срок от съобщаването на комисията, съответно на проверяваното лице или лица. Обжалването не спира изпълнението. Върховният административен съд се произнася по жалбата в закрито заседание с мотивирано определение в тридневен срок от деня на постъпването ѝ.

(6) В случай на влязло в сила определение на съда, с което е отказано разрешение за извършване на проверка на място, събраните доказателства в хода на проверката на място се връщат на проверяваното лице и не се вземат предвид в производството.

Чл. 74з. (Нов – ДВ, бр. 38 от 2018 г., в сила от 8.05.2018 г.) (1) Събирането на доказателства по време на проверката на място се извършва от длъжностните лица по чл. 74а, ал. 6 в присъствието на проверяваното лице, негови служители или друго лице, което има право да присъства в помещенията или превозните средства или е заварено по време на проверката в тях.

(2) Копията на иззетите документи се заверяват от длъжностно лице по чл. 74а, ал. 6 и от проверяваното лице или упълномощено от него лице. При отказ на проверяваното или упълномощеното лице да завери документите, заверката се прави от длъжностното лице, а отказът се отбелязва в протокола по ал. 7.

(3) Електронните копия на иззетите документи, цифровите и електронните доказателства, иззети чрез специален софтуер, се запечатват по подходящ начин.

(4) Оригиналните документи се изземват в състоянието, в което са открити по време на проверката, и се връщат на проверяваното лице след влизане в сила на решението на комисията по чл. 74н.

(5) Иззетите оригинални документи се връщат, преди да е влязло в сила решението на комисията по чл. 74н:

1. когато упражняването на права по тях е свързано с фактическото им държане;

2. по искане на проверяваното лице.

(6) В случаите по ал. 5 комисията ползва копия на оригиналните документи, които се заверяват от длъжностно лице на комисията и от проверяваното лице или упълномощеното от него лице.

(7) За иззетите документи и доказателства по ал. 2 се съставя протокол на място с пълен и точен опис на иззетото. Протоколът се съставя в два екземпляра, подписва се от лицата по ал. 2 и единият екземпляр от него се предоставя на проверяваното лице.

Чл. 74и. (Нов – ДВ, бр. 38 от 2018 г., в сила от 8.05.2018 г.) (1) Когато с цел изясняване на обстоятелства по производството са необходими специални знания, комисията може с решение да възложи извършване на експертиза от един или повече външни експерти. В решението се посочват експертът, задачата на експертизата, както и срокът за представяне на доклад с експертното заключение, като решението се съобщава на проверяваното лице.

(2) Експертът не може да е лице, заинтересовано пряко или косвено от изхода на производството.

(3) В тридневен срок от съобщаването по ал. 1 проверяваното лице може да иска отвод на експерта, определен в решението, като представи доказателства във връзка с ал. 2.

(4) Когато искането е обосновано, комисията с решение възлага извършване на експертиза на друг външен експерт.

(5) Експертното заключение не е задължително за комисията, а се обсъжда заедно с другите доказателства, събрани в хода на производството.

Чл. 74к. (Нов – ДВ, бр. 38 от 2018 г., в сила от 8.05.2018 г.) (1) Проверяваното лице има право на достъп до всички доказателства, събрани в хода на проверката, с изключение на материалите, съдържащи производствена, търговска или друга, защитена от закон тайна. Не се предоставя достъп до вътрешни документи на комисията, включително кореспонденция с АСРЕ и регулаторни органи на държави – членки на Европейския съюз.

(2) Всяко лице, което предоставя информация на комисията в хода на производството, посочва материалите, за които твърди, че съдържат производствена, търговска или друга, защитена от закон тайна и трябва да се смятат от комисията за поверителни. В тези случаи лицето мотивира твърденията си и предоставя същите материали и във вариант, в който са заличени данните, които смята за поверителни.

Чл. 74л. (Нов – ДВ, бр. 38 от 2018 г., в сила от 8.05.2018 г.) (1) (Доп. – ДВ, бр. 79 от 2019 г., в сила от 8.10.2019 г.) В случай че в образуваното производство за установяване на нарушение по чл. 3 и 5 от Регламент (ЕС) № 1227/2011 има достатъчно данни за наличие на

нарушение, в неотложни случаи, поради риск от сериозни и непоправими вреди за пазара на електрическа енергия или природен газ, комисията може да наложи незабавно преустановяване от страна на проверяваното лице и/или негово предприятие майка, и/или свързано предприятие по смисъла на Регламент (ЕС) № 1227/2011 на практика, която противоречи на същия регламент или на делегираните актове, или на актовете за изпълнение, приети въз основа на този регламент.

(2) Мярката по ал. 1 се прилага във всеки момент в хода на производството с решение на комисията, което подлежи на незабавно изпълнение.

(3) (Доп. – ДВ, бр. 77 от 2018 г., в сила от 1.01.2019 г.) Решението по ал. 2 се обжалва пред Административния съд – град София по реда на Административнопроцесуалния кодекс в 14-дневен срок от съобщаването. Обжалването на решението не спира неговото изпълнение.

Чл. 74м. (Нов – ДВ, бр. 38 от 2018 г., в сила от 8.05.2018 г.) (1) След приключване на проверката длъжностните лица по чл. 74а, ал. 6 представят на комисията доклад.

(2) Председателят насрочва закрито заседание, на което комисията може да:

1. даде задължителни указания за извършване на допълнително проучване, като определи срок за тяхното изпълнение;

2. приеме доклада, а когато докладът съдържа производствена, търговска или друга, защитена от закон тайна, и негово резюме.

(3) В случаите по ал. 2, т. 1 длъжностните лица по чл. 74а, ал. 6 извършват допълнителното проучване, за което представят доклад, като се прилага редът на ал. 2.

(4) Докладът, съответно резюмето на доклада се изпраща на проверяваното лице за представяне на становище в определен от комисията срок, но не по-кратък от един месец.

(5) В срока по ал. 4 проверяваното лице има право на достъп до събраните материали в хода на образуваното производство, с изключение на тези, които съдържат производствена, търговска или друга, защитена от закон тайна.

(6) Комисията може да насрочи открито заседание при закрити врата за изслушване на проверяваното лице.

Чл. 74н. (Нов – ДВ, бр. 38 от 2018 г., в сила от 8.05.2018 г.) (1) Комисията в закрито заседание приема решение, с което:

1. установява, че не е извършено нарушение или че не са предприемани действия за извършване на нарушение на чл. 3 и 5 от Регламент (ЕС) № 1227/2011, и прекратява производството;

2. установява, че е извършено нарушение или че са предприети действия за извършване на нарушение на чл. 3 и 5 от Регламент (ЕС) № 1227/2011; с решението комисията налага глобата или имуществената санкция по чл. 224г и може да приложи мярката по чл. 74л.

(2) (Доп. – ДВ, бр. 77 от 2018 г., в сила от 1.01.2019 г.) Решението се обжалва пред Административния съд – град София по реда на Административнопроцесуалния кодекс, като обжалването спира изпълнението освен в частта на решението, с което е приложена мярка по чл. 74л.

Чл. 74о. (Нов – ДВ, бр. 38 от 2018 г., в сила от 8.05.2018 г.) (1) Комисията извършва превантивен, текущ и последващ контрол за спазване на задълженията по чл. 4, 8, 9 и 15 от Регламент (ЕС) № 1227/2011.

(2) В изпълнение на контрола по ал. 1 комисията извършва проверки чрез длъжностни лица, определени със заповед на председателя на комисията. За проверките се прилага съответно чл. 78, ал. 2 и 3.

(3) За извършената проверка длъжностните лица съставят констативен протокол, към който се прилагат събраните доказателства.

(4) Нарушенията по чл. 4, 8, 9 и 15 от Регламент (ЕС) № 1227/2011 се установяват с акт за установяване на административно нарушение, който се съставя от длъжностни лица, определени със заповед на председателя на комисията.

Чл. 74п. (Нов – ДВ, бр. 38 от 2018 г., в сила от 8.05.2018 г.) При осъществяване на дейността си по тази глава комисията си сътрудничи с Министерството на вътрешните работи, Министерството на финансите, Комисията за финансов надзор, Комисията за защита на конкуренцията, Комисията за защита на потребителите и с компетентните органи на съдебната власт. Взаимодействието и сътрудничеството на комисията с Комисията за защита на конкуренцията и Комисията за финансов надзор се осъществяват въз основа на съвместни правила, приети от съответните комисии.

Чл. 74р. (Нов – ДВ, бр. 38 от 2018 г., в сила от 8.05.2018 г.) (1) Комисията си сътрудничи с АСРЕ и регулаторни органи на други държави – членки на Европейския съюз, като получава и оказва съдействие и обменя информация по реда на Регламент (ЕС) № 1227/2011.

(2) Обменената информация се използва, като се осигурява същата степен на защита, каквато осигурява регулаторният орган на държавата – членка на Европейския съюз, или от АСРЕ, които са я предоставили.

Глава осма

КОНТРОЛ В ЕНЕРГЕТИКАТА

Чл. 75. (1) (Изм. - ДВ, бр. 74 от 2006 г., бр. 59 от 2013 г., в сила от 5.07.2013 г., бр. 14 от 2015 г.) Министърът на енергетиката провежда предварителен, текущ и последващ контрол за:

1. (изм. - ДВ, бр. 74 от 2006 г.) техническото състояние и експлоатацията на енергийните обекти;
2. прилагането на реда и техническите условия за топлоснабдяване, прекратяване на топлоподаването и прилагане на дяловото разпределение на топлинна енергия;
3. изпълнението на задължението за набиране и съхраняване на резервите от горива, необходими за сигурно и непрекъснато снабдяване с енергия;
4. (изм. - ДВ, бр. 35 от 2009 г., в сила от 12.05.2009 г.) готовността на енергийните обекти за работа при бедствия и военно положение;
5. (изм. - ДВ, бр. 74 от 2006 г., бр. 59 от 2013 г., в сила от 5.07.2013 г., бр. 14 от 2015 г.) изпълнението на задълженията по този закон за предоставяне на информация на Министерството на енергетиката;
6. (нова - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) изпълнението на Националния план за инвестиции за периода 2013 - 2020 г.

(2) Комисията провежда контрол за:

1. спазването на условията по издадените лицензии;
2. прилагането на цените по чл. 30, ал. 1;
3. (отм. - ДВ, бр. 74 от 2006 г.).

(3) (Нова – ДВ, бр. 41 от 2019 г., в сила от 21.05.2019 г.) Фондът провежда контрол за верността и пълнотата на подадената информация, въз основа на която се начисляват и събират средствата на фонда.

Чл. 76. (1) Комисията контролира съответствието на извършваните лицензионни дейности с условията на издадените лицензии.

(2) Комисията извършва превантивен, текущ и последващ контрол.

(3) Комисията извършва превантивен контрол в процедурите по издаване на лицензии по този закон.

(4) Комисията текущо контролира съответствието на изпълнението на лицензионната дейност с условията на лицензията, включително:

1. изпълнението на изискванията за сигурност на доставките на електрическа и топлинна енергия или природен газ и за ефективно използване на енергията и енергийните ресурси;

2. (доп. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) изпълнението на задълженията за предоставяне на достъп до мрежите, до съоръженията за съхранение и услуги по временно съхранение на природен газ, както и правилното прилагане на условията за предоставяне на достъп;
 3. прилагането на утвърдените от комисията цени;
 4. изпълнението или готовността за изпълнение на допълнителни задължения за преустановяване на лицензионната дейност след изтичането на срока на лицензията или при прекратяването ѝ, както и за извеждане на енергийни обекти от експлоатация;
 5. изпълнението на задълженията за застраховане на имуществото, с което се осъществява лицензионната дейност, или за изпълнението на задълженията за финансово обезпечаване;
 6. (доп. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) изпълнението на задълженията за съхраняване и предоставяне на информация на комисията;
 7. (изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) изпълнението на задълженията за предоставяне на информация на съответния оператор на преносна мрежа;
 - 7а. (нова - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) спазването на дългосрочните договори и условията на договорите за прекъсваеми услуги, както и съвместимостта им с правото на Европейския съюз и съответствието им с политиките на Европейския съюз;
 8. (изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) проверки на основателността на жалби и сигнали срещу енергийните предприятия, включително за договорни нарушения, неизпълнение на задължения за присъединяване на производители и клиенти към мрежите или прекъсване на снабдяването с енергия или природен газ;
 9. (нова - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) наличието на ограничаващи договорни практики и разпоредби за изключителност, които може да възпрепятстват небитови клиенти да сключват договори едновременно с повече от един доставчик или да ограничат избора им на доставчици;
 10. (нова - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) времето, за което операторите на електропреносни/електроразпределителни и газопреносни/газоразпределителни мрежи извършват свързвания към мрежите, ремонти и междусистемни връзки;
 11. (нова - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) спазването на правилата за работа с потребителите на енергийни услуги;
 12. (нова - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) спазването на изискванията, определени в Регламент (ЕО) № 714/2009 и Регламент (ЕО) № 715/2009;
 13. (предишна т. 9 - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) други условия, посочени в лицензията.
- (5) Комисията извършва последващ контрол върху изпълнението на дадените препоръки и предписания на лицензиантите.
- (6) (Нова - ДВ, бр. 54 от 2010 г., в сила от 16.07.2010 г., доп., бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) Комисията контролира извършването на дейност по чл. 39, ал. 1, както и изпълнението на задължението за осигуряване на достъп до собствена уредба и/или съоръжение и до добивна газопроводна мрежа, както и за осигуряване на достъп за ползването им в случаите, предвидени в този закон.

Чл. 77. (1) (Изм. - ДВ, бр. 59 от 2013 г., в сила от 5.07.2013 г., бр. 14 от 2015 г.) В изпълнение на контролните си правомощия министърът на енергетиката:

1. извършва проверки чрез упълномощени от него лица;
2. уведомява органите на специализирания контрол с оглед предприемането на мерки от кръга на тяхната компетентност;
3. налага принудителни административни мерки и административни наказания, предвидени с този закон.

(2) В изпълнение на контролните си правомощия комисията:

1. извършва проверки чрез упълномощените от нея лица;

2. уведомява органите на специализирания контрол с оглед предприемането на мерки от кръга на тяхната компетентност;
3. спира действието, изменя или отнема издадената лицензия;
4. налага принудителни административни мерки и административни наказания, предвидени в този закон.

(3) (Нова – ДВ, бр. 41 от 2019 г., в сила от 21.05.2019 г.) В изпълнение на контролните си правомощия фондът:

1. извършва проверки чрез упълномощени от него лица;
2. уведомява органите на специализирания контрол, с оглед предприемането на мерки от кръга на тяхната компетентност.

(4) (Изм. - ДВ, бр. 59 от 2013 г., в сила от 5.07.2013 г., бр. 14 от 2015 г., предишна ал. 3, изм., бр. 41 от 2019 г., в сила от 21.05.2019 г.) Министърът на енергетиката, комисията, съответно фондът, има право да изисква от проверяваните лица информация за дейността им, необходимите документи във връзка с осъществяването на контрола и ако се налага да изисква съдействие от специализираните органи за контрол.

Чл. 78. (1) (Изм. - ДВ, бр. 59 от 2013 г., в сила от 5.07.2013 г., бр. 14 от 2015 г., доп., бр. 41 от 2019 г., в сила от 21.05.2019 г.) Лицата, които извършват проверки и съставят актове за установяване на извършено нарушение, се определят със заповед на министъра на енергетиката, на председателя на управителния съвет на фонда или на председателя на комисията съобразно компетентността им по този закон.

(2) Лицата по ал. 1, наричани по-нататък "контролните органи", имат право:

1. на свободен достъп до контролираните от тях лица и обекти за проверка;
2. да изискват необходимите данни, сведения, обяснения, оперативна и друга информация, включително да извършват или да възлагат извършването на експертизи, измервания и изпитвания за изясняване на техническото състояние и условията за експлоатация на обекта, включително за правоспособността на персонала, от съответните длъжностни лица, както и всяка друга информация, свързана с осигуряване изпълнението на условията на лицензията;
3. да извършват насрещни проверки и да изискват от трети лица сведения и документи, необходими за извършване на насрещните проверки;
4. (изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) да дават задължителни предписания;
5. да правят предложения за налагане на принудителни административни мерки и административни наказания.

(3) Проверяваното лице е длъжно да осигури всички условия за нормалното протичане на проверката и да оказва съдействие на контролните органи, като:

1. (изм. – ДВ, бр. 41 от 2019 г., в сила от 21.05.2019 г.) предоставя място за извършване на проверката или се явява в сградата на министерството, на комисията, съответно на фонда;
2. определя свой служител за контакти и оказване съдействие на проверяващите длъжностни лица;
3. предоставя достъп до служебни помещения;
4. предоставя всички счетоводни, търговски и други документи, необходими за установяване на факти и обстоятелства, свързани с обхвата на проверката;
5. дава писмени обяснения при поискване от контролния орган.

(4) Предписанията на контролните органи, дадени в изпълнение на правомощията им по този закон, са задължителни.

Чл. 79. (1) Контролните органи са длъжни да не разгласяват служебната, производствената и търговската тайна, които са им станали известни при или по повод осъществяването на контролната дейност.

(2) Контролните органи извършват своята дейност самостоятелно или при необходимост съвместно с други специализирани контролни органи.

Чл. 80. (1) За резултатите от проверката контролните органи съставят протокол, към който прилагат събраните данни, документи и обяснения.

(2) Протоколът се подписва от съставителя, от проверяваното лице, а при отказ - от двама свидетели на отказа.

(3) (Нова - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) Не се съставя констативен протокол в случаите, в които контролните органи са констатирани нарушение на този закон и на подзаконовите нормативни актове по прилагането му въз основа на официални документи, както и при неизпълнение на задължението за предоставяне на документи и информация, предвидено в този закон и в подзаконовите нормативни актове по прилагането му.

(4) (Предишна ал. 3, изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) Въз основа на резултатите от проверката контролните органи могат да:

1. дават задължителни предписания на проверяваните лица;
2. съставят актове за установяване на административни нарушения, и
3. предлагат налагане на принудителни административни мерки.

(5) (Предишна ал. 4 - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) Лицата, на които са дадени задължителни предписания, уведомяват в определения им срок контролните органи за тяхното изпълнение.

Чл. 80а. (Нов – ДВ, бр. 17 от 2015 г., в сила от 6.03.2015 г.) (1) Органите на Агенцията за държавна финансова инспекция осъществяват последващ контрол на енергийните предприятия, осъществяващи дейности при регулирани, включително при преференциални цени на електрическа енергия. Контролът обхваща финансово-стопанската и отчетната им дейност при регулирани, включително преференциални цени.

(2) (Отм. – ДВ, бр. 35 от 2015 г., в сила от 15.05.2015 г.)

(3) Енергийните предприятия по ал. 1, за които се прилага Законът за държавната финансова инспекция, подлежат ежегодно на контрол от органите на Агенцията за държавна финансова инспекция в рамките на финансова инспекция.

(4) Енергийните предприятия по ал. 1, за които не се прилага Законът за държавната финансова инспекция, подлежат ежегодно на контрол от органите на Агенцията за държавна финансова инспекция чрез последващи проверки.

(5) (Нова – ДВ, бр. 35 от 2015 г., в сила от 15.05.2015 г.) Производителите на електрическа енергия, притежаващи централа с обща инсталирана електрическа мощност до 1 MW, не подлежат на ежегоден контрол по ал. 4. Тези производители подлежат на проверка от органите на Агенцията за държавна финансова инспекция по утвърден годишен план, на база оценка на риска, по следните критерии:

1. дата на въвеждане в експлоатация;
2. размер на преференциалната цена за задължително изкупуване на произведената електрическа енергия;
3. дата на сключване на договора за изкупуване с крайния снабдител;
4. вид на енергийния източник и технология на производството.

(6) (Предишна ал. 5 – ДВ, бр. 35 от 2015 г., в сила от 15.05.2015 г.) Заповедта за извършване на проверка от органите на Агенцията за държавна финансова инспекция се издава от директора на агенцията или от оправомощени от него длъжностни лица и не подлежи на обжалване.

(7) (Предишна ал. 6 – ДВ, бр. 35 от 2015 г., в сила от 15.05.2015 г.) Министърът на енергетиката може да поиска от Агенцията за държавна финансова инспекция да извърши финансова инспекция или последваща проверка по конкретен случай.

(8) (Предишна ал. 7 – ДВ, бр. 35 от 2015 г., в сила от 15.05.2015 г.) При извършване на проверките по ал. 4 органите на Агенцията за държавна финансова инспекция имат право:

1. на свободен достъп до проверявания обект;
2. да проверяват цялата документация, свързана с финансово-стопанската и отчетната дейност при регулирани цени, включително преференциални цени;

3. да изискват от длъжностните лица в проверяваните обекти документи, сведения и справки във връзка с проверката.

(9) (Предишна ал. 8 – ДВ, бр. 35 от 2015 г., в сила от 15.05.2015 г.) Лицата в проверяваните обекти са длъжни да оказват съдействие на органите на Агенцията за държавна финансова инспекция, да осигуряват свободен достъп до служебните помещения и до цялата документация и да предоставят в определените срокове необходимите документи, сведения и справки, свързани с проверката. Документите на чужд език се представят заедно със заверен превод на български език. Лицата нямат право да отказват достъп до информация, като се позовават на своя или чужда търговска или банкова тайна, както и на информация, класифицирана като държавна или служебна тайна, при спазване на Закона за защита на класифицираната информация.

(10) (Предишна ал. 9 – ДВ, бр. 35 от 2015 г., в сила от 15.05.2015 г.) При извършване на проверките органите на Агенцията за държавна финансова инспекция са длъжни да:

1. се легитимират със служебна карта и заповед за извършване на проверката;
2. отразяват точно резултатите от контролната дейност;
3. не разгласяват и не разпространяват информация, станала им известна при извършване на проверките.

(11) (Предишна ал. 10 – ДВ, бр. 35 от 2015 г., в сила от 15.05.2015 г.) За резултатите от извършена проверка органите на Агенцията за държавна финансова инспекция изготвят доклад, който съдържа направените констатации, подкрепени с доказателства.

(12) (Предишна ал. 11, изм. – ДВ, бр. 35 от 2015 г., в сила от 15.05.2015 г.) Докладът по ал. 11 се връчва на лицето, което представлява енергийното предприятие. След връчването на доклада лицето може да даде писмено становище в 14-дневен срок от връчването. Органите на Агенцията за държавна финансова инспекция се произнасят с мотивирано писмено заключение в 7-дневен срок от получаване на становището.

(13) (Предишна ал. 12 – ДВ, бр. 35 от 2015 г., в сила от 15.05.2015 г.) При данни за извършено престъпление материалите от проверката се изпращат на прокуратурата.

(14) (Предишна ал. 13, изм. – ДВ, бр. 35 от 2015 г., в сила от 15.05.2015 г.) Докладът по ал. 11 заедно с мотивираното писмено заключение и писменото становище по ал. 12 се изпраща в 7-дневен срок от изготвянето му на министъра на енергетиката и на комисията.

(15) (Предишна ал. 14, изм. – ДВ, бр. 35 от 2015 г., в сила от 15.05.2015 г.) Докладът по ал. 11 заедно с мотивираното писмено заключение и докладът за извършена финансова инспекция по ал. 3 заедно с мотивираното писмено заключение се публикуват на интернет страницата на Агенцията за държавна финансова инспекция в 7-дневен срок от изготвяне на заключението.

Чл. 81. Държавните и общинските органи и техните администрации, както и задължените по закона лица, са длъжни да оказват съдействие на контролните органи при осъществяването на техните правомощия.

Глава осма "а"

(Нова - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) СЕРТИФИЦИРАНЕ НА ОПЕРАТОРИ НА ПРЕНОСНИ МРЕЖИ. ПРАВИЛА ЗА ОСЪЩЕСТВЯВАНЕ НА ИНВЕСТИЦИИ. НЕЗАВИСИМОСТ НА ПРЕНОСНИТЕ ОПЕРАТОРИ

Раздел I

(Нов - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.)

Сертифициране на оператори на преносни мрежи. Правила за осъществяване на инвестиции

- Чл. 81а.** (Нов - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) (1) Комисията сертифицира всеки оператор на преносна мрежа за изпълнението на изискванията за независимост и наблюдава тяхното спазване от сертифицирания оператор.
- (2) Комисията открива процедури за сертифициране по ал. 1 по своя инициатива, по искане на преносния оператор или по мотивирано искане на Европейската комисия.
- (3) Комисията приема проект на решение за сертифициране или отказва сертифициране в срок 4 месеца от датата на постъпването на искането за сертифициране или от образуването на производството по нейна инициатива или по искане на Европейската комисия. В случай че в посочения срок комисията не се произнесе изрично, се смята, че проектът на решение за сертифициране е приет.
- (4) Проектът на решение по ал. 3 заедно с цялата свързана с него информация се нотифицира незабавно пред Европейската комисия.
- (5) Операторът на преносна мрежа и предприятията, изпълняващи някои от функциите по производство на електрическа енергия, добив на природен газ или доставка на електрическа енергия или природен газ, производство на природен газ от възобновяеми източници, предоставят при поискване от комисията или от Европейската комисия всякаква информация, свързана с изпълнението на задълженията за независимост на оператора.
- (6) Решението за определяне на оператор се нотифицира на Европейската комисия и се публикува в "Официален вестник" на Европейския съюз. При определянето на независим системен оператор се прилага чл. 81л, ал. 10.
- (7) Условието и редът за сертифициране на оператори на преносни мрежи се определят с наредбата по чл. 60.

- Чл. 81б.** (Нов - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 3.03.2013 г.) (1) Когато сертифицирането е поискано от собственик или оператор на преносна мрежа, които са контролирани от лице или лица от трета държава или трети държави, комисията уведомява Европейската комисия.
- (2) Комисията незабавно уведомява Европейската комисия за всяко обстоятелство, което може да доведе до придобиването на контрол върху преносна мрежа или оператор на преносна мрежа от лица от трети държави.
- (3) Операторите на преносни мрежи уведомяват комисията за всяко обстоятелство, което може да доведе до придобиването на контрол върху преносна мрежа или оператор на преносна мрежа от лица от трети държави.
- (4) Проектът на решение на комисията за сертифициране на оператор на преносна мрежа, който или чийто собственик е контролиран от лица от трети държави, съответно проектът на отказ за сертифициране, се приема в срок 4 месеца от датата на постъпване на искането по ал. 1.
- (5) Сертифицирането, поискано от лицата по ал. 1, се отказва, когато не е било доказано, че:
1. съответното лице спазва изискванията за независимост на оператора на преносна мрежа и
 2. сертифицирането няма да представлява риск за сигурността на снабдяването с електрическа енергия и природен газ на Република България и на Европейския съюз, предвид:
- а) правата и задълженията на Европейския съюз по отношение на третата държава, които произтичат от международното право, включително всяко споразумение, сключено с една или повече трети държави, по което Европейският съюз е страна и което разглежда въпросите на сигурността на снабдяването с електрическа енергия и природен газ;

- б) правата и задълженията на Република България по отношение на третата държава, които произтичат съгласно споразумения, сключени с нея, доколкото са съобразени с правото на Европейския съюз и
- в) други конкретни факти и обстоятелства, имащи отношение към случая и съответната трета държава.
- (6) Сертифицирането, освен в случаите по ал. 5, се отказва и когато:
1. може да доведе до нарушаване сигурността на снабдяването в Република България или сигурността на доставките в друга държава - членка на Европейския съюз;
 2. може да възникне опасност за националната сигурност и обществения ред;
 3. Европейската комисия е дала отрицателно становище относно сертифицирането.
- (7) Министерският съвет приема решение, с което прави преценка дали ли са обстоятелствата по ал. 5, т. 2 и ал. 6, т. 1 и 2, по искане на комисията, което се придружава от цялата свързана със случая информация. Решението на Министерския съвет е обвързващо за комисията.
- (8) Проектът на решение по ал. 4 за сертифициране на оператор на преносна мрежа, който или чийто собственик е контролиран от лице или лица от трета държава или трети държави, заедно с цялата свързана с него информация се представя незабавно на Европейската комисия за становище дали са спазени изискванията за независимост на оператор на преносна мрежа и дали сертифицирането няма да представлява риск за сигурността на снабдяването с електрическа енергия и природен газ за Европейския съюз.
- (9) Комисията приема окончателно решение относно сертифицирането на оператор на преносна мрежа, който или чийто собственик е контролиран от лица от трети държави, в съответствие със становището на Европейската комисия в срок два месеца след получаването му или от изтичането на срока за получаване на такова становище.
- (10) Срокът за получаване на становище на Европейската комисия е два месеца, а в случай че Европейската комисия е поискала становище от АСЕР - 4 месеца, и тече от представянето на проекта на решение по ал. 8 и на съответната информация.
- (11) Решението по ал. 9 се представя на Европейската комисия заедно с цялата свързана с него информация и се публикува заедно със становището на Европейската комисия, а когато решението се отклонява от това становище - и съображенията, на които решението се основава.
- (12) Условиата и редът за сертифициране се определят с наредбата по чл. 60 и насоки на Европейската комисия относно процедурата за сертифициране по ал. 1 - 11.

Чл. 81в. (Нов - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) Върху оператор на преносна мрежа, който е и собственик на преносната мрежа, не може да бъде придобит пряко или непряко контрол или да бъдат упражнявани права от предприятия, изпълняващи която и да е от дейностите: производство на електрическа енергия, производство на газ от възобновяеми източници, добив на природен газ или доставка на електрическа енергия или на природен газ.

Чл. 81г. (Нов - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) (1) Операторът на преносна мрежа разработва, консултира с всички заинтересовани страни и предоставя на комисията ежегодно до 30 април 10-годишен план, който:

1. показва на участниците на пазара основната инфраструктура за пренос, която се предвижда за изграждане, разширяване, реконструкция и модернизация през следващите 10 години;
2. съдържа всички инвестиции, за които вече е взето решение, и определя новите инвестиции, които трябва да бъдат направени през следващите три години;
3. предвижда график за всички инвестиционни проекти.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 11 от 2023 г.) При изготвянето на 10-годишния план за развитие на преносната мрежа операторът на преносна мрежа се съобразява с наличната информация относно предстоящи изменения в производството, доставките, потреблението и обмена с

други държави, потенциала за използването на оптимизация на потреблението, съоръженията за съхраняване на енергия или други ресурси като алтернативи на разширяването на системата, включително проучванията, плановете и прогнозите по чл. 87, ал. 3, като взема предвид и инвестиционните планове за регионални мрежи и мрежи на територията на Европейския съюз. При изготвяне на 10-годишния план за развитие на газопреносната мрежа операторът се съобразява и с инвестиционните планове за съоръжения за съхранение на природен газ.

(3) Комисията се консултира с всички настоящи или потенциални ползватели на мрежата относно 10-годишния план за развитие на преносната мрежа по открит и прозрачен начин. От лицата или предприятията, които твърдят, че са потенциални ползватели на мрежата, може да бъде поискано да обосноват твърденията си. Резултатите от процеса на консултации, включително възможните нужди от инвестиции, се публикуват на страницата на комисията в интернет.

(4) Комисията проучва дали 10-годишният план за развитие на преносната мрежа обхваща всички нужди от инвестиции, установени в процеса на консултации, и дали той е в съответствие с 10-годишните планове за развитие на мрежите в Европейския съюз.

(5) Комисията наблюдава и оценява изпълнението на 10-годишния план за развитие на преносната мрежа.

(6) Освен ако не са налице наложителни причини извън неговия контрол, когато независим преносен оператор не извърши инвестиция, която съгласно 10-годишния план за развитие на преносната мрежа е следвало да бъде извършена в следващите три години, комисията задължава оператора да осъществи нужните инвестиции, ако все още е необходимо те да бъдат извършени, както и да осигури възстановяване на разходите за тези инвестиции чрез цените за мрежовите услуги.

Раздел II

(Нов - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.)

Независим преносен оператор

Чл. 81д. (Нов - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) (1) Независим преносен оператор на преносна мрежа за електрическа енергия или за природен газ - част от вертикално интегрирано предприятие, е акционерно дружество с двустепенна система на управление.

(2) Управителният съвет на независимия преносен оператор взема решенията, свързани с текущите дейности на оператора на преносна мрежа, управлението на мрежата и дейностите, необходими за изготвянето на 10-годишния план за развитие на мрежата.

(3) Членовете на управителния съвет на независимия преносен оператор се избират и освобождават от надзорния съвет. Надзорният съвет незабавно изпраща на комисията решенията за избор, както и информация за условията, които уреждат мандата, продължителността и прекратяването му, условията на работа, включително възнагражденията, съответно решенията за предсрочно освобождаване, заедно с мотивите към тях. Решенията пораждат действие, ако в срок три седмици от уведомяването, но не по-късно от срока за обжалване по ал. 7, комисията не възрази срещу тях.

(4) Комисията се уведомява за решенията за:

1. избор на член на управителния съвет на независимия преносен оператор;
2. предсрочно освобождаване на член на управителния съвет на независимия преносен оператор след получаването му от лицето, което се освобождава.

(5) Членовете на управителния съвет на независимия преносен оператор:

1. не заемат професионален пост или отговорна длъжност, нямат икономически интереси или делови отношения, пряко или непряко, с която и да е друга част от вертикално

интегрираното предприятие или с негови акционери, притежаващи контролен пакет от акции;

2. нямат интереси или не получават финансови облаги, пряко или непряко, от която и да е част от вертикално интегрираното предприятие;

3. получават възнаграждение, което не зависи от дейностите или резултатите на вертикално интегрираното предприятие, различни от тези на оператора на преносна мрежа.

(6) Мнозинството от членовете на управителния съвет на независимия преносен оператор са лица, които в срок три години преди назначаването им не са заемали професионален пост или отговорна длъжност, не са имали интереси или делови отношения, пряко или непряко, с вертикално интегрираното предприятие или с която и да е част от него, различна от оператора на преносната мрежа, или с негови акционери, притежаващи контролен пакет от акции. Останалите членове на управителния съвет са лица, които за период най-малко 6 месеца преди назначаването им не са упражнявали управленска или друга подобна дейност във вертикално интегрираното предприятие.

(7) Членовете на управителния съвет на независимия преносен оператор имат право да обжалват решението на надзорния съвет за предсрочно прекратяване на договорите за възлагане на управление пред комисията по реда на чл. 22, ал. 1, т. 4 в срок до 7 дни от получаването на решението.

(8) След прекратяването на мандата им членовете на управителния съвет на независимия преносен оператор не заемат професионален пост или отговорна длъжност, нямат интереси или делови отношения с която и да е част от вертикално интегрираното предприятие, различна от оператора на преносна мрежа, или с негови акционери, притежаващи контролен пакет от акции, за период не по-малък от 4 години.

(9) Разпоредбите на ал. 5, ал. 6, изречение първо и ал. 8 се прилагат и по отношение на лицата, които докладват директно на членовете на управителния съвет на независимия преносен оператор по въпроси, свързани с експлоатацията, поддръжката и развитието на мрежата.

(10) Лицата по ал. 9 при прекратяване на трудовите им правоотношения могат да обжалват прекратяването пред комисията по реда на чл. 22, ал. 1, т. 4 в срок до 7 дни от получаването на акта за прекратяване, като се прилага съответно ал. 3.

(11) Комисията може да възрази срещу решение за:

1. избор на член на управителния съвет на независимия преносен оператор, когато възникнат съмнения относно неговата професионална независимост;

2. предсрочно освобождаване на член на управителния съвет на независимия преносен оператор, когато съществуват съмнения относно основанията за това предсрочно освобождаване.

Чл. 81е. (Нов - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) (1) Надзорният съвет на независимия преносен оператор приема решенията, които могат съществено да повлияят върху стойността на активите на оператора на преносна мрежа, включително решенията, свързани с одобрението на годишните финансови планове, нивото на задлъжнялост на оператора на преносна мрежа и обвързващи общото събрание на оператора решенията относно размера на дивидентите, които се разпределят между акционерите.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 83 от 2018 г.) Членовете на надзорния съвет на независимия преносен оператор се избират от общото събрание на акционерите. Надзорният съвет се състои от 3 до 7 членове, представляващи вертикално интегрираното предприятие, и членове, представляващи акционери – трети страни, в случаите, в които има такива акционери, като за избора се уведомява комисията. Решението на общото събрание на акционерите поражда действие, ако в срок до три седмици от уведомяването комисията не възрази срещу избора на половината минус един от членовете на надзорния съвет на основание, посочено в чл. 81д, ал. 11, т. 1.

(3) Разпоредбите на чл. 81д, ал. 7 и ал. 11, т. 2 се прилагат за всички членове на надзорния съвет на независимия преносен оператор, а чл. 81д, ал. 3, 4, 5, ал. 6, изречение първо и ал. 8 се прилагат съответно за поне половината минус един от членовете на надзорния съвет.

Чл. 81ж. (Нов - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) (1) Независимият преносен оператор на преносна мрежа за електрическа енергия или за природен газ разполага с всички човешки, технически, физически и финансови ресурси, необходими за изпълнение на задълженията за извършване на дейността по пренос на електрическа енергия или природен газ.

(2) Операторът по ал. 1 е собственик на активите, необходими за дейността по пренос на електрическа енергия или природен газ, включително на преносната мрежа, и има собствена идентичност, отделно седалище, персонал и ползва самостоятелно необходимото му оборудване и правни, счетоводни и информационни услуги.

(3) Без да се засягат решенията на надзорния орган съгласно чл. 81е, ал. 1, независимият преносен оператор има право да взема решения независимо от вертикално интегрираното предприятие по отношение на активи, необходими за функционирането, поддръжката или развитието на преносната мрежа, както и правомощия да предлага обвързващи общото събрание решения относно набиране на средства на капиталовия пазар чрез заем или увеличаване на капитала.

(4) Независимият преносен оператор назначава необходимия му персонал, като не може да наема и предоставя персонал от и за други части на вертикално интегрираното предприятие.

(5) Забранява се предоставянето на услуги на независимия преносен оператор на:

1. електропреносна мрежа от други части на вертикално интегрираното предприятие, изпълняващи дейностите по доставка или производство на електрическа енергия;
2. газопреносна мрежа от други части на вертикално интегрираното предприятие, изпълняващи дейностите по доставка или производство на природен газ.

(6) Независимият преносен оператор може да предоставя услуги на вертикално интегрирано предприятие, при условие че предоставянето на тези услуги:

1. не води до дискриминация между различните ползватели на мрежата;
2. е достъпно за всички ползватели на мрежата при едни и същи условия и ред;
3. не ограничава, не нарушава и не възпрепятства конкуренцията в производството или доставките.

(7) Комисията одобрява условията и реда за предоставяне на услугите по ал. 6.

(8) Независимият преносен оператор не разкрива никаква информация, която е търговска тайна, на останалите части от интегрираното предприятие, освен ако това е необходимо за сключването на търговска сделка. При сделки за продажби или покупки от свързани предприятия операторите не могат да злоупотребяват с информация - търговска тайна, получена от трети страни при осигуряването или договарянето на достъп до системата.

(9) Независимият преносен оператор чрез своята корпоративна идентичност, комуникации, търговски марки и обекти не създава объркване по отношение на отделната идентичност на вертикално интегрираното предприятие или която и да било част от него.

(10) Независимият преносен оператор и която и да е друга част от вертикално интегрираното предприятие, изпълняващо дейности по доставка или производство на електрическа енергия или природен газ, ползват самостоятелни системи или оборудване за информационни технологии, помещения и системи за сигурност по отношение на достъпа до тях, както и различни консултанти или външни изпълнители за системи или оборудване за информационни технологии и системи за сигурност по отношение на достъпа.

(11) Независимият преносен оператор уведомява комисията за планирани сделки, които могат да наложат преоценка на спазването от него на изискванията за независимост.

(12) На независимия преносен оператор се извършва независим одит от одитор, различен от този на вертикално интегрираното предприятие и на дружествата в него.

(13) Изискването на ал. 2 се смята за изпълнено, когато две или повече предприятия, притежаващи преносни мрежи, са създали съвместно предприятие, действащо като оператор на преносните мрежи в Република България и в друга/други държави - членки на Европейския съюз. Друго предприятие не може да бъде част от съвместното предприятие, освен ако е било одобрено като независим преносен оператор или като независим системен оператор на преносна мрежа.

Чл. 81з. (Нов - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) (1) Вертикално интегрираното предприятие не извършва действия, възпрепятстващи или увреждащи независимия преносен оператор при изпълнението на задълженията му по закона, а независимият преносен оператор не иска разрешение от вертикално интегрираното предприятие, за да изпълнява задълженията си по този раздел.

(2) Без да се засягат решенията на надзорния орган съгласно чл. 81е, ал. 1, вертикално интегрираното предприятие осигурява своевременно на независимия преносен оператор достатъчни финансови ресурси за бъдещи инвестиционни проекти и/или за подмяна на съществуващи активи при обосновано и икономически целесъобразно искане от оператора.

Чл. 81и. (Нов - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) (1) Дъщерни предприятия на вертикално интегрираното предприятие, изпълняващи функциите по производство или доставка, нямат пряко или непряко участие в капитала на независимия преносен оператор. Операторът няма пряко или непряко участие в капитала в никое дъщерно предприятие на вертикално интегрираното предприятие, изпълняващо функциите по производство или доставка, нито получава дивиденди или други финансови облаги от това дъщерно предприятие.

(2) Цялостната управленска структура и устав на независимия преносен оператор гарантират неговата ефективна независимост. Вертикално интегрираното предприятие не определя пряко или непряко конкурентното поведение на оператора по отношение на текущите му дейности и управлението на мрежата или по отношение на дейностите, необходими за изготвянето на 10-годишния план за развитие на мрежата, разработен съгласно чл. 81г.

(3) Всички търговски и финансови отношения между вертикално интегрираното предприятие и независимия преносен оператор, включително заеми, предоставяни от оператора на вертикално интегрираното предприятие, се осъществяват при пазарни условия. Операторът съхранява подробна документация за тези търговски и финансови отношения и при поискване предоставя достъп до нея на комисията.

(4) Независимият преносен оператор представя за одобрение от комисията всички търговски и финансови споразумения с вертикално интегрираното предприятие.

(5) Независимият преносен оператор уведомява комисията за предоставени финансови ресурси по чл. 81з, ал. 2.

Чл. 81к. (Нов - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) (1) Независимият преносен оператор разработва и изпълнява програма за съответствие, в която се посочват мерки за недопускане на дискриминационно поведение на оператора, както и конкретните задължения на служителите на оператора за постигане на тази цел. Програмата за съответствие влиза в сила след одобрение от комисията.

(2) Контролът по изпълнението на програмата за съответствие се възлага на лице, избрано за отговорник по съответствието от надзорния съвет на независимия преносен оператор. Изборът на отговорник по съответствието се одобрява от комисията, която може да откаже одобрение на основание липса на независимост или на професионална компетентност. Изискванията за независимост и редът за избор, уведомяване на комисията и освобождаване по чл. 81д, ал. 3 - 8 и 10 се прилагат и за отговорника по съответствието.

(3) В изпълнение на правомощията си отговорникът по съответствието:

1. наблюдава изпълнението на програмата за съответствие и представя на комисията тримесечни доклади за изпълнението ѝ;

2. изготвя ежегодно и представя на комисията годишен доклад, в който посочва взетите мерки за изпълнение на програмата за съответствие;
 3. изготвя и представя пред надзорния съвет отчет и дава препоръки по програмата за съответствие и за нейното изпълнение;
 4. уведомява комисията за съществени нарушения при прилагането на програмата за съответствие и за всички търговски и финансови взаимоотношения между вертикално интегрираното предприятие и оператора;
 5. уведомява комисията за предложените решения относно плана за развитие на мрежата или отделни инвестиции на оператора преди представянето от управителния съвет на тези планове и решения на надзорния съвет;
 6. уведомява комисията за решения на общото събрание на вертикално интегрираното предприятие или за гласуване от членовете на надзорния съвет на оператора, с които е осуетено или забавено осъществяването на инвестиции, предвидени за предходните три години съгласно 10-годишния план за развитие на мрежата;
 7. контролира спазването на чл. 81ж, ал. 8;
 8. докладва пред комисията и има право да докладва пред надзорния съвет на оператора.
- (4) Отговорникът по съответствието има право, без предварително известие, на постоянен достъп до цялата необходима информация и до помещенията на оператора, доколкото това е необходимо за изпълнение на неговите задължения.
- (5) Отговорникът по съответствието може да присъства на всички заседания на общото събрание, управителния и надзорния съвет на оператора и задължително присъства на заседанията, на които се разглеждат въпросите за:
1. условията за достъп до мрежите, определени в Регламент (ЕО) № 714/2009 и Регламент (ЕО) № 715/2009;
 2. инвестициите и проектите, свързани с експлоатацията, поддръжката и развитието на преносните мрежи, включително междусистемните връзки;
 3. закупуването на енергия, необходима за технологични разходи за електропреносната мрежа, съответно за експлоатацията на газопреносната мрежа.
- (6) Отговорникът по съответствието е длъжен да не разгласява служебната, производствената и търговската тайна, които са му станали известни при или по повод изпълнение на задълженията му.
- (7) След предварително одобрение от комисията надзорният съвет може да освободи от длъжност отговорника по съответствието. Той освобождава отговорника по съответствието на основание липса на независимост или на професионална компетентност по искане на комисията.

Раздел III

(Нов - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.)

Независим системен оператор

Чл. 81л. (Нов - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) (1) Всички или определени задачи на независимия преносен оператор се възлагат на независим системен оператор по искане на комисията при системно нарушаване на задълженията на независимия преносен оператор, свързани с изискванията за независимост, съгласно раздел II от тази глава, включително при системно дискриминационно поведение в полза на вертикално интегрираното предприятие.

(2) За независим системен оператор се определя лице, предложено от собственика на преносна мрежа и одобрено от комисията, по отношение на което са изпълнени следните изисквания:

1. едно и също лице или едни и същи лица нямат право да:

- а) упражняват пряко или непряко контрол върху предприятие, изпълняващо някоя от дейностите по производство или доставка на електрическа енергия или природен газ, и едновременно да упражняват пряко или непряко контрол или да имат права върху оператори на преносна мрежа или върху преносна мрежа;
- б) упражняват пряко или непряко контрол върху оператор на преносна мрежа или върху преносна мрежа и едновременно да упражняват пряко или непряко контрол или да имат права върху предприятие, изпълняващо някоя от дейностите по производство или доставка на електрическа енергия или природен газ;
- в) определят членове на надзорния съвет или на управителни органи на оператора на преносна мрежа или на собственик на преносна мрежа и да упражняват пряко или непряко контрол или да имат права върху предприятие, изпълняващо някоя от дейностите по производство или доставка, съответно за електрическа енергия или за природен газ;
- г) бъдат членове на надзорния съвет или на управителни органи на предприятието, изпълняващо някоя от дейностите по производство или доставка, и едновременно - на оператор на преносна мрежа или на собственик на преносна мрежа;
2. разполага с всички човешки, технически, физически и финансови ресурси, необходими за изпълнение на задълженията за извършване на дейността по пренос на електрическа енергия или природен газ;
3. поело е задължение да спазва плана за развитие на преносната мрежа по чл. 81г;
4. кандидатът за оператор е доказал способността си да изпълнява задълженията съгласно Регламент (ЕО) № 714/2009 или Регламент (ЕО) № 715/2009, включително сътрудничеството между оператори на преносни мрежи на европейско и регионално равнище.
- (3) По смисъла на ал. 2, т. 1, букви "а", "б" и "в" права върху предприятие означава правото да се гласува, да се определят членове на надзорния съвет или на управителни органи на предприятието или притежаването на мажоритарен дял.
- (4) Сертифицирането на независим системен оператор се извършва по реда на чл. 81а или 81б, когато са изпълнени условията по ал. 2 и собственикът на преносната мрежа докаже възможност да изпълнява задълженията по ал. 5, за което се представят всички проекти на договорни споразумения между собственика и предприятието - кандидат за независим системен оператор, и други относими споразумения.
- (5) Когато бъде определен независим системен оператор, собственикът на преносната мрежа:
1. съдейства на независимия системен оператор при изпълнението на задачите му, включително като предоставя цялата необходима информация;
 2. финансира инвестициите, които независимият системен оператор е решил да направи и които са одобрени от комисията, или дава съгласието си да бъдат финансирани от която и да е заинтересована страна, включително от независимия системен оператор;
 3. осигурява покритието на отговорността, свързана с активите на мрежата, с изключение на отговорността, която е свързана със задачите на независимия системен оператор;
 4. осигурява гаранциите, необходими за улесняване финансирането на всички разширения на мрежата, с изключение на инвестициите, за които в съответствие с т. 2 е дал съгласие да бъдат финансирани от която и да е заинтересована страна, включително от независимия системен оператор.
- (6) Финансовите споразумения по ал. 5, т. 2 се одобряват от комисията след консултации със собственика на преносната мрежа и с други заинтересовани лица.
- (7) Независимият системен оператор отговаря за осигуряването и управлението на достъпа на трети страни, включително за събирането на всички вземания, свързани с преноса, както и за експлоатацията, поддръжката и развитието на мрежата и за осигуряването на дългосрочната ѝ способност да отговаря на разумното търсене чрез инвестиционно планиране. Когато разработва планове за развитие на мрежата, независимият системен оператор отговаря за планирането, включително за процедурите за получаване на разрешения, изграждането и пускането в експлоатация на новата инфраструктура.

Собственикът на мрежата не отговаря за предоставянето и управлението на достъпа на трети страни, нито за инвестиционното планиране.

(8) Изпълнението на задълженията на собственика на преносна мрежа по ал. 5 се контролира от Комисията за защита на конкуренцията в сътрудничество с комисията.

(9) Когато лицето, посочено в ал. 2, т. 1, е българската държава или публичен орган, не се смятат за едно и също лице или лица два публични органа, единият от които упражнява контрол върху оператор на преносна мрежа или върху преносна мрежа, а другият - върху предприятие, изпълняващо някоя от функциите по производство, добив или доставка.

(10) Решението за определяне на независим системен оператор се взема след приключване на процедурата по ал. 4, подлежи на одобряване от Европейската комисия и се публикува в "Официален вестник" на Европейския съюз с решението на Европейската комисия.

Чл. 81м. (Нов - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) (1) При определяне на независим системен оператор на електропреносна мрежа собственикът на мрежата, който е част от вертикално интегрирано предприятие, е независим по отношение на правноорганизационна форма, организацията и вземането на решения от другите дейности на вертикално интегрираното предприятие, които не са свързани с преноса на електрическа енергия.

(2) За да се осигури независимостта на собственика на електропреносна мрежа по ал. 1, лицата, отговорни за управлението:

1. не участват в дружествени структури на интегрираното енергийно предприятие, отговарящи пряко или непряко за ежедневното функциониране на производството, разпределението, обществена доставка и търговия;
2. вземат самостоятелно решения при изпълнение на възложените им с този закон задължения и по отношение на тях са взети подходящи мерки, които отчитат професионалните им интереси, за да се осигури възможността да действат независимо;
3. са длъжни да не допускат дискриминационно поведение при изпълнение на възложените им с този закон задължения.

(3) Собственикът на електропреносна мрежа изготвя програма, в която посочва мерки за изпълнение на ал. 1 и 2, съдържаща конкретни задължения на служителите за постигането ѝ, като определя лице, отговарящо за контрола по изпълнението на програмата.

(4) Собственикът на електропреносна мрежа е длъжен да пази поверителността на информацията, която е търговска тайна, получена е при и по повод дейността му и може да доведе до търговски предимства. Информация се предоставя при условия на равнопоставеност.

(5) Лицето по ал. 3 представя на комисията годишен отчет за мерките по ал. 3, който се публикува на интернет страницата на собственика на електропреносна мрежа.

Чл. 81н. (Нов - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) (1) (Изм. – ДВ, бр. 83 от 2018 г.) Собственикът на мрежата, когато е определен независим системен оператор на газопреносна мрежа, и операторът на съоръжение за съхранение на природен газ, когато са част от вертикално интегрирано предприятие, са независими по отношение на правноорганизационната форма, организацията и вземането на решения от другите дейности на вертикално интегрираното предприятие, които не са свързани с пренос, разпределение и съхранение на природен газ.

(2) За да се осигури независимостта на собственика на газопреносна мрежа и на оператора на съоръжение за съхранение на природен газ по ал. 1, лицата, отговорни за управлението:

1. не участват в дружествени структури на интегрираното енергийно предприятие, отговарящи пряко или непряко за ежедневното осъществяване на дейностите по добив на природен газ, производство на газ от възобновяеми източници, обществена доставка и търговия с природен газ;

2. вземат самостоятелно решения при изпълнение на възложените им с този закон задължения и по отношение на тях са взети подходящи мерки, които отчитат професионалните им интереси, за да се осигури възможността да действат независимо;

3. са длъжни да не допускат дискриминационно поведение при изпълнение на възложените им с този закон задължения.

(3) Собственикът на газопреносна мрежа и операторът на съоръжение за съхранение на природен газ изготвят програма, в която се посочват мерки за изпълнение на ал. 1 и 2, съдържаща конкретни задължения на служителите за постигането ѝ, като се определя лице, отговарящо за контрола по изпълнението на програмата.

(4) Лицето по ал. 3 представя на комисията годишен отчет за мерките по ал. 3, който се публикува на интернет страниците на собственика на газопреносна мрежа и на оператора на съоръжение за съхранение на природен газ.

(5) Собственикът на газопреносна мрежа е длъжен да пази поверителността на информацията, която е търговска тайна, получена е при и по повод дейността му и може да доведе до търговски предимства. Информация се предоставя при условия на равнопоставеност.

(6) (Доп. – ДВ, бр. 83 от 2018 г.) Дружеството, което притежава операторът на съоръжение за съхранение на природен газ, не дава нареждания по отношение на неговата текуща дейност и не взема решения относно изграждане или модернизирание на съоръжение за съхранение на природен газ извън одобрените бизнес планове. Операторът на съоръжение за съхранение на природен газ притежава ефективни, независими от вертикално интегрираното предприятие за природен газ права за вземане на решения относно активите, които са необходими за функционирането, поддръжката или развитието на съоръжението за съхранение.

Раздел IV

(Нов - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.)

Оператори на преносни мрежи, отделени по собственост

Чл. 81о. (Нов - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) (1) Всяко предприятие, което придобие преносна мрежа след сертифициране, функционира като оператор на преносна мрежа.

(2) Предприятието по ал. 1 не осъществява дейности по производство на електрическа енергия, производство на газ от възобновяеми източници, добив на природен газ или доставка на електрическа енергия или на природен газ и не е част от вертикално интегрирано предприятие, в което се осъществяват такива дейности.

(3) Операторът по ал. 1 изпълнява изискванията на чл. 81ж, ал. 1 и чл. 81л, ал. 2, т. 1 и 2. Прилагат се съответно чл. 81ж, ал. 11 и 13, чл. 81л, ал. 3 и 9 и чл. 81м, ал. 4, съответно чл. 81н, ал. 5.

(4) Оператор на преносна мрежа, който е бил част от вертикално интегрирано предприятие, е длъжен да пази поверителността на информацията, която е търговска тайна и е получена при и по повод дейността му.

(5) (Нова – ДВ, бр. 83 от 2018 г.) Персоналът на оператор, който е бил част от вертикално интегрирано предприятие, не се прехвърля към предприятия, изпълняващи някоя от функциите по производство или доставка.

(6) (Предишна ал. 5 - ДВ, бр. 83 от 2018 г.) Изискването по ал. 1 се смята за изпълнено, когато две или повече предприятия, притежаващи преносни мрежи, са създали съвместно предприятие, действащо като оператор на преносните мрежи в Република България и друга държава - членка на Европейския съюз, по отношение на съответните преносни мрежи. Друго предприятие не може да бъде част от съвместното предприятие, освен ако е било одобрено като независим преносен оператор или като независим системен оператор на преносна мрежа.

Глава девета

ЕЛЕКТРОЕНЕРГЕТИКА

Раздел I

Електроенергийна система

Чл. 82. (1) Всички електроенергийни обекти на територията на страната се свързват и функционират в единна електроенергийна система с общ режим на работа и с непрекъснат процес на производство, преобразуване, пренос, разпределение и потребление на електрическа енергия.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г., доп., бр. 11 от 2023 г.)

Електроенергийната система обхваща енергийните обекти за производство на електрическа енергия, съоръженията за съхранение на електрическа енергия, електропреносната мрежа, отделните електроразпределителни мрежи и електрическите уредби на клиентите.

(3) (Доп. - ДВ, бр. 74 от 2006 г.) Паралелната работа на електроенергийната система с други електроенергийни системи и обединения на системи се осъществява в съответствие със сключените международни актове в областта на електроенергетиката и при спазване на техническите норми и изискванията за надеждна и безопасна работа.

Чл. 83. (1) (Изм. - ДВ, бр. 18 от 2004 г., бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.)

Устройството и експлоатацията на електроенергийната система се осъществяват съгласно норми, предвидени във:

1. наредба за устройството на електрическите уредби и електропроводи, която регламентира техническите норми за проектиране и изграждане на електрически уредби и електропроводи;
2. (доп. – ДВ, бр. 11 от 2023 г.) наредба за техническата експлоатация на електрическите централи и мрежи, която регламентира условията и реда за организация и техническата експлоатация на електрически централи и мрежи, на централи за производство на електрическа и/или топлинна енергия, на съоръжения за съхранение на електрическа енергия, на топлопреносни мрежи, на хидротехническите съоръжения на централите и техните механични части (и управление и техническа експлоатация на електрически централи и мрежи);
3. наредба за техническата експлоатация на електрообзавеждането, която регламентира правилата за поддържане в техническа изправност и правилата за безопасна експлоатация на електрическите уредби и съоръжения на предприятията, присъединени към електропреносната и/или електроразпределителната мрежа;
4. (доп. – ДВ, бр. 35 от 2015 г., в сила от 15.05.2015 г.) правилата за управление на електроенергийната система, които регламентират правата и задълженията на оператора на електропреносната мрежа и присъединените към електропреносната мрежа лица във връзка с планиране развитието на електропреносната мрежа, планиране и управление на режима на работа на електроенергийната система, процедурите по задължителния обмен на данни, реда за оперативно оповестяване и обмен на информация, създаване и изпълнение на защитен план и план за възстановяване на електроенергийната система, условия и ред за провеждане на системни изпитвания и за предоставяне на допълнителни услуги, за условията и реда за достъп до електропреносната мрежа, за пренос на електрическа енергия през електропреносната мрежа, включително приоритетите за достъп и диспечерско управление, за прилагане на нормите за сигурност и качество на снабдяването с електрическа енергия, пренасяна през електропреносната мрежа, и предоставяните услуги;
5. (доп. – ДВ, бр. 35 от 2015 г., в сила от 15.05.2015 г., бр. 21 от 2021 г.) правилата за управление на електроразпределителните мрежи, които регламентират правата и задълженията на оператора на електроразпределителната мрежа, оператора на затворена

електроразпределителна мрежа и присъединените към съответната мрежа лица във връзка с планиране развитието на мрежата, планиране и управление на режима на работа на електроразпределителната мрежа, процедурите по задължителен обмен на данни, реда за оперативно оповестяване и обмен на информация, създаване и изпълнение на местен защитен план и за предоставяне на допълнителни услуги, условията и реда за достъп до електроразпределителните мрежи, за пренос на електрическа енергия през електроразпределителните мрежи, включително приоритетите за достъп и диспечерско управление, за нормите за сигурност и качество на снабдяването с електрическа енергия, пренасяна през електроразпределителните мрежи, и предоставяните услуги;

б. (изм. – ДВ, бр. 38 от 2018 г., в сила от 8.05.2018 г., бр. 41 от 2019 г., в сила от 21.05.2019 г.) правилата за измерване на количеството електрическа енергия, регламентиращи принципите на измерване, начините и местата за измерване, включително реда и начините за преизчисляване на количеството електрическа енергия при установяване на неизмерена, неправилно и/или неточно измерена електрическа енергия или за която има измерени показания в невизуализиран регистър на средството за търговско измерване, както и създаването, поддържането и достъпа до регистрираните от тези средства база данни.

(2) (Доп. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г., изм., бр. 59 от 2013 г., в сила от 5.07.2013 г., бр. 14 от 2015 г.) Наредбите по ал. 1, т. 1 - 3 се издават от министъра на енергетиката. Правилата по ал. 1, т. 4 - 6 се приемат от комисията по предложение на енергийните предприятия и се публикуват от енергийните предприятия и комисията на интернет страниците им.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 59 от 2013 г., в сила от 5.07.2013 г., бр. 66 от 2013 г., в сила от 26.07.2013 г., бр. 98 от 2014 г., в сила от 28.11.2014 г., бр. 14 от 2015 г.) Техническите правила и нормативи за проектиране, изграждане и ползване на обектите и съоръженията за производство, преобразуване, пренос и разпределение на електрическа енергия се определят с наредба на министъра на регионалното развитие и благоустройството и министъра на енергетиката.

Раздел II

Производство на електрическа енергия

Чл. 84. (1) (Предишен текст на чл. 84 - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г., доп., бр. 17 от 2015 г., в сила от 6.03.2015 г.) Производство на електрическа енергия могат да осъществяват енергийни предприятия, получили лицензия за производство по реда на този закон, освен в случаите по чл. 39, ал. 4, т. 1 и 5.

(2) (Нова - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г., изм., бр. 9 от 2021 г., в сила от 2.02.2021 г.) Производителите на електрическа енергия са длъжни да сключат договори за достъп с оператора на електропреносната мрежа и/или с оператора на електроразпределителна мрежа, в които се уреждат правата и задълженията на страните във връзка с диспечерирането и предоставянето на допълнителни услуги.

(3) (Нова - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) Договорите по ал. 2 са условие за изпълнение на договорите за продажба на електрическа енергия, включително изпълнението на договорите по чл. 93а и чл. 94а, ал. 3.

(4) (Нова - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) Производителите на електрическа енергия са длъжни да спазват нормите за качество и надеждност на произвежданата електрическа енергия съгласно правилата по чл. 83, ал. 1, т. 4 и 5 с оглед гарантиране сигурността на електроенергийната система.

(5) (Нова - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) Производителите, които не спазват нормите за качество и надеждност по ал. 4 съгласно правилата по чл. 83, ал. 1, т. 4 и 5, могат да бъдат изключени от системата от съответния оператор на мрежа до отстраняване на несъответствията.

(б) (Нова - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) Производителите на електрическа енергия от топлоелектрическите централи с комбинирано производство на топлинна и електрическа енергия са задължени:

1. да поддържат електрическа мощност за производство на електрическа енергия с постигнати показатели за висока ефективност, съответстваща на полезния топлинен товар, ако не е договорено изкупуване на по-голяма мощност в резултат на сключени договори по реда на глава девета, раздел VII, или не е разпоредено друго от оператора на мрежата;
2. (доп. – ДВ, бр. 17 от 2015 г., в сила от 6.03.2015 г.) да осигурят възможност на оператора на електропреносната мрежа и/или оператора на електроразпределителна мрежа за оперативен контрол чрез предаване на данни в реално време за производството на топлинна и електрическа енергия на производството на електрическа енергия, произведена от високоефективен комбиниран начин, комбинирана електрическа енергия без постигнати показатели за високоефективно комбинирано производство и за количествата некомбинирана електрическа енергия, необходима за осигуряване експлоатационната надеждност на основните съоръжения.

(7) (Нова - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г., изм., бр. 17 от 2015 г., в сила от 6.03.2015 г.) Условието и начинът на изпълнение на задълженията по ал. б се определят с наредба на министъра на енергетиката.

Чл. 85. (1) (Доп. - ДВ, бр. 74 от 2006 г.) Производителите на електрическа енергия са длъжни да поддържат резерви от горива, включително и от местни твърди горива в количество, което да гарантира продължително и надеждно производство.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 74 от 2006 г., бр. 59 от 2013 г., в сила от 5.07.2013 г., бр. 14 от 2015 г.) Условието и редът за набирането, поддържането на резервите от горива и контрола се определят с наредба на министъра на енергетиката.

Раздел III

Пренос на електрическа енергия

(Загл. изм. - ДВ, бр. 74 от 2006 г., в сила от датата на вписване в

Търговския регистър на решението за преобразуването на "Национална електрическа компания" - ЕАД, но не по-късно от 1.01.2007 г., бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.)

Чл. 86. (Изм. и доп. - ДВ, бр. 74 от 2006 г., в сила от датата на вписване в Търговския регистър на решението за преобразуването на "Национална електрическа компания" - ЕАД, но не по-късно от 1.01.2007 г., изм., бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) (1) Преносът на електрическа енергия се осъществява от оператора на електропреносната мрежа, получил лицензия за пренос на електрическа енергия и сертифициран по реда на глава осма "а", раздел I.

(2) Преносът и трансформирането на електрическа енергия е услуга от обществен интерес, която се диспечира от оператора на електропреносната мрежа.

(3) Дейността по пренос на електрическа енергия включва и:

1. представителство на оператора на електропреносната мрежа и контакти с трети страни, с регулаторните органи на други държави - членки на Европейския съюз, както и представителство в рамките на Европейската мрежа на операторите на преносни системи (ЕМОПС за електроенергия);

2. събиране на всички вземания, свързани с преноса, включително за достъп, изравнителни плащания за допълнителни услуги, като закупуване на услуги (разходи за балансиране, енергия за покриване на загуби), както и за претоварване по механизма за компенсирание между операторите на преносни системи в съответствие с чл. 13 от Регламент (ЕО) № 714/2009;

3. експлоатацията, поддръжката и развитието на сигурна, ефикасна и икономична електропреносна мрежа с цел осигуряване на отворен пазар, съобразено с изискванията за опазване на околната среда, енергийна ефективност и ефективно използване на енергията;

4. инвестиционно планиране, което да осигури дълготрайният капацитет на мрежата да покрива в разумни граници търсенето и да гарантира сигурността на доставките;

5. създаването на подходящи съвместни предприятия, включително с един или повече оператори на електропреносни мрежи, енергийни борси и другите съответни участници, с цел да се развива създаването на регионални пазари или да се улеснява процесът на либерализиране, и

б. всички корпоративни услуги, включително правни услуги, счетоводство и услуги, свързани с информационни технологии.

(4) Операторът на електропреносната мрежа по всяко време действа така, че да осигури наличността на необходимите му ресурси за изпълнение на дейността по преноса по подходящ и ефективен начин и за развитие и поддръжка на ефективна, сигурна и икономична преносна мрежа.

Чл. 87. (1) (Нова - ДВ, бр. 74 от 2006 г., в сила от датата на вписване в Търговския регистър на решението за преобразуването на "Национална електрическа компания" - ЕАД, но не по-късно от 1.01.2007 г., изм., бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) Операторът на електропреносната мрежа осигурява разширението, реконструкцията и модернизацията на преносната мрежа в съответствие с дългосрочните прогнози и планове за развитие на електроенергетиката.

(2) (Предишна ал. 1, изм. - ДВ, бр. 74 от 2006 г., в сила от датата на вписване в Търговския регистър на решението за преобразуването на "Национална електрическа компания" - ЕАД, но не по-късно от 1.01.2007 г., бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) Операторът на електропреносната мрежа осигурява:

1. единното управление на електроенергийната система и надеждното функциониране на електропреносната мрежа, включително наличието на всички необходими допълнителни услуги;

2. преноса на електрическа енергия по електропреносната мрежа, предоставянето и управлението на достъпа на трети страни на недискриминационна основа между ползватели на мрежата или групи от ползватели на мрежата;

3. поддържането на обектите и съоръженията на електропреносната мрежа в съответствие с техническите изисквания и с изискванията за безопасност при работа;

4. съгласуваното развитие и оперативната съвместимост на електропреносната мрежа с взаимносвързани електропреносни мрежи;

5. поддържането и развитието на спомагателните мрежи;

б. измерването на електрическата енергия в електропреносната мрежа.

(3) (Предишна ал. 2, изм. - ДВ, бр. 74 от 2006 г., в сила от датата на вписване в Търговския регистър на решението за преобразуването на "Национална електрическа компания" - ЕАД, но не по-късно от 1.01.2007 г., бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) За изготвяне на електроенергийния баланс на страната операторът на електропреносната мрежа:

1. разработва краткосрочни и дългосрочни прогнози за изменение на потреблението на електрическа енергия в страната;

2. (изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) организира извършването на проучвания на възможностите за разширение и модернизация на електропреносната мрежа с оглед въвеждането в експлоатация на нови мощности, извеждането от експлоатация на

съществуващи производствени мощности, присъединяването към електропреносната мрежа на нови клиенти, очакваното увеличаване на количеството пренасяна електрическа енергия, въвеждането на нови технологии, осигуряващи по-високо качество и сигурност на предоставяните услуги, и ефективност на дейността; проучванията се придружават от технико-икономически и екологичен анализ;

3. (изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) изготвя краткосрочни, средносрочни и дългосрочни прогнози и планове за разширение и модернизация на електропреносната мрежа и развитие на спомагателните мрежи, включително с цел подобряване на сигурността на доставките;

4. изготвя краткосрочни и дългосрочни планове за развитие на електроенергийната система с цел осигуряване на електроенергийния баланс;

5. (изм. и доп. - ДВ, бр. 74 от 2006 г., в сила от датата на вписване в Търговския регистър на решението за преобразуването на "Национална електрическа компания" - ЕАД, но не по-късно от 1.01.2007 г., изм., бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г., бр. 59 от 2013 г., в сила от 5.07.2013 г., бр. 14 от 2015 г.) въз основа на проучванията, прогнозите и плановете изготвя и предоставя на министъра на енергетиката проект на електроенергиен баланс на страната и проект на опис на необходимите за задоволяване нуждите на страната източници, включително нови производствени мощности и междусистемни електропроводи.

Чл. 87а. (Нов – ДВ, бр. 11 от 2023 г.) Операторът на електропреносната мрежа няма право да притежава, разработва, експлоатира или управлява съоръжения за съхранение на енергия.

Раздел IV

Разпределение на електрическата енергия

Чл. 88. (Изм. - ДВ, бр. 74 от 2006 г., бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) (1) Разпределението на електрическа енергия и експлоатацията на електроразпределителните мрежи се осъществяват от оператори на електроразпределителни мрежи - собственици на такива мрежи на обособена територия, лицензирани за извършване на разпределение на електрическа енергия за съответната територия.

(2) Разпределението на електрическа енергия е услуга от обществен интерес.

Чл. 88а. (Нов – ДВ, бр. 21 от 2021 г.) (1) Разпределението на електрическа енергия и експлоатацията на затворените електроразпределителни мрежи се осъществяват от оператори на затворени електроразпределителни мрежи, лицензирани за извършване на разпределение на електрическа енергия в затворена електроразпределителна мрежа.

(2) Операторът на затворена електроразпределителна мрежа има правата и задълженията на оператор на електроразпределителна мрежа с изключение на тези по чл. 90 и чл. 104а, ал. 3.

(3) Операторът на затворена електроразпределителна мрежа няма право да извършва разпределение на електрическа енергия за снабдяване на битови клиенти, освен при несистемно ползване на мрежата от малък брой битови клиенти, които работят по трудово или друго правоотношение за ползвател на затворената електроразпределителна мрежа и се намират на територията на затворената електроразпределителна мрежа.

(4) Експлоатацията на затворените разпределителни мрежи се осъществява съгласно правилата по чл. 83, ал. 1, т. 5.

(5) Затворените разпределителни мрежи се считат за разпределителни мрежи.

Чл. 89. (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) За лицензионната територия, обхваната от електроразпределителната мрежа, операторът на електроразпределителната мрежа осигурява:

1. разпределение на електрическата енергия, постъпваща в електроразпределителната мрежа;
2. непрекъснатост на електроснабдяването и качество на доставяната електрическа енергия;

3. управление на електроразпределителната мрежа;
4. поддържане на електроразпределителната мрежа, обектите и съоръженията и на спомагателните мрежи в съответствие с техническите изисквания;
5. разширяване, реконструкция и модернизация на електроразпределителната мрежа и на спомагателните мрежи, съобразено с изискванията за опазване на околната среда, енергийна ефективност и ефективно използване на енергията;
6. измерване на електрическата енергия в електроразпределителната мрежа;
7. други услуги, свързани с лицензионната дейност.

Чл. 90. (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) (1) (Предишен текст на чл. 90 – ДВ, бр. 11 от 2023 г.) Операторът на електроразпределителната мрежа:

1. проучва перспективите за икономическо развитие и изменението на електропотреблението на съответната територия;
 2. (изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) изготвя краткосрочни и дългосрочни планове за развитие на електроразпределителната мрежа;
 3. (изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) предоставя резултатите от проучванията и изготвените планове по т. 1 и 2 на оператора на електропреносната мрежа.
- (2) (Нова – ДВ, бр. 11 от 2023 г.) Операторът на електроразпределителната мрежа няма право да притежава, разработва, експлоатира или управлява съоръжения за съхранение на енергия.

Раздел IVa

(Нов – ДВ, бр. 11 от 2023 г.)

Съхранение на електрическа енергия

Чл. 90а. (Нов – ДВ, бр. 11 от 2023 г.) (1) Съхранението на електрическа енергия се осъществява от оператори на съоръжения за съхранение.

(2) Съхранението на електрическа енергия се извършва в съоръжения за съхранение, които се изграждат:

1. към нов или съществуващ обект за производство или потребление на електрическа енергия, с изключение на обектите по чл. 25а от Закона за енергията от възобновяеми източници;
2. като самостоятелно съоръжение.

(3) Операторът на съоръжение за съхранение на електрическа енергия:

1. съхранява собствена и/или закупена електрическа енергия и сключва сделки с електрическа енергия и/или за предоставяне на допълнителни услуги;
2. експлоатира, поддържа и развива в пазарни условия сигурни, надеждни и ефективни съоръжения за съхранение на електрическа енергия;
3. предоставя на оператора на електропреносната мрежа и/или на операторите на електроразпределителни мрежи информация, за да се гарантира, че съхранението на електрическа енергия става по начин, съвместим със сигурната и ефективна експлоатация и управление на електропреносната и/или електроразпределителната мрежа.

(4) Сделките се сключват при спазване на правилата на чл. 91, ал. 2.

Чл. 90б. (Нов – ДВ, бр. 11 от 2023 г.) (1) Съоръженията за съхранение на електрическа енергия имат равнопоставен достъп до преносната и разпределителните електрически мрежи при спазване на критериите за сигурност, определени с правилата по чл. 83, ал. 1, т. 4 и 5, и равнопоставен достъп до пазара на електроенергия и механизми за балансиране на капацитета.

(2) Операторите на съоръжения за съхранение на електрическа енергия са длъжни да сключат договори за достъп с оператора на електропреносната мрежа и/или с оператора на съответната електроразпределителна мрежа, в които се уреждат правата и задълженията на страните във връзка с диспечирането и предоставянето на допълнителни услуги.

(3) Операторите на съоръжения за съхранение на електрическа енергия дължат цена по чл. 30, ал. 1, т. 17 и цени за пренос и достъп през/до съответната мрежа за производители и крайни клиенти, определени съгласно наредбата по чл. 36, ал. 3, за разликата между количеството закупена електрическа енергия от участници на пазара на електрическа енергия и количеството обратно отдадена електрическа енергия в съответната мрежа.

Чл. 90в. (Нов – ДВ, бр. 11 от 2023 г.) (1) Операторите на съоръжения за съхранение на електрическа енергия са длъжни да спазват нормите за качество и надеждност на електрическата енергия, съхранявана в съоръжението, съгласно правилата по чл. 83, ал. 1, т. 4 и 5 с оглед гарантиране сигурността на електроенергийната система.

(2) Съответният оператор на мрежа може временно да преустанови достъпа на оператор на съоръжения за съхранение на електрическа енергия, който не спазва нормите за качество и надеждност по ал. 1 съгласно правилата по чл. 83, ал. 1, т. 4 и 5, до отстраняване на несъответствията.

Раздел V

Търговски взаимоотношения. Страни по сделките с електрическа енергия

Чл. 91. (1) (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) Сделки с електрическа енергия могат да се сключват по регулирани от комисията цени, по свободно договорени цени между страни и на борсов пазар, както и на балансиращ пазар на електрическа енергия.

(2) (Доп. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г., изм., бр. 38 от 2018 г., в сила от 8.05.2018 г.) Сделките с електрическа енергия се извършват при спазване разпоредбите на този закон и правилата за търговия с електрическа енергия. Правилата се публикуват от енергийните предприятия и комисията на интернет страниците им.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 74 от 2006 г., бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г., доп., бр. 38 от 2018 г., в сила от 8.05.2018 г.) С правилата по ал. 2 се определят правилата за снабдяване от крайни снабдители и доставчици от последна инстанция, реда за регистрация на пазара и за отстраняване от пазара на търговски участник, правила за обмен на данни, начинът на администриране на сделките, известяването на почасови графици, организиране и работа на борсовия пазар, пазара на балансираща енергия и пазара за предоставяне на преносна способност, механизмите за определяне на цените за небаланс, както и регистрирането на отделните видове балансиращи групи и дейността на координаторите на балансиращи групи.

(4) (Нова - ДВ, бр. 74 от 2006 г., изм. и доп., бр. 38 от 2018 г., в сила от 8.05.2018 г.) Комисията при отчитане на постигнатите резултати от работата на електроенергийната система и пазара на електрическа енергия и процедурите, регламентирани в правилата за търговия с електрическа енергия, по предложение на енергийните предприятия или по своя инициатива изменя или приема нови правила за търговия с електрическа енергия при спазване на принципите на равнопоставеност и баланс на интересите на всички страни.

Чл. 92. (Изм. и доп. - ДВ, бр. 74 от 2006 г., изм., бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) Страни по сделките с електрическа енергия са:

1. обществен доставчик на електрическа енергия;
2. краен снабдител на електрическа енергия;
3. производител;
4. краен клиент;
5. оператор на електропреносната мрежа;
6. оператор на електроразпределителна мрежа;
- ба. (нова – ДВ, бр. 21 от 2021 г.) оператор на затворена електроразпределителна мрежа;

- бб. (нова – ДВ, бр. 11 от 2023 г.) оператор на съоръжение за съхранение на електрическа енергия;
7. търговец на електрическа енергия;
8. доставчик от последна инстанция;
9. координатор на балансираща група;
10. (нова – ДВ, бр. 17 от 2015 г., в сила от 6.03.2015 г.) оператор на борсов пазар на електрическа енергия.

Чл. 92а. (Нов – ДВ, бр. 83 от 2018 г.) (1) Операторите на публично достъпни зарядни точки са страни по сделки с електрическа енергия като крайни клиенти във връзка с предоставяни от тях услуги за зареждане на електрически превозни средства.

(2) Ползвателите на услуги за зареждане на електрически превозни средства не са страни по сделките с електрическа енергия.

(3) Доставка на електрическа енергия за зарядна точка, разположена в имот, който се снабдява като обект на краен клиент, може да е предмет на сделка, страна по която е енергийно предприятие, различно от доставящото електрическа енергия за снабдяване на имота.

(4) Сделките с електрическа енергия по ал. 1 и 3 и отношенията по предоставянето на услуги за зареждане на електрически превозни средства се уреждат съгласно правилата по чл. 91, ал. 2.

Чл. 93. (Доп. - ДВ, бр. 74 от 2006 г., отм., бр. 55 от 2007 г., в сила от 1.07.2007 г.).

Чл. 93а. (Нов - ДВ, бр. 74 от 2006 г., в сила от 1.07.2007 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 35 от 2011 г., в сила от 3.05.2011 г., бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г., бр. 38 от 2018 г., в сила от 1.07.2018 г.) Общественият доставчик изкупува електрическата енергия:

1. (изм. – ДВ, бр. 41 от 2019 г., в сила от 1.07.2019 г., бр. 9 от 2021 г., в сила от 2.02.2021 г.) от централи, присъединени към електропреносната мрежа с обща инсталирана електрическа мощност, по-малка от 500 kW, произведена от възобновяеми източници и от високоефективно комбинирано производство на електрическа и топлинна енергия;

2. по договори за дългосрочно изкупуване на разполагаемост и електрическа енергия;

3. в количество, определено по реда на чл. 4, ал. 2, т. 8.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г., бр. 59 от 2013 г., в сила от 5.07.2013 г.) Общественият доставчик изкупува електрическа енергия, определена в рамките на разполагаемостта по чл. 21, ал. 1, т. 21, с цел осигуряване с електрическа енергия на крайните снабдители.

(3) (Нова - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) В случаите по ал. 2 общественият доставчик определя почасовите количества за всеки отделен ден за всяка от централите при отчитане на производствените характеристики на техните агрегати, прогнозните режими на работа и прогнозите на крайните снабдители, като така определените количества са задължителни за производителите.

(4) (Нова – ДВ, бр. 56 от 2015 г., в сила от 24.07.2015 г.) Търговските (TPS) графици на производителите на високоефективна комбинирана електрическа енергия могат да бъдат променяни само по реда на чл. 73.

Чл. 94. (Отм. - ДВ, бр. 55 от 2007 г., в сила от 1.07.2007 г., нов, бр. 59 от 2013 г., в сила от 5.07.2013 г., доп., бр. 56 от 2015 г., в сила от 24.07.2015 г.) Крайните снабдители продават на обществения доставчик количествата електрическа енергия, която са закупили по чл. 162 и по чл. 31 от Закона за енергията от възобновяеми източници по цената, по която са я закупили. Крайните снабдители удостоверяват с протокол от измерванията и фактура количествата електрическа енергия, закупена от всеки производител.

Чл. 94а. (Нов - ДВ, бр. 74 от 2006 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г., бр. 57 от 2020 г., в сила от 1.10.2020 г.) Крайният снабдител осигурява

снабдяването с електрическа енергия на обекти на битови крайни клиенти, присъединени към електроразпределителна мрежа на ниво ниско напрежение, в съответната лицензионна територия, когато тези клиенти не се снабдяват от друг доставчик.

(2) (Изм. и доп. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) Снабдяването с електрическа енергия по ал. 1 е услуга от обществен интерес по смисъла на този закон, която се предоставя при условията на равнопоставеност в съответствие с правилата по чл. 21, ал. 1, т. 10.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 35 от 2011 г., в сила от 3.05.2011 г., бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г., доп., бр. 38 от 2018 г., в сила от 1.07.2018 г.) Крайният снабдител изкупува електрическа енергия, произведена от възобновяеми източници и от високоефективно комбинирано производство на електрическа и топлинна енергия от производители по чл. 162 и по чл. 31 от Закона за енергията от възобновяеми източници, присъединени към електроразпределителната мрежа.

Чл. 95. (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) (1) (Изм. – ДВ, бр. 79 от 2019 г., в сила от 8.10.2019 г.) Всеки клиент има право да избира доставчик на електрическа енергия независимо от това в коя държава е регистриран доставчикът, доколкото доставчикът спазва правилата по чл. 91, ал. 2.

(2) Операторът на мрежата извършва смяната на доставчика съгласно правилата по чл. 91, ал. 2 до три седмици след получаване на писменото искане на клиента.

(3) Смяната на доставчика при спазване на договорните условия не е съпроводена с допълнителни задължения за клиента.

(4) Всеки доставчик изготвя и изпраща окончателна изравнителна сметка при избор на друг доставчик в срок до 6 седмици след смяната на доставчика.

(5) Когато доставка по ал. 1 е отказана от доставчик в друга държава - членка на Европейския съюз, поради това, че клиентът няма право да избира доставчик в другата държава, по искане на клиента комисията уведомява регулаторния орган на тази друга държава, а при необходимост - и Европейската комисия, за предприемане на действия за отмяна на отказа.

(6) (Нова – ДВ, бр. 57 от 2020 г., в сила от 26.06.2020 г.) При първоначална регистрация на пазара на електрическа енергия, с договора за доставка клиентът упълномощава доставчика да сключи от негово име и за негова сметка договори със съответния оператор на мрежата и с доставчика от последна инстанция, както и да подаде заявлението за първоначална регистрация. Договорите може да бъдат сключени и по електронен път с електронен подпис.

Чл. 95а. (Нов - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) (1) (Доп. – ДВ, бр. 21 от 2021 г.) Доставчикът от последна инстанция осигурява снабдяването с електрическа енергия на крайни клиенти, които не могат да бъдат клиенти на крайния снабдител по чл. 94а, ал. 1, включително на крайни клиенти, снабдявани на територия, за която е издадена лицензия за дейността разпределение на електрическа енергия в затворена електроразпределителна мрежа и чиято територия е изключена от територията на този краен снабдител до избора на друг доставчик или избраният доставчик не извършва доставка по независещи от крайния клиент причини.

(2) Снабдяването с електрическа енергия по ал. 1 е услуга от обществен интерес по смисъла на този закон, която се предоставя въз основа на договор при общи условия при условията на равнопоставеност в съответствие с правилата по чл. 91, ал. 2.

Чл. 96. (Изм. - ДВ, бр. 74 от 2006 г., в сила от 1.07.2007 г., бр. 38 от 2018 г., в сила от 8.05.2018 г.) Търговците на електрическа енергия са лицензирани за дейността си лица, които отговарят на условията за финансово гарантиране на сключваните от тях сделки с електрическа енергия, определени в правилата по чл. 24, ал. 3.

Чл. 96а. (Нов - ДВ, бр. 74 от 2006 г., изм., бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) (1) Координатор на балансираща група е лице, на което е издадена лицензия за някои от дейностите по чл. 39, ал. 1, т. 1 - 3, 5 - 7, 10 или 13, отговарящо на условията за финансово гарантиране на сключваните от него сделки, на изискванията, определени в правилата за

търговия с електрическа енергия, и което е регистрирано от оператора на електропреносната мрежа.

(2) Лицензиантите за дейностите пренос на електрическа енергия и разпределение на електрическа енергия могат да се обединят в специална балансираща група при условията и по реда, определени с правилата за търговия с електрическа енергия.

Раздел VI

Сделки при регулирани цени

Чл. 97. (Изм. - ДВ, бр. 18 от 2004 г., изм. и доп., бр. 74 от 2006 г., в сила от 1.07.2007 г., изм., бр. 55 от 2007 г., в сила от 1.07.2007 г., бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) (1) По регулирани от комисията цени се сключват сделките с електрическа енергия между:

1. (отм. – ДВ, бр. 38 от 2018 г., в сила от 1.07.2018 г.);
 2. производителите и крайните снабдители или обществения доставчик за количествата електрическа енергия, определена от комисията в рамките на разполагаемостта по чл. 21, ал. 1, т. 21;
 3. обществения доставчик и крайните снабдители за количествата електрическа енергия, определени от комисията в изпълнение на чл. 21, ал. 1, т. 21;
 4. (изм. – ДВ, бр. 57 от 2020 г., в сила от 1.10.2020 г.) крайните снабдители и битови крайни клиенти - за обекти, присъединени към електроразпределителна мрежа на ниво ниско напрежение, когато тези клиенти не са избрали друг доставчик.
- (2) Операторът на електропреносната мрежа сключва сделки с операторите на съседните системи за взаимно компенсиране влиянието на презграничните потоци на електрическа енергия.

Чл. 98. (Отм. - ДВ, бр. 55 от 2007 г., в сила от 1.07.2007 г., нов, бр. 56 от 2015 г., в сила от 24.07.2015 г.) (1) Договорите по чл. 97, ал. 1, т. 2 са публични.

(2) В 14-дневен срок от сключването на договорите по ал. 1 страните са длъжни да ги предоставят на комисията. Договорите, заедно с всички изменения и допълнения, независимо от наименованието, се оповестяват на интернет страницата на комисията в 7-дневен срок от получаването им.

(3) В договорите се заличава информацията, представляваща търговска тайна, както и информацията, която е защитена със закон.

Чл. 98а. (Нов - ДВ, бр. 74 от 2006 г., в сила от 1.07.2007 г.) (1) Крайният снабдител продава електрическа енергия при публично известни общи условия.

(2) Общите условия съдържат задължително:

1. информация, която се предоставя от снабдителя;
2. (доп. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) срок на договора и права и задължения на страните по договора;
3. условията за прекратяване или прекъсване на снабдяването;
4. (нова - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) ред и срокове за заплащане, включително възможност за заплащане на месечни вноски;
5. (предишна т. 4 - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) отговорността на енергийното предприятие при неизпълнение на общите условия;
6. (нова - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) ред за уведомяване на клиента при извършване на корекция на сметка съгласно правилата по чл. 83, ал. 1, т. 6:
 - а) в полза на крайния снабдител за потребена електрическа енергия в случаите на неизмерена, неправилно и/или неточно измерена електрическа енергия поради неправомерно присъединяване, промяна в схемата на свързване или неправомерно въздействие върху уреди, съоръжения или устройства по чл. 120, ал. 3;

б) в полза на клиента за потребена електрическа енергия в случаите на неправилно и/или неточно измерена електрическа енергия поради повреда на уреди, съоръжения или устройства по чл. 120, ал. 3;

7. (нова – ДВ, бр. 17 от 2019 г.) видовете лични данни, които задължително се обработват от крайния снабдител, включително, но не само:

а) имена;

б) единен граждански номер;

в) адрес.

(3) Крайният снабдител с електрическа енергия публикува общите условия най-малко в един централен и един местен всекидневник.

(4) (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) Публикуваните общи условия влизат в сила за клиентите на крайния снабдител, без изрично писмено приемане.

(5) (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) В срок до 30 дни след влизането в сила на общите условия клиентите, които не са съгласни с тях, имат право да внесат при съответния краен снабдител на електрическа енергия заявление, в което да предложат специални условия. Приетите от крайния снабдител на електрическа енергия специални условия, различни от публикуваните общи условия, се отразяват в допълнителни писмени споразумения.

Чл. 98б. (Нов - ДВ, бр. 74 от 2006 г., в сила от 1.07.2007 г., изм., бр. 55 от 2007 г., в сила от 1.07.2007 г., отм., бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.).

Чл. 98в. (Нов - ДВ, бр. 55 от 2007 г., в сила от 1.07.2007 г., изм., бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) Отношенията между краен снабдител, съответно доставчик от последна инстанция, или търговец, и оператора на електроразпределителната мрежа във връзка със снабдяването с електрическа енергия на крайните клиенти, присъединени към електроразпределителните мрежи, се уреждат с правилата за търговия с електрическа енергия.

Чл. 99. (Изм. - ДВ, бр. 74 от 2006 г., в сила от датата на вписване в Търговския регистър на решението за преобразуването на "Национална електрическа компания" - ЕАД, но не по-късно от 1.01.2007 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) За целите на балансиране на производството и потреблението на електрическа енергия операторът на електропреносната мрежа организира пазар на балансираща енергия в съответствие с правилата по чл. 91, ал. 2.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) Операторът на електропреносната мрежа е страна по всички сделки с балансираща енергия.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) Операторът на електропреносната мрежа сключва сделки с доставчиците на балансираща енергия от страната и/или извън страната за балансиране на електроенергийната система.

(4) (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) Операторът на електропреносната мрежа сключва сделки за уреждане на небаланси с координаторите на балансиращи групи и с лицата, които поради неучастието си в балансиращи групи отговарят самостоятелно за своите небаланси.

(5) (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) Операторът на електропреносната мрежа урежда сделките и взаимните задължения между участниците в пазара на балансираща енергия, в съответствие с правилата по чл. 91, ал. 2.

Раздел VII

Сделки при свободно договорени цени

Чл. 100. (Изм. и доп. - ДВ, бр. 74 от 2006 г., в сила от 1.07.2007 г., изм., бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) (1) (Доп. – ДВ, бр. 17 от 2015 г., в сила от 6.03.2015 г., бр. 56

от 2015 г., в сила от 24.07.2015 г., изм., бр. 38 от 2018 г., в сила от 1.07.2018 г., изм. и доп., бр. 21 от 2021 г., доп., бр. 11 от 2023 г.) Сделки с електрическа енергия по свободно договорени цени могат да сключват производителите, включително производителите на енергия от възобновяеми източници за количествата по чл. 31, ал. 5, т. 2 от Закона за енергията от възобновяеми източници, търговците на електрическа енергия, доставчиците от последна инстанция, операторът на борсовия пазар на електрическа енергия, координатори на балансиращи групи, крайните клиенти, операторите на съоръжения за съхранение на електрическа енергия и операторите на електропреносната, електроразпределителните и затворените електроразпределителни мрежи за компенсирание на технологичните разходи по пренос, съответно по разпределение.

(2) (Доп. – ДВ, бр. 56 от 2015 г., в сила от 24.07.2015 г.) Общественият доставчик на електрическа енергия може да продава изкупена по реда на чл. 93а, ал. 1 и чл. 94 електрическа енергия по свободно договорени цени.

(3) (Нова – ДВ, бр. 38 от 2018 г., в сила от 1.07.2018 г.) Общественият доставчик може да купува електрическа енергия по свободно договорени цени в случай на недостиг на количества електрическа енергия, в съответствие с които общественият доставчик сключва сделки с крайните снабдители.

(4) (Нова – ДВ, бр. 102 от 2017 г., в сила от 1.01.2018 г., предишна ал. 3, изм. и доп., бр. 38 от 2018 г., в сила от 1.07.2018 г., доп., бр. 91 от 2018 г., изм., бр. 41 от 2019 г., в сила от 1.07.2019 г., бр. 9 от 2021 г., в сила от 2.02.2021 г.) Сделките по ал. 1, които се сключват от производители на електрическа енергия с обект с обща инсталирана мощност 500 kW и над 500 kW, от операторите на електропреносната и електроразпределителните мрежи за компенсирание на технологичните разходи по пренос, съответно по разпределение, както и сделките по ал. 2 и 3 се осъществяват на организиран борсов пазар на електрическа енергия.

(5) (Нова – ДВ, бр. 102 от 2017 г., в сила от 1.01.2018 г., предишна ал. 4, изм., бр. 38 от 2018 г., в сила от 1.07.2018 г., доп., бр. 91 от 2018 г., бр. 11 от 2023 г.) Алинея 4 не се прилага за сделки с електрическа енергия, които се сключват при условията и по реда на чл. 119, ал. 1 и 2, както и за сделки, сключени от производители на електрическа енергия от възобновяеми източници с обекти, въведени в експлоатация след 1 януари 2019 г., и за сделки, сключени от оператори на съоръжения за съхранение на електрическа енергия, присъединени след 1 февруари 2023 г.

(6) (Нова - ДВ, бр. 59 от 2013 г., в сила от 5.07.2013 г., изм., бр. 56 от 2015 г., в сила от 24.07.2015 г., предишна ал. 3, бр. 102 от 2017 г., в сила от 1.01.2018 г., предишна ал. 5, изм., бр. 38 от 2018 г., в сила от 1.07.2018 г., бр. 41 от 2019 г., в сила от 1.07.2019 г., доп., бр. 79 от 2019 г., в сила от 8.10.2019 г., изм., бр. 9 от 2021 г., в сила от 2.02.2021 г.) Производители по чл. 162а и производители с обект с обща инсталирана мощност 500 kW и над 500 kW по Закона за енергията от възобновяеми източници може да продават цялата или част от произведената от тях електрическа енергия чрез координатор на балансираща група. В този случай координаторът регистрира при независимия преносен оператор производителите като подгрупа в балансиращата група и задължително продава закупената от тях електрическа енергия чрез отделна регистрация на организиран борсов пазар на електрическа енергия.

(7) (Нова - ДВ, бр. 59 от 2013 г., в сила от 5.07.2013 г., доп., бр. 56 от 2015 г., в сила от 24.07.2015 г., предишна ал. 4, бр. 102 от 2017 г., в сила от 1.01.2018 г., предишна ал. 6, изм., бр. 38 от 2018 г., в сила от 1.07.2018 г., доп., бр. 79 от 2019 г., в сила от 8.10.2019 г.)

Координаторът по ал. 6 изготвя месечна справка за продадената електрическа енергия на организиран борсов пазар на електрическа енергия по производители, която предоставя на комисията и фонда до 10-число на месеца, следващ месеца, за който се отнася.

Чл. 101. (1) (Отм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.).

(2) (Изм. - ДВ, бр. 74 от 2006 г., в сила от датата на вписване в Търговския регистър на решението за преобразуването на "Национална електрическа компания" - ЕАД, но не по-късно от 1.01.2007 г., бр. 54 от 2010 г., в сила от 16.07.2010 г., бр. 54 от 2012 г., в сила от

17.07.2012 г., доп., бр. 21 от 2021 г.) Операторът на електропреносната мрежа получава валидирани данни за измерените количества електрическа енергия от операторите на електроразпределителните мрежи и операторите на затворените електроразпределителни мрежи съгласно процедурите и в срокове, регламентирани в правилата по чл. 83, ал. 1, т. 6 и чл. 91, ал. 2.

Чл. 102. (Изм. - ДВ, бр. 74 от 2006 г., бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г., доп., бр. 17 от 2015 г., в сила от 6.03.2015 г.) Производителите, търговците, общественият доставчик, крайните снабдители на електрическа енергия, доставчиците от последна инстанция, операторът на борсовия пазар на електрическа енергия и клиентите могат да сключват сделки за електрическа енергия с местни лица в държава - членка на Европейския съюз, когато:

1. (изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г., доп., бр. 17 от 2015 г., в сила от 6.03.2015 г.) на производителите, търговците на електрическа енергия, обществения доставчик, крайните снабдители на електрическа енергия, оператора на борсовия пазар на електрическа енергия и на клиентите е признато правото за свободна търговия с електрическа енергия съгласно законодателството на другата държава, и
2. (изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) при условията на взаимност законодателството на другата държава предвижда възможност за свободна търговия с електрическа енергия за свои клиенти;
3. (изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) при условие че клиентите по чл. 94а, ал. 1 са осигурени с необходимата им електрическа енергия с определени качествени показатели при прозрачни и разумни цени;
4. (нова – ДВ, бр. 17 от 2015 г., в сила от 6.03.2015 г., доп., бр. 79 от 2019 г., в сила от 8.10.2019 г.) информират участниците за сключените сделки на организирания пазар на електрическа енергия.

Чл. 103. (1) (Доп. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) Сделките на организирания борсов пазар на електрическа енергия се осъществяват в съответствие с правилата за търговия с електрическа енергия, определени по чл. 91, ал. 2.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) Организирането на борсов пазар на електрическа енергия се извършва от лице, получило лицензия по чл. 39, ал. 1, т. 6, което:

1. (доп. – ДВ, бр. 79 от 2019 г., в сила от 8.10.2019 г.) публикува правила за работа на организиран борсов пазар на електрическа енергия;
2. организира получаване на оферти за продажба и покупка на електрическа енергия;
3. извършва съпоставяне на офертите за продажба и покупка за съответния период до покриване на търсенето;
4. (доп. – ДВ, бр. 79 от 2019 г., в сила от 8.10.2019 г.) информира участниците за сключените сделки на организирания пазар на електрическа енергия и отчита условията и промените, налагащи се от ограничения в преносните способности или от аварийни ситуации в мрежите;
5. определя цена на търгуваната електрическа енергия за всеки период;
6. публикува информацията, изискуема съгласно правилата за търговия с електрическа енергия по чл. 91, ал. 2.

(3) (Отм. - ДВ, бр. 74 от 2006 г., в сила от 1.07.2007 г.).

Раздел VIII

Сделки за пренос, достъп и допълнителни услуги (Загл. изм. - ДВ, бр. 74 от 2006 г., в сила от датата на вписване в

Търговския регистър на решението за преобразуването на

"Национална електрическа компания" - ЕАД, но не по-късно от 1.01.2007 г., бр. 9 от 2021 г., в сила от 2.02.2021 г.)

Чл. 104. (Изм. - ДВ, бр. 74 от 2006 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г., доп., бр. 21 от 2021 г.) Ползвателите на съответната мрежа, с изключение на крайните клиенти, уреждат чрез сделка взаимоотношенията с оператора на електропреносната и/или електроразпределителната или затворената електроразпределителна мрежа за ползване на мрежата, за достъп до мрежата и за преноса на количествата електрическа енергия, постъпили в мрежата или потребени от нея.

(2) (Отм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г., нова, бр. 41 от 2019 г., в сила от 1.07.2019 г., доп., бр. 21 от 2021 г.) Цените за достъп и/или пренос се дължат от производителите на електрическа енергия, операторите на електроразпределителни мрежи и затворените електроразпределителни мрежи за количеството електрическа енергия за покриване на технологичните разходи по преноса и от крайните клиенти, присъединени към електроенергийната система, освен в случаите по чл. 119, ал. 1, т. 2 и ал. 2.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 55 от 2007 г., бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) Редът, условията и съотношението в заплащането на цените по ал. 1 от ползвателите на съответните мрежи се определят с правилата за търговия с електрическа енергия.

Чл. 104а. (Нов - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) (1) Крайните клиенти използват електропреносната или съответната електроразпределителна мрежа, към която са присъединени, при публично известни общи условия.

(2) Общите условия съдържат задължително:

1. информация, която се предоставя от оператора на електропреносната или на съответната електроразпределителна мрежа;
2. условията за прекратяване или прекъсване на снабдяването;
3. условията за качество и надеждност на снабдяването;
4. отговорността на оператора при нерегламентирано прекъсване и некачествено снабдяване;
5. ред за уведомяване на клиента при извършване на корекция на сметка съгласно правилата по чл. 83, ал. 1, т. 6:

а) в полза на крайния снабдител за потребена електрическа енергия в случаите на неизмерена, неправилно и/или неточно измерена електрическа енергия поради неправомерно присъединяване, промяна в схемата на свързване или неправомерно въздействие върху уреди, съоръжения или устройства по чл. 120, ал. 3;

б) в полза на клиента за потребена електрическа енергия в случаите на неправилно и/или неточно измерена електрическа енергия поради повреда на уреди, съоръжения или устройства по чл. 120, ал. 3;

б. (нова – ДВ, бр. 17 от 2019 г.) видовете лични данни, които задължително се обработват от оператора на електропреносната или на съответната електроразпределителна мрежа, включително, но не само:

- а) имена;
- б) единен граждански номер;
- в) адрес.

(3) Операторът на електропреносната или на съответната електроразпределителна мрежа публикува общите условия най-малко в един централен и един местен всекидневник.

(4) Публикуваните общи условия влизат в сила за крайните клиенти без изрично писмено приемане.

(5) (Нова – ДВ, бр. 83 от 2018 г.) Операторите на публично достъпни зарядни точки като крайни клиенти ползват електропреносната или съответната електроразпределителна мрежа, към която са присъединени, при общите условия по ал. 1.

(б) (Нова – ДВ, бр. 83 от 2018 г.) Ползвателите на услуги за зареждане на електрически превозни средства не са страна по сделки с оператора на електропреносната и/или електроразпределителната мрежа.

Чл. 105. (1) (Изм. - ДВ, бр. 74 от 2006 г., в сила от датата на вписване в Търговския регистър на решението за преобразуването на "Национална електрическа компания" - ЕАД, но не по-късно от 1.01.2007 г., бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г., бр. 9 от 2021 г., в сила от 2.02.2021 г.) С цел гарантиране сигурната работа на електроенергийната система операторът на електропреносната мрежа сключва сделки за допълнителни услуги при условията и по реда на чл. 83, ал. 1, т. 4 и чл. 91, ал. 2 с доставчици от и/или извън страната.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 9 от 2021 г., в сила от 2.02.2021 г.) Операторът на електропреносната мрежа закупува разполагаемост за резерви за първично регулиране на честотата, автоматично вторично регулиране и ръчно вторично регулиране на честотата и обменните мощности въз основа на тръжна процедура.

(3) (Отм. – ДВ, бр. 9 от 2021 г., в сила от 2.02.2021 г.).

(4) (Нова - ДВ, бр. 74 от 2006 г., изм., бр. 9 от 2021 г., в сила от 2.02.2021 г.) Нетната електрическа енергия от активирани допълнителни услуги се заплаща при условия, по ред и при цена, определени в правилата по чл. 91, ал. 2.

(5) (Нова - ДВ, бр. 59 от 2013 г., в сила от 5.07.2013 г., изм., бр. 14 от 2015 г., отм., бр. 9 от 2021 г., в сила от 2.02.2021 г.).

(6) (Нова - ДВ, бр. 59 от 2013 г., в сила от 5.07.2013 г.) Производителите на електрическа енергия са длъжни да предлагат на оператора на електропреносната мрежа за изкупуване разполагаемост за допълнителни услуги в размер не по-малко от половината на регулировъчния диапазон на планираните за работа блокове за всеки месец.

(7) (Нова - ДВ, бр. 59 от 2013 г., в сила от 5.07.2013 г.) Операторът на електропреносната мрежа с оглед нуждите на електроенергийната система и по критерия най-ниска цена определя количествата по ал. 6, които подлежат на изкупуване.

(8) (Нова – ДВ, бр. 35 от 2015 г., в сила от 15.05.2015 г., изм., бр. 11 от 2023 г.)

Производителите на енергия от високоефективно комбинирано производство на енергия и оператори на съоръжения за съхранение на електрическа енергия могат да предлагат допълнителни услуги на оператора на преносната мрежа в случаите по ал. 7, когато това е технически и икономически съвместимо с начина на експлоатацията на обекта за производство или съоръжението за съхранение.

Чл. 106. (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) (1) (Предишен текст на чл. 106, изм. – ДВ, бр. 35 от 2015 г., в сила от 15.05.2015 г.) С цел гарантиране сигурната работа на електроразпределителните мрежи операторите на електроразпределителните мрежи сключват сделки за допълнителни услуги при условията и по реда на чл. 83, ал. 1, т. 5.

(2) (Нова – ДВ, бр. 35 от 2015 г., в сила от 15.05.2015 г.) Производителите на енергия от високоефективно комбинирано производство на енергия могат да предлагат допълнителни услуги на операторите на разпределителните мрежи в случаите по ал. 1, когато това е технически и икономически съвместимо с начина на експлоатацията на обекта за производство.

Чл. 107. (Изм. - ДВ, бр. 74 от 2006 г., бр. 59 от 2007 г., бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) Общественият доставчик, крайните снабдители, доставчиците от последна инстанция, операторът на електропреносната мрежа и операторите на електроразпределителни мрежи могат да поискат издаване на заповед за изпълнение по чл. 410, ал. 1 от Гражданския процесуален кодекс за вземанията си за доставена или пренесена електрическа енергия, както и за оказваните от тях услуги по този закон независимо от техния размер.

Раздел IX

Оперативно управление

Чл. 108. (Изм. - ДВ, бр. 74 от 2006 г., в сила от датата на вписване в Търговския регистър на решението за преобразуването на "Национална електрическа компания" - ЕАД, но не по-късно от 1.01.2007 г., бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) (1) Единното оперативно планиране, координиране и управление на електроенергийната система се осъществява от оператора на електропреносната мрежа и от операторите на всяка от електроразпределителните мрежи.

(2) Оперативното управление и осигуряването на надеждното функциониране на електроенергийната система и електроразпределителните мрежи се осъществяват от специализирани звена на съответния оператор (звена за оперативно управление).

Чл. 109. (1) (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) Операторът на електропреносната мрежа е длъжен да осигурява:

1. сигурно, безопасно и ефективно функциониране на електроенергийната система;
2. поддържане на баланса между производството и потреблението на електрическа енергия;
3. осъществяване на съвместната работа на електроенергийната система с електроенергийните системи на другите страни в съответствие с международните договори;
4. (доп. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) равнопоставен достъп за пренос на електрическа енергия при спазване на изискванията за качество и предоставяне на ползвателите на мрежата на информацията, която им е необходима за ефикасен достъп до мрежата;
5. сигурно и ефективно функциониране на спомагателните мрежи.

(2) (Доп. - ДВ, бр. 74 от 2006 г., в сила от датата на вписване в Търговския регистър на решението за преобразуването на "Национална електрическа компания" - ЕАД, но не по-късно от 1.01.2007 г., изм., бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) Разпорежданията на звеното за оперативно управление на електроенергийната система, свързани с оперативното управление, са задължителни за звената за оперативно управление на електроразпределителните мрежи, за производителите на електрическа енергия и за клиенти, присъединени към електропреносната мрежа.

(3) (Нова - ДВ, бр. 74 от 2006 г., в сила от датата на вписване в Търговския регистър на решението за преобразуването на "Национална електрическа компания" - ЕАД, но не по-късно от 1.01.2007 г., изм., бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) Операторът на електропреносната мрежа определя координиран график за планираните престои на производствените мощности и елементите на преносната мрежа по критерий максимална надеждност.

Чл. 109а. (Нов - ДВ, бр. 74 от 2006 г., отм., бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.).

Чл. 110. (1) (Изм. - ДВ, бр. 74 от 2006 г., в сила от датата на вписване в Търговския регистър на решението за преобразуването на "Национална електрическа компания" - ЕАД, но не по-късно от 1.01.2007 г., бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) За целите на измерването на количествата електрическа енергия операторът на електропреносната мрежа и операторите на електроразпределителните мрежи в съответствие с издадените им лицензии осигуряват:

1. (изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) техническо и метрологично обезпечаване, развитие и модернизация на средствата за търговско измерване;
2. (изм. - ДВ, бр. 74 от 2006 г., в сила от датата на вписване в Търговския регистър на решението за преобразуването на "Национална електрическа компания" - ЕАД, но не по-

късно от 1.01.2007 г., бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) поддържане на бази данни с регистрацията от средствата за търговско измерване.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 74 от 2006 г., в сила от датата на вписване в Търговския регистър на решението за преобразуването на "Национална електрическа компания" - ЕАД, но не по-късно от 1.01.2007 г., бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) Собствениците на средствата за търговско измерване предоставят данните от измерването на тези средства на оператора на електропреносната мрежа, необходими за изпълнение на функциите му по чл. 111.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 74 от 2006 г., в сила от датата на вписване в Търговския регистър на решението за преобразуването на "Национална електрическа компания" - ЕАД, но не по-късно от 1.01.2007 г., бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) Координаторите на балансиращи групи, общественият доставчик, крайните снабдители, доставчиците от последна инстанция, търговците и ползвателите на мрежите получават информация от базата данни от измерванията на оператора на съответната мрежа при условията и по реда на правилата по чл. 91, ал. 2.

Чл. 111. (1) (Изм. - ДВ, бр. 74 от 2006 г., в сила от датата на вписване в Търговския регистър на решението за преобразуването на "Национална електрическа компания" - ЕАД, но не по-късно от 1.01.2007 г., бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) Операторът на електропреносната мрежа администрира сделките с електрическа енергия, които се сключват по регулирани и свободно договорени цени, и организира пазар на балансираща енергия в съответствие с правилата по чл. 91, ал. 2, като:

1. (изм. - ДВ, бр. 74 от 2006 г., в сила от датата на вписване в Търговския регистър на решението за преобразуването на "Национална електрическа компания" - ЕАД, но не по-късно от 1.01.2007 г.) поддържа регистри за лицата, сключващи сделки на пазара на електрическа енергия;

2. (изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) поддържа регистри на графици;

3. приема, подрежда в приоритетни списъци по цена и технологични критерии и активира предложения и заявки за покупка/продажба на балансираща енергия;

4. (доп. – ДВ, бр. 11 от 2023 г.) прилага методика за изчисляване и определя цени на балансиращата енергия за всеки период на сетълмент и предоставя на участниците окончателните резултати ежеседмично;

5. (изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) изготвя дневни и месечни известия за дължимите суми за балансираща енергия от участниците за всеки период на сетълмент;

6. контролира финансовата обезпеченост на сделките с балансираща енергия и дава задължителни указания на участниците на пазара във връзка с това;

7. при възникване на обстоятелства, застрашаващи сигурността на работата на електроенергийната система или на части от нея, има право временно да спира изпълнението на сделки или да променя договорените количества електрическа енергия по тях при условия и по начин, описани в правилата по чл. 91, ал. 2;

8. (изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) предоставя общодостъпна информация за работата на пазара и информация на всеки търговски участник, отнасяща се до неговото участие на пазара, съгласно правилата по чл. 91, ал. 2.

(2) Разходите във връзка с изпълнение на функциите по ал. 1 се признават за икономически обосновани разходи по чл. 31, т. 2.

(3) (Нова - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) При поискване операторът на електропреносната мрежа предоставя на търговските участници срещу заплащане допълнителна информация и справки за минали периоди.

Чл. 112. (1) (Изм. - ДВ, бр. 74 от 2006 г., в сила от датата на вписване в Търговския регистър на решението за преобразуването на "Национална електрическа компания" - ЕАД, но не по-късно от 1.01.2007 г., бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) Операторът на електропреносната мрежа регулира разпределението на електрическия товар на

електроенергийната система между електрическите централи по технически и икономически критерии.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 74 от 2006 г., в сила от датата на вписване в Търговския регистър на решението за преобразуването на "Национална електрическа компания" - ЕАД, но не по-късно от 1.01.2007 г., бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) При разпределението на електрическия товар операторът на електропреносната мрежа осигурява спазването на сключените договори, в които е предвидено задължително изкупуване на част или на цялата произведена електрическа енергия по този закон, като потвърждава графици на производителите само ако те последователно са спазили задълженията:

1. (изм. – ДВ, бр. 9 от 2021 г., в сила от 2.02.2021 г.) за предоставяне на допълнителни услуги по договори с оператора на преносната мрежа;
2. по договори съгласно решение на комисията по чл. 21, ал. 1, т. 21;
3. за изпълнение на доставки по други договори.

(3) (Нова - ДВ, бр. 74 от 2006 г., в сила от датата на вписване в Търговския регистър на решението за преобразуването на "Национална електрическа компания" - ЕАД, но не по-късно от 1.01.2007 г., изм., бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) При разделянето на пропускателната способност на елементи от мрежата операторът на електропреносната мрежа спазва технически и икономически правила за равноправен достъп и спазване на задълженията за сигурност на мрежата и за публичност на информацията.

(4) (Нова - ДВ, бр. 74 от 2006 г., в сила от датата на вписване в Търговския регистър на решението за преобразуването на "Национална електрическа компания" - ЕАД, но не по-късно от 1.01.2007 г., изм. и доп., бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) Операторът на електропреносната мрежа има право да санкционира нарушителите на договорените с ползвателите на мрежата технически изисквания за надеждна работа на електроенергийната система и нарушаване на правилата за работа на пазара на балансираща енергия.

Чл. 113. (1) (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) Операторите на електроразпределителните мрежи са длъжни да осигуряват:

1. (изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) надеждно, безопасно и ефективно функциониране на съответната електроразпределителна мрежа;
2. надеждно и ефективно функциониране на спомагателните мрежи;
3. равнопоставен достъп за пренос на електрическа енергия при спазване на изискванията за качество;
4. (изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г., бр. 11 от 2023 г.) равнопоставеност на производителите, операторите на съоръжения за съхранение на електрическа енергия и равнопоставеност на клиентите, свързани към мрежата.

(2) (Доп. - ДВ, бр. 74 от 2006 г., изм., бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.)

Разпореденията на звеното за оперативно управление на електроразпределителна мрежа, свързани с оперативното управление, са задължителни за оперативния дежурен персонал от енергийните обекти на крайните клиенти и производителите на електрическа енергия, присъединени към съответната разпределителна мрежа.

Чл. 113а. (Нов - ДВ, бр. 74 от 2006 г.) (1) (Изм. и доп. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) Когато операторът на електроразпределителната мрежа е част от вертикално интегрирано предприятие, дейността му трябва да бъде независима по правноорганизационна форма и при вземане на решения от другите дейности, които не са свързани с разпределение на електрическа енергия.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) За осигуряване независимостта на оператора на електроразпределителната мрежа по ал. 1 лицата, отговорни за управлението, включително оперативното управление на електроразпределителните мрежи:

1. (изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) не могат да участват в управлението на другите дружества на вертикално интегрираното предприятие, които извършват

производство, пренос, обществена доставка, снабдяване от краен снабдител и търговия с електрическа енергия;

2. (доп. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) вземат самостоятелно решения при изпълнение на възложените им с този закон задължения и по отношение на тях са взети подходящи мерки, които отчитат професионалните им интереси, за да се осигури възможността да действат независимо;

3. са длъжни да не допускат дискриминационно поведение при изпълнение на възложените им с този закон задължения.

(3) (Изм - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) Операторът на електроразпределителната мрежа изготвя програма, в която посочва мерки за изпълнение на целта по ал. 1 и 2, която съдържа конкретни задължения на служителите за постигането ѝ.

(4) (Нова - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) Операторът на електроразпределителната мрежа определя отговорник по съответствието, отговарящ за контрола по изпълнението на програмата по ал. 3, като осигурява неговата независимост, както и достъп до информацията за оператора на електроразпределителна мрежа и всички свързани с него предприятия, необходима за изпълнението на задачите му.

(5) (Предишна ал. 4, изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) Операторът на електроразпределителната мрежа изготвя годишен отчет за мерките по ал. 3, който се представя на комисията от отговорника по съответствието и се публикува в съответствие с чл. 15.

(6) (Нова - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) Операторът на електроразпределителната мрежа в комуникациите си и при използване на търговската си марка не създава объркване по отношение на отделната си идентичност от частта на вертикално интегрираното предприятие, осъществяваща доставки на електрическа енергия.

(7) (Нова - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) Операторът на електроразпределителна мрежа трябва да има ефективни права за вземане на решения, независимо от интегрираното електроенергийно предприятие, по отношение на активите, необходими за експлоатацията, поддръжката или развитието на мрежата.

(8) (Нова - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) Дружеството, което притежава оператор на електроразпределителна мрежа:

1. не дава нареждания по отношение на неговата текуща дейност и не взема решения относно дейностите по изграждане, разширяване, реконструкция или модернизация на мрежата, когато тези дейности са в рамките на одобрения бизнес план;

2. може да прилага подходящи координационни механизми, които да гарантират защитата на неговите икономически и управленско-надзорни права в дружеството - оператор по отношение възвръщаемостта върху активите, както и да одобрява бизнес плана на оператора и да поставя общи ограничения върху равнището на неговата задължнялост.

Чл. 114. (Изм. - ДВ, бр. 74 от 2006 г., бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.)

Операторите на електропреносната и електроразпределителните мрежи са длъжни да пазят поверителността на информацията, която е търговска тайна и е получена при или по повод изпълнението на техните задължения. Операторите са длъжни да предоставят информация относно тяхната дейност при условията на равнопоставеност.

Чл. 115. (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г., бр. 59 от 2013 г., в сила от 5.07.2013 г., бр. 14 от 2015 г.) Условията и редът, при които се осъществява дейността по управление на електроенергийната система и на електроразпределителните мрежи, както и дейността на оперативния дежурен персонал от електроенергийните обекти и електрическите уредби на крайните клиенти, се определят с наредба на министъра на енергетиката.

Раздел X

Присъединяване на производители и клиенти към

мрежите. Достъп до мрежите

(Загл. изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.)

Чл. 116. (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) (1) (Изм. – ДВ, бр. 11 от 2023 г.) Операторът на електропреносната мрежа, съответно операторът на електроразпределителна мрежа, е длъжен да присъедини всеки обект на производител на електрическа енергия или на съоръжение за съхранение на електрическа енергия, разположени на съответната територия, за който производителят, съответно операторът на съоръжение:

1. е сключил писмен договор за присъединяване по цена за присъединяване, определена съгласно съответната наредба по чл. 36, ал. 3;
2. е изпълнил своите задължения по договора по т. 1 и нормативните изисквания за присъединяване към електропреносната или електроразпределителната мрежа;
3. има изградени електрически уредби в границите на собствения си имот или на имота, в който има право да строи, отговарящи на техническите норми и на изискванията за безопасна работа, и
4. е сключил договор за достъп по чл. 84, ал. 2.

(2) Операторът на електропреносната мрежа, съответно операторът на електроразпределителна мрежа, е длъжен да определи технически възможното място на присъединяване при съобразяване с критериите за сигурно функциониране на електроенергийната система и в съответствие с утвърдените планове за развитие на електрическите мрежи.

(3) (Доп. – ДВ, бр. 11 от 2023 г.) Операторът на електропреносната мрежа, съответно операторът на електроразпределителна мрежа, е длъжен да извършва разширението и реконструкцията на електропреносната или съответната електроразпределителна мрежа, свързани с присъединяването на обекти на производители или на съоръжения за съхранение на електрическа енергия, до мястото на присъединяването.

(4) (Доп. – ДВ, бр. 11 от 2023 г.) Електрическите уредби високо и средно напрежение, които служат за присъединяване на производител на електрическа енергия или оператор на съоръжение за съхранение на електрическа енергия към електропреносната или съответната електроразпределителна мрежа и не са елементи на тези мрежи, се изграждат за негова сметка и са негова собственост.

(5) (Доп. – ДВ, бр. 9 от 2021 г., в сила от 2.02.2021 г., изм., бр. 11 от 2023 г.) Електропроводите високо и средно напрежение, които свързват уредбите по ал. 4 със съответната електрическа мрежа в мястото на присъединяване, се изграждат от оператора на електропреносната мрежа, съответно от оператора на електроразпределителна мрежа, и са негова собственост. Електропроводите високо и средно напрежение, които свързват уредбите по ал. 4 със съответната електрическа мрежа в мястото на присъединяване и не са елемент от електропреносната или съответната електроразпределителна мрежа, се изграждат от производителя или от оператора на съоръжение за съхранение на електрическа енергия за негова сметка и са негова собственост.

(6) (Изм. – ДВ, бр. 11 от 2023 г.) Произведената електрическа енергия, както и електрическата енергия, използвана/отдавана от съоръжение за съхранение на електрическа енергия, се измерва със средства за търговско измерване – собственост на оператора на електропреносната мрежа, съответно оператора на електроразпределителната мрежа, като изискванията, на които трябва да отговарят, и мястото им на разположение се определят с правилата по чл. 83, ал. 1, т. 6.

(7) Условието и редът за присъединяване към съответната мрежа, за преустановяване на присъединяването или снабдяването с електрическа енергия и границата на собственост между електрическите съоръжения се определят с наредба, приета от комисията.

(8) (Нова – ДВ, бр. 83 от 2018 г., доп., бр. 11 от 2023 г.) Операторът на електропреносната мрежа няма право да откаже присъединяването на нов обект на производител на електрическа енергия или ново съоръжение за съхранение на електрическа енергия въз основа на възможни бъдещи ограничения в преносната способност на мрежата, като предоставя необходимата информация за преносната мрежа във връзка с присъединяването, включително за начина и сроковете за присъединяване, в съответствие с 10-годишния план за развитие на мрежата.

(9) (Нова – ДВ, бр. 83 от 2018 г., доп., бр. 11 от 2023 г.) Операторът на електропреносната мрежа няма право да откаже нова точка за присъединяване на нов обект на производител на електрическа енергия или ново съоръжение за съхранение на електрическа енергия на основание, че това ще доведе до допълнителни разходи, свързани с увеличаване на преносната способност на елементите от мрежата в непосредствена близост до точката на присъединяване. Промените в електропреносната мрежа, необходими за присъединяването, се отразяват в следващия 10-годишен план за развитие на мрежата.

(10) (Нова – ДВ, бр. 11 от 2023 г.) Производител на електрическа енергия може да изгради съоръжение за съхранение на електрическа енергия към енергиен обект за производство на електрическа и/или топлинна енергия, присъединен към електропреносната или електроразпределителна мрежа.

(11) (Нова – ДВ, бр. 11 от 2023 г.) В случаите по ал. 10, когато не е необходимо увеличаване на присъединената мощност, производителят подава уведомление до оператора на електропреносната мрежа или до съответния оператор на електроразпределителна мрежа. С допълнително споразумение към договора за достъп и пренос на производителя се посочват техническите изисквания към схемата на свързване на съоръжението за съхранение към електрическата уредба на производителя, местата на измерване на електрическата енергия и се регламентират правата и задълженията на страните с цел гарантиране сигурността на електроенергийната система с оглед недопускане смущения в мрежата. Допълнителното споразумение се сключва преди издаване на разрешение за строеж на съоръжението за съхранение, когато това е необходимо, като в този случай не се сключва договор за присъединяване.

(12) (Нова – ДВ, бр. 11 от 2023 г.) В случаите по ал. 8 и 9 по искане на производителя операторът на електропреносната мрежа има право да предложи присъединяване при временна схема на достъп на цялата или на част от заявената мощност на обекта, която да бъде приложена до извършване на разширението или реконструкцията в електропреносната мрежа. В този случай операторът предлага присъединяване при временна схема на достъп на всеки от производителите, подали искане за присъединяване при временна схема, за които конкретното техническо решение е приложимо, по реда на постъпване на тяхното искане.

(13) (Нова – ДВ, бр. 11 от 2023 г.) С цел гарантиране сигурността на електроенергийната система, за срока на действие на временната схема на присъединяване операторът на електропреносната мрежа може да налага ограничения при ползването на обекта. В тези случаи операторът на електропреносната мрежа не носи отговорност за вреди, претърпени от собственика на обекта в резултат на наложените ограничения.

Чл. 116а. (Нов - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) (1) (Доп. – ДВ, бр. 11 от 2023 г.) Операторът на електропреносната мрежа е длъжен да присъединява обекти на оператор на електроразпределителна мрежа във връзка с разширяване, реконструкция и модернизация на електроразпределителните мрежи, както и за присъединяване към тях на обекти на производители, съоръжения за съхранение на електрическа енергия и клиенти на електрическа енергия.

(2) Присъединяването по ал. 1 се осъществява при сключен договор между оператора на електропреносната мрежа и оператор на електроразпределителна мрежа по цени за присъединяване, утвърдени от комисията съгласно съответната наредба по чл. 36, ал. 3.

(3) Условията и редът за присъединяване на обектите по ал. 1 към електропреносната мрежа и за сключване на договорите по ал. 2 се уреждат с наредбата по чл. 116, ал. 7.

Чл. 116б. (Нов – ДВ, бр. 21 от 2021 г.) (1) Операторът на електропреносната мрежа, съответно операторът на електроразпределителна мрежа е длъжен да присъедини затворена електроразпределителна мрежа.

(2) Оператор на затворена електроразпределителна мрежа е длъжен да присъединява обекти на производители и клиенти на електрическа енергия, разположени на територията на затворената електроразпределителна мрежа.

(3) Условията и редът за присъединяване на обектите по ал. 1 и 2 се уреждат по чл. 116а, ал. 2 и 3.

Чл. 117. (Изм. и доп. - ДВ, бр. 74 от 2006 г., изм., бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) (1) (Доп. – ДВ, бр. 83 от 2018 г.) Операторът на електропреносната мрежа, съответно операторът на електроразпределителна мрежа, е длъжен да присъедини всеки обект на клиент на електрическа енергия, включително зарядна точка, разположен на съответната територия, който:

1. има изградени електрически уредби в границите на имота си, отговарящи на техническите норми и на изискванията за безопасна работа;

2. е изпълнил условията за присъединяване към преносната, съответно разпределителната мрежа, и

3. е сключил писмен договор за присъединяване с оператора на електропреносната мрежа, съответно с оператора на електроразпределителна мрежа, по цена за присъединяване, определена съгласно съответната наредба по чл. 36, ал. 3.

(2) С разрешение на комисията операторът на електроразпределителна мрежа може да присъединява клиент на електрическа енергия, който се намира на територията на друг оператор на електроразпределителна мрежа, когато това е технически и икономически целесъобразно и е в интерес на клиентите.

(3) Условията и редът за присъединяване към електропреносната и електроразпределителна мрежа и за сключване на договорите по ал. 1 се уреждат с наредбата по чл. 116, ал. 7.

Договорът за присъединяване на обект към електропреносната, съответно електроразпределителната мрежа е със срок за присъединяване не по-дълъг от срока за въвеждане в експлоатация на обекта и съоръженията за присъединяването му.

(4) (Доп. – ДВ, бр. 83 от 2018 г.) Отказът на оператора на електропреносната мрежа, съответно на оператора на електроразпределителна мрежа, да извърши присъединяване се мотивира писмено.

(5) (Доп. – ДВ, бр. 9 от 2021 г., в сила от 2.02.2021 г.) Електрическите уредби високо и средно напрежение, които служат за снабдяване с електрическа енергия само на един небитов клиент, се изграждат за негова сметка и са негова собственост. Електрическите уредби високо и средно напрежение остават собственост на клиента и в случаите на присъединяване с директен електропровод на производител на електрическа енергия към уредбата на клиента за снабдяването му с електрическа енергия.

(6) В случаите, когато електропроводите високо и средно напрежение, чрез които уредбите по ал. 5 се присъединяват към електропреносната или съответната електроразпределителна мрежа, не са елементи на тези мрежи, те се изграждат от клиента и са негова собственост.

(7) Електрическите съоръжения ниско напрежение, които се намират в имотите на клиентите и са разположени след границите на собственост на съоръженията, се изграждат за тяхна сметка и са тяхна собственост.

(8) Собствениците на електрически уредби и съоръжения при техническа възможност и свободен капацитет предоставят ползването им на оператора на електропреносната мрежа, съответно на оператора на електроразпределителна мрежа, за целите на преобразуването и преноса на електрическа енергия до други клиенти. Ползването се предоставя след сключване на договор по цена, определена по методика, одобрена от комисията. При

непостигане на съгласие комисията разпорежда предоставянето на ползването и заплащането на цена, определена от комисията по методиката.

(9) Алинеи 1 - 8 не се прилагат за оператора на електроразпределителната мрежа в железопътния транспорт.

(10) (Нова – ДВ, бр. 83 от 2018 г.) При изграждане на зарядна точка по чл. 92а, ал. 3 по искане на клиента тя се присъединява към съответната електрическа мрежа като обособен обект със самостоятелно измерване на доставяната от мрежата електрическа енергия при условията и по реда на наредбата по чл. 116, ал. 7.

(11) (Нова – ДВ, бр. 11 от 2023 г.) Клиент на електрическа енергия може да изгради съоръжение за съхранение на електрическа енергия към собствен обект, присъединен към електропреносната или електроразпределителна мрежа.

(12) (Нова – ДВ, бр. 11 от 2023 г.) В случаите по ал. 11, когато не е необходимо увеличаване на присъединената мощност, клиентът на електрическа енергия подава уведомление до оператора на електропреносната мрежа или до съответния оператор на електроразпределителна мрежа. С допълнително споразумение към договора за достъп и пренос на крайния клиент се посочват техническите изисквания към схемата на свързване на съоръжението за съхранение към електрическата уредба на клиента, местата на измерване на електрическата енергия и се регламентират правата и задълженията на страните с цел гарантиране сигурността на електроенергийната система с оглед недопускане смущения в мрежата. Допълнителното споразумение се сключва преди издаване на разрешение за строеж на съоръжението за съхранение, когато това е необходимо, като в този случай не се сключва договор за присъединяване.

(13) (Нова – ДВ, бр. 11 от 2023 г.) В случай че присъединяването на обекта на клиента изисква разширение или реконструкция в електропреносната мрежа, по искане на клиента операторът на електропреносната мрежа има право да предложи присъединяване при временна схема на достъп на цялата или на част от заявената мощност на обекта, която да бъде приложена до извършване на разширението или реконструкцията. В този случай операторът предлага присъединяване при временна схема на достъп на всеки от клиентите, подали искане за присъединяване при временна схема, за които конкретното техническо решение е приложимо, по реда на постъпване на тяхното искане.

(14) (Нова – ДВ, бр. 11 от 2023 г.) С цел гарантиране сигурността на електроенергийната система, за срока на действие на временната схема на присъединяване операторът на електропреносната мрежа може да налага ограничения при ползването на обекта. В тези случаи операторът на електропреносната мрежа не носи отговорност за вреди, претърпени от собственика на обекта в резултат на наложените ограничения.

Чл. 118. (Изм. - ДВ, бр. 74 от 2006 г., в сила от датата на вписване в Търговския регистър на решението за преобразуването на "Национална електрическа компания" - ЕАД, но не по-късно от 1.01.2007 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) Операторът на електропреносната мрежа и операторите на електроразпределителните мрежи са длъжни да осигурят достъп при условията на равнопоставеност до електропреносната и електроразпределителните мрежи на ползвателите на съответната мрежа.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г., бр. 83 от 2018 г.) Операторът на електропреносната мрежа, съответно оператор на електроразпределителна мрежа може в съответствие с критерии, определени в правилата по чл. 83, ал. 1, т. 4 и 5, временно да ограничи или да преустанови достъпа на ползвател на мрежата, който нарушава условията за достъп, и това би довело до нарушаване на техническите параметри и сигурността на мрежите или до влошаване на условията за снабдяване на други ползватели.

Чл. 119. (1) (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) Производители могат да снабдяват с електрическа енергия свои клонове, предприятия и обекти, разположени на територията на страната:

1. през електропреносната мрежа и/или електроразпределителните мрежи (високо, средно и ниско напрежение) до конкретен обект, като сключват договор за пренос с оператора на електропреносната мрежа и/или с оператор на електроразпределителна мрежа, или

2. по изградени за тяхна сметка директни електропроводи.

(2) (Нова - ДВ, бр. 74 от 2006 г., в сила от датата на вписване в Търговския регистър на решението за преобразуването на "Национална електрическа компания" - ЕАД, но не по-късно от 1.01.2007 г., изм., бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г., доп., бр. 17 от 2015 г., в сила от 6.03.2015 г.) Обект на клиент може да бъде снабдяван чрез директен електропровод от производител или от търговец на електрическа енергия, като в този случай средствата за търговско измерване се изграждат и монтират за сметка на производителя или търговеца и са негова собственост.

(3) (Предишна ал. 2 - ДВ, бр. 74 от 2006 г., в сила от датата на вписване в Търговския регистър на решението за преобразуването на "Национална електрическа компания" - ЕАД, но не по-късно от 1.01.2007 г., изм., бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) Операторът на електропреносната мрежа и/или съответният оператор на електроразпределителна мрежа могат да откажат сключването на договори за пренос през съответната мрежа в случаите по ал. 1, т. 1, когато:

1. (изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) преносните възможности на мрежата са недостатъчни, или

2. (отм. - ДВ, бр. 74 от 2006 г., в сила от датата на вписване в Търговския регистър на решението за преобразуването на "Национална електрическа компания" - ЕАД, но не по-късно от 1.01.2007 г.);

3. не съществуват технически условия за измерване на консумираните количества електрическа енергия от собствено производство отделно от количествата, доставяни от други източници.

(4) (Предишна ал. 3 - ДВ, бр. 74 от 2006 г., в сила от датата на вписване в Търговския регистър на решението за преобразуването на "Национална електрическа компания" - ЕАД, но не по-късно от 1.01.2007 г.) Начинът на разпределяне на електрическата енергия от собствено производство или на доставяната от други източници се определя с правилата по чл. 91, ал. 2.

(5) (Нова - ДВ, бр. 74 от 2006 г., в сила от датата на вписване в Търговския регистър на решението за преобразуването на "Национална електрическа компания" - ЕАД, но не по-късно от 1.01.2007 г., изм., бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г., отм., бр. 83 от 2018 г.).

Чл. 120. (1) (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г., бр. 21 от 2021 г.) Електрическата енергия, доставена на крайни клиенти, се измерва със средства за търговско измерване – собственост на оператора на електропреносната мрежа, оператора на съответната електроразпределителна или затворена електроразпределителна мрежа, разположени до или на границата на имота на клиента.

(2) Границата на собственост върху електрическите съоръжения и мястото на средствата за търговско измерване се определят съгласно изискванията на наредбата по чл. 116, ал. 7 и на правилата по чл. 83, ал. 1, т. 6.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) Операторът на електропреносната мрежа, съответно операторът на електроразпределителна мрежа определя вида, броя и мястото на монтиране на измервателните уреди и съоръжения и на управляващите и комуникационните устройства към тях.

(4) (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) Когато утвърдените тарифи предоставят възможност на клиентите да избират начина на измерване на количеството електрическа енергия, операторът на електропреносната мрежа или операторът на електроразпределителна мрежа е длъжен да монтира измервателни уреди, които да съответстват на писмено заявения избор на клиента.

- (5) (Нова – ДВ, бр. 41 от 2019 г., в сила от 22.08.2019 г., доп., бр. 11 от 2023 г.) Клиент или производител на електрическа енергия или оператор на съоръжение за съхранение на електрическа енергия с обект с предоставена, съответно инсталирана мощност над 50 kW може да поиска от оператора на електропреносната или електроразпределителната мрежа подмяна на средството за търговско измерване с такова с дистанционен отчет на данните от измерването по периоди на сетълмент съгласно правилата по чл. 91, ал. 2. Подмяната се извършва в срок до 30 дни от постъпване на искането и след заплащане на стойността на средството за търговско измерване и разходите по подмяната.
- (6) (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г., предишна ал. 5, изм., бр. 41 от 2019 г., в сила от 22.08.2019 г.) Условието и редът за подмяна на измервателен уред по искане на клиент в случаите по ал. 4 и 5 се определят с правилата по чл. 83, ал. 1, т. 6.
- (7) (Нова - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 1.01.2014 г., предишна ал. 6, бр. 41 от 2019 г., в сила от 22.08.2019 г.) Тяговата електрическа енергия, доставена на крайните клиенти на оператора на електроразпределителната мрежа в железопътния транспорт, се измерва със средства за търговско измерване - собственост на клиента, разположени в електрическия тягов подвижен състав.
- (8) (Нова – ДВ, бр. 83 от 2018 г., предишна ал. 7, бр. 41 от 2019 г., в сила от 22.08.2019 г.) Когато това е технически възможно и икономически целесъобразно, операторът на електропреносната или на съответната електроразпределителна мрежа при присъединяване към мрежата на зарядна точка, както и в случаите по чл. 67, ал. 4 от Закона за енергийната ефективност, монтира интелигентни измервателни системи при спазване изискванията на чл. 67, ал. 6 от същия закон.
- (9) (Нова – ДВ, бр. 41 от 2019 г., в сила от 22.08.2019 г., изм., бр. 11 от 2023 г.) В случаите на монтирано средство за търговско измерване с дистанционен отчет на данните от измерването по периоди на сетълмент съгласно правилата по чл. 91, ал. 2 клиентът, операторът на съоръжение за съхранение или производителят на електрическа енергия може да заяви постоянен дистанционен достъп до данни от измерването за интервал не по-дълъг от 15 минути в съответния период за сетълмент. Операторът на електропреносната, съответно на електроразпределителната мрежа, е длъжен в срок до 30 дни от постъпване на искането безвъзмездно да предостави такъв достъп на клиента, оператора или производителя.
- (10) (Нова – ДВ, бр. 11 от 2023 г.) Данните от средствата за търговско измерване се предоставят от собственика на средството за търговско измерване на консуматора или производителя съгласно определения единен формат за обмен на данни от електроенергийния системен оператор. Предоставянето на данните се извършва чрез единна уеб базирана информационна система, администрирана от електроенергийния системен оператор, осигуряваща достъп до данните в реално време.

Чл. 120а. (Нов - ДВ, бр. 74 от 2006 г.) Потребителите на електрическа енергия не заплащат такса за средствата за търговско измерване.

Чл. 121. (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) (1) Клиент, който желае да инсталира собствен източник за резервно захранване, е длъжен да уведоми писмено оператора на електропреносната мрежа, съответно оператора на електроразпределителна мрежа, и да осигурява достъп на техните представители до резервния източник за извършване на проверки.

(2) Операторът на електропреносната мрежа, съответно операторът на електроразпределителна мрежа, определя на клиентите задължителни технически условия за инсталиране на собствен източник на резервно захранване съгласно наредбата по чл. 83, ал. 1, т. 1.

(3) Операторът на електропреносната мрежа, съответно операторът на електроразпределителна мрежа, има право да преустанови електроснабдяването на клиента, в случай че не спазва задълженията си по ал. 1 и 2.

Раздел XI

Преустановяване на присъединяването и снабдяването с електрическа енергия

Чл. 122. (1) (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) Операторът на електропреносната мрежа и операторите на електроразпределителни мрежи имат право да преустановят временно преноса на електрическа енергия през съответната мрежа с предварително писмено предизвестие в случаите на планови ремонти, реконструкция или прегледи на съоръжения на електроенергийното предприятие, изискващи обезопасяване чрез изключването им.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) Операторът на електропреносната мрежа и операторите на електроразпределителни мрежи имат право да преустановят временно преноса на електрическа енергия през съответната мрежа без предварително предизвестие:

1. за предотвратяване на непосредствена опасност за здравето и сигурността на хора или съоръжения;
2. при повреди в електрическите мрежи и съоръжения по независещи от електроенергийното предприятие причини;
3. при ползване на електрическа енергия, без да се измерва или ако неправилно се измерва със средства за търговско измерване;
4. (изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) при установяване на несъгласувана промяна на схемата за свързване на клиента.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) Операторът на електропреносната мрежа и операторите на електроразпределителни мрежи имат право да преустановят присъединяването:

1. на лица, които са се присъединили към съответната мрежа, без да имат право на това;
2. (изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) на клиенти, допуснали присъединяването на трето лице до собствените им електрически уредби, без изричното съгласие на енергийното предприятие;
3. при неизпълнение в срок на предписание на контролен орган за отстраняване на нарушение;
4. (изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) на клиенти, които внасят смущения в електроенергийната система.

(4) (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) При преустановяване на преноса по ал. 2 или присъединяването по ал. 3 доставчиците на електрическа енергия не носят отговорност за вредите, причинени от ограничаване или преустановяване на снабдяването.

Чл. 123. (1) (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г., доп., бр. 17 от 2015 г., в сила от 6.03.2015 г., бр. 38 от 2018 г., в сила от 8.05.2018 г.) Доставчиците от последна инстанция, общественият доставчик, крайните снабдители, производителите и търговците на електрическа енергия имат право да преустановят временно снабдяването с електрическа енергия на крайните клиенти при неизпълнение на задължения по договора за продажба на електрическа енергия, включително при неизпълнение на задължението за своевременно заплащане на всички дължими суми във връзка със снабдяването с електрическа енергия. Правото за временно преустановяване на снабдяването с електрическа енергия не може да се реализира в почивен или празничен ден, както и в деня, който го предшества.

(2) (Нова – ДВ, бр. 38 от 2018 г., в сила от 8.05.2018 г.) След смяна на доставчик, ако крайният клиент не е изпълнил задълженията по договор за продажба на електрическа енергия към предходния си доставчик, последният има право да преустанови временно снабдяването му с електрическа енергия по ред, определен в правилата по чл. 91, ал. 2.

(3) (Нова - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г., предишна ал. 2, бр. 38 от 2018 г., в сила от 8.05.2018 г.) Крайните снабдители преустановяват снабдяването с електрическа енергия на крайните клиенти, които не могат да бъдат негови клиенти съгласно чл. 94а, ал. 1, в случаите, когато не са избрали доставчик по свободно договорени цени и са отказали сделка с доставчик от последна инстанция.

(4) (Предишна ал. 2 - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г., предишна ал. 3, бр. 38 от 2018 г., в сила от 8.05.2018 г.) Сроковете на предизвестията и другите условия за временно преустановяване на снабдяването се уреждат в договорите за продажба на електрическа енергия, съответно в общите условия.

(5) (Предишна ал. 3, изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г., предишна ал. 4, изм., бр. 38 от 2018 г., в сила от 8.05.2018 г.) В случаите по ал. 1 и 3 операторът на електропреносната мрежа, съответно операторът на електроразпределителна мрежа, е длъжен да преустанови преноса на електрическа енергия към крайните клиенти по искане на съответния доставчик.

(6) (Предишна ал. 4, изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г., предишна ал. 5, изм., бр. 38 от 2018 г., в сила от 8.05.2018 г.) При изпълнение на задължението си по ал. 5 операторът на електропреносната мрежа, съответно операторът на електроразпределителна мрежа, не носи отговорност за вредите, причинени от преустановяване преноса на електрическа енергия.

(7) (Нова - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г., предишна ал. 6, бр. 38 от 2018 г., в сила от 8.05.2018 г.) Операторът на електропреносната мрежа, съответно операторът на електроразпределителна мрежа, има право да преустанови временно преноса на електрическа енергия към крайните клиенти при неизпълнение на задължения по договор за пренос на електрическа енергия или за достъп до мрежата, включително при неизпълнение на задължението за своевременно заплащане на всички дължими суми във връзка с предоставянето на тези услуги.

Чл. 123а. (Нов - ДВ, бр. 74 от 2006 г., в сила от 1.07.2007 г., отм., бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.).

Чл. 124. (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) Енергийното предприятие възстановява снабдяването и/или присъединяването на клиентите след отстраняване на причините, довели до преустановяването им.

Глава десета

ТОПЛОСНАБДЯВАНЕ

Раздел I

Общи положения

Чл. 125. (1) (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) Топлоснабдяването е процес на производство, пренос, доставка, разпределение и потребление на топлинна енергия с топлоносител водна пара и гореща вода за битови и небитови нужди.

(2) Топлоснабдяването се осъществява чрез обекти и съоръжения за производство, пренос, доставка и разпределение, свързани в топлоснабдителна система.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г., бр. 59 от 2013 г., в сила от 5.07.2013 г., бр. 14 от 2015 г.) Редът и техническите условия за топлоснабдяване, за оперативно управление на топлоснабдителната система, за присъединяване на производители и клиенти към топлопреносната мрежа, за разпределение, прекратяване на топлоснабдяването и спиране на топлоподаването се определят с наредба на министъра на енергетиката.

(4) (Изм. - ДВ, бр. 59 от 2013 г., в сила от 5.07.2013 г., бр. 66 от 2013 г., в сила от 26.07.2013 г., бр. 98 от 2014 г., в сила от 28.11.2014 г., бр. 14 от 2015 г.) Техническите правила и нормативи за проектиране, изграждане и експлоатация на обектите и съоръженията за производство, пренос и разпределение на топлинна енергия се определят с наредба на министъра на регионалното развитие и благоустройството и министъра на енергетиката.

Чл. 125а. (Нов - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) Разпоредбите на тази глава, с изключение на чл. 125, ал. 4, не се прилагат за лицата по чл. 39, ал. 4, т. 2 и 3.

Раздел II

Производство на топлинна енергия

Чл. 126. (1) Производството на топлинна енергия се извършва от енергийно предприятие, получило лицензия за производство по реда на този закон.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 55 от 2007 г.) Производство на топлинна енергия могат да извършват и лица без лицензия в случаите по чл. 39, ал. 4, т. 2 и 4.

Чл. 127. (1) Производството на топлинна енергия се извършва във:

1. централи за комбинирано производство на топлинна и електрическа енергия;
2. отоплителни централи;
3. (изм. - ДВ, бр. 35 от 2011 г., в сила от 3.05.2011 г.) инсталации за оползотворяване на отпадна топлинна енергия и на възобновяеми източници.

(2) При заявена потребност от топлинна енергия нови инсталации с мощност над 5 MW и ползващи гориво природен газ се изграждат за производство по комбиниран начин на топлинна и електрическа енергия.

(3) (Нова – ДВ, бр. 38 от 2018 г., в сила от 8.05.2018 г.) Алинея 2 не се прилага при извършване на техническа реконструкция или изграждане на заместващи инсталации с цел осигуряване изпълнението на задълженията за непрекъснатост на качеството на топлоснабдяването.

Чл. 128. Производителите на топлинна енергия в топлоелектрически и/или отоплителни централи са длъжни да поддържат резерви от горива в количество, което да гарантира надеждно производство, определени при условията и по реда на наредбата по чл. 85, ал. 2.

Раздел III

Пренос на топлинна енергия

Чл. 129. (1) (Изм. - ДВ, бр. 74 от 2006 г.) Експлоатацията на топлопреносната мрежа се осъществява от топлопреносно предприятие.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 74 от 2006 г.) Теплопреносното предприятие може да извършва и дейност по производството на топлинна и електрическа енергия.

Чл. 130. Теплопреносното предприятие е длъжно:

1. (изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) да снабдява с топлинна енергия клиентите, присъединени към топлопреносната мрежа при равни и недискриминационни условия;
2. да поддържа обектите и съоръженията на топлопреносната мрежа в съответствие с техническите изисквания и с изискванията за безопасност при работа;
3. да развива топлопреносната мрежа в съответствие с плановете за развитие на територията, за която има издадена лицензия;
4. да закупува договорените количества топлинна енергия от производители, разположени на територията, за която има лицензия.

Раздел IV

Оперативно управление

Чл. 131. (1) Оперативното управление на топлоснабдителната система се извършва от оператор на топлопреносната мрежа.

(2) Оператор на топлопреносната мрежа е специализирано звено на топлопреносното предприятие.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) Разпорежданията на оператора са задължителни за производителите и клиентите на топлинна енергия.

Чл. 132. (1) Операторът на топлопреносната мрежа е длъжен да осигурява:

1. режима на работа на топлопреносната мрежа в съответствие с изискванията на наредбата по чл. 125, ал. 3;

2. поддържане на баланса между производството и потреблението;

3. (изм. - ДВ, бр. 74 от 2006 г., в сила от датата на вписване в Търговския регистър на решението за преобразуването на "Национална електрическа компания" - ЕАД, но не по-късно от 1.01.2007 г., бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) координация с оператора на електропреносната мрежа и/или оператора на електроразпределителна мрежа в съответствие със сключените договори - в случаите на комбинирано производство на топлинна и електрическа енергия;

4. координация с оператора на газопреносната и/или газоразпределителната мрежа в съответствие със сключените договори - при използване на природен газ.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 74 от 2006 г.) Операторът на топлопреносната мрежа регулира разпределението на топлинния товар между централите за производство на топлинна енергия по критерии, определени с наредбата по чл. 125, ал. 3.

Раздел V

Присъединяване към топлопреносната мрежа

Чл. 133. (1) (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) Теплопреносното предприятие е длъжно да присъединява към топлопреносната мрежа производители и клиенти, разположени на съответната територия, определена с лицензията за пренос на топлинна енергия.

(2) (Доп. - ДВ, бр. 74 от 2006 г., изм., бр. 54 от 2010 г., в сила от 16.07.2010 г., бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) Присъединяването на инсталациите на клиентите в сграда - етажна собственост, се извършва с писмено съгласие на собствениците, притежаващи най-малко две трети от собствеността в сградата - етажна собственост.

(3) Теплопреносното предприятие може да откаже присъединяване на производител към топлопреносната мрежа, когато не е изпълнил изискванията на този закон и на наредбата по чл. 125, ал. 3.

(4) (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) Теплопреносното предприятие може да откаже присъединяване на клиенти към топлопреносната мрежа:

1. когато няма изградена топлопреносна мрежа;

2. при недостиг на производствени мощности;

3. при недостатъчна пропускателност на топлопреносната мрежа;

4. (изм. - ДВ, бр. 74 от 2006 г., бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) когато инсталациите на клиентите в сграда - етажна собственост, не са комплектовани със средствата и уредите по чл. 140, ал. 1, т. 2 и 3.

(5) Теплопреносното предприятие мотивира писмено причините за отказ от присъединяване.

Чл. 134. Производителите се присъединяват към топлопреносната мрежа чрез присъединителни топлопроводи, които се изграждат от и за сметка на производителя и са негова собственост.

Чл. 135. (Изм. - ДВ, бр. 74 от 2006 г., бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г., бр. 35 от 2015 г., в сила от 15.05.2015 г.) (1) Сградните инсталации на клиентите се присъединяват към топлопреносната мрежа чрез присъединителен топлопровод и абонатна станция. (2) Когато се присъединява нова сграда, във всеки отделен имот в сградата се монтира индивидуален топломер на конкурентна цена. (3) Когато се присъединява съществуваща сграда след основен ремонт и преработка на сградните отоплителни инсталации от вертикално в хоризонтално разпределение, във всеки отделен имот в сградата се монтира индивидуален топломер на конкурентна цена.

Чл. 136. (1) (Изм. - ДВ, бр. 74 от 2006 г., бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) При присъединяване на клиент на топлинна енергия за небитови нужди присъединителните топлопроводи и съоръженията към тях и абонатната станция се изграждат от и за сметка на клиента и са негова собственост. (2) (Изм. - ДВ, бр. 74 от 2006 г., бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) Присъединяване на нов клиент на топлинна енергия за небитови нужди чрез съществуващ присъединителен топлопровод - собственост на друг клиент за небитови нужди, може да бъде извършено при техническа възможност, когато топлопреносното предприятие закупи частта за общо ползване от присъединителния топлопровод или собственикът учреди в негова полза възмездно вещно право на ползване върху тази част.

Чл. 137. (1) (Изм. - ДВ, бр. 74 от 2006 г., бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) При присъединяване на клиенти на топлинна енергия за битови нужди присъединителният топлопровод, съоръженията към него и абонатната станция се изграждат от топлопреносното предприятие и са негова собственост. (2) (Изм. - ДВ, бр. 74 от 2006 г., бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) Изграждането на съоръженията по ал. 1 може да се извършва от клиентите след съгласуване с топлопреносното предприятие. В този случай топлопреносното предприятие заплаща цена за ползване на съоръженията по ал. 1, изградени от клиентите. (3) (Нова - ДВ, бр. 74 от 2006 г., изм., бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) Собствеността върху съоръженията, изградени от клиентите, се прехвърля в срок до три години, като отношенията се уреждат в договора за присъединяване по чл. 138, ал. 1. (4) (Предишна ал. 3 - ДВ, бр. 74 от 2006 г., изм., бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) Присъединяването на клиенти от една или повече сгради към абонатна станция в друга сграда се допуска, когато:
1. собствениците на имотите в сградите без абонатна станция са сключили договор за ползване на помещението на съществуващата абонатна станция, и
2. са изпълнили техническите изисквания на наредбата по чл. 125, ал. 3. (5) (Предишна ал. 4, изм. - ДВ, бр. 74 от 2006 г., бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) Изграждането на присъединителния топлопровод от съществуващата абонатна станция до сградата на клиентите по ал. 4 се извършва от и за сметка на присъединяващите се клиенти и е тяхна собственост.

Чл. 138. (1) (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) Присъединяването на производителите и клиентите към топлопреносната мрежа се осъществява въз основа на писмен договор с топлопреносното предприятие при условията и по реда на наредбата по чл. 125, ал. 3. (2) (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) Производителите и клиентите по ал. 1 заплащат на топлопреносното предприятие цена за присъединяване, образувана по реда на съответната наредба по чл. 36, ал. 3.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) Присъединените към топлопреносната мрежа клиенти са длъжни да предоставят достъп на топлопреносното предприятие, получило лицензия, през собствените си съоръжения за целите на преноса на топлинна енергия до други клиенти на територията, определена в лицензията. Цената за предоставения достъп се определя по методика, одобрена от комисията.

Раздел VI

Разпределение на топлинната енергия

Чл. 139. (1) Разпределението на топлинната енергия в сграда - етажна собственост, се извършва по система за дялово разпределение.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 74 от 2006 г., бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) Дяловото разпределение на топлинната енергия между клиентите в сгради - етажна собственост, се извършва от топлопреносното предприятие или от доставчик на топлинна енергия самостоятелно или чрез възлагане на лице, вписано в публичния регистър по чл. 139а.

Чл. 139а. (Нов - ДВ, бр. 74 от 2006 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 59 от 2013 г., в сила от 5.07.2013 г., бр. 14 от 2015 г.) Лицата, извършващи услугата дялово разпределение, се регистрират в публичен регистър в Министерството на енергетиката.

(2) В регистъра по ал. 1 се вписва лице, което отговаря на следните изисквания:

1. предостави документ за търговска регистрация и удостоверение за актуално състояние;
2. производител е на индивидуални разпределители на топлинна енергия или е надлежно упълномощен негов представител, което се удостоверява с декларация от лицето производител, а за представителите на производителя - с нотариално заверено пълномощно или друг документ, с който производителят упълномощава лицето да извършва тази дейност;
3. предлага и/или използва индивидуални разпределители и/или индивидуални топломери на топлинна енергия, отговарящи на действащите в страната стандарти;
4. осигурява гаранционно и извънгаранционно обслужване на предлаганите и монтираните уреди за дялово разпределение;
5. разполага с технически средства и лицензиран софтуер за извършване на дейността;
6. разполага с квалифициран персонал и упълномощен представител в съответното населено място;
7. прилага методика за дялово разпределение на топлинната енергия, съответстваща на правилата за разпределение съгласно наредбата по чл. 125, ал. 3;
8. не е в процедура по ликвидация;
9. не е обявен в несъстоятелност и не е в производство за обявяване в несъстоятелност;
10. (отм. – ДВ, бр. 17 от 2019 г.);
11. не е лишен от правото да упражнява търговска дейност;
12. няма парични задължения към държавата, установени с влязъл в сила акт на компетентен орган, или задължения към осигурителни фондове, освен ако компетентният орган е допуснал разсрочване или отсрочване на задължението.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 59 от 2013 г., в сила от 5.07.2013 г., бр. 14 от 2015 г.) За извършване на регистрацията лицето подава заявление до министъра на енергетиката, към което прилага документи, удостоверяващи обстоятелствата по ал. 2. Когато дяловото разпределение ще се извършва от чуждестранно физическо или юридическо лице, заявлението се подава на български език, а документите, приложени към заявлението, които са на чужд език, се представят и в превод.

(4) За обстоятелствата по ал. 2, т. 4 - 6 лицето прилага към заявлението декларация, в която посочва и броя на използвания персонал, както и неговата квалификация.

(5) Обстоятелствата по ал. 2, т. 3 и т. 8 - 12 се удостоверяват с документи от съответните компетентни административни или съдебни органи.

(6) (Изм. - ДВ, бр. 59 от 2013 г., в сила от 5.07.2013 г., бр. 14 от 2015 г.) Заявлението се разглежда от комисия, назначена със заповед на министъра на енергетиката, която в едномесечен срок от датата на подаването му изготвя мотивирано предложение до министъра.

(7) Комисията по ал. 6 има право в хода на разглеждане на заявлението да проверява заявените от лицето данни, да иска разяснения относно обстоятелствата и документите по ал. 2, както и да изисква писмено представяне в определен срок на допълнителни доказателства за обстоятелствата, посочени в заявлението.

(8) (Изм. - ДВ, бр. 59 от 2013 г., в сила от 5.07.2013 г., бр. 14 от 2015 г.) Министърът на енергетиката се произнася по заявлението въз основа на предложението на комисията в 7-дневен срок от изготвянето му. Заявителят се уведомява по реда на Гражданския процесуален кодекс.

(9) Органът по ал. 8 се произнася с мотивиран отказ по заявлението, когато лицето не отговаря на изискванията на ал. 2 и/или не е представило някои от документите по ал. 4 или 5. Отказът се обжалва по реда на Административнопроцесуалния кодекс.

(10) Вписването в регистъра се извършва в тридневен срок от произнасянето на органа по ал. 8, за което на заявителя се издава удостоверение. Регистрацията се смята за извършена от датата на връчване на удостоверението.

(11) Лице, вписано в регистъра по ал. 1, се отписва с акт на органа по ал. 8:

1. при подаване от лицето на заявление за отписване;

2. при прекратяване на дейността или при смърт на физическото лице - едноличен търговец, или при поставянето му под пълно запрещение, както и при прекратяване - за юридическо лице;

3. когато в резултат на промяна на обстоятелствата не отговаря на изискванията по ал. 2;

4. когато с влезли в сила два или повече акта на компетентни държавни органи е установено, че търговецът системно е нарушавал разпоредбите на закона.

(12) (Изм. - ДВ, бр. 59 от 2013 г., в сила от 5.07.2013 г., бр. 14 от 2015 г.) Лицата, вписани в регистъра по ал. 1, са длъжни да уведомяват министъра на енергетиката за всички промени в обстоятелствата по ал. 2 в 7-дневен срок от настъпването им.

(13) (Изм. - ДВ, бр. 59 от 2013 г., в сила от 5.07.2013 г., бр. 14 от 2015 г.) За разглеждането на заявлението и за вписването в регистъра се заплаща такса, определена с тарифа на Министерския съвет по предложение на министъра на енергетиката.

(14) (Изм. - ДВ, бр. 59 от 2013 г., в сила от 5.07.2013 г., бр. 14 от 2015 г.) Правилата за водене и съхранение на данните в регистъра се определят с инструкция на министъра на енергетиката.

Чл. 139б. (Нов - ДВ, бр. 74 от 2006 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) Клиентите в сграда - етажна собственост, избират лице, регистрирано по реда на чл. 139а, за извършване на услугата дялово разпределение.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2010 г., в сила от 16.07.2010 г.) Изборът по ал. 1 се извършва с писмено съгласие на собствениците, притежаващи най-малко две трети от собствеността в сградата - етажна собственост.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) За резултатите от избора клиентите уведомяват писмено топлопреносното предприятие или доставчика на топлинна енергия.

Чл. 139в. (Нов - ДВ, бр. 74 от 2006 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) Когато топлопреносното предприятие или доставчикът на топлинна енергия не са регистрирани по реда на чл. 139а, те сключват писмен договор за извършване на услугата дялово разпределение с лицето, избрано от клиентите по реда на чл. 139б.

(2) (Доп. – ДВ, бр. 17 от 2019 г.) Договорът по ал. 1 се сключва при общи условия, предложени от топлопреносното предприятие или доставчика на топлинна енергия и одобрени от комисията. Общите условия съдържат и видовете лични данни, които

задължително се обработват от топлопреносното предприятие или доставчика на топлинна енергия, включително, но не само имена, единен граждански номер и адрес.

(3) Договорът по ал. 1 задължително съдържа:

1. правата и задълженията на страните;
2. методика за дялово разпределение на топлинната енергия;
3. реда, начина, сроковете и съдържанието на необходимата информация, която страните си предоставят за извършване на дяловото разпределение;
4. цена за услугата дялово разпределение, заплащана от топлопреносното предприятие или доставчика, която възстановява доказани пред топлопреносното предприятие или доставчика на топлинна енергия разходи за услугата и икономически обоснована норма на възвръщаемост на капитала;
5. (изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) задължението на лицето, избрано от клиентите по реда на чл. 139б, да отчете приборите за дялово разпределение и да изготви изравняване на сумите за действително консумираното количество топлинна енергия в случай на прекратяване на договора;
6. отговорността и неустойките при неизпълнение на договора, както и контрола на топлопреносното предприятие или доставчика на топлинна енергия за правилно извършване на услугата по дялово разпределение;
7. условията за прекратяване на договора;
8. (изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) реда, начина, сроковете, достъпа и условията за предоставяне на информацията, необходима за формиране на сметките на клиентите в сградата - етажна собственост, от лицето, извършващо дялово разпределение, на топлопреносното предприятие или доставчика на топлинна енергия.

(4) (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) При прекратяването на договора по ал. 1 клиентите в сградата - етажна собственост, или асоциацията по чл. 151, ал. 1 са длъжни да изберат друго лице, регистрирано по чл. 139а, с което топлопреносното предприятие или доставчикът на топлинна енергия да сключат договор.

Чл. 140. (1) (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) Дяловото разпределение на топлинната енергия между клиентите в сграда - етажна собственост, се извършва чрез:

1. средства за търговско измерване на количеството топлинна енергия в абонатната станция;
2. (изм. - ДВ, бр. 74 от 2006 г.) средства за дялово разпределение за отопление - индивидуални разпределители, съответстващи на действащите в страната стандарти, или индивидуални топломери;
3. (изм. - ДВ, бр. 74 от 2006 г., бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) средства за дялово разпределение за битово горещо водоснабдяване - общ водомер за битово горещо водоснабдяване и индивидуални водомери за топла вода на всички отклонения от сградната инсталация за горещо водоснабдяване към имотите на клиентите;
4. (отм. - ДВ, бр. 74 от 2006 г.).

(2) (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) Клиентите, присъединени към една абонатна станция в сграда - етажна собственост, прилагат средства за дялово разпределение за отопление от един и същ модел, доставени от един и същ търговец или одобрени за използване в сградата от него.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 74 от 2006 г.) Сградните инсталации за отопление и горещо водоснабдяване са обща етажна собственост.

(4) (Изм. - ДВ, бр. 74 от 2006 г., бр. 54 от 2010 г., в сила от 16.07.2010 г., бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) Отоплителните тела, регулиращата арматура към тях, отклоненията от сградната инсталация за отопление, както и отклоненията от инсталациите за горещо водоснабдяване са собственост на клиентите. Средствата за дялово разпределение по ал. 1, т. 2 и индивидуалните водомери по ал. 1, т. 3 са собственост на клиентите или на лицето по чл. 139б, ал. 1 - в случаите, предвидени в наредбата по чл. 125, ал. 3.

(5) (Отм. - ДВ, бр. 74 от 2006 г., нова, бр. 54 от 2010 г., в сила от 16.07.2010 г., изм., бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) Лицето по чл. 139б, ал. 1 предлага на клиентите в сграда - етажна собственост, самостоятелно или чрез упълномощено лице, да сключат писмен договор, в който се уреждат:

1. правата и задълженията на страните;
2. собствеността на уредите, условията и начинът на плащане, предоставяне на информация съгласно Български държавни стандарти за средствата за дялово разпределение;
3. методиката за разпределение на енергията;
4. периодичността и редът на отчитане на показанията на средствата за дялово разпределение и за предоставяне на информацията за разпределената енергия;
5. гаранционните срокове, гаранционната и извънгаранционната поддръжка;
6. отговорност и неустойки при изпълнение на договора;
7. редът за разглеждане на рекламации;
8. условията и начинът на плащане на услугата дялово разпределение;
9. условията за прекратяване на договора.

(6) (Отм. - ДВ, бр. 74 от 2006 г., нова, бр. 35 от 2015 г., в сила от 15.05.2015 г.) Когато се подменят съществуващи средства за дялово разпределение за отопление, се монтират индивидуални топломери на конкурентна цена, доколкото това е технически възможно или разходнонефективно по отношение на потенциалните икономии на енергия.

(7) (Нова – ДВ, бр. 21 от 2021 г., в сила от 12.03.2021 г.) При монтиране на нови средства по ал. 1 същите са с дистанционно отчитане.

(8) (Нова – ДВ, бр. 21 от 2021 г., в сила от 12.03.2021 г.) Индивидуалните водомери за топла вода с дистанционно отчитане в имотите на клиентите, присъединени към абонатна станция в сграда – етажна собственост, се доставят от лицето по чл. 139б или се одобряват от него за използване в сградата.

Чл. 140а. (Нов - ДВ, бр. 74 от 2006 г.) Общото консумирано количество топлинна енергия в сграда - етажна собственост, присъединена към една абонатна станция или към нейно самостоятелно отклонение, се разпределя за горещо водоснабдяване и за отопление.

Чл. 141. (1) Топлинната енергия за горещо водоснабдяване на сграда - етажна собственост, се определя чрез:

1. количеството вода, консумирано в сградата за битово горещо водоснабдяване, отчетено по общия водомер;
2. разхода на топлинна енергия за загряване на 1 куб. м вода от количеството по т. 1, определен при условията и по реда на наредбата по чл. 125, ал. 3.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) Топлинната енергия по ал. 1 се разпределя между клиентите при условията и по реда на наредбата по чл. 125, ал. 3.

Чл. 142. (1) (Изм. - ДВ, бр. 74 от 2006 г.) Топлинната енергия за отопление на сграда - етажна собственост, е разликата между общото количество топлинна енергия за разпределение в сграда - етажна собственост и количеството топлинна енергия за гореща вода, определено по чл. 141, ал. 1.

(2) Топлинната енергия за отопление на сграда - етажна собственост, се разделя на топлинна енергия, отдадена от сградната инсталация, топлинна енергия за отопление на общите части и топлинна енергия за отопление на имотите.

Чл. 143. (Изм. - ДВ, бр. 74 от 2006 г., бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г., бр. 35 от 2015 г., в сила от 15.05.2015 г.) (1) Потребителите на топлинна енергия в сграда – етажна собственост, избират метод за определяне на количеството топлинна енергия, отдадена от сградна инсталация, при въведена система за дялово разпределение чрез индивидуални разпределители съгласно наредбата по чл. 125, ал. 3.

(2) Когато потребителите на топлинна енергия в сграда – етажна собственост, не избират метод за определяне на количеството топлинна енергия, количеството топлинна енергия,

отдадена от сградната инсталация при въведена система за дялово разпределение чрез индивидуални разпределители, се определя от лицето по чл. 139б, ал. 1 съгласно методиката по наредбата по чл. 125, ал. 3.

(3) Изборът по ал. 1 се извършва с решение на общото събрание на собствениците или на сдружението на собствениците по реда на Закона за управление на етажната собственост.

(4) Топлинната енергия за отопление на общите части на сградата – етажна собственост, в които има отоплителни тела, при прилагане на дялово разпределение чрез индивидуални разпределители, се определя въз основа на:

1. мощността на отоплителните тела, или
2. показанията на инсталираните върху тях индивидуални разпределители.

(5) В случаите по ал. 1, 2 и 4 топлинната енергия се разпределя между всички клиенти пропорционално на отопляемия обем на отделните имоти по проект.

Чл. 144. (1) Топлинната енергия за отопление на имотите се разпределя между отделните имоти въз основа на дяловите единици, определени по индивидуалните разпределители, монтирани на отоплителните тела в имот.

(2) Дяловата единица се определя от показаниято на индивидуалния разпределител с отразени фактори за оценяване в съответствие със стандарта му.

(3) (Изм. – ДВ, бр. 35 от 2015 г., в сила от 15.05.2015 г.) Топлинната енергия за една дялова единица се определя, като топлинната енергия за отопление на сградата, намалена с количеството топлинна енергия, определена по чл. 143, ал. 1, ал. 2 и ал. 4, т. 1, се раздели на сбора от дяловите единици за всички отоплителни тела в сградата.

(4) Топлинната енергия, отдадена от едно отоплително тяло, е произведението от дяловите единици, определени по показанията на индивидуалния разпределител на отоплителното тяло, и топлинната енергия за една дялова единица.

(5) (Нова - ДВ, бр. 74 от 2006 г.) Топлинната енергия по ал. 4 не може да надвишава максималната енергия, която отоплителното тяло може да отдаде за един отоплителен период, определена съгласно методика по наредбата по чл. 125, ал. 3, при съответния режим на работа на сградната инсталация.

(6) (Нова - ДВ, бр. 74 от 2006 г.) При липса на средства за дялово разпределение за отопление в отделен имот и/или в отделно помещение топлинната енергия за отоплението им се изчислява, като инсталираната мощност на монтираните в тях отоплителни тела се умножи с максималния специфичен разход на сградата, определен по реда на наредбата по чл. 125, ал. 3.

Чл. 145. (1) Топлинната енергия за отопление на имотите в сграда - етажна собственост, при прилагане на дялово разпределение чрез индивидуални топломери се определя въз основа на показанията на топломерите в отделните имоти.

(2) Топлинната енергия, отдадена от сградната инсталация, и топлинната енергия за отопление на общите части при прилагане на дялово разпределение чрез индивидуални топломери се определя като разлика между топлинната енергия за отопление на сградата, определена по чл. 142, ал. 1, и топлинната енергия за отопление на имотите, определена по ал. 1.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) Топлинната енергия по ал. 2 се разпределя между всички клиенти пропорционално на отопляемия обем на отделните имоти.

Чл. 146. (Отм. - ДВ, бр. 74 от 2006 г., нов, бр. 21 от 2021 г., в сила от 12.03.2021 г.) При централизирано снабдяване с енергия за охлаждане от централен източник или районна охладителна система средствата за измерване на потребената енергия за охлаждане се монтират на точката за доставка:

1. на всяка отделна сграда, когато се снабдяват множество сгради;
2. на всеки отделен имот, когато енергията за охлаждане се доставя в сграда – етажна собственост.

Чл. 147. (Отм. - ДВ, бр. 74 от 2006 г.).

Чл. 148. (Изм. - ДВ, бр. 18 от 2004 г., отм., бр. 74 от 2006 г.).

Раздел VII

Търговски взаимоотношения

Чл. 149. (1) Продажбата на топлинна енергия се извършва на основата на писмени договори при общи условия, сключени между:

1. производител и топлопреносното предприятие;
2. (изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) производител и пряко присъединени клиенти на топлинна енергия за небитови нужди;
3. (изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) топлопреносно предприятие и клиенти на топлинна енергия за небитови нужди;
4. (изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) топлопреносно предприятие и асоциации на клиентите на топлинна енергия в сграда - етажна собственост;
5. (нова - ДВ, бр. 74 от 2006 г.) топлопреносно предприятие и доставчик на топлинна енергия;
6. (нова - ДВ, бр. 74 от 2006 г., изм., бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) доставчик на топлинна енергия и клиентите в сграда - етажна собственост.

(2) (Изм. и доп. - ДВ, бр. 74 от 2006 г.) Общите условия на договорите по ал. 1, т. 1, 3, 4 и 5 се предлагат от топлопреносното предприятие, а по ал. 1, т. 2 - от производителя, а по ал. 1, т. 6 - от доставчика на топлинна енергия за одобряване от комисията.

(3) (Нова - ДВ, бр. 21 от 2021 г., в сила от 12.03.2021 г.) Когато юридическо лице, което се помещава в отделен имот от сграда - етажна собственост, не сключи договор по ал. 1, т. 3, продажбата на топлинна енергия се извършва по реда на чл. 150, ал. 1.

Чл. 149а. (Нов - ДВ, бр. 74 от 2006 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2010 г., в сила от 16.07.2010 г., бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) Клиентите на топлинна енергия в сграда - етажна собственост, могат да купуват топлинна енергия от доставчик, избран с писмено съгласие на собствениците, притежаващи най-малко две трети от собствеността в сградата - етажна собственост.

(2) Доставчици на топлинна енергия са юридически лица, регистрирани като търговци по българското законодателство, които отговарят на условията за финансово гарантиране на сключваните от тях сделки с топлопреносното предприятие.

(3) Гаранциите по ал. 2 се предоставят от доставчика в полза на топлопреносното предприятие във вид, при условия и по ред, предвидени в наредбата по чл. 125, ал. 3.

Чл. 149б. (Нов - ДВ, бр. 74 от 2006 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) При продажба на топлинна енергия от доставчик на клиенти в сграда - етажна собственост, в писмения договор се определят:

1. правата и задълженията на страните;
2. цена на топлинната енергия;
3. редът за измерване, отчитане, разпределение и заплащане на топлинната енергия;
4. редът за осигуряване на достъп до отоплителните тела и средствата за дялово разпределение;
5. изисквания към качеството на услугата;
6. отговорността при неизпълнение на задълженията;
7. (изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) редът за разглеждане на жалби и рекламации от клиентите;
8. редът и условията за прекратяване на договора.

(2) Неразделна част от договора по ал. 1 са:

1. копие от договора с топлопреносното предприятие;

2. методиката за дялово разпределение на потребената топлинна енергия;
 3. протокол от общото събрание на етажната собственост.
- (3) В договора по ал. 1 услугата дялово разпределение се извършва от и за сметка на доставчика самостоятелно или по сключен от него договор с лице, регистрирано по реда на чл. 139а.

Чл. 150. (1) (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) Продажбата на топлинна енергия от топлопреносното предприятие на клиенти на топлинна енергия за битови нужди се осъществява при публично известни общи условия, предложени от топлопреносното предприятие и одобрени от комисията, в които се определят:

1. (изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) правата и задълженията на топлопреносното предприятие и на клиентите;
2. редът за измерване, отчитане, разпределение и заплащане на количеството топлинна енергия;
3. отговорността при неизпълнение на задълженията;
4. условията и редът за включване, прекъсване и прекратяване на топлоснабдяването;
5. редът за осигуряване на достъп до отоплителните тела, средствата за търговско измерване или други контролни приспособления;
6. (нова - ДВ, бр. 74 от 2006 г., изм., бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) редът и сроковете за предоставяне и получаване от клиентите на индивидуалните им сметки за разпределение на топлинна енергия по начин, удостоверяващ времето, от което тече срокът за възражение;
7. (нова – ДВ, бр. 17 от 2019 г.) видовете лични данни, които задължително се обработват от топлопреносното предприятие, включително, но не само:
 - а) имена;
 - б) единен граждански номер;
 - в) адрес.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) Теплопреносните предприятия задължително публикуват одобрените от комисията общи условия най-малко в един централен и в един местен всекидневник в градовете с битово топлоснабдяване. Общите условия влизат в сила 30 дни след първото им публикуване, без да е необходимо изрично писмено приемане от клиентите.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) В срок до 30 дни след влизането в сила на общите условия клиентите, които не са съгласни с тях, имат право да внесат в съответното топлопреносно предприятие заявление, в което да предложат специални условия. Предложените от клиентите и приети от топлопреносните предприятия специални условия се отразяват в писмени допълнителни споразумения.

Чл. 151. (1) (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) Клиенти на топлинна енергия в сграда - етажна собственост, могат да учредят асоциация, с която топлопреносното предприятие да сключи договор за продажба на топлинна енергия, използвана от клиентите в сградата.

- (2) В договора по ал. 1 се определят:
1. правата и задълженията на страните по договора;
 2. редът за измерване, отчитане и заплащане на количеството топлинна енергия по показания на топломера в абонатната станция;
 3. гаранции, обезпечавачи изпълнението на задълженията на страните по договора;
 4. отговорността при неизпълнение на задълженията;
 5. редът за разглеждане на рекламации;
 6. условията и редът за прекратяване на договора.
- (3) Договорът по ал. 1 се сключва по преференциална цена на топлинната енергия за асоциацията, определена от комисията по предложение на топлопреносните предприятия.

(4) (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) Договорът за продажба на топлинна енергия по преференциална цена се прекратява при прекратяването на асоциацията по ал. 1 или при прекратяване на членство на клиент в асоциацията. От момента на прекратяването на договора клиенти на топлинна енергия са собствениците или ползвателите на имотите в сграда - етажна собственост.

Чл. 152. (1) (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) Асоциацията по чл. 151, ал. 1 е доброволно обединение на всички клиенти на топлинна енергия в сграда - етажна собственост. Регистрацията на асоциацията се извършва по реда на глава първа от Закона за юридическите лица с нестопанска цел. Съдът вписва в регистъра данните по чл. 18, ал. 1, т. 1 - 3, 5, 6, 8 и 9 от Закона за юридическите лица с нестопанска цел.

(2) Асоциацията по чл. 151, ал. 1 се учредява за повишаване и подобряване на условията и средата за живеене в сграда - етажна собственост, и може:

1. да извършва покупка на топлинна енергия от топлопреносното предприятие, която ще се използва в сградата - етажна собственост;
2. да отчита показанията на средствата за измерване и разпределение на количеството топлинна енергия;
3. да създава нова или да актуализира съществуващата документация с данни за отопляемите обекти и за консумацията на топла вода;
4. да осъществява контрол върху отоплителните тела и водомерите, включително върху тези, към които е прекратено топлоподаването и водоподаването;
5. да извършва ремонт и настройка на сградните инсталации самостоятелно или чрез други лица, включително саниране на сградата - етажна собственост;
6. да полага грижи за сградните инсталации и сградата - етажна собственост;
7. да извършва други дейности, свързани с обслужването на имотите в сградата - етажна собственост;
8. да извършва стопанска дейност.

(3) Асоциацията по чл. 151, ал. 1 е юридическо лице и не разпределя печалба.

(4) Асоциацията се прекратява на основанията и по реда на Закона за юридическите лица с нестопанска цел.

(5) При прекратяване на асоциацията се извършва ликвидация. Ликвидацията се извършва от управителя или от определено от общото събрание лице. Относно неплатежоспособността, съответно несъстоятелността, реда за ликвидация и правомощията на ликвидатора се прилагат съответно разпоредбите на Търговския закон.

(6) Учредителите на асоциацията приемат устав, който трябва да съдържа:

1. наименованието на асоциацията;
2. целите и средствата за тяхното постигане;
3. седалището;
4. размера на първоначалните вноски;
5. предмета на стопанска дейност;
6. органите на управление;
7. правомощията на органите на асоциацията;
8. правилата относно възникването и прекратяването на членството, както и реда за уреждане на имуществените отношения при прекратяване на членството;
9. срока, за който е учредена асоциацията, ако има такъв;
10. реда за определяне на размера и начина на внасяне на вноските.

(7) Всеки член има право да участва в управлението на асоциацията, да бъде информиран за нейната дейност, да се ползва от имуществото и от резултатите от дейността по реда, предвиден в устава. Всеки член е длъжен да прави вноски в размер, предвиден в устава. Членството се прекратява по реда и начина, определени в устава.

(8) Вноските на членовете на асоциацията до размера на задължението на асоциацията по договора за продажба на топлинна енергия по чл. 151 не са част от стопанската дейност на асоциацията.

(9) Органи на асоциацията са общото събрание и управителят.

(10) (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) Общото събрание се състои от всички членове на асоциацията - клиенти на топлинна енергия.

(11) Общото събрание:

1. изменя и допълва устава;
2. приема други вътрешни актове;
3. избира и освобождава управител и ликвидатор;
4. приема, освобождава и изключва членове;
5. взема решение за прекратяване на асоциацията;
6. приема основните насоки и програма за дейността на асоциацията;
7. приема бюджета на асоциацията;
8. взема решения относно дължимостта и размера на членския внос и/или на вноските;
9. приема отчета за дейността на асоциацията;
10. взема и други решения, предвидени в устава.

(12) Решенията на общото събрание подлежат на съдебен контрол относно тяхната законосъобразност и съответствие с устава пред окръжния съд по седалището на асоциацията.

(13) Общото събрание се свиква от управителя по негова инициатива или по искане на една трета от членовете на асоциацията. Ако управителят в едноседмичен срок не отправи писмено покана за свикване на общото събрание, то се свиква от заинтересованите членове или от упълномощено от тях лице.

(14) Поканата трябва да съдържа дневния ред, датата, часа и мястото за провеждането на общото събрание и по чия инициатива то се свиква.

(15) Поканата се поставя на мястото за обявления в сградата, в която се намира управлението на асоциацията, най-малко една седмица преди насрочения ден.

(16) Общото събрание е законно, ако присъстват повече от половината от всички членове, освен ако уставът разпорежда друго. При липса на кворум събранието се отлага с един час по-късно на същото място и при същия дневен ред и може да се проведе, колкото и членове да се явят, освен ако уставът разпорежда друго.

(17) Член на общото събрание няма право на глас при решаването на въпроси, отнасящи се до него, неговия съпруг (съпруга) или роднини по права линия без ограничения, по съребрена линия - до четвърта степен, или по сватовство - до втора степен включително.

(18) Едно лице може да представлява не повече от трима членове на общото събрание въз основа на писмено пълномощно, освен ако друга норма на представителство или събрание на пълномощниците са предвидени в устава. Преупълномощаване не се допуска.

(19) Всеки член на общото събрание има право на един глас. Решенията на общото събрание се вземат с мнозинство от присъстващите.

(20) Управителят на асоциацията е физическо лице - член на асоциацията, което:

1. представлява асоциацията;
2. осигурява изпълнението на решенията на общото събрание;
3. се разпорежда с имуществото на асоциацията при спазване изискванията на устава;
4. подготвя и внася в общото събрание проект на бюджет;
5. подготвя и внася в общото събрание отчет за дейността на асоциацията;
6. взема решения по всички въпроси, които по закон или съгласно устава не са от компетентността на общото събрание;
7. изпълнява и други задължения, предвидени в устава.

Чл. 153. (1) (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) Всички собственици и титуляри на вещно право на ползване в сграда - етажна собственост,

присъединени към абонатна станция или към нейно самостоятелно отклонение, са клиенти на топлинна енергия и са длъжни да монтират средства за дялово разпределение по чл. 140, ал. 1, т. 2 на отоплителните тела в имотите си и да заплащат цена за топлинна енергия при условията и по реда, определени в съответната наредба по чл. 36, ал. 3.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 74 от 2006 г., бр. 54 от 2010 г., в сила от 16.07.2010 г., бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) Когато собствениците, притежаващи най-малко две трети от собствеността в сградата - етажна собственост, присъединени към абонатна станция или към нейно самостоятелно отклонение, не желаят да бъдат клиенти на топлинна енергия за отопление и/или за горещо водоснабдяване, те са длъжни да декларират писмено това пред топлопреносното предприятие и да поискат прекратяване на топлоснабдяването за отопление и/или горещо водоснабдяване от тази абонатна станция или от нейното самостоятелно отклонение.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) Лицата по ал. 2 се смятат за клиенти на топлинна енергия до датата на прекратяване на топлоснабдяването.

(4) Теплопреносното предприятие е длъжно да извърши исканото прекратяване по ал. 2 в срок до 15 дни след постъпване на заявлението.

(5) (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) При въведена система за дялово разпределение на топлинна енергия клиентите в сграда - етажна собственост, нямат право да прекратяват подаването на топлинна енергия към отоплителните тела в имотите си чрез физическото им отделяне от сградната инсталация.

(6) (Изм. - ДВ, бр. 74 от 2006 г., бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) Клиентите в сграда - етажна собственост, които прекратят топлоподаването към отоплителните тела в имотите си, остават клиенти на топлинната енергия, отдадена от сградната инсталация и от отоплителните тела в общите части на сградата.

Чл. 154. (Изм. и доп. - ДВ, бр. 74 от 2006 г., изм., бр. 59 от 2007 г., бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) За задълженията на клиентите - неизправни длъжници, и на асоциацията по чл. 151, ал. 1 към топлопреносното предприятие може да се издаде заповед за изпълнение по чл. 410, ал. 1 от Гражданския процесуален кодекс независимо от техния размер. За задълженията на клиентите с въведена система за дялово разпределение - неизправни длъжници, трябва да е изготвена изравнителна сметка за съответната година, за която е задължението.

Чл. 155. (1) (Доп. - ДВ, бр. 74 от 2006 г., изм., бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) Клиентите на топлинна енергия в сграда - етажна собственост, заплащат консумираната топлинна енергия по един от следните избрани от тях начини:

1. (изм. - ДВ, бр. 74 от 2006 г., бр. 35 от 2015 г., в сила от 15.05.2015 г.) на 11 равни месечни вноски и една изравнителна вноски;

2. на месечни вноски, определени по прогнозна консумация за сградата, и една изравнителна вноски;

3. по реална месечна консумация.

(2) (Нова - ДВ, бр. 35 от 2015 г., в сила от 15.05.2015 г.) Теплопреносното предприятие или доставчикът на топлинна енергия фактурира консумираното количество топлинна енергия въз основа на действителното потребление най-малко веднъж годишно.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г., предишна ал. 2, бр. 35 от 2015 г., в сила от 15.05.2015 г.) Правилата за определяне на прогнозната консумация и изравняването на сумите за действително консумираното количество топлинна енергия за всеки отделен клиент се определят с наредбата по чл. 125, ал. 3.

Чл. 156. (1) Топлинната енергия се измерва със средства за търговско измерване - собственост на топлопреносното предприятие, монтирани на границата на собственост на съоръженията.

(2) Границата на собственост на съоръженията:

1. между производителя и топлопреносното предприятие е последната спирателна арматура на производителя;
 2. (изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) между топлопреносното предприятие или производителя и небитовите клиенти е последната спирателна арматура преди присъединителните тръбопроводи на клиентите;
 3. (изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) между топлопреносното предприятие и клиентите на топлинна енергия в самостоятелна сграда или в сграда - етажна собственост, е последната спирателна арматура преди разпределителната мрежа на сградните инсталации.
- (3) Когато топлинната енергия се измерва със средства за търговско измерване, монтирани на място, различно от границата на собственост по ал. 2, начинът за отчитане на топлинната енергия се урежда съгласно наредбата по чл. 125, ал. 3.

Глава единадесета

НАСЪРЧАВАНЕ НА ПРОИЗВОДСТВОТО НА ЕЛЕКТРИЧЕСКА ЕНЕРГИЯ ПО КОМБИНИРАН НАЧИН

(Загл. изм. - ДВ, бр. 49 от 2007 г.)

Раздел I

(Отм. - ДВ, бр. 49 от 2007 г.)

Производство на електрическа енергия от възобновяеми енергийни източници

Чл. 157. (Изм. и доп. - ДВ, бр. 74 от 2006 г., отм., бр. 49 от 2007 г.).

Чл. 158. (Доп. - ДВ, бр. 74 от 2006 г., отм., бр. 49 от 2007 г.).

Чл. 159. (Изм. и доп. - ДВ, бр. 74 от 2006 г., отм., бр. 49 от 2007 г.).

Чл. 160. (Доп. - ДВ, бр. 74 от 2006 г., отм., бр. 49 от 2007 г.).

Чл. 161. (Отм. - ДВ, бр. 74 от 2006 г.).

Раздел II

Производство на електрическа енергия от топлоелектрически централи с комбиниран начин на производство. Сертификати за произход

(Загл. доп. – ДВ, бр. 105 от 2016 г.)

Чл. 162. (1) (Изм. и доп. - ДВ, бр. 74 от 2006 г., в сила от 1.07.2007 г., изм., бр. 54 от 2012 г., в сила от 1.01.2012 г., бр. 59 от 2013 г., в сила от 5.07.2013 г., бр. 17 от 2015 г., в сила от 6.03.2015 г., бр. 56 от 2015 г., в сила от 1.01.2016 г., доп., бр. 105 от 2016 г., изм. и доп., бр. 38 от 2018 г., в сила от 1.07.2018 г., изм., бр. 41 от 2019 г., в сила от 1.07.2019 г., бр. 9 от 2021 г., в сила от 2.02.2021 г.) Общественият доставчик, съответно крайните снабдители са длъжни да изкупят от производители с обекти с обща инсталирана електрическа мощност, по-малка от 500 kW, присъединени към съответната мрежа, цялото количество електрическа енергия от високоефективно комбинирано производство на топлинна и електрическа енергия, регистрирано с месечен сертификат за произход, по преференциални цени,

определени съгласно съответната наредба по чл. 36, ал. 3, с изключение на количеството електрическа енергия, необходимо за осигуряване експлоатационната надеждност на основните съоръжения, произведено над количеството електрическа енергия от комбинирано производство и количествата, които производителят ползва за собствени нужди и за собствено потребление по смисъла на чл. 119, ал. 1 или има сключени договори по реда на глава девета, раздел VII, или с които участва на пазара на балансираща енергия, или която е потребявана от небитови клиенти, които не са на бюджетна издръжка, и които производителят с преобладаващ топлинен товар за стопански нужди снабдява с топлинна енергия. Количествата електрическа енергия от високоефективно комбинирано производство на топлинна и електрическа енергия се изкупуват до размера на количествата, определени с решение на комисията за определяне на преференциална цена.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 74 от 2006 г., бр. 54 от 2012 г., в сила от 1.01.2012 г., бр. 17 от 2015 г., в сила от 6.03.2015 г., бр. 38 от 2018 г., в сила от 1.07.2018 г.) Производителят може да продава количествата електрическа енергия извън тези по ал. 1 на обществения доставчик, съответно крайния снабдител по средноаритметична цена за излишък на балансиращия пазар за съответния месец.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 74 от 2006 г., доп., бр. 54 от 2012 г., в сила от 1.01.2012 г., изм., бр. 59 от 2013 г., в сила от 5.07.2013 г., бр. 14 от 2015 г., отм., бр. 38 от 2018 г., в сила от 1.07.2018 г.).

(4) (Нова - ДВ, бр. 74 от 2006 г., изм., бр. 56 от 2015 г., в сила от 1.01.2016 г., отм., бр. 105 от 2016 г.).

(5) (Нова - ДВ, бр. 35 от 2015 г., в сила от 15.05.2015 г., отм., бр. 105 от 2016 г.).

Чл. 162а. (Нов - ДВ, бр. 38 от 2018 г., в сила от 1.07.2018 г., изм., бр. 41 от 2019 г., в сила от 1.07.2019 г., бр. 9 от 2021 г., в сила от 2.02.2021 г.) Фонд "Сигурност на електроенергийната система" компенсира с премия производители с обекти с обща електрическа инсталирана мощност 500 kW и над 500 kW за цялото количество електрическа енергия от високоефективно комбинирано производство на топлинна и електрическа енергия, регистрирано с месечен сертификат за произход, с изключение на количеството електрическа енергия, необходимо за осигуряване експлоатационната надеждност на основните съоръжения, произведено над количеството електрическа енергия от комбинирано производство и количествата, които производителят ползва за собствени нужди и за собствено потребление по смисъла на чл. 119, ал. 1 или с които участва на пазара на балансираща енергия, или която е потребявана от небитови клиенти, които не са на бюджетна издръжка, и които производителят с преобладаващ топлинен товар за стопански нужди снабдява с топлинна енергия. Количествата електрическа енергия от високоефективно комбинирано производство на топлинна и електрическа енергия се компенсират до размера на количествата, определени с решение на комисията за определяне на преференциална цена.

Чл. 162б. (Нов - ДВ, бр. 38 от 2018 г., в сила от 1.07.2018 г.) Начинът за определяне на количеството електрическа енергия, произведена от комбинирано производство в зависимост от вида на технологичния цикъл, изискванията към техническите средства за измерване и регистриране на електрическата енергия от комбинирано производство и критериите за определяне на комбинираното производство като високоефективно се определят с наредба на министъра на енергетиката.

Чл. 162в. (Нов - ДВ, бр. 74 от 2006 г., предишен чл. 162а, бр. 38 от 2018 г., в сила от 1.07.2018 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г., доп., бр. 35 от 2015 г., в сила от 15.05.2015 г.) Операторите на електропреносната мрежа и на електроразпределителните мрежи са длъжни приоритетно да присъединяват всички централи, произвеждащи електрическа енергия от високоефективно комбинирано производство с инсталирана мощност до 10 MW, към преносната, съответно към разпределителната мрежа при облекчени процедури съгласно наредбата по чл. 116, ал. 7.

(2) Разходите, необходими за присъединяване на централата към съответната мрежа до границата на собственост на електрическите съоръжения, се поемат от производителя.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) Разширението и реконструкцията на преносната и/или разпределителната мрежа, свързани с присъединяването на централата по ал. 1, са задължение на оператора на електропреносната мрежа, съответно на оператора на електроразпределителна мрежа, след заплащане на цена за присъединяване.

(4) (Отм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г., нова, бр. 35 от 2015 г., в сила от 15.05.2015 г.) Операторите на електропреносната мрежа и на електроразпределителните мрежи при спазване на критериите за сигурност, определени с правилата по чл. 83, ал. 1, т. 4 и 5 от този закон и чл. 18, ал. 1, т. 1, 2 и 4 от Закона за енергията от възобновяеми източници, са длъжни да:

1. предоставят гарантиран достъп до съответната мрежа на електрическата енергия, произведена от високоефективно комбинирано производство;
2. гарантират преноса и разпределението на електрическата енергия, произведена от високоефективно комбинирано производство;
3. предоставят приоритет при диспечирание на електрическата енергия, произведена от високоефективно комбинирано производство.

Чл. 163. (Изм. - ДВ, бр. 74 от 2006 г., бр. 35 от 2015 г., в сила от 15.05.2015 г.)

Критериите, на които трябва да отговарят всеобхватната оценка, анализът на разходите и ползите и анализът на националния потенциал за високоефективно комбинирано производство по чл. 4, ал. 2, т. 11, се определят с наредба, издадена от министъра на енергетиката.

Чл. 163а. (Нов – ДВ, бр. 35 от 2015 г., в сила от 15.05.2015 г.) (1) При разработване на инвестиционни проекти се извършва анализ на разходите и ползите в съответствие с наредбата по чл. 163 за инсталации с обща входяща топлинна мощност над 20 MW в случаите на:

1. планиране на нова топлоелектрическа инсталация за производство на електроенергия, за да бъдат оценени разходите и ползите от проектиране на инсталация, която да функционира като инсталация за високоефективно комбинирано производство на енергия;
2. значително преоборудване на топлоелектрическа инсталация за производство на електроенергия, за да бъдат оценени разходите и ползите от преоборудване на инсталацията като инсталация за високоефективно комбинирано производство на енергия;
3. значително преоборудване на промишлена инсталация, генерираща отпадна топлина на полезно температурно ниво, с цел използването на отпадната топлина за задоволяване на икономически оправдано търсене, в т. ч. чрез комбинирано производство на енергия, както и от свързването на тази инсталация с районна отоплителна или охладителна мрежа;
4. планиране на нова районна отоплителна и охладителна мрежа; при съществуваща районна отоплителна или охладителна мрежа се планира нова инсталация за производство на енергия или значително преоборудване на съществуваща инсталация с цел оползотворяване на отпадната топлина от съседни промишлени инсталации.

(2) Дружествата, отговарящи за експлоатацията на районни отоплителни и охладителни мрежи, по искане на лицата, които извършват анализ на разходите и ползите по ал. 1, оказват съдействие и предоставят необходимата информация в случаите по ал. 1, т. 3 и 4.

(3) Монтирането на оборудване, с което да се улавя въглероден диоксид, произведен от горивна инсталация, с оглед на съхранението му в геоложки формации, не се смята за преоборудване в случаите по ал. 1, т. 2, 3 и 4.

Чл. 163б. (Нов – ДВ, бр. 105 от 2016 г.) (1) Сертификатът за произход е електронен документ, който се издава за 1 MWh електрическа енергия на производител за нетното производство на електрическа енергия, измерено на изхода на централата и подадено към

съответната електрическа мрежа, при спазване на изискванията за точност, надеждност и невъзможност за подправяне.

(2) Сертификатът съдържа:

1. наименованието, местоположението, вида и общата инсталирана мощност на централата;
2. началната и крайната дата на периода, в който е произведена електрическата енергия;
3. долната топлина на изгаряне на горивото, използвано за производството на електрическата енергия;
4. количеството на топлинната енергия, произведена едновременно с електрическата енергия, както и количеството на потребената топлинна енергия;
5. (изм. – ДВ, бр. 38 от 2018 г., в сила от 1.07.2018 г.) количеството на електрическата енергия, произведена при високоефективно комбинирано производство на електрическа и топлинна енергия, определено съгласно наредбата по чл. 162б;
6. (изм. – ДВ, бр. 38 от 2018 г., в сила от 1.07.2018 г.) спестяванията на първична енергия, изчислени съгласно наредбата по чл. 162б;
7. номиналната ефективност на енергийния обект за комбинирано производство на електрическа и топлинна енергия;
8. получената инвестиционна помощ за изграждането на енергийния обект за комбинирано производство на електрическа и топлинна енергия от национална или европейска схема за подпомагане;
9. всякакъв друг вид подкрепа, предоставена за единица енергия по национална схема за подпомагане;
10. вида на националната схема за подпомагане;
11. датата, на която всяка от инсталациите на енергийния обект е въведена в експлоатация;
12. датата и държавата на издаване;
13. уникален идентификационен номер.

(3) За всяка единица произведена електрическа енергия от високоефективно комбинирано производство на електрическа и топлинна енергия може да се издава само един сертификат за произход, който е със срок на валидност 12 месеца от производството на съответната единица енергия.

(4) Сертификатът за произход се издава по искане на производителя на електрическата енергия, произведена от високоефективно комбинирано производство на електрическа и топлинна енергия, и се използва от производителя, за да докаже, че електрическата енергия е произведена от високоефективно комбинирано производство на електрическа и топлинна енергия.

(5) (Нова – ДВ, бр. 38 от 2018 г., в сила от 1.07.2018 г.) За изкупената електрическа енергия по чл. 162 производителите заявяват издаване на месечни сертификати за произход и ги прехвърлят на обществения доставчик, съответно на крайните снабдители.

(6) (Нова – ДВ, бр. 38 от 2018 г., в сила от 1.07.2018 г.) За произведената електрическа енергия по чл. 162а производителите заявяват издаване на месечни сертификати за произход и ги прехвърлят на Фонд "Сигурност на електроенергийната система".

(7) (Нова – ДВ, бр. 38 от 2018 г., в сила от 1.07.2018 г.) Фонд "Сигурност на електроенергийната система" след изплащане на премия прехвърля на лицата по чл. 3бж, ал. 1, т. 1 сертификатите за произход по ал. 6 за съответния месец пропорционално на размера на дължимите от тези лица за същия месец средства от цената и/или компонентата от цена по чл. 30, ал. 1, т. 17.

Чл. 163в. (Нов – ДВ, бр. 105 от 2016 г.) (1) Издаването, прехвърлянето и отмяната на сертификатите за произход на електрическа енергия, произведена от високоефективно комбинирано производство на електрическа и топлинна енергия, се извършват по електронен път.

(2) Сертификатът за произход се смята за отменен, след като бъде използван за доказване произхода на енергията пред крайния клиент или с изтичането на срока на валидност.

(3) Условията и редът за издаване, прехвърляне и отмяна на сертификатите за произход на електрическата енергия от комбинирано производство на електрическа и топлинна енергия се определят с наредба, приета от комисията.

Чл. 163г. (Нов – ДВ, бр. 105 от 2016 г.) (1) Комисията признава сертификатите за произход, издадени от компетентните органи в другите държави – членки на Европейския съюз, и в държавите – страни по Споразумението за Европейското икономическо пространство.

(2) Комисията може да откаже признаването на сертификат за произход по ал. 1, когато не е изпълнено някое от изискванията на чл. 163б, ал. 2.

(3) За всеки влязъл в сила отказ по ал. 2 се уведомява Европейската комисия.

(4) Сертификатът за произход, който не е признат от комисията, се признава, когато след нотифициране по ал. 3 Европейската комисия приеме решение, изискващо признаване.

Раздел III

(Нов – ДВ, бр. 41 от 2019 г., в сила от 21.05.2019 г.)

Търг

Чл. 163д. (Нов – ДВ, бр. 41 от 2019 г., в сила от 21.05.2019 г.) (1) Комисията провежда търг за предоставяне на преференциална цена и/или премия за електрическа енергия от високоефективно комбинирано производство на топлинна и електрическа енергия, произведена от съществуващ или нов обект, при следните условия:

1. съществуваща мощност за производство на електрическа енергия от високоефективно комбинирано производство на топлинна и електрическа енергия е изведена от експлоатация;

2. предоставянето на помощта няма да доведе до превишаване на одобрения от Европейската комисия размер на бюджета на схемата за подпомагане с преференциална цена и/или премия за производството на електрическа енергия от високоефективно комбинирано производство на топлинна и електрическа енергия;

3. до провеждането на търга не е определяна преференциална цена и/или премия за енергията.

(2) Търг не се провежда в следните случаи:

1. при изграждане на заместваща мощност или извършване на реконструкция и модернизация, които изискват въвеждане в експлоатация по смисъла на Закона за устройство на територията, в обект, за който на производителя е определена преференциална цена и/или премия;

2. когато министърът на енергетиката докаже пред Европейската комисия, че само един или ограничен брой проекти или територии биха могли да бъдат допустими.

(3) Условията и редът за провеждане на търг, както и критериите за определяне на преференциалната цена и/или премия, се определят с наредба, приета от комисията при спазване на Насоките относно държавната помощ за опазване на околната среда и за енергетика за периода 2014 – 2020 г.

(4) Условията и редът за доказване пред Европейската комисия на обстоятелствата по ал. 2, т. 2 се определят с наредба, издадена от министъра на енергетиката.

(5) В случаите по ал. 2 предоставянето на помощта не трябва да доведе до превишаване на бюджета по ал. 1, т. 2.

Глава дванадесета ГАЗОСНАБДЯВАНЕ

Раздел I

Общи положения

Чл. 164. (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г., доп., бр. 79 от 2019 г., в сила от 8.10.2019 г.) Газоснабдяването е съвкупност от дейностите по пренос, съхранение, разпределение, търговия и доставка на природен газ за осигуряване на нуждите на клиентите.

Чл. 165. Обектите и съоръженията за извършване на дейностите по пренос, съхранение и разпределение на природен газ на територията на страната, които са свързани помежду си, функционират в единна газотранспортна система с общ режим на работа.

Раздел II

Пренос, съхранение и разпределение на природен газ, втечен природен газ

(Загл. изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.)

Чл. 166. (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) Преносът на природен газ и експлоатацията на газопреносна мрежа се извършват от оператора на газопреносна мрежа, получил лицензия по чл. 39, ал. 1, т. 2.

Чл. 167. (Отм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.).

Чл. 168. (1) (Предишен текст на чл. 168, доп. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) Съхранението на природен газ и експлоатацията на съоръженията за съхранение на природен газ и/или за втечен природен газ се осъществяват от лице, получило лицензия по чл. 39, ал. 1, т. 4.

(2) (Нова - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) Операторът на съоръжение за съхранение на природен газ и/или операторът на съоръжение за втечен природен газ:

1. експлоатира, поддържа и развива в пазарни условия сигурни, надеждни и ефективни съоръжения за съхранение на природен газ и/или за втечен природен газ;
2. предоставя равнопоставен достъп на ползвателите на съоръжения за съхранение на природен газ и/или за втечен природен газ;
3. предоставя на операторите на газопреносни мрежи, операторите на други съоръжения за съхранение и/или операторите на други съоръжения за втечен природен газ и/или операторите на газоразпределителни мрежи достатъчно информация, за да се гарантира, че съхранението на природен газ става по начин, съвместим със сигурната и ефективна експлоатация на взаимосвързаните мрежи и съоръжения, и
4. осигурява на ползвателите на мрежи и съоръжения информацията, която им е необходима за техния ефикасен достъп.

Чл. 168а. (Нов - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) (1) Временно съхранение на природен газ се извършва от оператор на газопреносна или газоразпределителна мрежа.

(2) Операторът на мрежа оповестява на интернет страницата си данни за предлаганите услуги по временно съхранение на природен газ и ежегодно до 1 януари публикува основните търговски условия за предоставянето на тези услуги.

Чл. 169. (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) (1) (Предишен текст на чл. 169 – ДВ, бр. 21 от 2021 г.) Разпределението на природен газ и експлоатацията на газоразпределителните мрежи се осъществяват от операторите на газоразпределителни мрежи, получили лицензия по чл. 39, ал. 1, т. 3.

(2) (Нова – ДВ, бр. 21 от 2021 г.) Разпределението на природен газ и експлоатацията на затворените газоразпределителни мрежи се осъществяват от операторите на затворени газоразпределителни мрежи, получили лицензия по чл. 39, ал. 1, т. 8.

Чл. 170. (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) (1) Операторът на газопреносна мрежа осигурява:

1. единното управление на газопреносната мрежа с оглед на нейното надеждно, безопасно и ефективно функциониране;
2. преноса на природен газ по газопреносната мрежа и отчитането му;
3. поддържането на обектите и съоръженията на газопреносната мрежа в съответствие с техническите изисквания и с изискванията за безопасност при работа;
4. развитие на газопреносната мрежа в съответствие с дългосрочните прогнози и планове за развитие на газоснабдяването и извън тях, когато е икономически обосновано;
5. поддържането и развитието на спомагателните мрежи;
6. предоставянето и управлението на достъпа на трети страни на недискриминационна основа между ползватели на мрежата или групи от ползватели на мрежата при спазване на изискванията за качество и предоставя на ползвателите на мрежата информацията, която им е необходима за ефикасен достъп до мрежата;
7. съгласуваното развитие и оперативната съвместимост на газопреносната мрежа с взаимно свързани газотранспортни системи;
8. на операторите на други газопреносни мрежи, операторите на съоръжения за съхранение на природен газ и/или операторите на съоръжения за втечнен природен газ и/или операторите на газоразпределителни мрежи достатъчно информация, за да се гарантира, че транспортирането и съхранението стават по начин, съвместим със сигурната и ефективна експлоатация на взаимосвързаните мрежи и съоръжения;
9. достатъчен трансграничен капацитет с оглед интегриране на европейската газопреносна инфраструктура при удовлетворяване на всички икономически разумни и технически осъществими искания за капацитет и с оглед спазване на изискванията за сигурност на доставките на газ;
10. включване на газ от възобновяеми източници в газопреносната мрежа, когато това е технически възможно и безопасно.

(2) Дейността по пренос на природен газ включва и:

1. представителство на оператора на газопреносната мрежа и контакти с трети страни, с регулаторните органи на други държави - членки на Европейския съюз, както и представителство в рамките на Европейската мрежа на операторите на газопреносни системи (ЕМОПС за газ);
2. събиране на всички вземания, свързани с преноса, включително за достъп, изравнителни плащания за спомагателни услуги, като преработване на природния газ, закупуване на услуги (разходи за балансиране, енергия за покриване на загуби);
3. експлоатацията, поддръжката и развитието на сигурна, ефикасна и икономична газопреносна мрежа с цел осигуряване на отворен пазар при опазване на околната среда;
4. инвестиционно планиране, което да осигури дълготрайния капацитет на мрежата да покрива в разумни граници търсенето и да гарантира сигурността на доставките;
5. създаването на подходящи съвместни предприятия, включително с един или повече оператори на газопреносни мрежи, енергийни борси и другите съответни участници, с цел развитие на регионални пазари или улесняване процеса на либерализиране, и
6. всички корпоративни услуги, включително правни услуги, счетоводство и услуги, свързани с информационни технологии.

(3) Експлоатацията на газопреносните мрежи се осъществява съгласно правила за управление на газопреносните мрежи, приети от комисията по предложение на операторите на газопреносни мрежи.

(4) Операторът на газопреносната мрежа по всяко време действа така, че да осигури наличността на необходимите му ресурси за изпълнение на дейността по преноса по подходящ и ефективен начин и за развитие и поддръжка на ефективна, сигурна и икономична преносна мрежа.

Чл. 171. (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) (1) Операторът на газоразпределителна мрежа осигурява:

1. управлението на газоразпределителната мрежа с оглед на нейното надеждно, безопасно и ефективно функциониране;
2. разпределението на природен газ по газоразпределителната мрежа и отчитането му;
3. поддържането на обектите и съоръженията от газоразпределителната мрежа и на спомагателните съоръжения в съответствие с техническите изисквания;
4. разширяване, реконструкция и модернизация на газоразпределителната мрежа, съобразено с изискванията за опазване на околната среда и енергийна ефективност и в съответствие с прогнозите за потребление на природен газ, приети от комисията, и извън тях, когато е икономически обосновано;
5. включване на газ от възобновяеми източници в газоразпределителната мрежа, когато това е технически възможно и безопасно.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 21 от 2021 г.) Експлоатацията на газоразпределителни мрежи и на затворени газоразпределителни мрежи се осъществява съгласно правила за управление на газоразпределителни мрежи, приети от комисията по предложение на операторите на газоразпределителни мрежи и на операторите на затворени газоразпределителни мрежи.

Чл. 171а. (Нов – ДВ, бр. 21 от 2021 г.) (1) Операторът на затворена газоразпределителна мрежа има правата и задълженията на оператор на газоразпределителна мрежа с изключение на тези по чл. 183б.

(2) Операторът на затворена газоразпределителна мрежа няма право да извършва разпределение на природен газ за снабдяване на битови клиенти, освен при несистемно ползване на мрежата от малък брой битови клиенти, които работят по трудово или друго правоотношение за ползвател на затворената газоразпределителна мрежа и се намират на територията на затворената газоразпределителна мрежа.

(3) Затворените газоразпределителни мрежи се считат за газоразпределителни мрежи.

Чл. 172. (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) (1) Операторите на газопреносни и операторите на газоразпределителни мрежи са длъжни да предоставят достъп при условията на равнопоставеност до газопреносните си и/или газоразпределителните си мрежи на лицата, отговарящи на условията, определени с правила, приети от комисията, и да предоставят на ползвателите на мрежата информацията, която им е необходима за ефикасен достъп до мрежата.

(2) Достъп по ал. 1 може да бъде отказан поради липса на капацитет или в случай че предоставянето на достъп би довело до нарушаване на техническите условия и сигурност на мрежите или би попречило на предприятията да изпълнят задълженията си за услуги от обществен интерес, или ако предоставянето на достъп би причинило сериозни икономически и финансови трудности вследствие на сключени договори за доставка с клауза "вземай или плащай".

(3) Операторите на мрежи, които отказват достъп поради липса на капацитет или липса на връзка, правят необходимите подобрения, ако това е икономически целесъобразно или когато потенциален клиент има желание да заплати за това.

(4) Операторът на газопреносна мрежа, операторът на съоръжение за съхранение на природен газ, операторът на съоръжение за втечен природен газ, съответно операторът на газоразпределителна мрежа, има право да откаже достъп или временно да преустанови преноса на природен газ или газ от възобновяеми източници по съответната мрежа, съответно - съхранението в съоръжение за съхранение или временно съхранение, поради:

1. несъответствие на доставения до мрежата или до съоръжението за съхранение природен газ или газ от възобновяеми източници с определените от оператора изисквания за качество;
2. при неизпълнение на задължения по договор за пренос или съхранение или за достъп до мрежа или съоръжение за съхранение, включително при неизпълнение на задължение за плащане на дължими суми във връзка с предоставянето на тези услуги.

Чл. 172а. (Нов - ДВ, бр. 74 от 2006 г., в сила от 1.01.2007 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) Енергийно предприятие за природен газ може да подаде молба до комисията за временно освобождаване на оператора на газопреносна или газоразпределителна мрежа от задължението му за предоставяне на достъп по чл. 172, ал. 1 в случаите, когато предоставянето на достъп би причинило сериозни икономически и финансови затруднения вследствие на сключени договори за доставка с клауза "вземай или плащай".

(2) Молбата по ал. 1 се подава за всеки отделен случай преди или незабавно след отказа за достъп до системата.

(3) Молбата по ал. 1 трябва да бъде придружена от изчерпателна информация за вида и обхвата на икономическите и финансовите затруднения и за предприетите мерки за преодоляването им.

(4) Комисията разрешава временното освобождаване по ал. 1 при липса на друга икономически обоснована възможност за предоставяне на достъп и при отчитане на следните критерии:

1. изпълнението на задълженията към обществото и обезпечаването на сигурността на снабдяването;

2. (изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) позицията на оператора на газовия пазар и фактическото състояние на конкуренцията на този пазар;

3. степента на икономическите и финансовите затруднения;

4. (доп. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) условията и сроковете на договорите, включително степента, до която те включват разпоредби относно пазарни промени;

5. предприетите мерки за преодоляване на затрудненията;

6. доколко при поемането на задълженията "вземай или плащай" предприятието е могло да предвиди съобразно разпоредбите на този закон възникването на сериозни затруднения;

7. (изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) нивото на свързаност на мрежата с други мрежи и степента на взаимодействие на тези мрежи;

8. последиците на временното освобождаване върху ефективното прилагане на разпоредбите на този закон, свързани с развитие на конкурентен пазар на природен газ.

(5) Решението на комисията по ал. 4 е мотивирано.

(6) Не са налице сериозни затруднения по ал. 1, когато:

1. продажбите на природен газ не са паднали под нивото на минималните договорени количества по договори за закупуване на газ "вземай или плащай";

2. условията по съответния договор за закупуване на газ "вземай или плащай" могат да бъдат преоговорени.

(7) (Нова - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) Операторът на съответната мрежа, на когото не е предоставено временно освобождаване от задължението му за предоставяне на достъп по чл. 172, ал. 1, няма право да откаже достъп, нито да продължи да отказва достъп до мрежата, поради задължения "вземай или плащай", поети по договор за закупуване на природен газ.

(8) (Предишна ал. 7 - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) Комисията уведомява незабавно Европейската комисия за влязло в сила решение по ал. 4 за временно освобождаване и изпраща необходимата информация.

(9) (Предишна ал. 8, доп. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) По искане на Европейската комисия комисията може в 28-дневен срок от получаване на искането да измени или отмени решението си по ал. 4, за което уведомява Европейската комисия.

(10) (Предишна ал. 9, изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) Комисията уведомява Европейската комисия в случаите, когато не измени или отмени решението си при условията на ал. 9. В този случай временното освобождаване се решава от Европейската комисия.

Чл. 172б. (Нов - ДВ, бр. 74 от 2006 г., в сила от 1.07.2007 г., изм., бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) (1) Операторите на съоръжения за съхранение на природен газ и/или операторите на съоръжения за втечен природен газ предоставят достъп до съоръженията, а операторите на газопреносни мрежи - достъп до услуги по временно съхранение, при условията на равнопоставеност на лицата, отговарящи на условията, определени с правила по чл. 172, ал. 1.

(2) Операторите на съоръжения за съхранение на природен газ и/или операторите на съоръжения за втечен природен газ могат да откажат достъп:

1. поради липса на капацитет;
2. в случай че предоставянето на достъп би довело до нарушаване на техническите условия и сигурност на съоръженията;
3. в случай че предоставянето на достъп би попречило на операторите да изпълнят задълженията си за услуги от обществен интерес.

(3) Добивните предприятия са длъжни да предоставят достъп до добивната газопроводна мрежа при условията на равнопоставеност на лицата, отговарящи на условията, определени с правила по чл. 172, ал. 1, с изключение на частта от мрежата, която се използва за местни добивни операции, при спазване на приложимото законодателство, включително в областта на опазване на околната среда, устройственото планиране и добива на подземни богатства.

(4) Операторите на добивна газопроводна мрежа могат да откажат достъп:

1. поради липса на капацитет;
2. в случай че предоставянето на достъп би довело до нарушаване на техническите условия и сигурност на съоръженията;
3. в случай че предоставянето на достъп би попречило на текущия или планирания добив на въглеводороди, както и при засягане интересите на други ползватели на добивната газопроводна мрежа или свързани преработващи или манипулационни съоръжения;
4. в случай че се засягат права, предоставени на добивното предприятие по реда на специален закон, или не са изпълнени нормативно предвидени изисквания за предоставяне на достъпа.

(5) (Нова – ДВ, бр. 9 от 2021 г., в сила от 2.02.2021 г.) Когато началото на добивна газопроводна мрежа е разположено в трета държава и първата входяща точка към газопроводната мрежа на държавите членки е разположена на територията на Република България, министърът на енергетиката се консултира с компетентния орган на третата държава, за да се гарантира спазването на българското законодателство и правото на Европейския съюз по отношение на съответната газопроводна мрежа на територията на държавите членки.

Чл. 172в. (Нов - ДВ, бр. 74 от 2006 г., в сила от 1.01.2007 г.) (1) (Изм. и доп. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г., изм., бр. 59 от 2013 г., в сила от 5.07.2013 г., бр. 14 от 2015 г.) При значителни проблеми за развитието на газопреносната мрежа, на газоразпределителни мрежи в рамките на една обособена територия по чл. 43, ал. 5 и с цел насърчаване на инвестициите министърът на енергетиката по молба на заинтересованите лица може да подаде искане до Европейската комисия за временно освобождаване от прилагането в тази територия на разпоредбите на чл. 37 и 38, глава четвърта, чл. 172, ал. 1 и чл. 197, ал. 2 и на задълженията за независимост на оператора по глава осма "а" и възможностите за изграждане и експлоатация на директни газопроводи.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 59 от 2013 г., в сила от 5.07.2013 г., бр. 14 от 2015 г.) Министърът на енергетиката преценява основателността на молбата по ал. 1 при отчитане на следните критерии:

1. необходимост от инфраструктурни инвестиции, които в конкурентна пазарна среда не биха били икономически обосновани;
2. възвръщаемост на необходимите инвестиции;
3. (изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) големина и продължителност на съществуване на газовата мрежа в обособената територия;
4. перспективи за развитие на съответния газов пазар;
5. големина, местонахождение, характеристики, социално-икономически и демографски фактори в обособената територия.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) За новоизградени газопреносни мрежи временно освобождаване може да се предостави само ако в обособената територия няма други такива мрежи или съществуващите са изградени преди по-малко от 10 години. В тези случаи освобождаването не може да бъде за повече от 10 години, считано от първата доставка на природен газ в обособената територия.

(4) (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) За газоразпределителни мрежи временно освобождаване може да се предостави за срок не по-дълъг от 20 години от първата доставка на природен газ в обособената територия.

(5) (Изм. - ДВ, бр. 59 от 2013 г., в сила от 5.07.2013 г., бр. 14 от 2015 г.) Министърът на енергетиката се произнася по молбата в тримесечен срок и след влизането в сила на акта, с който молбата е приета за основателна, незабавно подава искане за временно освобождаване до Европейската комисия.

Чл. 172г. (Нов - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) (1) При изграждане на голяма нова газова инфраструктура, както и при значително увеличаване капацитета на съществуваща газова инфраструктура и на разширяване, реконструкция и модернизация на такава инфраструктура, които дават възможност за развитието на нови източници на газови доставки, комисията може да предостави временно освобождаване от задълженията за:

1. независимост на оператора по чл. 81в, чл. 81ж, ал. 2 и чл. 81л, ал. 2, т. 1;
2. предоставяне на достъп;
3. регулиране на цените на предоставяните услуги.

(2) Временното освобождаване по ал. 1 се допуска, когато:

1. инвестицията стимулира конкуренцията в доставките на природен газ и повишава сигурността на доставките;
2. нивото на риска, свързан с инвестицията, е такова, че тя не би била направена, ако не се предостави освобождаване;
3. инфраструктурата е собственост на лице, което е отделено поне по отношение на правната му форма от операторите, в чиито системи се изгражда тази инфраструктура;
4. ползвателите на новата инфраструктура заплащат цена за ползването ѝ;
5. (изм. – ДВ, бр. 9 от 2021 г., в сила от 2.02.2021 г.) освобождаването не е във вреда на конкуренцията на съответните пазари, които е вероятно да бъдат засегнати от инвестицията, на ефективното функциониране на вътрешния пазар за природен газ, на ефективното функциониране на съответните регулирани системи или на сигурността на доставките на природен газ в Европейския съюз.

(3) Собственикът или операторът на новата инфраструктура по ал. 1 подава молба до комисията за освобождаване на целия или на част от капацитета на новата инфраструктура, към която прилага правила за управление и разпределение на капацитета на новата инфраструктура, включващи:

1. изискване всички потенциални ползватели на инфраструктурата да бъдат поканени да изявят интерес при договарянето на капацитет преди извършване разпределението на капацитета на новата инфраструктура, включително за собствени нужди;
2. задължение в случай на претоварване неизползваният капацитет да бъде предлаган на пазара, а ползвателите на инфраструктурата да имат право да търгуват с договорения си капацитет.

(4) При вземане на решение за освобождаване комисията взема предвид резултатите от процедурата за разпределение на капацитет по ал. 3, т. 1 за преценка на изпълнението на условията, посочени в ал. 2, т. 1, 2 и 5, и одобрява правилата и механизмите за управление и разпределяне на капацитета.

(5) При вземане на решение за освобождаване комисията разглежда необходимостта от налагане на условия относно продължителността на освобождаването и недискриминационния достъп до инфраструктурата, като взема предвид допълнителния капацитет, който ще се изгради, или изменението на съществуващия капацитет, експлоатационния период на инфраструктурата и националните особености.

(6) Комисията разглежда молбата по ал. 3 и се произнася с мотивирано решение. Решението се публикува на интернет страницата на комисията.

(7) (Нова – ДВ, бр. 9 от 2021 г., в сила от 2.02.2021 г.) Преди да приеме решението по ал. 6 комисията провежда консултации:

1. с регулаторните органи на държавите членки, чиито пазари е вероятно да бъдат засегнати от новата инфраструктура;

2. със съответните компетентни органи на трети държави, когато инфраструктурата е свързана с мрежата на Европейския съюз под юрисдикцията на Република България и е с начало или завършва в една или повече трети държави.

(8) (Нова – ДВ, бр. 9 от 2021 г., в сила от 2.02.2021 г.) Комисията може да приеме решение по ал. 6 и в случаите, когато органите на третата държава, към които е отправено искане за консултация, не отговорят на искането в тримесечен срок.

Чл. 172д. (Нов - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) (1) Когато новата газова инфраструктура е разположена на територията на Република България и най-малко на още една държава - членка на Европейския съюз, собственикът или операторът на съответната инфраструктура подава молба за освобождаване до комисията и до компетентния регулаторен орган на съответната държава - членка на Европейския съюз.

(2) Комисията провежда консултации с компетентните регулаторни органи по ал. 1 за постигане на споразумение по молбата за освобождаване в 6-месечен срок от датата, на която молбата е получена от последния от регулаторните органи. Когато в посочения срок АСРЕ предостави на регулаторните органи консултативно становище по молбата, те могат да мотивират споразумението си относно освобождаването с препоръките, дадени от АСРЕ. Регулаторните органи уведомяват АСРЕ за постигнатото споразумение. Комисията взема мотивирано решение относно освобождаването, съобразено с постигнатите в споразумението договорености.

(3) Комисията и компетентният друг регулаторен орган могат да поискат от АСРЕ удължаване на срока по ал. 2 с не повече от три месеца.

(4) Агенцията за сътрудничество между регулаторите на енергия взема решение за освобождаване, когато в сроковете по ал. 2 и 3 не се постигне споразумение между регулаторните органи относно освобождаването или по тяхно съвместно искане.

(5) (Нова – ДВ, бр. 9 от 2021 г., в сила от 2.02.2021 г.) Когато съответната инфраструктура представлява преносен газопровод между Република България и трета държава и когато първата точка на междусистемно свързване с мрежата на държавите членки е разположена на територията на Република България, преди да приеме решението по ал. 2 във връзка с освобождаването, комисията може да се консултира с компетентния орган на третата държава, за да се гарантира спазването на българското законодателство по отношение на съответната инфраструктура на територията на Република България, а когато е приложимо – в териториалното море на Република България.

(6) (Нова – ДВ, бр. 9 от 2021 г., в сила от 2.02.2021 г.) Комисията може да приеме решение по ал. 2 и в случаите, когато органите на третата държава, към които е отправено искане за консултация, не отговорят на искането в тримесечен срок.

Чл. 172е. (Нов - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) (1) Комисията уведомява незабавно Европейската комисия за всяка подадена молба за освобождаване и за решение по чл. 172г, ал. 6 и чл. 172д, ал. 2. Уведомяването за взето решение за освобождаване е придружено с цялата свързана с него информация, включително:

1. основанията за взетото решение;
2. анализа за влиянието върху конкуренцията и ефективното функциониране на вътрешния пазар;
3. обосновка за срока на освобождаването и освободения дял от общия капацитет на инфраструктура;
4. споразумението с другите регулаторни органи при молба за освобождаване по чл. 172д;
5. приноса на инфраструктурата за диверсификацията на доставките.

(2) Комисията предоставя допълнителна информация по искане на Европейската комисия в срока, посочен в искането или определен по взаимно съгласие между комисията и Европейската комисия, или уведомява Европейската комисия, че смята уведомлението по ал. 1 за пълно.

(3) Когато изисканата информация не бъде предоставена в срока по ал. 2, уведомлението се смята за оттеглено, освен ако комисията е заявила, че смята уведомлението за пълно.

(4) Комисията привежда решението относно освобождаването в съответствие със становището на Европейската комисия. Изменението или оттеглянето на решението за освобождаване се извършва в срок един месец, за което комисията информира Европейската комисия.

(5) Решението за освобождаване влиза в сила след приключване на процедурите по ал. 1 - 4.

(6) Решението за освобождаване губи силата си две години след становището на Европейската комисия, ако в рамките на този срок не е започнало изграждането на инфраструктурата или ако в срок 5 години от приемането му инфраструктурата не е въведена в експлоатация, освен ако комисията след консултации с Европейската комисия реши, че забавянето се дължи на значителни пречки, които са извън контрола на лицето, на което е предоставено освобождаване.

Раздел III

Сделки с природен газ

Чл. 173. (1) (Доп. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г., бр. 79 от 2019 г., в сила от 8.10.2019 г.) Сделките с природен газ се извършват въз основа на писмени договори и/или на организиран борсов пазар на природен газ при спазване на разпоредбите на този закон и на правилата за търговия с природен газ, приети от комисията. Правилата се публикуват от енергийните предприятия и комисията на интернет страниците им.

(2) (Нова – ДВ, бр. 79 от 2019 г., в сила от 8.10.2019 г.) Сделките с природен газ на организиран борсов пазар на природен газ се извършват и при спазване на правилата за работа на организиран борсов пазар на природен газ, приети от комисията. Правилата се публикуват от оператора на организирания борсов пазар на природен газ на неговата интернет страница.

(3) (Предишна ал. 2, изм. – ДВ, бр. 79 от 2019 г., в сила от 8.10.2019 г.) С правилата по ал. 1 и 2 се определя начинът на администриране на съответните сделки с природен газ.

Чл. 174. (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г., доп., бр. 79 от 2019 г., в сила от 8.10.2019 г., изм. и доп., бр. 21 от 2021 г.) Сделките с природен газ са доставка, пренос по газопрееносна, газоразпределителни и затворени газоразпределителни мрежи и съхранение на природен газ, както и сделки по прехвърляне собствеността на природния газ с цел балансиране и търговия на физическа точка или виртуална търговска точка на газопрееносните мрежи.

Чл. 175. (1) (Предишен текст на чл. 175 – ДВ, бр. 79 от 2019 г., в сила от 8.10.2019 г.) Страни по сделките с природен газ са:

1. обществен доставчик на природен газ;
2. (отм. - ДВ, бр. 74 от 2006 г., в сила от 1.07.2007 г., нова, бр. 21 от 2021 г.) оператори на затворени газоразпределителни мрежи;
3. добивни предприятия;
4. (изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) оператори на съоръжения за съхранение на природен газ;
- 4а. (нова - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) оператори на съоръжения за втечен природен газ;
5. (изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г., бр. 79 от 2019 г., в сила от 8.10.2019 г.) оператори на газопреносни мрежи;
- 5а. (нова - ДВ, бр. 74 от 2006 г., в сила от 1.01.2007 г.) комбиниран оператор;
6. (изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) оператори на газоразпределителни мрежи;
7. (доп. – ДВ, бр. 9 от 2021 г., в сила от 2.02.2021 г.) търговци на природен газ или лице, което продава компресиран природен газ;
8. (изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) клиенти;
9. (отм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г., нова, бр. 79 от 2019 г., в сила от 8.10.2019 г.) участник, формиращ пазара;
10. (нова - ДВ, бр. 74 от 2006 г., в сила от 1.07.2007 г.) краен снабдител на природен газ;
11. (нова - ДВ, бр. 74 от 2006 г., в сила от 1.07.2007 г., отм., бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г., нова, бр. 79 от 2019 г., в сила от 8.10.2019 г.) доставчици на ликвидност.

(2) (Нова – ДВ, бр. 79 от 2019 г., в сила от 8.10.2019 г.) Операторът на организиран борсов пазар на природен газ осигурява платформа за търговия на сделките с природен газ между страните по ал. 1. Операторът може да е страна по сделки с природен газ.

Чл. 176. (1) (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г., бр. 79 от 2019 г., в сила от 8.10.2019 г.) Добивните предприятия, търговците на природен газ, крайните снабдители с природен газ, операторите на газопреносни мрежи, операторите на съоръжения за съхранение на природен газ, операторите на съоръжения за втечен природен газ, клиентите, присъединени към газопреносна мрежа, участниците, формиращи пазара, и доставчиците на ликвидност сключват сделки с природен газ при свободно договорени цени.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г., бр. 79 от 2019 г., в сила от 8.10.2019 г.) Общественият доставчик сключва сделки с природен газ по свободно договорени цени в качеството му на доставчик на ликвидност, търговец на природен газ и участник, формиращ пазара.

(3) (Изм. – ДВ, бр. 79 от 2019 г., в сила от 1.01.2020 г.) Сделките по ал. 1 и 2 с краткосрочни стандартизирани продукти и с продукти с период на доставка, по-малък или равен на една година, се сключват на организиран борсов пазар на природен газ. Добивните предприятия предлагат не по-малко от 15 на сто от добития от тях природен газ в страната на организирания борсов пазар на природен газ. От 1 януари 2025 г. сделките с продукти по изречения първо и второ, с изключение на краткосрочните стандартизирани продукти, може да се извършват и извън организирания борсов пазар на природен газ.

(4) (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) Добивни предприятия и клиенти на природен газ във и извън страната могат да изграждат помежду си директни газопроводи и да сключват договори за доставка на природен газ през тези газопроводи.

(5) (Нова - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г., изм., бр. 79 от 2019 г., в сила от 1.01.2020 г.) Операторите на газопреносна мрежа и операторите на съоръжения за съхранение на природен газ закупуват природния газ за собствени нужди, включително за технологични нужди и за балансиране, на организирания борсов пазар на природен газ.

Чл. 176а. (Нов - ДВ, бр. 74 от 2006 г., изм., бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г., бр. 79 от 2019 г., в сила от 1.12.2019 г.) (1) Общественият доставчик предлага за продажба на организирания борсов пазар на природен газ не по-малко от следните количества природен газ:

1. 2 220 GWh през 2020 г.;
2. 4 281 GWh през 2021 г.;
3. 6 342 GWh през 2022 г.;
4. (отм. – ДВ, бр. 99 от 2022 г., в сила от 1.12.2022 г.);
5. (отм. – ДВ, бр. 99 от 2022 г., в сила от 1.12.2022 г.).

(2) Количествата по ал. 1 се предлагат за продажба при условията и по реда на одобрено от комисията споразумение за изпълнение на програма за освобождаване на природен газ, сключено между оператора на организирания борсов пазар на природен газ и обществения доставчик. Със споразумението се определят и редът за провеждане на търговете за освобождаване, ценовите механизми за освобождаване, включително за началната цена на търга, срокът на действие на споразумението, видовете предлагани продукти и периодите на тяхното предлагане.

(3) Количествата по ал. 1 се освобождават съгласно споразумението по ал. 2 и при спазване на следните условия:

1. провеждане до два търга за освобождаване на количествата по ал. 1 с цел гарантиране сигурността на доставките за страната, като количествата са предназначени за крайни снабдители или клиенти, присъединени към газопреносната система на Република България;
2. при определяне на началната цена на търга се включват всички разходи за осигуряването на природния газ до виртуална търговска точка;
3. освободените количества се закупуват от крайни снабдители или клиенти, присъединени към газопреносната система на Република България, директно или чрез търговец на природен газ.

(4) За освободените и незакупени по ал. 3 количества се провеждат последващи търгове с покачване на цената съгласно условията и ценовите механизми на споразумението по ал. 2. Количествата са предназначени за клиенти във и/или извън страната. Общественият доставчик се разпорежда с неизкупените след последния проведен търг количества.

(5) В търговете по ал. 3 и 4 не може да участват свързани с обществения доставчик лица по смисъла на § 1 от допълнителните разпоредби на Търговския закон.

(6) Количествата по ал. 1 не се смятат за доставка по чл. 178б.

(7) Условията за изпълнение на споразумението по ал. 2 се преразглеждат на всеки две години от комисията. При необходимост комисията дава указания за изменение на условията, като се отчита достигнатото ниво на ликвидност на пазара на природен газ.

Чл. 177. (1) (Доп. - ДВ, бр. 74 от 2006 г., в сила от 1.01.2007 г., изм., бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г., доп., бр. 79 от 2019 г., в сила от 8.10.2019 г.) Общественият доставчик на природен газ е юридическо лице, регистрирано по Търговския закон или по законодателството на държава - членка на Европейския съюз, или на друга държава - страна по Споразумението за Европейското икономическо пространство, което може да сключва сделки за доставка на природен газ с добивни предприятия, с търговци на природен газ, с крайни снабдители и с клиенти. Общественият доставчик на природен газ може да е участник, формиращ пазара, или доставчик на ликвидност.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) Общественият доставчик на природен газ може да сключва сделки за пренос на природен газ с газопреносните и газоразпределителните предприятия.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) Общественият доставчик на природен газ може да сключва сделки за съхранение на природен газ с операторите на съоръжения за съхранение на природен газ и/или операторите на съоръжения за втечен природен газ.

(4) (Отм. - ДВ, бр. 74 от 2006 г., в сила от 1.07.2007 г., нова, бр. 79 от 2019 г., в сила от 8.10.2019 г.) Общественият доставчик на природен газ е страна по споразумение по чл. 176а, ал. 2.

Чл. 178. (Изм. и доп. - ДВ, бр. 74 от 2006 г., в сила от 1.01.2007 г., отм., бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.).

Чл. 178а. (Нов - ДВ, бр. 74 от 2006 г., в сила от 1.07.2007 г., изм., бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) (1) Крайният снабдител е лицензирано за дейността си лице, което осигурява снабдяването с природен газ на крайни клиенти, присъединени към газоразпределителна мрежа, в съответствие с правилата по чл. 21, ал. 1, т. 10.

(2) За нуждите на снабдяването по ал. 1 крайният снабдител сключва сделки за доставка на природен газ с обществения доставчик, с производители на газ от възобновяеми източници и може да сключва сделки за доставка на природен газ с добивни предприятия и с търговци на природен газ.

Чл. 178б. (Нов - ДВ, бр. 55 от 2007 г., изм., бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г., изм. и доп., бр. 79 от 2019 г., в сила от 8.10.2019 г.) Доставка на природен газ от крайните снабдители е услуга от обществен интерес по смисъла на този закон. Доставка на природен газ от обществения доставчик е услуга от обществен интерес при продажбата на природен газ на крайните снабдители и на лица, на които е издадена лицензия за производство и пренос на топлинна енергия.

Чл. 179. (1) Търговец на природен газ може да бъде всяко българско и чуждестранно юридическо лице, което е регистрирано като търговец по Търговския закон или по националното си законодателство.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 74 от 2006 г., изм. и доп., бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г., отм., бр. 79 от 2019 г., в сила от 8.10.2019 г.).

Чл. 180. (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 79 от 2019 г., в сила от 8.10.2019 г., доп., бр. 21 от 2021 г.) Всеки клиент, присъединен към газопреносна и/или газоразпределителна и затворена газоразпределителна мрежа, има право да избира доставчик на природен газ, независимо от това в коя държава е регистриран доставчикът, доколкото доставчикът спазва правилата по чл. 173, ал. 1 и изискванията за сигурността на доставките.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 79 от 2019 г., в сила от 8.10.2019 г.) Операторът на мрежата, чрез съответните промени в договорите за пренос, отразява смяната на доставчика съгласно правилата по чл. 173, ал. 1 до три седмици след получаване на писменото искане на клиента.

(3) Смяната на доставчика при спазване на договорните условия не е съпроводена с допълнителни задължения за клиента.

(4) Всеки доставчик изготвя и изпраща окончателна изравнителна сметка при избор на друг доставчик в срок до 6 седмици след смяната на доставчика.

(5) Когато доставка по ал. 1 е отказана от доставчик в друга държава - членка на Европейския съюз, поради това че клиентът няма право да избира доставчик в другата държава, по искане на клиента комисията уведомява регулаторния орган на тази друга държава, а при необходимост - и Европейската комисия, за предприемане на действия за отмяна на отказа.

Чл. 181. Договорите за природен газ се сключват:

1. (изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) при регулирани от комисията цени за услуги от обществен интерес по преноса, разпределението и доставката на природен газ;
2. (изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) при свободно договаряни между страните цени - извън случаите по т. 1.

Чл. 182. (Отм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.).

Чл. 183. (Отм. - ДВ, бр. 74 от 2006 г., в сила от 1.07.2007 г.).

Чл. 183а. (Нов - ДВ, бр. 74 от 2006 г., в сила от 1.07.2007 г.) (1) Крайният снабдител продава природен газ при публично известни общи условия.

(2) Общите условия съдържат задължително:

1. условията за качество на снабдяването;
2. информация, която се предоставя от снабдителя;
3. срок на договора;
4. отговорността на енергийното предприятие за неизпълнение на общите условия.

(3) Крайният снабдител публикува общите условия най-малко в един централен и един местен всекидневник.

(4) (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) Публикуваните общи условия влизат в сила за клиентите, които купуват природен газ от краен снабдител, без изрично писмено приемане.

(5) (Нова - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) В срок до 30 дни след влизането в сила на общите условия клиентите, които не са съгласни с тях, имат право да внесат при съответния краен снабдител на природен газ заявление, в което да предложат специални условия. Приетите от крайния снабдител на природен газ специални условия, различни от публикуваните общи условия, се отразяват в допълнителни писмени споразумения.

Чл. 183б. (Нов - ДВ, бр. 74 от 2006 г., в сила от 1.07.2007 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) Клиентите на крайния снабдител сключват договор с оператора на разпределителна мрежа за преноса по разпределителни мрежи на консумирания от тях природен газ при публично известни общи условия.

(2) Общите условия съдържат задължително:

1. условията за качество на снабдяването;
2. условията за прекратяване или прекъсване на снабдяването;
3. отговорността на енергийното предприятие при нерегламентирано прекъсване и некачествено снабдяване.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) Операторът на разпределителна мрежа публикува общите условия най-малко в един централен и един местен всекидневник.

(4) (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) Публикуваните общи условия влизат в сила за клиентите, които купуват природен газ от краен снабдител, без изрично писмено приемане.

Чл. 184. (Изм. и доп. - ДВ, бр. 74 от 2006 г., в сила от 1.07.2007 г., изм., бр. 59 от 2007 г., бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) Общественият доставчик и крайните снабдител на природен газ могат да поискат издаване на заповед за изпълнение по чл. 410, ал. 1 от Гражданския процесуален кодекс за вземанията си за доставка на природен газ независимо от техния размер.

Раздел IV

Оперативно управление

Чл. 185. (Доп. - ДВ, бр. 74 от 2006 г., в сила от 1.01.2007 г., изм., бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) (1) Централизираното оперативно управление, координирането и контролът на режима на работа на газопреносната мрежа се осъществяват от оператора на газопреносната мрежа чрез звено за оперативно управление.

(2) (Доп. – ДВ, бр. 21 от 2021 г.) Оперативното управление на всяка газоразпределителна мрежа, както и на всяка затворена газоразпределителна мрежа се осъществява от оператор на газоразпределителната мрежа чрез звено за оперативно управление.

(3) (Доп. – ДВ, бр. 21 от 2021 г.) Разпорежданията на звеното за оперативно управление на оператора на газопреносната мрежа са задължителни за звената за оперативно управление на операторите на газоразпределителните мрежи, затворените газоразпределителни мрежи,

клиентите, добивните предприятия, производителите на газ от възобновяеми източници, операторите на съоръжения за съхранение на природен газ и операторите на съоръжения за втечен природен газ, присъединени към газопреносната мрежа.

(4) (Нова – ДВ, бр. 17 от 2015 г., в сила от 6.03.2015 г.) Клиентите, присъединени към газопреносната или газоразпределителната мрежа, са длъжни да предоставят достъп на упълномощени представители на оператора на газопреносната мрежа до собствените си съоръжения или до съоръженията на оператора, монтирани в техни имоти, за ограничаване или преустановяване на преноса на природен газ, в случаите, предвидени в този закон или в договорите за пренос и/или доставка на природен газ.

Чл. 186. (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) (1) Операторът на газопреносната мрежа осигурява:

1. надеждно, безопасно и ефективно функциониране на газопреносната мрежа;
2. пренос на природен газ по газопреносната мрежа при спазване на изискванията за качество;
3. равнопоставеност на клиентите при преноса на природен газ;
4. сигурно и ефективно функциониране на спомагателните мрежи;
5. оперативно ръководство на режимите на работа на съоръженията за съхранение на природен газ и на съоръженията за втечен природен газ, присъединени към газопреносната мрежа, при нагнетяване и добив на природен газ.

(2) Операторът на газопреносна мрежа осигурява енергията, която използва за осъществяване на дейността си, по прозрачни, недискриминационни и пазарно основани процедури.

Чл. 186а. (Нов - ДВ, бр. 74 от 2006 г., изм., бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) За комбинирания оператор се прилага глава осма "а".

Чл. 187. (1) (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) За целите на измерването на природния газ операторът на газопреносната мрежа осигурява:

1. (изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) техническо и метрологично осигуряване, развитие и модернизация на средствата за търговско измерване на количеството природен газ, постъпващ и напускащ газопреносната мрежа;
2. поддържане на база данни с регистрацията от средствата за търговско измерване на количеството природен газ по т. 1 и по сделките със свободно договорени цени и на балансиращия пазар.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) Собствениците на средства за търговско измерване на количеството природен газ предоставят на оператора на газопреносната мрежа данните от измерванията на тези средства, отнасящи се до сделките със свободно договорени цени и с балансиращия природен газ.

(3) Страните по сделките с природен газ имат право да получават информация от базата данни относно количествата природен газ, търгувани от тях по сделките.

(4) Условието и редът за обслужване на средствата за търговско измерване, поддържане на базата данни и достъпът до тях се уреждат с правилата по чл. 173, ал. 1.

Чл. 188. (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) (1) Операторът на газопреносната мрежа администрира сделките на свободно договорени цени с природен газ и организира балансирането на пазара на природен газ в съответствие с правилата по чл. 173, ал. 1.

(2) При възникване на обстоятелства, застрашаващи сигурността на работата на газотранспортната система или на части от нея, операторът на газопреносната мрежа има право временно да спира изпълнението на сделки или да променя договорените количества природен газ по тях при условия и по начин, описани в правилата по чл. 173, ал. 1.

(3) Операторът на газопреносната мрежа предоставя информация за прогнозно потребление на природен газ, ограничения в газотранспортната система, справки за цени на природния газ

при балансиране на пазара за минали периоди и друга информация, необходима на участниците.

Чл. 189. (1) (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г., бр. 79 от 2019 г., в сила от 8.10.2019 г.) Операторът на газопреносна мрежа извършва финансов сетълмент на дневните дисбаланси съгласно Регламент (ЕС) № 312/2014 на Комисията от 26 март 2014 г. за установяване на Мрежов кодекс за балансиране на газопреносните мрежи (ОВ, L 91/15 от 27 март 2014 г.), наричан по-нататък "Регламент (ЕС) № 312/2014".

(2) (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) Операторът на газопреносна мрежа не формира печалба от сделките по ал. 1.

(3) Разходите за изпълнение на функциите по чл. 188 се признават за икономически обосновани разходи по чл. 31, т. 2.

Чл. 190. (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) Операторите на газоразпределителните мрежи осигуряват:

1. надеждно, безопасно и ефективно функциониране на разпределителната мрежа;
2. (изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) разпределение на природен газ до клиентите при спазване на изискванията за сигурност и качество;
3. сигурно и ефективно функциониране на спомагателните мрежи;
4. (изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) равнопоставеност на клиентите при разпределението на природен газ;
5. (нова - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) на оператора на газопреносната мрежа, на операторите на други газоразпределителни мрежи, на операторите на съоръжения за съхранение на природен газ и на операторите на съоръжения за втечен природен газ, достатъчно информация, за да се гарантира, че транспортът и съхранението на природен газ се извършват по начин, съвместим със сигурната и ефективна експлоатация на взаимно свързаната мрежа.

Чл. 190а. (Нов - ДВ, бр. 74 от 2006 г., изм., бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.)

(1) Когато оператор на газоразпределителна мрежа е част от вертикално интегрирано предприятие, дейността му трябва да бъде независима по правноорганизационна форма и при вземане на решения от другите дейности, които не са свързани с разпределение.

(2) За осигуряване независимостта на оператора на газоразпределителна мрежа по ал. 1 лицата, които отговарят за управлението, включително оперативното управление, на газоразпределителните мрежи:

1. не могат да участват в управлението на другите дружества на вертикално интегрираното предприятие, които извършват добив, пренос, обществена доставка, обществено снабдяване и търговия с природен газ;
2. вземат самостоятелно решения при изпълнение на възложените им с този закон задължения;
3. са длъжни да не допускат дискриминационно поведение при изпълнение на възложените им с този закон задължения.

(3) Операторът на газоразпределителна мрежа изготвя програма, в която посочва мерки за изпълнение на целта по ал. 1 и 2, която съдържа конкретни задължения на служителите за постигането ѝ.

(4) Операторът на газоразпределителната мрежа определя отговорник по съответствието, отговарящ за контрола по изпълнението на програмата по ал. 3, като осигурява неговата независимост, както и достъп до информацията за оператора на газоразпределителна мрежа и всички свързани с него предприятия, необходима за изпълнението на задачите му.

(5) Операторът на газоразпределителната мрежа изготвя годишен отчет за мерките по ал. 3, който се представя на комисията от отговорника по съответствието и се публикува в съответствие с чл. 15.

(б) Операторът на газоразпределителната мрежа в комуникациите си и при използване на търговската си марка не създава объркване по отношение на отделната си идентичност от частта/частите на вертикално интегрираното предприятие, осъществяващо/осъществяващи доставки на природен газ.

(7) Разпоредбите на ал. 1 - б не се прилагат към вертикално интегрирани предприятия за природен газ, когато към съответната газоразпределителна мрежа са присъединени по-малко от 100 000 крайни клиенти на природен газ.

Чл. 191. (Изм. - ДВ, бр. 74 от 2006 г., бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.)

Операторите на газопреносната и газоразпределителните мрежи, операторите на съоръжения за съхранение на природен газ и операторите на съоръжения за втечнен природен газ са длъжни да пазят поверителността на информацията, която е търговска тайна, получена при и по повод изпълнението на техните задължения, както и да предоставят информация относно дейностите им по недискриминационен начин.

Чл. 192. (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г., бр. 59 от 2013 г., в сила от 5.07.2013 г., бр. 14 от 2015 г., бр. 21 от 2021 г.) Условието и редът, при които се осъществява дейността на операторите на газопреносни, газоразпределителни и затворени газоразпределителни мрежи, операторите на съоръжения за съхранение на природен газ и операторите на съоръжения за втечнен природен газ, се определят с наредба на министъра на енергетиката.

Раздел V

Измерване на природния газ

Чл. 193. Преносът на природен газ се извършва по газопреносна мрежа по газопроводи с високо налягане до изходите на газоизмервателни или до изходите на газорегулиращи станции.

Чл. 194. (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) Разпределение на природен газ се извършва по газоразпределителната мрежа от изходи на газоизмервателни станции или от изходи на газорегулиращи станции на преносната мрежа до газоизмервателния уред при клиента.

Чл. 195. (1) (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) Измерването на количеството природен газ за клиентите, присъединени към газопреносна мрежа, се извършва със средства за търговско измерване - собственост на оператора на преносната мрежа.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) Измерването на количеството природен газ за клиентите, присъединени към газоразпределителните мрежи, се извършва със средства за търговско измерване - собственост на операторите на разпределителните мрежи.

(3) (Нова – ДВ, бр. 21 от 2021 г.) Измерването на количеството природен газ за клиентите, присъединени към затворените газоразпределителни мрежи, се извършва със средства за търговско измерване – собственост на операторите на затворените газоразпределителни мрежи.

(4) (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г., предишна ал. 3, бр. 21 от 2021 г.) Измерването на количеството природен газ за съхранение се извършва със средства за търговско измерване - собственост на предприятието, получило лицензия по чл. 39, ал. 1, т. 4.

(5) (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г., предишна ал. 4, бр. 21 от 2021 г.) Клиентите на природен газ или собствениците, в чиито имоти са монтирани уредите за търговско измерване, са длъжни да осигуряват достъп до тях на упълномощени

представители на оператора на газопреносна или газоразпределителна мрежа за монтиране и контрол, отчитане и обслужване на измервателните уреди.

(6) (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г., предишна ал. 5, бр. 21 от 2021 г.)

Операторите на газопреносни и газоразпределителни мрежи, операторите на съоръжения за съхранение на природен газ и операторите на съоръжения за втечен природен газ вземат решение за местоположението и вида на инсталираните средства за търговско измерване.

(7) (Нова – ДВ, бр. 21 от 2021 г., в сила от 12.03.2021 г.) При наличие на техническа възможност и икономическа целесъобразност спрямо потенциалното спестяване на енергия средствата за търговско измерване по ал. 2 трябва да отразяват реалното потребление на природен газ и да дават информация за действителното време на потреблението.

Раздел VI

Присъединяване към газопроводната мрежа

Чл. 196. (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) (1) Присъединяването към газопреносните и газоразпределителните мрежи се извършва при условия и по ред, определени с наредба, приета от комисията.

(2) Присъединяването към газопреносните и/или газоразпределителните мрежи на добивни газопроводни мрежи, съоръжения за съхранение на природен газ, съоръжения за втечен природен газ, газоразпределителни мрежи, обекти за производство на газ от възобновяеми източници и крайни клиенти се извършва по цени, определени по реда на съответната наредба по чл. 36, ал. 3, въз основа на писмен договор, сключен между оператора на газопреносната мрежа, съответно оператора на газоразпределителната мрежа, и присъединяваното лице.

Чл. 197. (Изм. - ДВ, бр. 41 от 2009 г., бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) (1) (Доп. – ДВ, бр. 21 от 2021 г.) Операторът на газопреносна мрежа е длъжен да присъедини към своята мрежа в определена от него точка обекти на газоразпределителните и затворените газоразпределителни мрежи, добивните предприятия, съоръжения за съхранение на природен газ, съоръжения за втечен природен газ и обекти за производство на газ от възобновяеми източници.

(2) Към преносната мрежа могат да се присъединяват и обекти на небитови клиенти на природен газ.

(3) Операторът на газопреносната мрежа определя технически възможното място на присъединяване при съобразяване с критериите за сигурно функциониране на газотранспортната система и в съответствие с плановете за развитие на газопреносната мрежа при условията и по реда на наредбата по чл. 196, ал. 1.

(4) Операторът на газопреносната мрежа е длъжен да извършва разширението и реконструкцията на газопреносната мрежа, свързани с присъединяването, до мястото на присъединяването.

(5) (Доп. – ДВ, бр. 83 от 2018 г.) Операторът на газопреносната мрежа може с писмен мотивиран отказ да откаже присъединяването към газопреносната мрежа, когато:

1. (отм. – ДВ, бр. 83 от 2018 г.);

2. липсва връзка с мрежата и извършването на подобрене на мрежата е икономически нецелесъобразно;

3. липсва техническа възможност за присъединяване на обект за производство на газ от възобновяеми източници или произвежданият газ от възобновяеми източници не съответства на изискванията за качество, определени в правилата по чл. 170, ал. 3.

(6) (Изм. – ДВ, бр. 83 от 2018 г.) В случай на отказ по ал. 5, т. 2 добивните предприятия, производителите на газ от възобновяеми източници, операторите на съоръжения за съхранение на природен газ, операторите на съоръжения за втечен природен газ и

небитовите клиенти на природен газ могат да изградят за своя сметка газопровод до газопрееносната мрежа.

(7) Собственикът на газопровод е длъжен да осигури неговото обслужване, поддръжка и ремонт.

(8) Оператор на мрежа може по искане на собственика срещу заплащане да обслужва, поддържа и ремонтира газопровод, свързващ небитов клиент към съответната мрежа.

(9) Присъединените към газопрееносната мрежа клиенти при техническа възможност и свободен капацитет предоставят ползването на собствените си съоръжения на съответния оператор на газоразпределителна мрежа, получил лицензия, за целите на разпределението на природен газ до други клиенти на територията, определена в лицензията. Ползването се предоставя след сключване на договор по цена, определена по методика, одобрена от комисията. В договора с лицензианта се договарят условията на ползването, включително условията за оперативно управление и измерване на газа, доставян до всеки от клиентите, включително до лицето, предоставящо ползването, за гарантиране на единно оперативно управление и измерване на доставяните до клиентите количества природен газ. При непостигане на съгласие комисията разпорежда предоставянето на ползването и заплащането на цена, определена от комисията по методиката.

Чл. 197а. (Нов – ДВ, бр. 21 от 2021 г.) (1) Операторът на газопрееносната мрежа, съответно операторът на газоразпределителна мрежа е длъжен да присъедини затворена газоразпределителна мрежа.

(2) Оператор на затворена газоразпределителна мрежа е длъжен да присъединява обекти на клиенти на природен газ на територията на затворената газоразпределителна мрежа.

(3) Присъединяването на обектите по ал. 1 и 2 се извършва при условията и по реда на наредбата по чл. 196, ал. 1.

Чл. 198. (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) Операторите на газоразпределителни мрежи са длъжни да изградят за своя сметка газоразпределителната си мрежа до определената от оператора на газопрееносната мрежа точка на присъединяване.

Чл. 199. (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) (1) (Доп. – ДВ, бр. 21 от 2021 г.) Операторът на газоразпределителна мрежа е длъжен да присъедини към мрежата обектите на клиенти, обектите на оператори на затворени газоразпределителни мрежи и обекти за производство на газ от възобновяеми източници на територията, за която предприятието е лицензирано, да извършва разпределение на природен газ при условията на равнопоставеност при спазване на техническите изисквания за надеждност и безопасност.

(2) Операторът на газоразпределителната мрежа може да присъедини към своята мрежа обекти на добивни предприятия, съоръжения за съхранение на природен газ и съоръжения за втечен природен газ.

(3) Операторът на газоразпределителната мрежа определя технически възможното място на присъединяване в съответствие с плановете за развитие на газоразпределителната мрежа при условията и по реда на наредбата по чл. 196, ал. 1.

(4) Операторът на газоразпределителната мрежа е длъжен да извършва разширението и реконструкцията на газоразпределителната мрежа във връзка с присъединяването до мястото на присъединяването.

(5) (Доп. – ДВ, бр. 83 от 2018 г., изм., бр. 57 от 2020 г., в сила от 26.06.2020 г.) Операторът на газоразпределителната мрежа с писмен мотивиран отказ, копие от който се изпраща до комисията, може да откаже присъединяването към газоразпределителната мрежа, когато липсва:

1. капацитет на мрежата;

2. връзка с мрежата и извършването на подобрене на мрежата е икономически нецелесъобразно;

3. техническа възможност за присъединяване на обект за производство на газ от възобновяеми източници или произвежданият газ от възобновяеми източници не съответства на изискванията за качество, определени в правилата по чл. 171, ал. 2.

(6) (Доп. – ДВ, бр. 57 от 2020 г., в сила от 26.06.2020 г.) В случай на отказ по ал. 5, т. 1 и 2 се прилага съответно чл. 197, ал. 6. При отказ по ал. 5, т. 1 операторът на газоразпределителната мрежа е длъжен в тримесечен срок от получаването на отказа от клиента да осигури необходимия капацитет. Операторът на газоразпределителната мрежа не може да издаде последващ отказ на същия клиент на същото основание.

(7) С разрешение на комисията операторът на газоразпределителната мрежа може да присъединява клиент на природен газ, който се намира на територията на друг лицензиант за разпределение на природен газ, когато това е технически и икономически целесъобразно и е в интерес на клиентите.

(8) Отклоненията и съоръженията за присъединяване на клиентите към съответната газоразпределителна мрежа се изграждат от оператора на газоразпределителната мрежа.

Чл. 200. (1) (Изм. - ДВ, бр. 95 от 2005 г., бр. 59 от 2013 г., в сила от 5.07.2013 г., бр. 14 от 2015 г.) Устройството и безопасната експлоатация на преносните и разпределителните газопроводи, на съоръженията, инсталациите и уредите за природен газ, се регламентират с наредба, приета от Министерския съвет по предложение на министъра на енергетиката и председателя на Държавната агенция за метрологичен и технически надзор.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 59 от 2013 г., в сила от 5.07.2013 г., бр. 66 от 2013 г., в сила от 26.07.2013 г., бр. 98 от 2014 г., в сила от 28.11.2014 г., бр. 14 от 2015 г.) Техническите правила и нормативи за проектиране, изграждане и ползване на обектите и съоръженията за пренос, съхранение, разпределение и доставка на природен газ, се определят с наредба на министъра на регионалното развитие и благоустройството и министъра на енергетиката.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 95 от 2005 г., бр. 59 от 2013 г., в сила от 5.07.2013 г., бр. 14 от 2015 г.) Устройството и безопасната експлоатация на нефтопроводи и нефтопродуктопроводи на територията на Република България се определят в наредба, приета от Министерския съвет по предложение на министъра на енергетиката и председателя на Държавната агенция за метрологичен и технически надзор.

Раздел VII

(Нов – ДВ, бр. 9 от 2021 г., в сила от 2.02.2021 г.)

Споразумения във връзка с експлоатацията на преносни газопроводи или добивна газопроводна мрежа

Чл. 200а. (Нов – ДВ, бр. 9 от 2021 г., в сила от 2.02.2021 г.) (1) Операторът на газопреносната мрежа може да сключва технически споразумения, свързани с експлоатацията на преносни газопроводи от и към трети държави, доколкото не противоречат на правото на Европейския съюз.

(2) Операторът на газопреносната мрежа уведомява комисията и регулаторните органи на заинтересованите държави членки за сключените технически споразумения по въпросите на експлоатацията на преносни газопроводи от и към трети държави.

Чл. 200б. (Нов – ДВ, бр. 9 от 2021 г., в сила от 2.02.2021 г.) (1) Преди започване на междуправителствени преговори с трета държава с цел изменение, удължаване, адаптиране, подновяване или сключване на споразумение във връзка с експлоатацията на преносен газопровод с трета държава Министерският съвет определя компетентния орган, отговорен за провеждането на преговорите.

(2) Не по-късно от 5 месеца преди предвидената дата за започване на преговорите компетентният орган по ал. 1 уведомява писмено Европейската комисия, като предоставя

- съответната документация и указва кои са разпоредбите, които подлежат на договаряне или преговаряне, целите на преговорите, както и всяка друга информация, която е от значение.
- (3) При провеждане на преговорите компетентният орган по ал. 1 се съобразява с насоките, дадени от Европейската комисия, съгласно Решение (ЕС) 2017/684 на Европейския парламент и на Съвета от 5 април 2017 г. за създаване на механизъм за обмен на информация във връзка с междуправителствени споразумения и необвързващи инструменти между държавите членки и трети държави в областта на енергетиката и за отмяна на Решение № 994/2012/ЕС (ОВ, L 99/1 от 12 април 2017 г.), наричано по-нататък "Решение (ЕС) 2017/684".
- (4) Компетентният орган по ал. 1 уведомява Европейската комисия за напредъка и резултатите от преговорите по време на различните им етапи. Европейската комисия може да участва в преговорите между Република България и третата държава със статут на наблюдател съгласно Решение (ЕС) 2017/684.
- (5) Преди подписване на междуправителствено споразумение с трета държава компетентният орган по ал. 1 уведомява Европейската комисия за резултатите от преговорите и представя текста на договореното споразумение.
- (6) Междуправителствено споразумение с трета държава се подписва след получаване на разрешение от Европейската комисия.
- (7) Компетентният орган по ал. 1 уведомява Европейската комисия за подписването и влизането в сила на споразумението, както и за всяка последваща промяна.

Глава тринадесета

ПРИНУДИТЕЛНИ АДМИНИСТРАТИВНИ МЕРКИ

Чл. 201. (1) (Изм. - ДВ, бр. 59 от 2013 г., в сила от 5.07.2013 г., бр. 14 от 2015 г.) Комисията или министърът на енергетиката прилагат мерките по ал. 2, когато установят, че контролираните по този закон лица, техните служители, лица, които по договор изпълняват ръководни функции в тях или сключват сделки за тяхна сметка, са извършили или извършват действия, с които:

1. (изм. - ДВ, бр. 59 от 2013 г., в сила от 5.07.2013 г., бр. 14 от 2015 г.) нарушават разпоредби на този закон, на подзаконовите актове по прилагането му, на актове на комисията и на министъра на енергетиката;
2. (изм. и доп. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) застрашават или увреждат сигурността на енергийната система, интересите на обществото или на клиентите на електрическа и топлинна енергия и природен газ или на други енергийни предприятия;
3. нарушават условията за извършване на лицензионната дейност;
4. (изм. - ДВ, бр. 59 от 2013 г., в сила от 5.07.2013 г., бр. 14 от 2015 г.) възпрепятстват упражняването на контролна дейност от комисията или от министъра на енергетиката.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 59 от 2013 г., в сила от 5.07.2013 г., бр. 14 от 2015 г.) В случаите по ал. 1 с цел предотвратяване или преустановяване на нарушенията, както и за отстраняване на вредните последици от тях, комисията или министърът на енергетиката или упълномощените от тях лица съобразно компетентността им налагат следните принудителни административни мерки:

1. (изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) разпореждат писмено:
 - а) преустановяване извършването на определени действия или за задължително предприемане на такива действия в определен срок;
 - б) извършване на експертизи, проверки, изпитвания на инсталации и съоръжения, техни части, системи или компоненти;
 - в) изменение на условията на експлоатация на енергийни обекти, техни части, системи или компоненти;
 - г) изменение на проекти и конструкции, които имат значение за безопасността на хора и мрежи;

д) провеждане на атестация на персонала, включително проверка на знанията и уменията, провеждане на учебни и квалификационни курсове;

2. задължава лицензианта да свика общо събрание и/или да насрочи заседание на управителните или контролните органи при определен дневен ред за вземане на решения за мерките, които трябва да бъдат предприети;

3. разпореждат писмено временно спиране или ограничаване на лицензионната дейност;

4. назначават особен управител в случаите, предвидени в този закон;

5. (нова - ДВ, бр. 54 от 2010 г., в сила от 16.07.2010 г.) възлагат одит на дейността на контролираните по този закон лица, разходите за който са за сметка на проверяваното лице.

(3) С акта, с който се налага принудителна административна мярка, се определя подходящ срок за изпълнението ѝ. Принудителните административни мерки се прилагат до отстраняване на причините, довели до налагането им.

(4) (Нова - ДВ, бр. 54 от 2010 г., в сила от 16.07.2010 г.) Лицата, които извършват одита по ал. 2, т. 5, имат правата по чл. 78, ал. 2, т. 1 - 3 и задълженията по чл. 79, а проверяваните лица - задълженията по чл. 78, ал. 3.

(5) (Нова - ДВ, бр. 54 от 2010 г., в сила от 16.07.2010 г.) Лицата, които извършват одита по ал. 2, т. 5, редът и условията за възлагане и извършване на одита се определят с наредбата по чл. 60.

Чл. 202. (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 59 от 2013 г., в сила от 5.07.2013 г., бр. 14 от 2015 г.) Принудителните административни мерки по чл. 201 се прилагат въз основа на констативен протокол, съставен от лицата, имащи право да упражняват контрол по този закон, с писмено мотивирано решение на комисията или заповед на министъра на енергетиката, които се съобщават на заинтересованото лице в 7-дневен срок от постановяването.

(2) Съобщенията по ал. 1 могат да се извършват и с препоръчано писмо с обратна разписка, с телеграма, с телекс, с факс или по телефон. Съобщенията с препоръчано писмо с обратна разписка или с телеграма се удостоверяват с известие за доставянето им, по телефона - писмено от длъжностното лице, което ги е извършило, а по телекс или факс - с писмено потвърждение за изпратено съобщение.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 59 от 2013 г., в сила от 5.07.2013 г., бр. 14 от 2015 г.) Когато съобщенията по ал. 1 не бъдат приети на посочените от лицата адрес, телефон, телекс или факс, те се смятат за извършени с поставянето им на специално определено за целта място в сградата на комисията или на Министерството на енергетиката. Последното обстоятелство се удостоверява с протокол, съставен от длъжностни лица, определени със заповед на председателя на комисията или на министъра на енергетиката.

Чл. 203. (1) (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г., бр. 59 от 2013 г., в сила от 5.07.2013 г., бр. 14 от 2015 г., бр. 17 от 2015 г., в сила от 6.03.2015 г., доп., бр. 77 от 2018 г., в сила от 1.01.2019 г.) Решението по чл. 202, ал. 1 може да се обжалва чрез комисията или чрез министъра на енергетиката пред Административния съд – град София по реда на Административнопроцесуалния кодекс в 14-дневен срок от съобщаването му.

(2) Решението или заповедта за налагане на принудителна административна мярка подлежи на незабавно изпълнение.

(3) Обжалването на решението за прилагане на принудителна административна мярка не спира неговото изпълнение.

Чл. 204. Доколкото в тази глава не са предвидени особени правила, прилагат се съответните разпоредби на Административнопроцесуалния кодекс.

Глава четиринадесета

АДМИНИСТРАТИВНОНАКАЗАТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

Чл. 205. (1) (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) Който извършва или допусне извършване на дейности по този закон без лицензия в случаите, когато такава се изисква, се наказва с глоба от 1000 до 15 000 лв., ако не подлежи на по-тежко наказание.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) Когато нарушенията по ал. 1 са извършени от юридическо лице или от едноличен търговец, се налага имуществена санкция от 20 000 до 150 000 лв.

(3) (Изм. – ДВ, бр. 38 от 2018 г., в сила от 8.05.2018 г.) При повторно извършено нарушение глобата, съответно имуществената санкция, е в трикратен размер на глобата, съответно на имуществената санкция, по ал. 1 и 2.

Чл. 206. (Изм. - ДВ, бр. 49 от 2007 г., бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) (1) (Изм. – ДВ, бр. 17 от 2015 г., в сила от 6.03.2015 г., бр. 102 от 2017 г., в сила от 1.01.2018 г.) На енергийно предприятие, което наруши разпоредби на този закон, на подзаконовни нормативни актове по прилагането му, контролът за изпълнението на които е възложен на комисията, на общи или индивидуални административни актове на комисията, правнообвързващи решения на АСРЕ или условията на издадената му лицензия, се налага имуществена санкция от 20 000 до 1 000 000 лв.

(2) За нарушения по ал. 1 на оператор на електропреносна мрежа, оператор на газопреносна мрежа, комбиниран оператор, който има функциите на оператор на преносна мрежа, или вертикално интегрирано предприятие се налага имуществена санкция в размер до 10 на сто от годишния оборот на оператора, съответно - от годишния оборот на вертикално интегрираното предприятие.

(3) (Изм. – ДВ, бр. 38 от 2018 г., в сила от 8.05.2018 г.) При повторно извършено нарушение по ал. 1 имуществената санкция е в трикратен размер на санкцията по ал. 1.

Чл. 206а. (Нов – ДВ, бр. 57 от 2020 г., в сила от 26.06.2020 г.) (1) На енергийно предприятие – оператор на газоразпределителна мрежа, което не изпълни задължението си по чл. 199, ал. 6, изречение второ, се налага имуществена санкция в размер от 20 000 до 100 000 лв.

(2) При повторно извършено нарушение имуществената санкция е в трикратен размер на санкцията по ал. 1.

Чл. 207. (1) На енергийно предприятие, което откаже незаконосъобразно:

1. присъединяване към съответните енергийни мрежи;
2. сключване на договор за продажба на електрическа енергия, топлинна енергия или природен газ;
3. (изм. - ДВ, бр. 49 от 2007 г., доп., бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) достъп до мрежите за пренос или разпределение на електрическа енергия и природен газ, достъп до съоръжения за съхранение на природен газ или неправилно прилага критериите за предоставяне на достъп, се налага имуществена санкция от 20 000 до 1 000 000 лв.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 38 от 2018 г., в сила от 8.05.2018 г.) При повторно извършено нарушение имуществената санкция е в трикратен размер на санкцията по ал. 1.

Чл. 207а. (Нов - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) (1) На енергийно предприятие, което използва ограничаващи договорни практики и разпоредби за изключителност, които може да възпрепятстват небитови клиенти да сключват договори едновременно с повече от един доставчик или да ограничат избора им на доставчици, се налага имуществена санкция от 50 000 до 1 000 000 лв.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 38 от 2018 г., в сила от 8.05.2018 г.) При повторно извършено нарушение имуществената санкция е в трикратен размер на санкцията по ал. 1.

Чл. 207б. (Нов - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) (1) (Изм. – ДВ, бр. 17 от 2015 г., в сила от 6.03.2015 г., бр. 35 от 2015 г., в сила от 15.05.2015 г.) На енергийно

предприятие, което извърши нарушение на чл. 37, чл. 38а, ал. 2, чл. 38б, чл. 38в, ал. 1, чл. 38г, ал. 1, 38д, 38е, 38ж или 38з, се налага имуществена санкция от 50 000 до 200 000 лв.
(2) (Изм. – ДВ, бр. 38 от 2018 г., в сила от 8.05.2018 г.) При повторно извършено нарушение имуществената санкция е в трикратен размер на санкцията по ал. 1.

Чл. 208. (1) (Изм. - ДВ, бр. 49 от 2007 г., бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г., бр. 17 от 2015 г., в сила от 6.03.2015 г., доп., бр. 41 от 2019 г., в сила от 21.05.2019 г.) На енергийно предприятие, което не предостави информация в случаите, предвидени в този закон, в подзаконовите нормативни актове по прилагането му и поискана от министъра на енергетиката, председателя на комисията, председателя на управителния съвет на фонда, органите на Агенцията за държавна финансова инспекция, както и от лицата по чл. 78, ал. 1, се налага имуществена санкция от 5000 до 50 000 лв.
(2) (Изм. – ДВ, бр. 38 от 2018 г., в сила от 8.05.2018 г.) При повторно извършено нарушение имуществената санкция е в трикратен размер на санкцията по ал. 1.

Чл. 209. (Отм. - ДВ, бр. 54 от 2010 г., в сила от 16.07.2010 г., нов, бр. 17 от 2015 г., в сила от 6.03.2015 г.) (1) (Доп. – ДВ, бр. 41 от 2019 г., в сила от 21.05.2019 г.) На енергийно предприятие, което предостави невярна информация в случаите, предвидени в този закон, в подзаконовите нормативни актове по прилагането му и поискана от министъра на енергетиката, председателя на комисията, председателя на управителния съвет на фонда, органите на Агенцията за държавна финансова инспекция, както и от лицата по чл. 78, ал. 1, се налага имуществена санкция от 5000 до 100 000 лв.
(2) (Изм. – ДВ, бр. 38 от 2018 г., в сила от 8.05.2018 г.) При повторно извършено нарушение имуществената санкция е в трикратен размер на санкцията по ал. 1.

Чл. 210. (1) (Изм. - ДВ, бр. 49 от 2007 г.) В случаите, когато лицата по чл. 30, ал. 1 продават електрическа енергия, топлинна енергия или природен газ по цени, подлежащи на регулиране, без те да са утвърдени или определени от комисията, или по цени, по-високи от утвърдените или определените от комисията съгласно чл. 30, се налага имуществена санкция от 20 000 до 1 000 000 лв.
(2) (Изм. – ДВ, бр. 38 от 2018 г., в сила от 8.05.2018 г.) При повторно извършено нарушение имуществената санкция е в трикратен размер на санкцията по ал. 1.

Чл. 211. (1) (Изм. - ДВ, бр. 49 от 2007 г., бр. 54 от 2010 г., в сила от 16.07.2010 г.) На енергийно предприятие, което не спазва нормите за набиране и съхранение на резервите от горива за централите за производство на електрическа и/или топлинна енергия, се налага имуществена санкция от 20 000 до 200 000 лв.
(2) При повторно извършено нарушение имуществената санкция е в трикратен размер, определен по максималния размер на санкцията по ал. 1.

Чл. 212. (Изм. - ДВ, бр. 74 от 2006 г., отм., бр. 49 от 2007 г.).

Чл. 212а. (Нов - ДВ, бр. 74 от 2006 г.) (1) На юридическо лице или едноличен търговец, който в нарушение на чл. 139а, ал. 1 извършва дейността по дялово разпределение в нарушение на регистрационния режим, се налага имуществена санкция в размер от 5000 до 10 000 лв.
(2) При повторно извършено нарушение имуществената санкция е в трикратен размер, определен по максималния размер на санкцията по ал. 1.

Чл. 213. (1) (Изм. - ДВ, бр. 74 от 2006 г.) На лицата, които не спазват определените технически условия и ред за топлоснабдяване, за прекратяване на топлоподаването и правилата за дялово разпределение на топлинна енергия по чл. 125, ал. 3, се налага имуществена санкция от 10 000 до 25 000 лв.
(2) При повторно извършено нарушение имуществената санкция е в трикратен размер, определен по максималния размер на санкцията по ал. 1.

Чл. 213а. (Нов - ДВ, бр. 54 от 2010 г., в сила от 16.07.2010 г.) (1) На лице по чл. 139б, ал. 1, което не предложи сключване на договор по чл. 140, ал. 5, се налага имуществена санкция в размер от 1000 до 5000 лв.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) На клиенти - юридически лица или еднолични търговци, които не сключат договор по чл. 140, ал. 5, се налага имуществена санкция в размер от 100 до 300 лв.

Чл. 214. (Изм. - ДВ, бр. 74 от 2006 г.) (1) Наказва се с глоба от 1000 до 5000 лв., ако не подлежи на по-тежко наказание, който:

1. нарушава нормалното електроснабдяване, топлоснабдяване или газоснабдяване;
2. причини въвеждането на ограничителен режим;
3. ползва топлинна енергия без нейното количество да се измерва от средство за търговско измерване и/или да не се разпределя към него при извършване на дяловото разпределение, или изменя показанията на средствата за отчитане и търговско измерване, или препятства правилната им работа.

(2) При повторно извършено нарушение по ал. 1 се налага глоба в двукратен размер, определен по максималния размер на санкцията по ал. 1.

Чл. 215. (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2010 г., в сила от 16.07.2010 г.) (1) Който пречи или допусне да се пречи на длъжностните лица, на контролните органи, на лицата, които извършват експертизи, измервания и изпитвания по чл. 78, ал. 2, т. 2, и на лицата, които извършват одит по чл. 201, ал. 2, т. 5, да изпълняват задълженията си по този закон, ако това не съставлява престъпление, се наказва с глоба от 100 до 1000 лв.

(2) Когато нарушението по ал. 1 е извършено от юридическо лице или едноличен търговец, се налага имуществена санкция от 1000 до 2000 лв.

(3) Който не изпълни или допусне да не се изпълнят предписанията на длъжностните лица и на контролните органи, се наказва с глоба от 500 до 5000 лв. или с имуществена санкция от 2000 до 10 000 лв.

(4) Който не изпълни влязло в сила решение на комисията, се наказва с глоба от 3000 до 10 000 лв. или с имуществена санкция от 20 000 до 60 000 лв.

Чл. 216. (Изм. - ДВ, бр. 49 от 2007 г., бр. 54 от 2010 г., в сила от 16.07.2010 г.) Длъжностно лице, контролен орган, лице, което извършва експертизи, измервания и изпитвания по чл. 78, ал. 2, т. 2, и лице, което извършва одит по чл. 201, ал. 2, т. 5, което не изпълни задълженията си по този закон, се наказва с глоба от 1000 до 5000 лв.

Чл. 217. (Изм. и доп. – ДВ, бр. 38 от 2018 г., в сила от 8.05.2018 г.) При повторно извършване на нарушенията по чл. 215 и чл. 216 наказанието е в троен размер на глобата или имуществената санкция по чл. 215 и 216.

Чл. 218. (1) Когато нарушенията по чл. 214 са извършени от юридическо лице или от едноличен търговец, се налага имуществена санкция от 5000 до 10 000 лв.

(2) При повторно извършено нарушение имуществената санкция е в петкратен размер, определен по максималния размер на санкцията по ал. 1.

Чл. 219. (1) (Изм. - ДВ, бр. 49 от 2007 г., доп., бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) Длъжностно лице в енергийно предприятие, което допусне да се извършат нарушенията по чл. 206, 207, 207а, 207б, 210, 211, се наказва с глоба от 1000 до 8000 лв.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 38 от 2018 г., в сила от 8.05.2018 г.) При повторно извършено нарушение наказанието е глоба в троен размер на санкцията по ал. 1.

Чл. 220. (1) (Доп. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г., изм., бр. 21 от 2021 г.) Който не изпълни или допусне да не се изпълни разпореждане на оператор по чл. 109, ал. 2, чл. 113, ал. 2, чл. 131, ал. 3 и чл. 185, ал. 3 или не изпълни задължение по чл. 195, ал. 5, се наказва с глоба от 500 до 5000 лв.

(2) Когато нарушението по ал. 1 е извършено от юридическо лице или от едноличен търговец, се налага имуществена санкция от 10 000 до 20 000 лв.

(3) При повторно извършено нарушение наказанието е глоба, съответно имуществена санкция, в троен размер, определен по максималния размер на санкцията по ал. 1 или 2.

Чл. 221. (1) На енергийно предприятие, чийто оператор не спазва чл. 73, ал. 2, се налага имуществена санкция от 20 000 до 50 000 лв.

(2) (Нова – ДВ, бр. 42 от 2016 г.) На енергийно предприятие, което не изпълнява задължението по чл. 84, ал. 6, т. 2, се налага имуществена санкция от 20 000 до 50 000 лв.

(3) (Предишна ал. 2, доп. – ДВ, бр. 42 от 2016 г.) При повторно извършено нарушение по ал. 1 и 2 имуществената санкция е в трикратен размер, определен по максималния размер на санкцията по ал. 1 и 2.

Чл. 222. (1) (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) Който не изпълни задължението си по чл. 117, ал. 8, чл. 138, ал. 3 и чл. 197, ал. 9, се наказва с глоба от 500 до 5000 лв.

(2) Когато нарушенията по ал. 1 са извършени от юридическо лице или от едноличен търговец, се налага имуществена санкция от 30 000 до 50 000 лв.

(3) (Изм. – ДВ, бр. 38 от 2018 г., в сила от 8.05.2018 г.) При повторно извършено нарушение по ал. 1 и 2 наказанието е глоба, съответно имуществена санкция в троен размер на санкцията по ал. 1 или 2.

Чл. 223. Който наруши императивни разпоредби на нормативните актове по прилагането на този закон, се наказва от съответния компетентен административнонаказващ орган с глоба от 500 до 1000 лв., ако не подлежи на по-тежко наказание, или с имуществена санкция от 5000 до 10 000 лв.

Чл. 224. Лицата по чл. 79, ал. 1, които разгласяват, предоставят, публикуват, използват или разпространяват по друг начин данни и обстоятелства, представляващи служебна тайна, се наказват с глоба от 2000 до 5000 лв.

Чл. 224а. (Нов - ДВ, бр. 74 от 2006 г., в сила от 1.01.2007 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) На оператор на електропреносна мрежа, който не изпълни изискванията на Регламент (ЕО) № 714/2009, се налага имуществена санкция от 10 000 до 60 000 лв.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 38 от 2018 г., в сила от 8.05.2018 г.) При повторно нарушение имуществената санкция е в двоен размер на санкцията по ал. 1.

Чл. 224б. (Нов - ДВ, бр. 74 от 2006 г., в сила от 1.01.2007 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) На оператор на газопреносна мрежа, който не изпълни изискванията на Регламент (ЕО) № 715/2009, се налага имуществена санкция от 10 000 до 60 000 лв.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 38 от 2018 г., в сила от 8.05.2018 г.) При повторно нарушение имуществената санкция е в двоен размер на санкцията по ал. 1.

Чл. 224в. (Нов - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) (1) На оператор на съоръжение за съхранение на природен газ и/или на съоръжение за втечен природен газ, който не изпълни изискванията на Регламент (ЕО) № 715/2009, се налага имуществена санкция от 10 000 до 60 000 лв.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 38 от 2018 г., в сила от 8.05.2018 г.) При повторно извършено нарушение имуществената санкция е в двоен размер на санкцията по ал. 1.

Чл. 224г. (Нов – ДВ, бр. 38 от 2018 г., в сила от 8.05.2018 г.) (1) На юридическо лице или едноличен търговец, който наруши или извърши действия с цел да наруши чл. 3 и 5 от Регламент (ЕС) № 1227/2011, ако не подлежи на по-тежко наказание, се налага имуществена санкция в размер до 10 на сто от общия оборот за предходната финансова

година на това лице. Когато няма реализиран оборот, имуществената санкция е в размер от 10 000 до 100 000 лв.

(2) Физическо лице, което наруши или извърши действия с цел да наруши чл. 3 и 5 от Регламент (ЕС) № 1227/2011, ако не подлежи на по-тежко наказание, се наказва с глоба в размер от 5000 до 50 000 лв.

(3) При определяне размера на имуществената санкция по ал. 1 и на глобата по ал. 2 комисията взема предвид тежестта и продължителността на нарушението, както и смекчаващите и отегчаващите вината обстоятелства. Конкретният размер на санкцията и глобата се определя от комисията в съответствие с приета от нея методика, публикувана на страницата ѝ в интернет.

(4) Отговорността на юридическите лица не изключва отговорността на физическите лица, които заемат административни или управленски длъжности в тези юридически лица.

(5) (Доп. – ДВ, бр. 77 от 2018 г., в сила от 1.01.2019 г.) Санкциите по този член се налагат с решение на комисията, без да се съставя акт за установяване на административно нарушение. Решението на комисията се обжалва пред Административния съд – град София по реда на Административнопроцесуалния кодекс, като обжалването спира изпълнението.

Чл. 224д. (Нов – ДВ, бр. 38 от 2018 г., в сила от 8.05.2018 г.) (1) На юридическо лице или едноличен търговец, който не предостави информация или възпрепятства извършване на проверка на място в хода на производство за установяване на нарушение по чл. 3 и 5 от Регламент (ЕС) № 1227/2011, се налага имуществена санкция в размер от 1000 лв. до 10 000 лв. за всеки ден неизпълнение, но не повече от 100 000 лв.

(2) Физическо лице, което не предостави информация или възпрепятства извършване на проверка на място в хода на производство за установяване на нарушение по чл. 3 и 5 от Регламент (ЕС) № 1227/2011, се наказва с глоба в размер от 100 до 1000 лв. за всеки ден неизпълнение, но не повече от 10 000 лв.

(3) (Доп. – ДВ, бр. 77 от 2018 г., в сила от 1.01.2019 г.) Санкциите по този член се налагат с разпореждане на председателя на комисията въз основа на доклад от длъжностните лица по чл. 74а, ал. 6. Разпореждането се обжалва пред Административния съд – град София по реда на Административнопроцесуалния кодекс, като обжалването не спира изпълнението.

Чл. 224е. (Нов – ДВ, бр. 38 от 2018 г., в сила от 8.05.2018 г.) (1) На юридическо лице или едноличен търговец, който не изпълни решение за прилагане на мярка по чл. 74л, се налага имуществена санкция в размер от 20 000 до 200 000 лв.

(2) Физическо лице, което не изпълни решение за прилагане на мярка по чл. 74л, се наказва с глоба в размер от 10 000 до 100 000 лв.

(3) При повторно нарушение имуществената санкция, съответно глобата, е в трикратен размер на имуществената санкция, съответно на глобата по ал. 1 и 2.

Чл. 224ж. (Нов – ДВ, бр. 38 от 2018 г., в сила от 8.05.2018 г.) (1) На юридическо лице или едноличен търговец, който наруши чл. 4, 8, 9 и 15 от Регламент (ЕС) № 1227/2011, се налага имуществена санкция в размер от 10 000 до 100 000 лв.

(2) Физическо лице, което наруши чл. 4, 8, 9 и 15 от Регламент (ЕС) № 1227/2011, се наказва с глоба в размер от 5000 до 50 000 лв.

(3) При повторно извършено нарушение имуществената санкция, съответно глобата, е в трикратен размер на имуществената санкция, съответно на глобата по ал. 1 и 2.

(4) Отговорността на юридическите лица не изключва отговорността на физическите лица, които заемат административни или управленски длъжности в тези юридически лица.

Чл. 224з. (Нов – ДВ, бр. 57 от 2020 г., в сила от 26.06.2020 г.) (1) На търговец на електрическа енергия, който не изпълни задължение по чл. 38к, се налага имуществена санкция в размер от 5000 до 50 000 лв.

(2) При повторно извършено нарушение имуществената санкция е в трикратен размер на санкцията по ал. 1.

Чл. 225. (1) (Доп. – ДВ, бр. 17 от 2015 г., в сила от 6.03.2015 г., бр. 38 от 2018 г., в сила от 8.05.2018 г., изм., бр. 41 от 2019 г., в сила от 21.05.2019 г.) Нарушенията по този закон се установяват с актове на лицата по чл. 74о, ал. 4, чл. 77, ал. 1, т. 1, ал. 2, т. 1 и ал. 3, т. 1, а за нарушенията по чл. 208 и 209 и от органите на Агенцията за държавна финансова инспекция.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 74 от 2006 г., в сила от 1.01.2007 г., бр. 49 от 2007 г., изм. и доп., бр. 54 от 2010 г., в сила от 16.07.2010 г., бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г., изм., бр. 38 от 2018 г., в сила от 8.05.2018 г., бр. 57 от 2020 г., в сила от 26.06.2020 г.) Наказателните постановления по чл. 205, 206, 207, 207а, 207б, 208, 210, 213а, 215, 217, 219, 222, 223, 224, 224а, 224б, 224в, 224е, 224ж и 224з се издават от председателя на комисията или от упълномощено от комисията длъжностно лице.

(3) (Доп. - ДВ, бр. 54 от 2010 г., в сила от 16.07.2010 г., изм., бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г., бр. 59 от 2013 г., в сила от 5.07.2013 г., бр. 14 от 2015 г.) Наказателните постановления по чл. 208, 211, 212а, 213, 214, 215, 216, 217, 218, 219, 220, 221, 223 и 224 се издават от министъра на енергетиката или от упълномощено от него длъжностно лице.

(4) (Нова – ДВ, бр. 41 от 2019 г., в сила от 21.05.2019 г.) Наказателните постановления по чл. 208 и 209 се издават от председателя на управителния съвет на фонда или от оправомощено от него длъжностно лице, когато нарушението е установено от съответните контролни органи по чл. 78, ал. 1.

(5) (Нова – ДВ, бр. 17 от 2015 г., в сила от 6.03.2015 г., предишна ал. 4, бр. 41 от 2019 г., в сила от 21.05.2019 г.) Наказателните постановления по чл. 208 и 209 се издават от директора на Агенцията за държавна финансова инспекция или от оправомощени от него длъжностни лица в случаите, когато нарушението е установено от органите на агенцията при проверките по реда на чл. 80а.

(6) (Предишна ал. 4 – ДВ, бр. 17 от 2015 г., в сила от 6.03.2015 г., предишна ал. 5, бр. 41 от 2019 г., в сила от 21.05.2019 г.) Установяването на нарушенията, издаването, обжалването и изпълнението на наказателните постановления се извършват при условията и по реда на Закона за административните нарушения и наказания.

(7) (Предишна ал. 5 – ДВ, бр. 17 от 2015 г., в сила от 6.03.2015 г., предишна ал. 6, бр. 41 от 2019 г., в сила от 21.05.2019 г.) До издаване на наказателното постановление пострадалият от административното нарушение може да направи искане пред административнонаказващия орган за обезщетяване на причинените му вреди до размер 20 000 лв.

ДОПЪЛНИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

(Загл. изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.)

§ 1. По смисъла на този закон:

1. (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) "Абонатна станция" е уредба, чрез която се осъществява подаване, измерване, преобразуване и регулиране на параметрите на топлинната енергия от топлопреносната мрежа към клиентите.

1а. (Нова - ДВ, бр. 74 от 2006 г., изм., бр. 38 от 2018 г., в сила от 8.05.2018 г.) "Балансираща група" е група, съставена от един или повече търговски участници съгласно изискванията на правилата по чл. 91, ал. 2.

1б. (Нова – ДВ, бр. 38 от 2018 г., в сила от 8.05.2018 г.) "Базов товар" е производство с постоянна мощност на електрическа енергия и нейното потребление за определен период от време.

2. (Изм. - ДВ, бр. 74 от 2006 г., бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) "Балансираща енергия" е активната електрическа енергия, която операторът на електропреносната мрежа активира за компенсиране на разликата между регистрираните при него договорени и фактически реализираните графици за доставка, както и колебанията на товарите с недоговорен график за доставка.

2а. (Нова - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) "Битов клиент" е клиент, който купува електрическа или топлинна енергия с топлоносител гореща вода или пара за отопление, климатизация и горещо водоснабдяване, или природен газ за собствени битови нужди.

3. (Доп. - ДВ, бр. 74 от 2006 г., отм., бр. 49 от 2007 г.).

3а. (Нова - ДВ, бр. 74 от 2006 г., изм., бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) "Вертикално интегрирано предприятие" е:

а) електроенергийно предприятие или група електроенергийни предприятия, за които едно и също лице или лица са оправомощени, пряко или непряко, да упражняват контрол и в което предприятието или групата предприятия изпълняват най-малко една от дейностите по пренос или разпределение и най-малко една от дейностите по производство или доставка на електроенергия;

б) предприятие или група предприятия за природен газ, за които едно и също лице или лица са оправомощени, пряко или непряко, да упражняват контрол и в което предприятието или групата предприятия изпълняват най-малко една от дейностите по пренос, разпределение или съхранение и поне една от дейностите по производство, добив или доставка на природен газ.

3б. (Нова - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) "Взаимно свързана мрежа" са свързани помежду си преносни и/или разпределителни мрежи.

4. (Изм. - ДВ, бр. 74 от 2006 г., отм., бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г., нова, бр. 79 от 2019 г., в сила от 8.10.2019 г.) "Виртуална търговска точка на газопреносна мрежа" е нефизическа входна или изходна точка от мрежата, чрез която може да се прехвърля собствеността на природния газ.

5. (Отм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.).

б. (Отм. - ДВ, бр. 49 от 2007 г., нова, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) "Временно съхранение" е съхранението на газ посредством компресиране в газопреносна и газоразпределителни мрежи с изключение на съоръженията, запазени за операторите на газопреносни мрежи за осъществяване на функциите им.

ба. (Нова - ДВ, бр. 79 от 2019 г., в сила от 8.10.2019 г.) "Газов дериват" е финансов инструмент по смисъла на чл. 4, т. 5, 6 и 7 от Закона за пазарите на финансови инструменти, когато този инструмент е свързан с природен газ.

7. "Газоизмервателна станция" е инсталация, съоръжена със средства за търговско измерване на природен газ.

8. (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) "Газопреносна мрежа" е система от газопроводи с високо налягане и съоръженията към тях с единен технологичен режим на работа за пренос на природен газ до изхода на газоизмервателна станция или газорегулираща станция.

9. (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) "Газоразпределителна мрежа" е местна или регионална система от газопроводи със средно или ниско налягане и съоръженията към тях за разпределение на природен газ до съответните клиенти на определена с лицензия територия.

10. "Газорегулираща станция" е инсталация за регулиране налягането на природния газ, съоръжена и със средства за търговско измерване.

11. (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) "Газотранспортна система" е система от свързани мрежи за пренос, разпределение на природен газ, както и съоръжения до и от газохранилища и добивни предприятия на територията на страната.

11а. (Нова - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) "Голяма газова инфраструктура" е междусистемен газопровод или съоръжение за съхранение на природен газ и/или за втечен природен газ.

11б. (Нова - ДВ, бр. 21 от 2021 г.) "Географски обособен промишлен обект" е обект или обекти, разположени на обособена територия, която с устройствен план или схема за пространствено развитие е определена за промишлена или индустриална зона.

12. (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) "Директен газопровод" е газопровод и съоръженията към него като допълнение към взаимосвързана мрежа.
- 12а. (Нова - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) "Директен електропровод" е електропровод, който свързва директно обект на производител на електрическа енергия с друг негов обект, с обект на дъщерно дружество или с обект на клиент за целите на снабдяването с електрическа енергия.
- 12б. (Нова - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) "Добивна газопроводна мрежа" е газопровод или мрежа от газопроводи, които се експлоатират и/или са изградени като част от инвестиционен проект за добив на нефт или газ, или се използват за преноса на природен газ от един или няколко такива проекта до инсталация за преработка или терминал.
13. "Договор за доставка с клауза "вземай или плащай" е договор, предвиждащ задължително заплащане на определени в него количества природен газ по определена цена, независимо дали природният газ е получен.
14. (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г., бр. 9 от 2021 г., в сила от 2.02.2021 г.) "Допълнителни услуги" са всички услуги, необходими за експлоатацията на електроенергийната система, които включват участие в регулиране на напрежението и доставка на реактивна мощност, участие в първично регулиране на честота, автоматично вторично регулиране и ръчно регулиране на честотата и обменните мощности, възможност за пускане без помощта на външен източник и захранване на част от мрежа и регулиране на натоварването.
15. "Достъп" е правото за използване на преносната мрежа и/или разпределителните мрежи за пренос на електрическа енергия или природен газ срещу заплащане на цена и при условия, определени с наредба.
16. (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) "Доставка" е продажбата, включително препродажбата, на енергия или природен газ на клиенти.
- 16а. (Нова – ДВ, бр. 79 от 2019 г., в сила от 8.10.2019 г.) "Доставчик на ликвидност" е лице, което има сключено споразумение с оператора на борсовия пазар на природен газ за търсене и предлагане на количества природен газ с цел осигуряване на ликвидност на борсовия пазар на природен газ.
17. "Дългосрочни прогнозни енергийни баланси" са прогнозни енергийни баланси, които обхващат период 10 - 15 години.
18. (Отм. - ДВ, бр. 49 от 2007 г.).
19. "Електрическа уредба" е съвкупност от машини, съоръжения и апарати, предназначена за пренасяне, преобразуване и разпределение на електрическа енергия.
20. (Изм. - ДВ, бр. 74 от 2006 г., бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) "Електропреносна мрежа" е съвкупност от електропроводи и електрически уредби, които служат за пренос, трансформиране на електроенергията от високо на средно напрежение и преразпределение на електроенергийни потоци.
21. (Изм. - ДВ, бр. 74 от 2006 г.) "Електропроводи" са въздушни или кабелни съоръжения за свързване на електрически уредби, предназначени за пренос, транзитиране или разпределение на електрическа енергия, които съответстват на "линейни инженерни мрежи на електроснабдяването" по смисъла на Закона за устройство на територията.
22. (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) "Електроразпределителна мрежа" е съвкупност от електропроводи и електрически уредби с високо, средно и ниско напрежение, която служи за разпределение на електрическа енергия.
23. (Изм. - ДВ, бр. 74 от 2006 г., бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г., доп., бр. 11 от 2023 г.) "Енергиен обект" е обект или съвкупност от обекти, с предназначение в него или посредством него да се извършва производство на електрическа и/или топлинна енергия с определена мощност, съхранение на електрическа енергия, добив или съхранение на нефт или природен газ, пренос, както и преобразуване на параметрите или вида на електрическа и топлинна енергия и природен газ, нефт или нефтопродукти през мрежи, както и техните

спомагателни мрежи и съоръжения, разпределение на електрическа, топлинна енергия или природен газ през мрежи, както и техните спомагателни мрежи и съоръжения, без инсталациите на клиентите.

24. (Доп. - ДВ, бр. 74 от 2006 г., бр. 41 от 2009 г., изм., бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г., доп., бр. 79 от 2019 г., в сила от 8.10.2019 г., изм., бр. 11 от 2023 г.) "Енергийно предприятие" е лице, което осъществява една или повече от дейностите по производството, преобразуването, преноса, съхранението, разпределението, доставката и снабдяването с електрическа, топлинна енергия или природен газ, на основата на издадена лицензия по този закон, или лице, което добива енергийни ресурси въз основа на концесия за добив, или лице, което осъществява дейност по производство на електрическа и/или топлинна енергия и/или извършва съхранение на електрическа енергия, и/или извършва търговия с природен газ, без да е задължено да получи лицензия за осъществяваната от него дейност по този закон, или лице, което осъществява дейност по пренос на нефт и нефтопродукти по тръбопроводи.

24а. (Нова - ДВ, бр. 74 от 2006 г., изм., бр. 35 от 2011 г., в сила от 3.05.2011 г.) "Енергийни ресурси" са първичните енергоносители (въглища, нефт, газ и други), нефтопродуктите, както и възобновяемите източници, използвани за производство на електрическа енергия, топлинна енергия или енергия за охлаждане.

24б. (Нова - ДВ, бр. 41 от 2009 г.) "Добив на енергийни ресурси за задоволяване на държавна нужда" е добивът на енергийни ресурси за промишлено производство на електрическа и/или топлинна енергия, осъществяван в рамките на концесионната площ от енергийно предприятие - концесионер, въз основа на предоставена концесия, когато количеството на добитите от концесионера енергийни ресурси е в обем не по-малък от 50 на сто от добитите на територията на страната годишни количества за съответните енергийни ресурси.

24в. (Нова – ДВ, бр. 35 от 2015 г., в сила от 15.05.2015 г.) "Ефективни районни отоплителни и охладителни системи" са районни отоплителни или охладителни системи, използващи поне 50 на сто възобновяема енергия, 50 на сто отпадна топлина, 75 на сто топлинна енергия от комбинирано производство на енергия или 50 на сто от съчетание на такава енергия и топлина.

24г. (Нова – ДВ, бр. 83 от 2018 г.) "Зарядна точка" е интерфейс, с помощта на който може да се зарежда по едно електрическо превозно средство или да се заменя акумулаторът на едно електрическо превозно средство.

24д. (Нова – ДВ, бр. 9 от 2021 г., в сила от 2.02.2021 г.) "Зелен водород" е водород, получен чрез електролиза или други технологии, използващи възобновяеми енергийни източници. Електрическата енергия, използвана за производството на зелен водород, е с гаранция за произход на енергия от възобновяеми източници.

24е. (Нова – ДВ, бр. 21 от 2021 г.) "Затворена електроразпределителна мрежа" е мрежа, която служи за разпределение на електрическа енергия на територията на индустриален парк или на географски обособен промишлен обект, когато дейностите или производственият процес на ползвателите на тази мрежа са интегрирани поради определени технически причини или по причини, свързани с безопасността, или когато разпределението на електрическа енергия се осъществява основно за собственика, за оператора на мрежата или за свързани с тях предприятия на територията на индустриалния парк или на географски обособен промишлен обект.

24ж. (Нова – ДВ, бр. 21 от 2021 г.) "Затворена газоразпределителна мрежа" е мрежа, която служи за разпределение на природен газ на територията на индустриален парк или на географски обособен промишлен обект, когато дейностите или производственият процес на ползвателите на тази мрежа са интегрирани поради определени технически причини или по причини, свързани с безопасността, или когато разпределението на природен газ се осъществява основно за собственика, за оператора на мрежата или за свързани с тях предприятия на територията на индустриалния парк или на географски обособен промишлен обект.

25. (Отм. - ДВ, бр. 74 от 2006 г., нова, бр. 35 от 2015 г., в сила от 15.05.2015 г.) "Значително преоборудване" е преоборудване, разходите за което надхвърлят 50 на сто от инвестиционните разходи за съпоставима нова инсталация.
26. (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) "Икономически нецелесъобразно" за енергийното предприятие е изграждането на съоръжения за присъединяване, инвестициите за които не се компенсират със средствата, набрани от амортизационните отчисления и печалбата от продажби на енергия и природен газ чрез тези съоръжения за осемгодишен период, и цената, която ще заплати клиент за присъединяването.
- 26а. (Нова – ДВ, бр. 83 от 2018 г.) "Интелигентна измервателна система" е електронна система, която може да измерва потреблението на енергия, като предоставя повече информация от традиционен измервателен уред, и може да предава и да получава данни посредством форма на електронна комуникация.
- 26б. (Нова – ДВ, бр. 21 от 2021 г.) "Индустриален парк" е индустриален парк, вписан в регистъра по чл. 21, ал. 1 от Закона за индустриалните паркове.
- 26в. (Нова – ДВ, бр. 11 от 2023 г.) "Инсталирана мощност" е номиналната променливотокова мощност (АС мощност) на електрическа централа или на съоръжението за съхранение на електрическа енергия, която се измерва в MW или kW.
27. "Индивидуален разпределител на топлинна енергия за отопление" е техническо средство, по чиито показания се разпределя топлинната енергия, потребена от отоплителните тела в сградата. Показанията им са в относителни единици, които се коригират с фактори за оценяване в зависимост от вида на прибора и типа на отоплителното тяло. Индивидуалните разпределители служат само за определяне на дела консумирана топлинна енергия от всяко отоплително тяло като дял от общата консумация на топлинна енергия от сградата.
- 27а. (Нова - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) "Интегрирано предприятие" е вертикално или хоризонтално интегрирано предприятие.
- 27б. (Нова - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) "Клиент" е клиент на едро или краен клиент на енергия или природен газ, включително предприятие за природен газ, което купува природен газ.
- 27в. (Нова - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) "Клиент на едро" е физическо или юридическо лице, което купува електрическа енергия с цел препродажба, както и физическо или юридическо лице, различно от оператор на газопреносна и газоразпределителна мрежа, което купува природен газ с цел препродажба.
- 27г. (Нова - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) "Краен клиент" е клиент, който купува електрическа енергия или природен газ за собствено ползване.
- 27д. (Нова - ДВ, бр. 74 от 2006 г., предишна т. 27а, изм., бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) "Комбиниран оператор" е енергийно предприятие, лицензирано за поне две от дейностите пренос на природен газ, разпределение на природен газ и дейност по чл. 39, ал. 1, т. 4.
- 27е. (Нова – ДВ, бр. 56 от 2015 г., в сила от 24.07.2015 г.) "Комбинирана балансираща група" е група от търговски участници, извън посочените лицензирани дружества по чл. 39, ал. 1, т. 2, 3 и 7, производителите по чл. 162 и производителите по Закона за енергията от възобновяеми източници, към която се прилагат общите условия за балансиране съгласно правилата по чл. 91, ал. 2.
28. "Комбинирано производство на топлинна и електрическа енергия" е производство в един процес на топлинна и електрическа енергия според потребностите от топлинна енергия.
- 28а. (Нова - ДВ, бр. 74 от 2006 г., в сила от 1.07.2007 г., изм., бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) "Краен снабдител" е:
- а) (изм. – ДВ, бр. 57 от 2020 г., в сила от 1.10.2020 г.) енергийно предприятие, снабдяващо с електрическа енергия обекти на битови клиенти, присъединени към електроразпределителна мрежа на ниво ниско напрежение, в съответната лицензионна територия, когато тези клиенти не са избрали друг доставчик, или

б) енергийно предприятие, снабдяващо с природен газ обекти на клиенти, присъединени към газоразпределителната мрежа в съответната лицензионна територия, когато тези клиенти не са избрали друг доставчик.

28б. (Нова – ДВ, бр. 21 от 2021 г., в сила от 12.03.2021 г.) "Краен ползвател" е физическо или юридическо лице, което купува топлинна енергия, енергия за охлаждане или топла вода за битови нужди за собствено крайно потребление и се помещава в отделен имот от сграда – етажна собственост, която се снабдява с топлинна енергия, енергия за охлаждане или топла вода за битови нужди от централен източник, и когато продажбата на енергия се осъществява без индивидуален договор.

29. "Краткосрочни прогнозни енергийни баланси" са прогнозни енергийни баланси, които обхващат период една година.

29а. (Нова - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) "Критична инфраструктура в енергетиката" е елемент, система или части от нея, които са от основно значение за енергийната сигурност на страната и чието нарушаване или унищожаване би имало значителни последици върху жизненоважни обществени функции, здравето, безопасността, сигурността, икономическото или социалното благосъстояние на населението.

30. "Кръстосано субсидиране за интегрирани енергийни предприятия - между отделните дейности, подлежащи на лицензиране по този закон, и/или между дейностите, подлежащи на лицензиране по този закон, и други дейности" е включването в цените за дадена лицензирана дейност на разходи от друга лицензирана дейност и/или включването в цените за лицензирана дейност на разходи от нелицензирана дейност.

31. (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) "Кръстосано субсидиране между отделните групи клиенти" е включването в цените за определена група клиенти на едно енергийно предприятие на по-голям или по-малък размер разходи от необходимите за тяхното снабдяване.

31а. (Нова - ДВ, бр. 74 от 2006 г.) "Наблюдение върху сигурността на снабдяването" е балансът между търсенето и предлагането на електрическа енергия и природен газ на националния пазар, нивото на очакваното бъдещо потребление и предвижданите допълнителни капацитети, които са в процес на планиране или изграждане, и качеството и нивото на поддържане на мрежите, както и мерки за покриване на върхово потребление и преодоляване на дефицита на един или повече доставчици, снабдители или търговци.

31б. (Нова – ДВ, бр. 83 от 2018 г.) "Линеен енергиен обект" е подземен и/или надземен провод или съвкупност от проводни, включително принадлежащите им трайно прикрепени към земята конструктивни елементи и/или съоръжения, както и водопроводи на хидротехнически съоръжения, предназначени за:

а) пренос или разпределение на електрическа и топлинна енергия, природен газ, нефт или нефтопродукти през преносна или разпределителна мрежи;

б) производство на електрическа и/или топлинна енергия;

в) пренос на добития нефт и природен газ от обект за добив до площадкови енергийни обекти.

32. "Материални ресурси" е наличието на основни и спомагателни съоръжения, които да осигурят нормалното функциониране на енергийния обект.

32а. (Нова - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) "Междусистемен електропровод" е електропровод, използван за свързване на електроенергийни системи.

32б. (Нова - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г., изм., бр. 9 от 2021 г., в сила от 2.02.2021 г.) "Междусистемен газопровод" е преносен газопровод, който пресича или следва границата между държави членки за целите на свързването на националните газопреносни системи на тези държави членки, или преносен газопровод между Република България и трета държава до територията на страната или до нейните териториални води.

33. (Изм. - ДВ, бр. 35 от 2011 г., в сила от 3.05.2011 г., бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) "Място на присъединяване към електрическата мрежа" е всяка от точките в конструкцията

на преносната или разпределителната електрическа мрежа, към която са свързани съоръженията за присъединяване на един или повече клиенти или производители.

33а. (Нова - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) "Небитов клиент" е клиент, който купува електрическа или топлинна енергия с топлоносител гореща вода или пара за отопление, климатизация, горещо водоснабдяване и технологични нужди или природен газ за небитови нужди.

34. (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) "Общ отопляем обем на сградата" е сумата от обемите на имотите на клиентите и обемите на помещенията от общите части на сградата - етажна собственост, предвидени за отопление по проект.

34а. (Нова - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) "Оператор на преносна мрежа" е:
а) лице - оператор на електропреносна мрежа, което осъществява пренос на електрическа енергия по електропреносна мрежа и отговаря за нейната експлоатация, поддръжка и развитие на дадена територия и за взаимовръзките ѝ с други мрежи, както и за осигуряването в дългосрочен план на способността на мрежата да покрива разумни искания за пренос на електрическа енергия;

б) лице - оператор на газопреносна мрежа, което осъществява пренос на природен газ по газопреносна мрежа и отговаря за нейната експлоатация, поддръжка и развитие на дадена територия и за взаимовръзките ѝ с други мрежи, както и за осигуряването в дългосрочен план на способността на мрежата да покрива разумни искания за пренос на природен газ.

34б. (Нова - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) "Оператор на разпределителна мрежа" е:

а) (доп. – ДВ, бр. 21 от 2021 г.) лице - оператор на електроразпределителна мрежа, включително и на затворена електроразпределителна мрежа, което осъществява разпределение на електрическа енергия по електроразпределителна мрежа и отговаря за функционирането на електроразпределителна мрежа, за нейната поддръжка, развитието ѝ на дадена територия и за взаимовръзките ѝ с други мрежи, както и за осигуряването в дългосрочен план на способността на мрежата да покрива разумни искания за разпределяне на електрическа енергия;

б) (доп. – ДВ, бр. 21 от 2021 г.) лице - оператор на газоразпределителна мрежа, включително и на затворена газоразпределителна мрежа, което осъществява разпределение на природен газ по газоразпределителна мрежа и отговаря за функционирането на газоразпределителната мрежа, за нейната поддръжка, развитието ѝ на дадена територия и за взаимовръзките ѝ с други мрежи, както и за осигуряването в дългосрочен план на способността на мрежата да покрива разумни искания за разпределяне на природен газ.

34в. (Нова - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) "Оператор на съоръжение за втечнен природен газ" е физическо или юридическо лице, което изпълнява функция по втечняване на природния газ, или внос, разтоварване, и регазификация на втечнения природен газ, и отговаря за експлоатацията на съоръжението за втечнен природен газ.

34г. (Нова - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г., изм., бр. 11 от 2023 г.) "Оператор на съоръжение за съхранение" е физическо или юридическо лице, което изпълнява функция по съхранение и което отговаря за експлоатацията на съоръжението за съхранение на природен газ или на електрическа енергия.

34д. (Нова – ДВ, бр. 83 от 2018 г.) "Оператор на публично достъпна зарядна точка" е физическо или юридическо лице, което отговаря за експлоатацията на публично достъпна зарядна точка.

34е. (Нова – ДВ, бр. 79 от 2019 г., в сила от 8.10.2019 г.) "Организиран борсов пазар на природен газ" е съвкупността от всички организирани пазарни сегменти, оперирани и администрирани от оператора на борсовия пазар на природен газ, включително сегмент на търговия на краткосрочни стандартизирани продукти съгласно Регламент (ЕС) № 312/2014, на които сегменти се сключват сделки с природен газ и газови деривати.

35. (Изм. - ДВ, бр. 74 от 2006 г.) "Организиран пазар на електрическа енергия" е съвкупност от форми на търговия с електрическа енергия, където начинът, мястото и времето на сключване на сделките са публично известни и предварително обявени в търговски правила.
36. "Организационна структура" е организацията на управленския и изпълнителския персонал, която отразява числеността, функционалните връзки, координацията между отделните длъжности и звена в зависимост от нуждите на лицензионната дейност.
- 36а. (Нова - ДВ, бр. 74 от 2006 г.) "Основен доставчик" е предприятие за доставка и/или свързани с него лица, които имат пазарен дял по-голям от 75 на сто.
37. "Отоплителни тела" са тръбните отоплителни тела и щранг-лири, глидерните отоплителни тела, плоските отоплителни тела и конвекторите, които са конструктивни елементи, служещи за отдаване на топлина в помещенията чрез радиационен и конвективен топлообмен от постъпващия в тях топлоносител.
38. "Отопляем обем на имот" включва обема на всички собствени и/или ползвани от абоната помещения и съответните припадащи се части от общите части на сградата, предвидени за отопление по проект.
39. "Отопляем обем на общите части" е сумата от обемите на помещението от общите части на сграда - етажна собственост, с предвидени по проекта отоплителни тела.
40. "Пазар на балансираща енергия" е организирана търговия с електрическа енергия и природен газ за целите на поддържане на баланса между производство и потребление в електроенергийната система, съответно между вноса и потреблението на природен газ.
41. (Доп. - ДВ, бр. 74 от 2006 г., бр. 11 от 2023 г.) "Площадкови енергийни обекти" са сгради и трайно прикрепените към тях или към поземлен имот енергийни съоръжения, без линейните им части, предназначени за осъществяване на дейностите по производство, съхранение, пренос и разпределение на електрическа и топлинна енергия и природен газ, както и по добив на енергийни ресурси.
- 41а. (Нова - ДВ, бр. 74 от 2006 г., изм., бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) "Ползвател на мрежата" е:
- а) физическо или юридическо лице - ползвател на електропреносна и/или електроразпределителна мрежа, доставящо електрическа енергия в електропреносната и/или електроразпределителна мрежа или снабдявано от такава мрежа;
 - б) физическо или юридическо лице - ползвател на газопреносна и/или газоразпределителна мрежа, което доставя или получава доставки по газопреносна и/или газоразпределителна мрежа.
- 41б. (Нова - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) "Потребител на енергийни услуги" е:
- а) (изм. – ДВ, бр. 35 от 2015 г., в сила от 15.05.2015 г.) краен клиент, който купува енергия или природен газ, и/или
 - б) ползвател на преносна и/или разпределителна мрежа за снабдяването му с енергия или природен газ.
- 41в. (Нова - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) "Професионална независимост" е независимост при изпълнението на задълженията, основано на професионална компетентност, от други интереси, различни от интересите на възложителя на дейността.
- 41г. (Нова – ДВ, бр. 83 от 2018 г.) "Публично достъпна зарядна точка" е зарядна точка, която предоставя недискриминационен достъп на ползвателите в Европейския съюз. Недискриминационният достъп може да включва различни условия за идентификация на ползвателя, за използване и за заплащане на услугата.
42. (Изм. - ДВ, бр. 74 от 2006 г., отм., бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г., нова, бр. 38 от 2018 г., в сила от 8.05.2018 г.) "Прогнозна пазарна цена по групи производители в зависимост от първичния енергиен източник" е среднопретеглената годишна цена, определена от Комисията за енергийно и водно регулиране по методика за електрическа енергия, произведена от слънчева енергия, вятърна енергия, водноелектрически централи, с

инсталирана мощност до 10 MW, от биомаса, други видове възобновяеми източници и за електрическа енергия, произведена от високоефективно комбинирано производство на топлинна и електрическа енергия, произведена от природен газ и въглища.

43. (Изм. и доп. - ДВ, бр. 74 от 2006 г., отм., бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.).

44. (Изм. - ДВ, бр. 74 от 2006 г.) "Пренос на електрическа и топлинна енергия или природен газ, нефт и нефтопродукти" е транспортиране на електрическата или топлинната енергия или природния газ, нефта и нефтопродуктите през преносната мрежа или тръбопроводи.

45. (Отм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.).

46. (Изм. - ДВ, бр. 74 от 2006 г., доп., бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) "Производител" е лице, произвеждащо електрическа и/или топлинна енергия, или газ от възобновяеми източници, или извършващо добив на природен газ.

47. (Отм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.).

48. "Разполагаемост" е способност на производител да осигурява мощност на разположение през определен период от време, за да доставя електрическа енергия. Измерва се във "ват по час" и производните единици.

49. "Разпределение" е транспортиране на електрическа енергия или природен газ през разпределителните мрежи.

50. (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) "Разпределение на топлинна енергия" е транспортиране на топлинна енергия чрез инсталациите за битово горещо водоснабдяване, отопление, климатизация и други на клиентите.

51. (Изм. - ДВ, бр. 74 от 2006 г., бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г., отм., бр. 105 от 2016 г., нова, бр. 79 от 2019 г., в сила от 8.10.2019 г.) "Сделки с краткосрочни стандартизирани продукти" са сделките с продукти в сегмент ден напред и в рамките на деня на организирания борсов пазар на природен газ.

52. (Изм. - ДВ, бр. 74 от 2006 г., отм., бр. 49 от 2007 г., нова, бр. 79 от 2019 г., в сила от 8.10.2019 г.) "Сегмент ден напред" е краткосрочен организиран пазар на електрическа енергия с физическа доставка, основан на принципа на аукциона, на който доставката на изтъргуваните количества се осъществява на следващия ден.

52а. (Нова – ДВ, бр. 79 от 2019 г., в сила от 8.10.2019 г.) "Сегмент в рамките на деня" е краткосрочен организиран пазар на електрическа енергия с физическа доставка, основан на принципа на постоянното договаряне, на който доставката на изтъргуваните количества се осъществява на същия или на следващия ден.

53. "Сетълмент" е система, прилагана от оператора на електроенергийната система за индивидуално изчисляване на отклоненията на реално потребената или произведена електрическа енергия от договорените количества за даден период, по методика, уредена в търговски правила, определени с наредба.

53а. (Нова - ДВ, бр. 74 от 2006 г., в сила от датата на вписване в Търговския регистър на решението за преобразуването на "Национална електрическа компания" - ЕАД, но не по-късно от 1.01.2007 г., изм., бр. 55 от 2007 г.) "Системни услуги" са всички услуги, предоставяни от оператора на мрежата, необходими за надеждната работа на електроенергийната система и жизнеността на пазара, които включват планиране, диспечериране и управление на надеждната работа на ползвателите на мрежата, уреждане на задълженията на пазарните участници, балансиращи графици за доставка.

53б. (Нова - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) "Сигурност на снабдяването" е както сигурност на доставките, така и снабдяване с енергия и природен газ и техническа безопасност.

54. (Изм. - ДВ, бр. 18 от 2005 г., отм., бр. 74 от 2006 г.).

54а. (Нова - ДВ, бр. 74 от 2006 г., изм., бр. 56 от 2015 г., в сила от 24.07.2015 г.) "Специална балансираща група" е група, формирана от лицензирани дружества по чл. 39, ал. 1, т. 2, 3 и 7 и производители по чл. 93а, ал. 1 и чл. 94а, ал. 3, към която се прилагат условията за балансиране съгласно правилата по чл. 91, ал. 2.

55. "Спомагателни мрежи" са управляващите, регулиращите, защитните, комуникационните и информационните мрежи, необходими за ефективното функциониране на преносните и разпределителните мрежи.

55а. (Нова - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) "Спомагателни услуги" са всички услуги, необходими за достъпа до и експлоатацията на газопреносната мрежа, газоразпределителната мрежа, съоръженията за съхранение на природен газ и/или за втечнен природен газ, включително балансиране на товара, смесване и впръскване на инертни газове с изключение на съоръженията, запазени изключително за операторите на газопреносни мрежи при осъществяване на дейността им.

56. "Средносрочни прогнозни енергийни баланси" са прогнозни енергийни баланси, които обхващат период от 3 до 5 години.

57. "Средства за отчитане на дяловото потребление на топлинна енергия" са уреди, които са монтирани след средствата за търговско измерване на топлинна енергия.

58. "Средства за търговско измерване" са технически средства за измерване, които имат метрологични характеристики и са предназначени да се използват за измерване самостоятелно или свързано с едно или повече технически средства и които се използват при продажбата на електрическа и топлинна енергия или природен газ.

59. (Изм. – ДВ, бр. 17 от 2015 г., в сила от 6.03.2015 г., бр. 9 от 2022 г., в сила от 1.02.2022 г.) "Стаж в областта на енергетиката" е служебен и/или трудов стаж, придобит на ръководна или експертна длъжност:

а) в държавни или общински органи, или органи на Европейския съюз за управление в областта на енергетиката;

б) в търговски дружества с предмет на дейност, подлежащ на лицензиране по този закон или съответното законодателство на държава – членка на Европейския съюз;

в) в търговски дружества с предмет на дейност в областта на финансите, счетоводството, търговията с финансови инструменти или банковото дело, свързани с енергийния сектор;

г) в търговски дружества с предмет на дейност, подлежаща на концесиониране по Закона за подземните богатства или съответното законодателство на държава – членка на Европейския съюз, свързани с енергийния сектор;

д) при осъществяване на научна или преподавателска дейност, свързана с управлението на дейностите в енергетиката.

59а. (Нова - ДВ, бр. 18 от 2005 г., изм., бр. 17 от 2015 г., в сила от 6.03.2015 г., изм., бр. 9 от 2022 г., в сила от 1.02.2022 г.) "Стаж в областта на водоснабдяването и канализацията" е служебен или трудов стаж, придобит:

а) на ръководна или експертна длъжност в държавни или общински органи, или органи на Европейския съюз за управление на дейностите по водоснабдяване и канализация;

б) в търговски дружества с предмет на дейност, подлежащ на регулиране по Закона за регулиране на водоснабдителните и канализационните услуги или съответното законодателство на държава – членка на Европейския съюз;

в) при осъществяване на научна или преподавателска дейност, свързана с управлението на дейностите по водоснабдяване и канализация.

59б. (Нова - ДВ, бр. 74 от 2006 г., изм., бр. 56 от 2015 г., в сила от 24.07.2015 г.) "Стандартна балансираща група" е група от търговски участници, извън посочените лицензирани дружества по чл. 39, ал. 1, т. 2, 3 и 7, към която се прилагат общите условия на балансиране съгласно правилата по чл. 91, ал. 2.

59в. (Нова – ДВ, бр. 9 от 2021 г., в сила от 2.02.2021 г.) "Стандартизиран товаров профил" е профил на потребление на обекти на крайни клиенти на електрическа енергия без възможност за периодично измерване на количествата електрическа енергия за всеки период на сетълмент, който се разработва от операторите на електроразпределителни мрежи съгласно условията на правилата по чл. 91, ал. 2.

60. (Изм. - ДВ, бр. 59 от 2013 г., в сила от 5.07.2013 г., бр. 14 от 2015 г.) "Степен на надеждност на електроенергийната система" е определена в проценти от министъра на енергетиката вероятно да бъде осъществен баланс между потребление и производство на електрическа енергия в случай на възникване на дефицит в системата.
61. (Изм. - ДВ, бр. 74 от 2006 г., бр. 38 от 2018 г., в сила от 8.05.2018 г., отм., бр. 9 от 2021 г., в сила от 2.02.2021 г.).
- 61а. (Нова - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) "Съоръжение за втечен природен газ" е терминал, който се използва за втечняването на природен газ или за внасянето, разтоварването и регазификацията на втечнения природен газ, и включва спомагателни услуги и временно съхранение, необходими за процеса на регазификация и последващата доставка към газопреносната система, но не включва частите от терминалите за втечен природен газ, които се използват за съхранение.
- 61б. (Нова - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г., изм., бр. 11 от 2023 г.) "Съоръжение за съхранение на природен газ" е съоръжение, което се използва за съхранение на природен газ и което е собственост и/или се експлоатира от предприятие за природен газ, включително частта от съоръженията за втечен природен газ, която се използва за съхранение, но с изключение на частта, която се използва за добивни операции, и с изключение на съоръженията, запазени изключително за оператори на газопреносни системи за осъществяване на дейността им.
- 61в. (Нова – ДВ, бр. 11 от 2023 г.) "Съоръжение за съхранение на електрическа енергия" е съоръжение в рамките на електроенергийната система, в което се съхранява енергия, с изключение на съоръженията за съхранение на енергия за собствено потребление на производители или крайни клиенти, което не отдава съхранената електрическа енергия в електропреносната или електроразпределителна мрежа. Електрохимическите съоръжения за съхранение на електрическа енергия представляват преместваеми обекти по смисъла на Закона за устройство на територията.
62. (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) "Съхранение на природен газ" е дейност по нагнетяването на природен газ в съоръжение за съхранение на природен газ и/или в съоръжение за втечен природен газ и обратното му извличане и връщане в газопреносната мрежа, без да включва доставката на природен газ.
- 62а. (Нова – ДВ, бр. 11 от 2023 г.) "Съхранение на електрическа енергия" е отлагане на крайното ползване на електрическата енергия в рамките на електроенергийната система до момент, който е по-късен от момента на нейното произвеждане или преобразуване във форма на енергия, която може да се съхранява, съхраняването на тази енергия и последващото ѝ обратно преобразуване в електрическа енергия или използване в друг енергиен носител.
63. "Технически възможности" е общото техническо и експлоатационно състояние на енергийния обект в съответствие с нормативните изисквания за непрекъсната, сигурна, екологична и безопасна експлоатация на съоръженията, с които ще се извършва лицензионната дейност.
64. "Технологични разходи" са разходите на електрическа и топлинна енергия и на природен газ, които са присъщи на технологичния процес на тяхното производство, пренос, разпределение и съхранение.
65. (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) "Топлопреносна мрежа" е система от топлопроводи и технологични съоръжения, разположени между границите на собственост на топлопреносното предприятие с топлоизточника и/или клиентите, служещи за пренос на топлинна енергия от топлоизточника до клиентите.
66. (Изм. - ДВ, бр. 74 от 2006 г., отм., бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.).
- 6ба. (Нова - ДВ, бр. 55 от 2007 г.) "Тягова електрическа енергия" е електрическата енергия, консумирана от контактната мрежа на Национална компания "Железопътна инфраструктура" от електрическия тягов подвижен състав - електрически локомотиви и електрически моторни влакове, на лицензираните железопътни превозвачи.

66б. (Нова - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) "Услуга от обществен интерес" е транспортирането, доставката или снабдяването с енергия или природен газ с определено качество, регулирана цена или цена, определена по одобрена от комисията методика и договорни други условия, която не може да бъде отказвана по причини, непосочени в закона.

66в. (Нова - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) "Уязвими клиенти" са битови клиенти, които получават целеви помощи за електрическа енергия, топлинна енергия или природен газ съгласно Закона за социалното подпомагане и подзаконовите нормативни актове по прилагането му.

66г. (Нова – ДВ, бр. 79 от 2019 г., в сила от 8.10.2019 г.) "Участник, формиращ пазара" е лице, което има сключено споразумение с оператора на борсовия пазар на природен газ за търсене и предлагане на количества природен газ с цел осигуряване на ликвидност на борсовия пазар на природен газ и за формиране на ценови сигнали.

67. "Финансови възможности" е общото финансово-икономическо състояние на кандидата с оглед извършване на лицензионната дейност.

67а. (Нова – ДВ, бр. 79 от 2019 г., в сила от 8.10.2019 г.) "Физическа точка на газопреносна мрежа" е входната или изходната точка от мрежата, на която може да се доставя и приема природен газ.

67б. (Нова - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г., предишна т. 67а, бр. 79 от 2019 г., в сила от 8.10.2019 г.) "Хоризонтално интегрирано предприятие" е:

а) предприятие, изпълняващо поне една от дейностите по производство за продажба или пренос, или разпределение, или доставка на електрическа енергия и друга, различна дейност, или

б) предприятие, изпълняващо поне една от дейностите по добив, пренос, разпределение, доставка или съхранение на природен газ и друга, различна дейност, или

в) предприятие, изпълняващо дейност по производство или пренос на топлинна енергия и друга, различна дейност.

68. (Отм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.).

69. "Човешки ресурси" притежава кандидат, който разполага с минимален управленски и изпълнителски персонал с необходимото образование и професионална квалификация, които да му позволят да осъществява лицензионната дейност.

70. (Доп. – ДВ, бр. 41 от 2019 г., в сила от 21.05.2019 г.) "Централа" е съвкупност от инсталации, съоръжения и спомагателни стопанства, свързани с технологични връзки, за производство на електрическа енергия, топлинна енергия и/или за комбинирано производство на топлинна и електрическа енергия с обща инсталирана мощност не по-малко от 1 MW.

71. (Нова – ДВ, бр. 102 от 2017 г., в сила от 1.01.2018 г., доп., бр. 79 от 2019 г., в сила от 8.10.2019 г.) "Оператор на борсов пазар" е лице, притежаващо лицензия за организиране на борсов пазар на електрическа енергия или на природен газ.

72. (Нова – ДВ, бр. 102 от 2017 г., в сила от 1.01.2018 г., изм., бр. 79 от 2019 г., в сила от 8.10.2019 г.) "Борсов пазар на електрическа енергия" е съвкупността от всички организирани пазарни сегменти, оперирани и администрирани от оператора на борсовия пазар, на които се сключват сделки с електрическа енергия с физическа доставка.

73. (Нова – ДВ, бр. 11 от 2023 г.) "Борсов пазар на гаранции за произход" е съвкупността от всички организирани пазарни сегменти, оперирани и администрирани от оператора на борсовия пазар, на които се сключват сделки с гаранции за произход.

§ 1а. (Нов - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г., изм., бр. 105 от 2016 г., бр. 83 от 2018 г., доп., бр. 9 от 2021 г., в сила от 2.02.2021 г.) Този закон въвежда изискванията на Директива 2012/27/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 25 октомври 2012 г. относно енергийната ефективност, за изменение на директиви 2009/125/ЕО и 2010/30/ЕС и за отмяна на директиви 2004/8/ЕО и 2006/32/ЕО (ОВ, L 315/1 от 14 ноември 2012 г.), Директива 2005/89/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 18 януари 2006 г. относно мерки за

гарантиране сигурност на доставките на електрическа енергия и инфраструктурните инвестиции, Директива 2009/72/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 13 юли 2009 г. относно общите правила за вътрешния пазар на електроенергия и за отмяна на Директива 2003/54/ЕО (ОВ, L 211/55 от 14 август 2009 г.), Директива 2009/73/ЕО от 13 юли 2009 г. на Европейския парламент и на Съвета относно общите правила за вътрешния пазар на природен газ и за отмяна на Директива 2003/55/ЕО (ОВ, L 211/94 от 14 август 2009 г.), Директива (ЕС) 2019/692 на Европейския парламент и на Съвета от 17 април 2019 г. за изменение на Директива 2009/73/ЕО относно общите правила за вътрешния пазар на природен газ (ОВ, L 117/1 от 3 май 2019 г.) и изискванията на чл. 2, т. 3 и 7 и чл. 4, параграфи 7, 8, 9, 10, 11 и 12 на Директива 2014/94/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 22 октомври 2014 г. за разгръщането на инфраструктура за алтернативни горива (ОВ, L 307/1 от 28 октомври 2014 г.).

§ 16. (Нов - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) Разпоредбите на този закон, които се отнасят за държавите - членки на Европейския съюз, се прилагат и за другите държави - страни по Споразумението за Европейското икономическо пространство.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 2. Този закон отменя Закона за енергетиката и енергийната ефективност (обн., ДВ, бр. 64 от 1999 г.; изм., бр. 1 от 2000 г., бр. 108 от 2001 г., бр. 63 от 2002 г. и бр. 9 от 2003 г.), с изключение на глава тринадесета.

§ 3. (1) Средствата за търговско измерване, които към момента на влизането в сила на този закон са собственост на потребителите, се изкупуват от енергийните предприятия по пазарната им стойност в тригодишен срок от влизането в сила на закона.

(2) Задължението на енергийните предприятия да изкупят средствата за търговско измерване по ал. 1 отпада, когато в предвидените за изкупуване срокове монтират собствени съоръжения в замяна на съществуващите.

§ 4. (1) (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) Енергийните обекти и съоръжения, представляващи елементи от съответната преносна или разпределителна мрежа, които към момента на влизането в сила на този закон трябва да бъдат собственост на лицензираните енергийни предприятия, но са собственост на трети лица, се изкупуват от преносното или от съответното разпределително предприятие в зависимост от принадлежността на обекта към мрежите в 12-годишен срок от влизането в сила на този закон.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) Преносното, съответно разпределителното, предприятие не е длъжно да изкупи изградените уредби и/или електропроводи - собственост на присъединени към преносната, съответно към разпределителната, мрежа клиенти, към които фактически са присъединени, без договор за присъединяване на нови клиенти.

(3) Обектите по ал. 1 се изкупуват по пазарната им стойност. В случай че страните не постигнат споразумение за стойността им, те възлагат извършването на оценка на обектите от независим лицензиран оценител. Определена от оценителя стойност на обекта е цената на сделката за изкупуване. При непостигане на съгласие за определяне на оценител в 60-дневен срок от получаване на покана за това от другата страна енергийното предприятие и/или собственикът на обектите имат право да отправят искане до председателя на комисията за определяне на независим оценител. Определеният по този ред оценител е задължителен за страните. Разходите по оценката се поделят поравно между страните.

(4) Енергийните предприятия и собствениците по ал. 1 не могат необосновано да отказват да изкупят или съответно да продадат енергийните обекти.

(4а) (Нова – ДВ, бр. 38 от 2018 г., в сила от 8.05.2018 г.) В случай че сделката по изкупуване не е осъществена или няма обоснован отказ по ал. 4, енергийното предприятие в срок три месеца след покана от страна на собствениците по ал. 1 е длъжно да плаща наем по методика, определена от комисията, в зависимост от типа и мощността на съоръжението.

(5) Задължението на енергийните предприятия да изкупят енергийните обекти по ал. 1 отпада, когато в предвидените за изкупуване срокове изградят собствени съоръжения в замяна на съществуващите.

(6) (Изм. - ДВ, бр. 18 от 2004 г.) В случай на необоснован отказ за продажба на енергийни обекти и съоръжения - елемент от преносната система и/или от разпределителните мрежи, от страна на техните собственици тези обекти и съоръжения заедно с прилежащите им терени се отчуждават по реда на чл. 63.

(7) (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) Енергийните обекти по ал. 1, които към датата на влизане в сила на закона са частна държавна или общинска собственост и са изградени със средства от държавния или общинския бюджет, се прехвърлят възмездно на енергийните предприятия в 12-годишен срок от влизането в сила на този закон.

(8) Енергийните предприятия са задължени да прехвърлят безвъзмездно в 2-годишен срок от влизането в сила на този закон включените в активите им съоръжения за външно изкуствено осветление на улици, площади, паркове, градини и други недвижими имоти - публична общинска собственост, на съответните общини.

(9) При реституиране на недвижими имоти - бивша държавна собственост, ако в тях има изградени енергийни обекти, включени в дълготрайните материални активи на енергийното предприятие, собствениците на реституираните имоти нямат право да искат изместването им, да лишават други потребители от снабдяване с енергия и да възпрепятстват дейността на енергийните предприятия.

(10) Собствениците на недвижими имоти с изградени в тях енергийни обекти имат право да извършват строителни или други дейности в тях при спазване на нормативните изисквания за безопасна експлоатация на енергийни обекти и след съгласуване с енергийното предприятие.

(11) При приватизация на обекти, на чиято територия има изградени енергийни обекти, те не се включват в предмета на сделката, ако чрез тях се снабдява с енергия или природен газ повече от един потребител. Тези обекти се прехвърлят на съответното енергийно предприятие по реда на предходните алинеи.

(12) (Нова - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) Газопроводи, които са собственост на небитови клиенти, свързват небитовите клиенти с газопреносната мрежа и не служат за снабдяване на битови клиенти, не подлежат на изкупуване от лицензираните енергийни предприятия.

§ 4а. (Нов - ДВ, бр. 47 от 2011 г., в сила от 21.06.2011 г., изм., бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) Обектите и съоръженията, управлявани от Национална компания "Железопътна инфраструктура", представляващи елементи от преносна или разпределителна мрежа, и които трябва да бъдат собственост на лицензираните енергийни предприятия, но са собственост на трети лица, се изкупуват от преносното или съответното разпределително предприятие в зависимост от принадлежността на обекта към мрежите в срок до 13 декември 2016 г.

§ 5. Членовете на Държавната комисия за енергийно регулиране, включително председателят и заместник-председателят, довършват мандатите, за които са назначени по отменения Закон за енергетиката и енергийната ефективност.

§ 6. (Отм. - ДВ, бр. 74 от 2006 г.).

§ 7. Разпоредбата на чл. 4, ал. 2, т. 14 се прилага до 31 декември 2005 г.

§ 8. (Изм. и доп. - ДВ, бр. 74 от 2006 г., изм., бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) Невъзстановяемите разходи на енергийните предприятия по чл. 34 и 35 могат да се компенсират по реда на чл. 21, ал. 1, т. 17.

§ 9. (Отм. - ДВ, бр. 74 от 2006 г.).

§ 10. (Отм. - ДВ, бр. 74 от 2006 г.).

§ 11. (Отм. - ДВ, бр. 74 от 2006 г.).

§ 12. (1) Издадените на основание на отменения Закон за енергетиката и енергийната ефективност лицензии и разрешения запазват действието си, доколкото не противоречат на този закон. За тях не се прилагат изискванията за обособена територия по чл. 43, ал. 3 - 5.

(2) Титулярите на издадените разрешения за изграждане на енергийни обекти по чл. 37, ал. 1 от отменения Закон за енергетиката и енергийната ефективност са задължени да подадат заявление до комисията в 6-месечен срок от влизане в сила на наредбата по чл. 60 за издаване на лицензия по чл. 39, ал. 3.

(3) Издадените лицензии, които противоречат на този закон или са непълни, се преиздават на същите лицензианти за остатъка от срока на валидност на действащите лицензии или се допълват по преценка на комисията. Лицензиантите, чиито лицензии подлежат на преиздаване или допълване, са задължени да подадат заявление до комисията в 6-месечен срок от влизането в сила на наредбата по чл. 60. За производството по преиздаване или допълване на тези лицензии не се дължат такси.

(4) За преиздаване или допълване на лицензии по ал. 3 не е необходимо предоставянето на доказателства, които вече са представени за издаването на първоначалната лицензия в случаите, когато не са налице нови обстоятелства.

(5) До издаването на нова лицензия по ал. 2 лицензиантите имат право да извършват дейностите, за които са лицензирани.

§ 13. Заварените при влизането в сила на закона незавършени производства по издаване на разрешения или лицензии по отменения Закон за енергетиката и енергийната ефективност се довършват по реда и при условията на този закон.

§ 14. Описът за изграждане на нови газоразпределителни мрежи, издаден на основание чл. 4, т. 7 от отменения Закон за енергетиката и енергийната ефективност, остава в сила и след приемането на този закон, а заварените тръжни процедури за избор на инвеститор за изграждане на нови газоразпределителни мрежи се довършват по досегашния ред.

§ 15. (1) (Изм. - ДВ, бр. 74 от 2006 г.) Дейностите, свързани с управление на електроенергийната система и с организиране на пазар на електрическа енергия, се отделят юридически и организационно от другите дейности на "Национална електрическа компания" - ЕАД, не по-късно от датата на влизане в сила на Договора за присъединяване на Република България към Европейския съюз. "Национална електрическа компания" - ЕАД, подава заявления до комисията за разрешаване на преобразуване и/или на сделки на разпореждане с имущество, с което се осъществява лицензионната дейност, и за издаване на съответните лицензии.

(2) Лицензия за извършване на дейността обществен доставчик на електрическа енергия се издава на "Национална електрическа компания" - ЕАД, в 6-месечен срок от влизане в сила на закона. До датата на влизане в сила на съответната лицензия "Национална електрическа компания" - ЕАД, изпълнява функциите на обществен доставчик на електрическа енергия, произтичащи от този закон.

(3) Лицензия за пренос на електрическа енергия се издава на "Национална електрическа компания" - ЕАД, в 6-месечен срок от влизане в сила на закона. До датата на влизане в сила

на съответната лицензия "Национална електрическа компания" - ЕАД, изпълнява дейностите по пренос на електрическа енергия, произтичащи от този закон.

(4) (Изм. - ДВ, бр. 74 от 2006 г.) Лицензия за дейностите управление на електроенергийната система и за организиране на пазар на електрическа енергия се издава на електроенергийния системен оператор - юридическо лице, след образуването му от "Национална електрическа компания" - ЕАД. Лицензиите се издават служебно от комисията след представяне на доказателства за извършеното преобразуване по ал. 1.

(5) (Отм. - ДВ, бр. 74 от 2006 г.).

§ 16. (Изм. - ДВ, бр. 74 от 2006 г., отм., бр. 17 от 2015 г., в сила от 6.03.2015 г.).

§ 17. (Изм. - ДВ, бр. 74 от 2006 г.) (1) Дейностите, свързани с разпределение на електрическа енергия и оперативното управление на разпределителните мрежи, се отделят юридически и организационно от снабдяването с електрическа енергия и другите дейности на електроразпределителните дружества до 31 декември 2006 г., но не по-късно от датата на влизане в сила на Договора за присъединяване на Република България към Европейския съюз. Електроразпределителните дружества подават заявления до комисията за разрешаване на преобразуване и/или на сделки на разпореждане с имущество, с което се осъществява лицензионната дейност, и за издаване и/или изменение и/или прекратяване на съответните лицензии.

(2) Лицензии за извършване на дейността обществен снабдител на електрическа енергия се издават на електроразпределителните дружества в 6-месечен срок от влизане в сила на закона. До датата на влизане в сила на съответната лицензия електроразпределителните дружества изпълняват функциите на обществени снабдители на електрическа енергия, произтичащи от този закон, за съответните територии.

(3) Лицензии за разпределение на електрическа енергия на съответните територии се издават на съществуващите електроразпределителни дружества в 6-месечен срок от влизане в сила на закона. До датата на влизане в сила на лицензиите електроразпределителните дружества изпълняват дейностите по разпределение на електрическа енергия на съответните територии, произтичащи от този закон.

(4) В зависимост от вида на преобразуването по ал. 1 и в съответствие с извършваните от преобразуваните дружества дейности след преобразуването лицензиите за разпределение на електрическа енергия и лицензиите за снабдяване с електрическа енергия на съществуващите електроразпределителни дружества и техните правоприменици се изменят и/или прекратяват съответно, или се издават нови лицензии. За новоиздадените или изменените лицензии преобразуваните дружества не дължат първоначалните лицензионни такси по чл. 29, ал. 3, т. 1.

(5) След преобразуването по ал. 1 електроразпределителните дружества придобиват всички права и поемат всички задължения, свързани с разпределението на електрическа енергия на обособената територия, определена с лицензията за разпределение на електрическа енергия, включително възникналите преди преобразуването права и задължения, свързани с регулирането на съответните цени, а обществените снабдители придобиват всички права и поемат всички задължения, свързани със снабдяването с електрическа енергия на обособената територия, определена с лицензията за обществено снабдяване с електрическа енергия, включително възникналите преди преобразуването права и задължения, свързани с регулирането на съответните цени.

§ 18. (1) До преобразуването на "Национална електрическа компания" - ЕАД, съгласно § 15, съответно на електроразпределителните дружества съгласно § 17, разпоредбите на чл. 104, ал. 1 се прилагат само за количествата електрическа енергия, търгувани при свободно договорени цени.

(2) Разпоредбите на чл. 104, ал. 2 се прилагат между преобразувания по смисъла на § 15 обществен доставчик и преобразуваните по смисъла на § 17 обществени снабдители и разпределителни предприятия.

§ 19. (1) (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) В случаите, когато клиент не инсталира водомер за топла вода в имот - частна собственост, топлинната енергия за подгриване на вода се начислява съгласно нормите за разход на вода, определени в наредбата по чл. 125, ал. 3.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) В случаите, когато жилищен имот се използва или предоставя на други лица за извършване на стопанска дейност, собственикът или титулярят на вещното право на ползване е длъжен да уведоми за това топлопреносното предприятие в 30-дневен срок от започването на стопанската дейност или от предоставянето на имота. При неуведомяване собственикът или титулярят на вещното право на ползване заплаща топлинната енергия по цена за небитови нужди, увеличена с 20 на сто за просроченото време. Разпоредбата е в сила, докато се прилагат различни цени на топлинната енергия за битови и небитови нужди.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 74 от 2006 г.) При установена от топлопреносното предприятие техническа невъзможност за прилагане на системата за дялово разпределение на топлинната енергия в сграда - етажна собственост разпределението се извършва от топлопреносното предприятия при условия и по ред, определени в наредбата по чл. 125, ал. 3.

(4) (Нова - ДВ, бр. 74 от 2006 г., изм., бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) Клиентите нямат право да монтират допълнителна изолираща или спирателна арматура към входа и изхода на отоплителните тела.

§ 20. До 1 януари 2010 г. количеството електрическа енергия, необходимо за осигуряване експлоатационната надеждност на основните съоръжения в съществуващи към момента на влизането в сила на този закон топлоелектрически централи с комбинирано производство на топлинна и електрическа енергия, произведено над количеството електрическа енергия по комбиниран начин, се изкупува задължително от обществения доставчик и/или от обществените снабдители по цени на договаряне.

§ 21. До 1 януари 2010 г. общественият доставчик и/или обществените снабдители са длъжни да изкупят цялото количество електрическа енергия, регистрирано със сертификат за произход от комбинирано производство, произведено от съществуващите към момента на влизане в сила на този закон топлоелектрически централи за комбинирано производство на топлинна и електрическа енергия, без постигнати показатели за високоефективност, по преференциални цени, съгласно съответните наредби по чл. 36, ал. 3 с изключение на количествата, които производителят ползва за собствени нужди или има сключени договори по реда на глава девета, раздел VII или с които участва на балансиращия пазар. За централите, постигнали показател за висока ефективност преди тази дата, важат разпоредбите на чл. 163.

§ 22. (1) (Изм. - ДВ, бр. 74 от 2006 г.) Дейностите на "Булгаргаз" - ЕАД, свързани с пренос на природен газ, се отделят в юридическо и организационно отношение от дейностите, свързани с обществена доставка на природен газ, до 31 декември 2006 г., но не по-късно от датата на влизане в сила на Договора за присъединяване на Република България към Европейския съюз. "Булгаргаз" - ЕАД, подава заявления до комисията за разрешаване на преобразуване и/или на сделки на разпореждане с имущество, с което се осъществява лицензионната дейност, и за издаване на съответните лицензии.

(2) Лицензия за извършване на дейността обществен доставчик на природен газ се издава на "Булгаргаз" - ЕАД, до извършване на преобразуването по ал. 1. До датата на влизането в сила на съответната лицензия "Булгаргаз" - ЕАД, изпълнява функциите на обществен доставчик на природен газ, произтичащи от този закон.

(3) Лицензии за пренос и за транзитен пренос на природен газ се издават на "Булгаргаз" - ЕАД, до извършване на преобразуването по ал. 1. До датата на влизане в сила на съответната лицензия "Булгаргаз" - ЕАД, изпълнява дейностите по пренос на природен газ, произтичащи от този закон.

(4) Лицензия за съхранение на природен газ се издава на "Булгаргаз" - ЕАД, до извършване на преобразуването по ал. 1. До датата на влизане в сила на съответната лицензия "Булгаргаз" - ЕАД, изпълнява дейностите по съхранение на природен газ, произтичащи от този закон.

(5) (Отм. - ДВ, бр. 74 от 2006 г.).

(6) Забраната по чл. 44, ал. 2 се прилага след датата на преобразуването по ал. 1.

(7) Съществуващите потребители по смисъла на чл. 175, т. 8 и 9 на преносното предприятие към влизането в сила на този закон се считат за пряко присъединени потребители.

(8) (Нова - ДВ, бр. 74 от 2006 г.) В случаите, когато в резултат на реструктурирането по ал. 1 лицензията за извършване на дейността обществена доставка на природен газ, издадена съгласно ал. 2, бъде прекратена и бъде издадена на друго лице, новият титуляр на лицензията замества "Булгаргаз" - ЕАД, като страна по договорите за доставка на природен газ, сключени от "Булгаргаз" - ЕАД, до момента на прекратяване на посочената лицензия.

(9) (Нова - ДВ, бр. 74 от 2006 г.) В случаите, когато в резултат на реструктурирането по ал. 1 лицензията за извършване на дейността транзитен пренос на природен газ, издадена съгласно ал. 3, бъде прекратена и бъде издадена на друго лице, новият титуляр на лицензията замества "Булгаргаз" - ЕАД, като страна по договорите за транзитен пренос на природен газ, сключени от "Булгаргаз" - ЕАД, до момента на прекратяване на посочената лицензия.

§ 22а. (Нов - ДВ, бр. 74 от 2006 г., в сила от 1.01.2007 г.) (1) Когато едновременно са налице следните условия:

1. Република България не е директно свързана с газотранспортната мрежа на друга държава - членка на Европейския съюз, и

2. пазарният дял на основния доставчик на газ или на свързани с него лица по смисъла на Търговския закон е по-голям от 75 на сто, заинтересованите лица могат да отправят молба до комисията да бъдат временно освободени от прилагане на разпоредбите на глава четвърта, чл. 172, ал. 1 и чл. 197, ал. 2.

(2) Комисията се произнася по молбата по ал. 1 в едномесечен срок и уведомява незабавно Европейската комисия за влязло в сила решение за временно освобождаване.

§ 23. (1) (Доп. - ДВ, бр. 74 от 2006 г., изм., бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) Дейностите, свързани с разпределение на природен газ, се отделят в юридическо и организационно отношение от снабдяването с природен газ на крайни клиенти и от другите дейности на газоразпределителните дружества, когато към съответната разпределителна мрежа се присъединят не по-малко от 100 хил. крайни клиенти на природен газ.

Газоразпределителните дружества подават заявления до комисията за разрешаване на преобразуване и/или на сделки на разпореждане с имущество, с което се осъществява лицензионната дейност, и за издаване на съответните лицензии.

(2) Лицензии за извършване на дейността обществен снабдител на природен газ се издават на газоразпределителните дружества до извършване на преобразуването по ал. 1. До датата на влизане в сила на съответната лицензия газоразпределителните дружества изпълняват функциите на обществени снабдител на природен газ, произтичащи от този закон, за съответните територии.

(3) Лицензии за разпределение на природен газ на съответните територии се издават на съществуващите газоразпределителни дружества до извършване на преобразуването по ал. 1. До датата на влизане в сила на съответните лицензии газоразпределителните дружества изпълняват дейностите по разпределение на природен газ, произтичащи от този закон, на съответните територии.

(4) (Отм. - ДВ, бр. 74 от 2006 г.).

§ 24. (Отм. - ДВ, бр. 74 от 2006 г.).

§ 25. (Изм. - ДВ, бр. 74 от 2006 г.) В случаите, когато в активите на енергийните предприятия е включено имущество на правоимащи лица по Закона за обезщетяване на собствениците на одържавени имоти или по чл. 18 от отменения Закон за преобразуване и приватизация на държавните и общинските предприятия (обн., ДВ, бр. 38 от 1992 г.; изм., бр. 51 от 1994 г., бр. 45, 57 и 109 от 1995 г., бр. 42, 45, 68 и 85 от 1996 г.; попр., бр. 86 от 1996 г.; изм., бр. 55, 61, 89, 98 и 122 от 1997 г., бр. 39 от 1998 г.; попр., бр. 41 от 1998 г.; изм., бр. 70 от 1998 г., бр. 12 от 1999 г., бр. 47 от 1999 г. - Решение № 8 на Конституционния съд от 1999 г.; изм., бр. 56, 84 и 96 от 1999 г., бр. 20, 99 и 108 от 2000 г., бр. 42 от 2001 г.; отм., бр. 28 от 2002 г.), последните се обезщетяват само с компенсаторни записи по реда на Закона за обезщетяване на собствениците на одържавени имоти.

§ 26. (1) Възникналите по силата на отменения Закон за енергетиката и енергийната ефективност сервитутни права в полза на енергийните предприятия за съществуващи към влизането в сила на този закон енергийни обекти запазват действието си.

(2) Размерите, разположението и специалният режим за упражняване на сервитутите по ал. 1 се определят по реда и начина, предвидени в наредбата по чл. 64, ал. 9.

(3) Сервитутните права по ал. 1 се вписват по искане на съответното енергийно предприятие - собственик на енергийния обект, в службата по вписванията и в имотния регистър по местонахождението на служещия поземлен имот.

§ 27. В Закона за устройство на територията (обн., ДВ, бр. 1 от 2001 г.; изм., бр. 41 и 111 от 2001 г., бр. 43 от 2002 г., бр. 20 и 65 от 2003 г.) се правят следните изменения и допълнения:

1. В чл. 73, ал. 1, изречение второ думите "експлоатационното дружество или се поделят между него и" се заличават.

2. В чл. 182, ал. 2 в края на първото изречение след цифрата "4" се добавя "или е учреден сервитут по чл. 64 и § 26 от преходните и заключителните разпоредби на Закона за енергетиката".

3. В § 5, т. 31, след думата "електроснабдяването" се добавя "топлоснабдяването".

§ 28. В чл. 15 от Закона за защита на конкуренцията (обн., ДВ, бр. 52 от 1998 г., бр. 112 от 1998 г. - Решение № 22 на Конституционния съд от 1998 г.; изм., бр. 81 от 1999 г., бр. 28 от 2002 г., бр. 9 от 2003 г.) ал. 2 се изменя така:

"(2) Уеднаквяване на общите условия се допуска само с разрешение на комисията освен в случаите, когато са одобрени от компетентен орган, осъществяващ регулиране и контрол. Разрешението се дава в срок два месеца от подаване на искането от предприятията по ал. 1."

§ 29. В Закона за ограничаване на административното регулиране и административния контрол върху стопанската дейност (обн., ДВ, бр. 55 от 2003 г.; попр., бр. 59 от 2003 г.) се правят следните изменения и допълнения:

1. В чл. 13:

а) досегашният текст става ал. 1;

б) създава се ал. 2:

"(2) Алинея 1 се прилага само когато специален закон не определя друга процедура на основание на изключителни права."

2. Точка 28 от приложението към чл. 9, ал. 1, т. 2 се изменя така:

"28. Дейности в областта на енергетиката, уредени в специален закон."

§ 30. В Закона за задължителните запаси от нефт и нефтопродукти (ДВ, бр. 9 от 2003 г.) се правят следните изменения:

1. В чл. 3 ал. 2 се изменя така:

"(2) Запасите от нефтопродукти, които се създават и поддържат от енергийните предприятия по реда на чл. 85, ал. 1 и чл. 128 от Закона за енергетиката, се включват в общото количество запаси по този закон."

2. В чл. 4 ал. 4 се изменя така:

"(4) Задължените лица съгласно чл. 85, ал. 1 и чл. 128 от Закона за енергетиката изготвят и представят ежегодно до 25 февруари в Държавна агенция "Държавен резерв и военновременни запаси" информация за резервите си от нефтопродукти за текущата календарна година."

3. В чл. 24 ал. 3 се изменя така:

"(3) Задължените лица съгласно чл. 85, ал. 1 и чл. 128 от Закона за енергетиката уведомяват председателя на агенцията за всеки случай на ползване на резервите от нефтопродукти и за сроковете за тяхното възстановяване. Уведомлението се отправя писмено или по електронен път най-късно в работния ден, следващ деня на изтеглянето."

§ 31. В чл. 47 от Закона за водите (обн., ДВ, бр. 67 от 1999 г.; изм., бр. 81 от 2000 г., бр. 34, 41 и 108 от 2001 г., бр. 47, 74 и 91 от 2002 г., бр. 42, 69 и 84 от 2003 г.) се създава ал. 5:

"(5) За добив на геотермална енергия от минерални води - изключителна държавна собственост, когато се използват само като топлоносител и се връщат обратно в съответното находище, се заплаща концесионно възнаграждение, определено по методика, приета от министъра на околната среда и водите и министъра на енергетиката и енергийните ресурси."

§ 32. В Закона за горите (обн., ДВ, бр. 125 от 1997 г.; изм., бр. 79 и 133 от 1998 г., бр. 26 от 1999 г., бр. 29 и 78 от 2000 г., бр. 77, 79 и 99 от 2002 г., бр. 16 от 2003 г.) се правят следните изменения и допълнения:

1. В чл. 16, ал. 5, т. 1 думите "въздушни електропроводи" се заличават.

2. Създава се чл. 16б:

"Чл. 16б. (1) За сервитутите около въздушни и подземни електропроводи, топлопроводи и газопроводи се прилагат разпоредбите на глава пета от Закона за енергетиката.

(2) Сервитутите около енергийните обекти, които се намират върху гори и земи от горския фонд, се съгласуват от енергийните предприятия с Националното управление по горите.

(3) Определянето на размера на обезщетенията за сервитути върху гори и земи от горския фонд по ал. 2 се извършва по реда на наредбата по чл. 19."

§ 33. (В сила от 10.06.2004 г.) В чл. 32 от Закона за техническите изисквания към продуктите (обн., ДВ, бр. 86 от 1999 г.; изм., бр. 63 и 93 от 2002 г., бр. 18 от 2003 г.) след думите "ацетиленови уреди" се добавя "нефтопроводи и нефтопродуктопроводи".

§ 34. (1) Подзаконовите нормативни актове по прилагането на този закон се приемат в 6-месечен срок от влизането му в сила.

(2) До издаването на подзаконовите нормативни актове, предвидени по този закон, се прилагат подзаконовите нормативни актове, издадени за прилагане на отменения Закон за енергетиката и енергийната ефективност, доколкото не противоречат на този закон.

§ 35. Разпоредбата на § 33 влиза в сила 6 месеца след обнародването на закона в "Държавен вестник".

Законът е приет от 39-то Народно събрание на 26 ноември 2003 г. и е подпечатан с официалния печат на Народното събрание.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

към Административнопроцесуалния кодекс
(ДВ, бр. 30 от 2006 г., в сила от 12.07.2006 г.)

§ 47. В Закона за енергетиката (обн., ДВ, бр. 107 от 2003 г.; изм., бр. 18 от 2004 г., бр. 18 и 95 от 2005 г.) навсякъде думите "Закона за административното производство" се заменят с "Административнопроцесуалния кодекс".

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

към Закона за изменение и допълнение на Закона за енергетиката (ДВ, бр. 74 от 2006 г., в сила от 8.09.2006 г., изм., бр. 49 от 2007 г., бр. 55 от 2007 г., в сила от 6.07.2007 г., бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.)

§ 125. Навсякъде в закона:

1. Думите "министърът на енергетиката и енергийните ресурси", "министъра на енергетиката и енергийните ресурси" и "Министерството на енергетиката и енергийните ресурси" се заменят съответно с "министърът на икономиката и енергетиката", "министъра на икономиката и енергетиката" и "Министерството на икономиката и енергетиката".
2. Думите "акта, с който Република България се признава за пълноправен член на Европейския съюз" се заменят с "Договора за присъединяване на Република България към Европейския съюз".

§ 126. (В сила от 1.07.2007 г. - ДВ, бр. 74 от 2006 г., отм., бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.).

§ 127. (Отм. - ДВ, бр. 49 от 2007 г.).

§ 128. (Отм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 1.01.2012 г.).

- § 129. (1) Лицензиите за извършване на дейността снабдяване с електрическа енергия от крайни снабдители на съответните територии се издават служебно от комисията на съществуващите обществени снабдители с електрическа енергия до 1 юли 2008 г.
- (2) До датата на влизане в сила на новоиздадените лицензии по ал. 1 обществените снабдители с електрическа енергия изпълняват функциите на крайни снабдители на съответните територии, произтичащи от този закон, и издадените им лицензии за обществено снабдяване с електрическа енергия, доколкото не му противоречат.
- (3) Лицензиите по ал. 1 се издават за остатъка от срока на валидност на съществуващите лицензии за обществено снабдяване с електрическа енергия.

- § 130. (1) Лицензиите за извършване на дейността снабдяване с природен газ от крайни снабдители на съответните територии се издават служебно от комисията на съществуващите обществени снабдители с природен газ до 1 юли 2008 г.
- (2) До датата на влизане в сила на новоиздадените лицензии по ал. 1 обществените снабдители с природен газ изпълняват функциите на крайни снабдители на съответните територии, произтичащи от този закон, и издадените им лицензии за обществено снабдяване с природен газ, доколкото не му противоречат.
- (3) Лицензиите по ал. 1 се издават за остатъка от срока на валидност на съществуващите лицензии за обществено снабдяване с природен газ.

§ 131. Търговците, които към датата на влизането в сила на този закон извършват дейност по дялово разпределение на топлинна енергия в сгради - етажна собственост, са длъжни да подадат заявление за регистрация по реда на чл. 139а, ал. 3 в тримесечен срок от влизането в сила на закона.

§ 132. Разпоредбата на § 27 относно изменението на чл. 49, ал. 3 и 4 се прилага и спрямо заварените при влизането в сила на този закон незавършени производства, образувани по реда на чл. 46, ал. 2, по които няма влязло в сила решение на комисията за определяне титуляр на лицензия.

§ 133. (1) Разпоредбата на § 55 относно изменението на чл. 102 се прилага по отношение на сделките с местни лица в държава - членка на Европейския съюз, от датата на влизане в сила на Договора за присъединяване на Република България към Европейския съюз.

(2) Влизането в сила на § 55 ограничава съответно изключителното право на обществения доставчик за внос и износ на електрическа енергия по чл. 93, ал. 2.

(3) Разпоредбата на § 55 се прилага от датата на влизане в сила на този закон за производители на електрическа енергия със:

1. лицензия по чл. 39, ал. 3 за изграждане на нов енергиен обект за производство на електрическа енергия;

2. разрешение за разширение по чл. 35, ал. 1, т. 1 от отменения Закон за енергетиката и енергийната ефективност (обн., ДВ, бр. 64 от 1999 г.; изм., бр. 1 от 2000 г., бр. 108 от 2001 г., бр. 63 от 2002 г., бр. 9 от 2003 г.; отм., бр. 107 от 2003 г. и бр. 18 от 2004 г.) само за увеличението на мощността.

§ 134. Разпоредбата на § 105 относно създаването на чл. 176а влиза в сила по отношение на сделките с местни лица в държава - членка на Европейския съюз, от датата на влизане в сила на Договора за присъединяване на Република България към Европейския съюз.

§ 135. До влизане в сила на разпоредбата на § 12, т. 6 относно отмяната на чл. 21, ал. 1, т. 17 комисията определя разполагаемостта, в съответствие с която всеки производител може да сключва сделки с привилегирани потребители, търговци на електрическа енергия и други производители при условията на правилата по чл. 91, ал. 2 или да участва на организиран пазар.

§ 136. До влизане в сила на разпоредбата на § 24, т. 2, буква "а" относно отмяната на чл. 43, ал. 2, т. 2 за обособена територия по чл. 43, ал. 3 се издава само една лицензия за обществено снабдяване с електрическа енергия.

§ 137. До влизане в сила на разпоредбата на § 24, т. 2, буква "а" относно отмяната на чл. 43, ал. 2, т. 2 за обособена територия по чл. 43, ал. 5 се издава само една лицензия за обществено снабдяване с природен газ.

§ 138. До влизане в сила на разпоредбата на § 50, т. 1, буква "а" - в частта относно отмяната на чл. 97, ал. 1, т. 4, по регулирани от комисията цени се сключват сделки с електрическа енергия между обществения доставчик и потребителите, присъединени към преносната мрежа, които не са избрали друг доставчик.

§ 140. Подзаконовите нормативни актове по прилагането на Закона за енергетиката се приемат или привеждат в съответствие с този закон в 6-месечен срок от влизането му в сила.

§ 141. Този закон влиза в сила от деня на обнародването му в "Държавен вестник", с изключение на разпоредбите на:

1. параграф 3, т. 2, буква "е" относно чл. 4, ал. 2, т. 18б и 18в, § 12, т. 8 относно чл. 21, ал. 1, т. 19а и 19б, § 23, т. 2; § 26, § 28, § 103 относно чл. 172а и чл. 172в, § 104, т. 2, § 106, т. 1, § 107, т. 1, § 113, § 121, § 122, § 124, т. 9, които влизат в сила от датата на влизане в сила на Договора за присъединяване на Република България към Европейския съюз;
2. (изм. - ДВ, бр. 55 от 2007 г.) параграф 12, т. 2, 6 и 7, § 16, т. 1, 4, 5 и 6, § 22, т. 1, букви "а" и "б", § 24, т. 2, 3 и 5, § 44, т. 2 и 5, § 46, § 48, § 50, т. 1, букви "а" и "в", § 51, § 53, § 56, § 74, § 97, т. 1 и 2, § 100, т. 1, § 103 относно създаването на чл. 172б, § 104, т. 1 и 3, § 106, т. 2, § 107, т. 2, § 108, § 110, § 111, § 112, § 123, т. 13 и § 126, които влизат в сила от 1 юли 2007 г.;

3. параграф 16, т. 4 и 7, § 22, т. 1, буква "в", § 23, т. 1, § 24, т. 1, § 25, т. 1, § 35, § 39, § 40, § 41, § 44, т. 4, § 50, т. 2, § 52, § 54, § 57, § 59, т. 1, § 61, § 62, § 64, § 65, § 66, § 71, § 72, § 76, т. 1 и § 123, т. 25, които влизат в сила от датата на вписване в Търговския регистър на решението за преобразуването на "Национална електрическа компания" - ЕАД, но не по-късно от датата на влизане в сила на Договора за присъединяване на Република България към Европейския съюз.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

към Закона за възобновяемите и алтернативните енергийни източници и биогоривата (ДВ, бр. 49 от 2007 г.)

.....

§ 6. (1) Подзаконовите нормативни актове по прилагането на закона се приемат в срок до 6 месеца от влизането му в сила.
(2) Подзаконовите нормативни актове по прилагане на Закона за енергетиката се привеждат в съответствие с този закон в срока по ал. 1.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

към Закона за изменение и допълнение на Закона за енергийната ефективност (ДВ, бр. 55 от 2007 г., в сила от 6.07.2007 г.)

.....

§ 31. Законът влиза в сила от деня на обнародването му в "Държавен вестник", с изключение на разпоредбите на § 26, т. 1, 2, 3, 4, 5 и 6, които влизат в сила от 1 юли 2007 г., и на разпоредбата на § 27, която влиза в сила от 1 януари 2008 г.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

към Закона за енергийната ефективност (ДВ, бр. 98 от 2008 г., в сила от 14.11.2008 г.)

.....

§ 15. Министърът на икономиката и енергетиката създава Обществения съвет по чл. 7а от Закона за енергетиката в срок до 6 месеца от влизането в сила на този закон.

.....

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

към Закона за изменение на Закона за туризма (ДВ, бр. 82 от 2009 г., в сила от 16.10.2009 г.)

.....

§ 26. В Закона за енергетиката (обн., ДВ, бр. 107 от 2003 г.; изм., бр. 18 от 2004 г., бр. 18 и 95 от 2005 г., бр. 30, 65 и 74 от 2006 г., бр. 49, 55 и 59 от 2007 г., бр. 36, 43 и 98 от 2008 г. и бр. 35, 41 и 42 от 2009 г.) навсякъде думите "министърът на икономиката и енергетиката", "министъра на икономиката и енергетиката" и "Министерството на икономиката и енергетиката" се заменят съответно с "министърът на икономиката, енергетиката и туризма", "министъра на икономиката, енергетиката и туризма" и "Министерството на икономиката, енергетиката и туризма".

.....

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

към Закона за изменение и допълнение на Закона за енергетиката (ДВ, бр. 54 от 2010 г., в сила от 16.07.2010 г.)

§ 24. (1) До 30 юни 2010 г. количеството електрическа енергия, необходимо за осигуряване експлоатационната надеждност на основните съоръжения в топлоелектрическите централи с комбинирано производство на топлинна и електрическа енергия, произведено над количеството електрическа енергия от комбинирано производство,

се изкупува задължително от обществения доставчик и/или от крайните снабдители на цени по договаряне.

(2) От 1 юли 2010 г. до 1 януари 2012 г. общественият доставчик и/или крайните снабдители са длъжни да изкупят количеството електрическа енергия, необходимо за осигуряване експлоатационната надеждност на основните съоръжения в топлоелектрическите централи с комбинирано производство на топлинна и електрическа енергия, произведено над количеството електрическа енергия от комбинирано производство, с изключение на количествата, за които производителят има сключени договори по реда на глава девета, раздел VII, по цена, определена на базата на индивидуалните разходи за нейното производство по реда на наредбите по чл. 36, ал. 3.

§ 25. (1) До 1 януари 2012 г. общественият доставчик и/или крайните снабдители са длъжни да изкупят цялото количество електрическа енергия, регистрирано със сертификат за произход от комбинирано производство, произведено от съществуващите към момента на влизане в сила на този закон топлоелектрически централи за комбинирано производство на топлинна и електрическа енергия, без постигнати показатели за високоефективност, по цени съгласно съответните наредби по чл. 36, ал. 3 с изключение на количествата, които производителят ползва за собствени нужди или има сключени договори по реда на глава девета, раздел VII или с които участва на балансиращия пазар. За централите, постигнали показател за висока ефективност преди тази дата, се прилагат разпоредбите на чл. 162.

(2) Отпадането на преференциалната цена за електрическа енергия, регистрирана със сертификат за произход от комбинирано производство, без постигнати показатели за високоефективност по ал. 1, влиза в сила от 1 юли 2010 г.

§ 26. В срок до три месеца от влизането в сила на този закон Министерският съвет освобождава председателя, заместник-председателите и членовете на комисията и избира председател и 6 членове, като мандатът на трима от членовете - двама със стаж в енергетиката и един със стаж в областта на водоснабдяването и канализацията, е две години и половина.

§ 27. За сгради - етажна собственост, за които средствата за дялово разпределение са монтирани, сменени или с подменени батерии след 1 януари 2007 г., договорите по чл. 140, ал. 5 се сключват до 31 декември 2010 г.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

към Закона за изменение и допълнение на Закона за държавния служител (ДВ, бр. 38 от 2012 г., в сила от 1.07.2012 г.)

§ 84. (В сила от 18.05.2012 г. - ДВ, бр. 38 от 2012 г.) В срок до един месец от обнародването на този закон в "Държавен вестник":

1. Министерският съвет привежда Класификатора на длъжностите в администрацията в съответствие с този закон;
2. компетентните органи привеждат устройствените актове на съответната администрация в съответствие с този закон.

§ 85. (1) Правоотношенията с лицата от администрациите по Закона за радиото и телевизията, Закона за независимия финансов одит, Закона за електронните съобщения, Закона за Комисията за финансов надзор, Закона за достъп и разкриване на документите и за обявяване на принадлежност на български граждани към Държавна сигурност и разузнавателните служби на Българската народна армия, Закона за отнемане в полза на държавата на имущество, придобито от престъпна дейност, Закона за предотвратяване и установяване на конфликт на интереси, Кодекса за социално осигуряване, Закона за здравето осигуряване, Закона за подпомагане на земеделските производители и Закона за

пътищата се уреждат при условията и по реда на § 36 от преходните и заключителните разпоредби на Закона за изменение и допълнение на Закона за държавния служител (ДВ, бр. 24 от 2006 г.).

(2) С акта за назначаването на държавния служител се:

1. присъжда определения в Класификатора на длъжностите в администрацията минимален ранг за заеманата длъжност, освен ако служителят притежава по-висок ранг;

2. определя индивидуална основна месечна заплата.

(3) Допълнително необходимите средства за осигурителни вноски на лицата по ал. 2 се осигуряват в рамките на разходите за заплати, възнаграждения и осигурителни вноски по бюджетите на съответните разпоредители с бюджетни кредити.

(4) Министерският съвет да извърши необходимите промени по извънбюджетната сметка на Държавен фонд "Земеделие", произтичащи от този закон.

(5) Органите на управление на Националния осигурителен институт и на Националната здравноосигурителна каса да извършат необходимите промени по съответните бюджети, произтичащи от този закон.

(6) Неизползваните отпуски по трудовите правоотношения се запазват и не се компенсират с парични обезщетения.

§ 86. (1) В едномесечен срок от влизането в сила на този закон индивидуалната основна месечна заплата на служителя се определя така, че същата, намалена с дължимия данък и задължителните осигурителни вноски за сметка на осигуреното лице, ако са били дължими, да не е по-ниска от получаваната до този момент брутна месечна заплата, намалена с дължимите задължителни осигурителни вноски за сметка на осигуреното лице, ако са били дължими, и дължимия данък.

(2) В брутната заплата по ал. 1 се включват:

1. основната месечна заплата или основното месечно възнаграждение;

2. допълнителни възнаграждения, които се изплащат постоянно заедно с полагащата се основна месечна заплата или основно месечно възнаграждение и са в зависимост единствено от отработеното време.

§ 87. Законът влиза в сила от 1 юли 2012 г. с изключение на § 84, който влиза в сила от деня на обнародването на закона в "Държавен вестник".

ЗАКОН за изменение и допълнение на Закона за енергетиката
(ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г., доп., бр. 23 от 2013 г.,
в сила от 8.03.2013 г., изм., бр. 17 от 2015 г., в сила от 6.03.2015 г.)

§ 190. Навсякъде в глава десета думите "потребител", "потребителя", "потребители" и "потребителите" се заменят съответно с "клиент", "клиента", "клиенти", "клиентите" и думите "стопански" и "стопанските" се заменят съответно с "небитови" и "небитовите".

Преходни и заключителни разпоредби

§ 191. (1) Оценката по чл. 21, ал. 1, т. 20 се извършва до 3 септември 2012 г., като при доказана икономическа целесъобразност по предложение на операторите на мрежите комисията изготвя графици за въвеждането на интелигентните системи за измерване на електрическата енергия и природния газ.

(2) Графикът по ал. 1 за въвеждането на интелигентните системи за измерване на електрическата енергия е със срок до 10 години, като при положителна оценка за инсталирането на интелигентни електромери на най-малко 80 на сто от клиентите се осигуряват интелигентни измервателни системи до 2020 г.

§ 192. Собствениците на преносни мрежи в 6-месечен срок от влизането в сила на този закон подават искане за сертифициране на оператори на преносни мрежи в съответствие с този закон.

§ 193. (1) Издадените до влизането в сила на този закон лицензии и разрешения запазват действието си и се изменят от комисията за привеждането им в съответствие с този закон.

(2) Лицензията за транзитен пренос на природен газ, издадена на "Булгартрансгаз" - ЕАД, се изменя на лицензия за пренос на природен газ за остатъка от срока на валидност на лицензията за транзитен пренос.

(3) Лицензианти, чиито лицензии подлежат на изменение, са задължени да подадат заявление до комисията в 6-месечен срок от влизането в сила на този закон.

(4) За производството по изменение на лицензиите по ал. 2 и 3 не се дължат такси.

(5) За изменение на лицензиите по ал. 2 и 3 не е необходимо предоставянето на доказателства, които вече са представени за издаването на първоначалната лицензия, освен когато са налице нови обстоятелства.

(6) До измененията на лицензиите по ал. 2 и 3 лицензиантите извършват дейностите, за които са лицензирани. Договорите, сключени в изпълнение на лицензията за пренос на електрическа енергия, запазват действието си между страните до издаване на лицензия за пренос на оператора на електропреносната мрежа. След издаване на лицензията правата и задълженията по договорите преминават по силата на този закон към оператора на електропреносната мрежа, който замества като страна по договорите "Национална електрическа компания" - ЕАД.

(7) Регулирането на цените и/или лицензионният режим се запазват по отношение на производителите на топлинна енергия, притежаващи централа с обща инсталирана мощност до 10 MW и/или извършващи пренос на топлинна енергия чрез топлопреносна мрежа, към която са присъединени централи с обща инсталирана мощност до 10 MW, когато обектите им са въведени в експлоатация към датата на влизане в сила на този закон.

§ 193а. (Нов - ДВ, бр. 23 от 2013 г., в сила от 8.03.2013 г.) Прехвърляне на акции или дялове от капитала на търговски дружества - лицензианти, което е в изпълнение на задължение по този закон за правно, организационно и финансово отделяне или реструктуриране на дейности във връзка с въвеждането на изискванията на Директива 2009/72/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 13 юли 2009 г. относно общите правила за вътрешния пазар на електроенергия и за отмяна на Директива 2003/54/ЕО и на Директива 2009/73/ЕО от 13 юли 2009 г. на Европейския парламент и на Съвета относно общите правила за вътрешния пазар на природен газ и за отмяна на Директива 2003/55/ЕО и представлява вътрешногрупово реструктуриране, се извършва по балансовата стойност на акциите или дяловете към момента на прехвърлянето.

§ 194. Издадените до влизането в сила на този закон разрешения за изключения за прилагане разпоредби на закона за предоставяне на регулиран достъп на трети страни запазват действието си.

§ 195. (1) В срок до 6 месеца от влизането в сила на този закон комисията издава указания за образуване на цени за достъп и пренос по газопреносна мрежа или одобрява методика за определяне на цени за достъп и пренос по газопреносна мрежа, когато към датата на влизане в сила на този закон не са определени такива цени или методика, които са в съответствие с изискванията на Регламент (ЕО) № 715/2009.

(2) "Булгартрансгаз" - ЕАД, в срок до три месеца от издаването на указанията по ал. 1 подава заявление до комисията за утвърждаване на цени за достъп и пренос по газопреносна мрежа или определя цени по одобрената от комисията методика.

(3) Договорите за пренос на природен газ, сключени преди влизането в сила на този закон, по които страна е "Булгартрансгаз" - ЕАД, се изпълняват до приключването им при договорените условия на тарифите за пренос.

§ 196. (1) Общественият доставчик на електрическа енергия и крайните снабдители с електрическа енергия подават заявления за издаване на лицензии за доставчик от последна инстанция за клиентите, присъединени съответно към преносната или към разпределителната мрежа в територията на действащите лицензии за обществена доставка и снабдяване от краен снабдител, които не могат да бъдат снабдявани от обществения доставчик и от крайните снабдители в съответствие с този закон, в срок до два месеца от влизането в сила на този закон.

(2) Общественият доставчик на електрическа енергия и крайните снабдители с електрическа енергия в едномесечен срок от издаването на лицензия за доставчик от последна инстанция уведомяват клиентите по ал. 1 за условията и реда за снабдяване от доставчик от последна инстанция и за правото на клиента в срок до два месеца от уведомяването да избере друг доставчик.

(3) До изтичане на срока за избор на доставчик по ал. 2 лицензиантите снабдяват заварените при влизането в сила на този закон клиенти по досегашния ред.

(4) Когато предприятие е снабдявано от краен снабдител, без да е отговаряло на условията за това, доставките се заплащат на доставчика от последна инстанция като доставки, направени от него.

§ 197. (1) Производителите на електрическа енергия, които при влизането в сила на този закон не са сключили договори за достъп с оператора на електропреносната мрежа и/или с оператора на електроразпределителна мрежа, изпълняват изискванията на чл. 84, ал. 2 в срок до два месеца от влизането в сила на закона.

(2) При неизпълнение по ал. 1 операторът на електропреносната мрежа и/или операторът на електроразпределителна мрежа сезира комисията, която определя условията за достъп до сключването на договор.

§ 198. (В сила от 1.01.2012 г. - ДВ, бр. 54 от 2012 г.) (1) (Изм. – ДВ, бр. 17 от 2015 г., в сила от 6.03.2015 г.) Количествата комбинирана електрическа енергия от инсталации за комбинирано производство на електрическа и топлинна енергия, в експлоатация към датата на влизането в сила на този закон, с одобрени от комисията инвестиционни програми, при изпълнението на които се достигат критериите за високоефективно производство, се изкупуват по преференциални цени за срок, не по-дълъг от три години:

1. считано от 1 януари 2012 г. - при начало на изпълнение на инвестиционната програма до 1 юли 2012 г.;

2. считано от 1 януари 2013 г. - при начало на изпълнение на инвестиционната програма след 1 юли 2012 г.

(2) С решение на комисията изкупуването по ал. 1 не се прилага при неизпълнение на сроковете, определени в одобрените от комисията инвестиционни програми.

§ 199. (1) Подзаконовите нормативни актове и общите административни актове по прилагането на закона се приемат или привеждат в съответствие с този закон в едногодишен срок от влизането му в сила.

(2) До приемането на подзаконовите нормативни актове и общите административни актове по ал. 1 или до привеждането им в съответствие с този закон се прилагат действащите подзаконови нормативни актове, съответно общи административни актове, доколкото не противоречат на този закон.

(3) (В сила от 1.01.2012 г. - ДВ, бр. 54 от 2012 г.) Измененията в наредбата по чл. 162, ал. 3 относно инсталации с кондензационни турбини, работещи с енергийни котли, използващи въглища като основно гориво, като общата енергийна ефективност на използване на горивото да е равна или по-голяма от 80 на сто, влизат в сила от 1 януари 2012 г.

§ 200. Целевата дата за изграждане на интегриран вътрешен пазар е 2015 г.

§ 201. (1) Независим преносен оператор по глава осма "а", раздел II може да бъде само оператор на преносна мрежа, който към датата на влизането в сила на този закон е част от вертикално интегрирано предприятие по отношение на преносна мрежа, изградена към датата на влизането в сила на този закон.

(2) Вертикално интегрирано предприятие, притежаващо преносна мрежа, може да предприема мерки за изпълнение изискванията на чл. 81о.

.....
§ 204. Законът влиза в сила от деня на обнародването му в "Държавен вестник" с изключение на:

1. параграф 23, § 121, § 189, т. 2, § 198 и § 199, ал. 3, които влизат в сила от 1 януари 2012 г.;
2. член 81б, който влиза в сила от 3 март 2013 г.;
3. член 120, ал. 6, който влиза в сила от 1 януари 2014 г.

ЗАКОН

за изменение и допълнение на Закона за енергетиката
(ДВ, бр. 59 от 2013 г., в сила от 5.07.2013 г.)

.....
§ 13. В останалите текстове на закона думите "министърът на икономиката, енергетиката и туризма", "министъра на икономиката, енергетиката и туризма" и "Министерството на икономиката, енергетиката и туризма" се заменят съответно с "министърът на икономиката и енергетиката", "министъра на икономиката и енергетиката" и "Министерството на икономиката и енергетиката".

Преходни и заключителни разпоредби

§ 14. Ценовият/регулаторният период, който приключва на 30 юни 2013 г. за цените на дружествата в сектор "Електроенергетика" и "Топлоенергетика", може да се удължи със срок до един месец, считано от датата на изтичане на периода.

§ 15. (1) При утвърждаване на цените на електрическата и топлинната енергия за дружествата, чийто ценови/регулаторен период изтича на 30 юни 2013 г., не се прилагат глава четвърта от Наредба № 1 за регулиране на цените на електрическата енергия (ДВ, бр. 33 от 2013 г.) и глава трета от Наредбата за регулиране на цените на топлинната енергия (обн., ДВ, бр. 55 от 2004 г.; изм., бр. 61 от 2007 г. и бр. 105 от 2008 г.).

(2) При утвърждаване на цените на електрическата и топлинната енергия за дружествата, чийто ценови/регулаторен период изтича на 30 юни 2013 г., комисията на закрито заседание приема доклад на работната група и проект на решение, като провежда открито заседание и обществено обсъждане в един и същи ден и определя срок за представяне на становища до три дни. След приключване на процедурата за обществено обсъждане на закрито заседание комисията приема решение. Мотивите към решенията могат да бъдат приети до 10 дни от приемането на съответното решение.

§ 16. (1) Подзаконовите нормативни актове и общите административни актове по прилагането на закона се приемат или привеждат в съответствие с този закон в тримесечен срок от влизането му в сила.

(2) До приемането на подзаконовите нормативни актове и общите административни актове по ал. 1 или до привеждането им в съответствие с този закон се прилагат действащите подзаконови нормативни актове, съответно общите административни актове, доколкото не противоречат на този закон.

§ 17. До 30 юни 2015 г.:

1. доставчиците от последна инстанция купуват електрическа енергия само от обществения доставчик по свободно договорени цени, образувани по начин, предвиден в методиката по чл. 21, ал. 1, т. 12;
2. член 102 не се прилага за доставчиците от последна инстанция.

§ 18. В едномесечен срок от влизането в сила на този закон комисията приема методиките по чл. 21, ал. 1, т. 12 и по чл. 35, като срокът за представяне на становища е до три дни след общественото обсъждане.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

към Закона за изменение на Закона за забрана на химическото оръжие и за контрол на токсичните химически вещества и техните прекурсори (ДВ, бр. 14 от 2015 г.)

§ 54. В Закона за енергетиката (обн., ДВ, бр. 107 от 2003 г.; изм., бр. 18 от 2004 г., бр. 18 и 95 от 2005 г., бр. 30, 65 и 74 от 2006 г., бр. 49, 55 и 59 от 2007 г., бр. 36, 43 и 98 от 2008 г., бр. 35, 41, 42, 82 и 103 от 2009 г., бр. 54 и 97 от 2010 г., бр. 35 и 47 от 2011 г., бр. 38, 54 и 82 от 2012 г., бр. 15, 20, 23, 59 и 66 от 2013 г. и бр. 98 от 2014 г.) навсякъде думите "Министерството на икономиката и енергетиката", "министърът на икономиката и енергетиката" и "министъра на икономиката и енергетиката" се заменят съответно с "Министерството на енергетиката", "министърът на енергетиката" и "министъра на енергетиката".

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

към Закона за изменение и допълнение на Закона за енергетиката (ДВ, бр. 17 от 2015 г., в сила от 6.03.2015 г., доп., бр. 48 от 2015 г., в сила от 30.06.2015 г.)

§ 39. В едномесечен срок от влизането в сила на този закон Народното събрание избира председателя и останалите членове на Комисията за енергийно и водно регулиране. Мандатът на заварените при влизането в сила на този закон членове на комисията се прекратява с встъпването в длъжност на новите членове.

§ 40. В едномесечен срок от избора на членовете Комисията за енергийно и водно регулиране приема правилник за дейността си.

§ 41. (1) Комисията през първия мандат се обновява по жребий. Председателят на комисията не участва в жребия.

(2) След изтичането на три години от избирането ѝ комисията се обновява с четирима членове.

§ 42. (1) В двумесечен срок от влизането в сила на този закон крайните снабдители на електрическа енергия, крайните снабдители на природен газ, операторите на електроразпределителни мрежи и операторите на газоразпределителни мрежи правят предложение до комисията за изменение на общите условия по договорите в съответствие с разпоредбите на чл. 38е – чл. 38з.

(2) До одобряване на проектите на общи условия по ал. 1 се прилагат действащите общи условия.

(3) В двумесечен срок от влизането в сила на този закон клиентите може да заявят начина на уведомяване по чл. 38з.

§ 44. Издадените актове от Държавната комисия за енергийно и водно регулиране по прилагането на Закона за енергетиката, Закона за енергията от възобновяеми източници и

Закона за регулиране на водоснабдителните и канализационните услуги запазват действието си.

§ 45. Наредбата по чл. 4, ал. 2, т. 21 се издава в 6-месечен срок от влизането в сила на този закон при спазване на изискванията за държавните помощи.

§ 46. Разпоредбата на чл. 69а, ал. 6 се прилага и за неплатените вноски по чл. 69а, ал. 3, които енергийните предприятия са били длъжни да правят в периода от 1 януари 2013 г. до влизането в сила на този закон.

§ 47. Неплатените вноски от енергийните предприятия по чл. 69а, ал. 3, дължими за периода от 1 януари 2013 г. до 1 април 2014 г., се внасят до 31 декември 2019 г. по реда, определен с наредбата по чл. 69а, ал. 2.

§ 47а. (Нов – ДВ, бр. 48 от 2015 г., в сила от 30.06.2015 г.) (1)
Ценовият/регулаторният период, който приключва на 30 юни 2015 г. за цените на дружествата в сектор "Електроенергетика" и "Топлоенергетика", може да се удължи със срок до един месец, считано от датата на изтичане на периода.

(2) В случай на удължаване на срока по ал. 1 комисията се произнася по заявленията за утвърждаване на цени, подадени от енергийните предприятия до влизането в сила на този закон. При необходимост се провежда открито заседание или обществено обсъждане в срокове, определени от комисията.

§ 48. Лицензията за производство на електрическа енергия само за собствено потребление, издадена на производител до влизането в сила на този закон, запазва действието си до изтичането на срока, за който е издадена, освен ако лицензиантът направи искане за прекратяване на лицензията.

.....
§ 57. Законът влиза в сила от деня на обнародването му в "Държавен вестник", с изключение на § 13, който влиза в сила от 1 януари 2016 г.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ
към Закона за енергийната ефективност
(ДВ, бр. 35 от 2015 г., в сила от 15.05.2015 г.)

.....
§ 24. Оценката по чл. 4, ал. 2, т. 11, буква "а" от Закона за енергетиката се изготвя и предоставя на Европейската комисия в срок до 31 декември 2015 г. По искане на Европейската комисия оценката се актуализира на всеки 5-годишен период.

§ 25. До 31 декември 2016 г. в сгради с централен източник на отопление/охлаждане или които се снабдяват от районна отоплителна мрежа или от централен източник, обслужващ множество сгради, се монтират и индивидуални измервателни уреди за отчитане на потреблението на топлинна и охлаждаща енергия или на топла вода за всеки агрегат, когато това е технически възможно, икономически обосновано и такива измервателни уреди не са монтирани към датата на влизането в сила на този закон.

§ 26. (1) Подзаконовите нормативни актове по прилагането на Закона за енергетиката се приемат, съответно издават и привеждат в съответствие с този закон в срок до 6 месеца от влизането му в сила.

(2) До приемането, съответно издаването на подзаконовите нормативни актове по ал. 1 се прилагат действащите подзаконови нормативни актове, доколкото не противоречат на Закона за енергетиката.

.....
ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ
към Закона за изменение и допълнение на Закона за енергетиката

(ДВ, бр. 56 от 2015 г., в сила от 24.07.2015 г.)

§ 14. В 14-дневен срок от влизането в сила на този закон договорите по чл. 97, ал. 1, т. 2, сключени до влизането в сила на този закон, заедно с всички изменения и допълнения се изпращат на комисията от страните. Комисията публикува договорите в 7-дневен срок от получаването им.

§ 21. От датата на влизането в сила на този закон до 1 януари 2016 г. Комисията за енергийно и водно регулиране издава сертификатите на производителите на електрическа енергия за произхода на стоката електрическа енергия, произведена при високоефективно комбинирано производство на електрическа и топлинна енергия, за срок три месеца.

§ 22. В тримесечен срок от влизането в сила на този закон министърът на енергетиката издава наредбата по чл. 4, ал. 2, т. 22.

§ 23. Проверките по чл. 80а се завършват в едногодишен срок от влизането в сила на този закон.

§ 24. Параграфи 3 и 12 влизат в сила от 1 януари 2016 г.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ
към Закона за държавния бюджет на Република България за 2016 г.
(ДВ, бр. 96 от 2015 г., в сила от 1.01.2016 г.)

§ 9. (В сила от 9.12.2015 г. - ДВ, бр. 96 от 2015 г.) (1) Акумулираните приходи от продажба на квотите по чл. 57, ал. 1 от Закона за ограничаване изменението на климата за периода от 6 март 2015 г. до 24 юли 2015 г. се внасят от Предприятието за управление на дейностите по опазване на околната среда във Фонд "Сигурност на електроенергийната система" до 31 декември 2015 г.

(2) За 2015 г. съхраняваните по сметка за чужди средства на Министерството на енергетиката средства на Фонд "Сигурност на електроенергийната система" се превеждат изцяло от Министерството на енергетиката на обществения доставчик по чл. 93а от Закона за енергетиката в срок до 31 декември 2015 г.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ
към Закона за изменение и допълнение на Закона за енергетиката
(ДВ, бр. 47 от 2016 г.)

§ 3. Започнатите до влизането в сила на този закон производства за регулиране на цените за продажба на топлинна енергия и за определяне на цени по чл. 33, ал. 1 се прекратяват при наличие на условията по чл. 30, ал. 4.

§ 4. (1) В тримесечен срок от влизането в сила на този закон Министерският съвет привежда наредбата по чл. 36ж в съответствие с него.

(2) До привеждането на наредбата по чл. 36ж в съответствие с този закон операторите на електропреносната мрежа, на газопреносната мрежа и на съоръженията за съхранение на природен газ подават информацията по чл. 36е, ал. 2 във Фонд "Сигурност на електроенергийната система" и правят вноските във фонда при условия и по ред, определени от управителния съвет на фонда, считано от месеца, следващ месеца на влизането в сила на този закон.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ
към Закона за изменение и допълнение на Закона за енергийната ефективност

(ДВ, бр. 105 от 2016 г.)

.....
§ 39. До приемането на наредбата по чл. 163в, ал. 3 от Закона за енергетиката се прилага наредбата по чл. 162, ал. 4 от същия закон.

ПРЕХОДНА РАЗПОРЕДБА

към Закона за допълнение на Закона за енергетиката
(ДВ, бр. 51 от 2017 г.)

§ 2. Започнатите до влизането в сила на този закон производства за регулиране на цените за продажба на топлинна енергия и за определяне на цени по чл. 33, ал. 1 се прекратяват при наличие на условията по чл. 30, ал. 4.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

към Закона за противодействие на корупцията и
за отнемане на незаконно придобитото имущество
(ДВ, бр. 7 от 2018 г.)

.....
§ 48. В Закона за енергетиката (обн., ДВ, бр. 107 от 2003 г.; изм., бр. 18 от 2004 г., бр. 18 и 95 от 2005 г., бр. 30, 65 и 74 от 2006 г., бр. 49, 55 и 59 от 2007 г., бр. 36, 43 и 98 от 2008 г., бр. 35, 41, 42, 82 и 103 от 2009 г., бр. 54 и 97 от 2010 г., бр. 35 и 47 от 2011 г., бр. 38, 54 и 82 от 2012 г., бр. 15, 20, 23, 59 и 66 от 2013 г., бр. 98 от 2014 г., бр. 14, 17, 35, 48 и 56 от 2015 г., бр. 42, 47 и 105 от 2016 г. и бр. 51 и 58 от 2017 г.) навсякъде думите "Закона за предотвратяване и установяване на конфликт на интереси" се заменят със "Закона за противодействие на корупцията и за отнемане на незаконно придобитото имущество".

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

към Закона за изменение и допълнение на Закона за енергетиката
(ДВ, бр. 38 от 2018 г., в сила от 8.05.2018 г.,
изм., бр. 83 от 2018 г., изм. и доп., бр. 91 от 2018 г.,
изм., бр. 41 от 2019 г., в сила от 21.05.2019 г.)

§ 61. (1) Подзаконовите нормативни актове по прилагането на закона се привеждат в съответствие с този закон в срок до 30 юни 2018 г.

(2) Методиката по чл. 224г, ал. 2 се приема от Комисията за енергийно и водно регулиране в срок до 30 юни 2018 г.

.....
§ 67. (1) От 1 юли 2018 г. общественият доставчик, съответно крайните снабдители не изкупуват електрическа енергия по преференциални цени от производители от високоефективно комбинирано производство на електрическа и топлинна енергия, произведена от централи с обща инсталирана електрическа мощност 4 MW и над 4 MW.
(2) В срок до 30 юни 2018 г. производителите по ал. 1 сключват с Фонд "Сигурност на електроенергийната система" договор за компенсиране с премия.

§ 68. (1) В срок до 31 октомври 2018 г. производителите на електрическа енергия от възобновяеми източници с обща инсталирана мощност 4 MW и над 4 MW на енергийни обекти сключват с Фонд "Сигурност на електроенергийната система" договор за компенсиране с премия за произведените от тях количества електрическа енергия до размера на определеното им нетно специфично производство на електрическа енергия, въз основа на което е определена преференциалната им цена. Договорите за компенсиране с премия влизат в сила не по-късно от 1 януари 2019 г.

(2) (Нова – ДВ, бр. 91 от 2018 г.) Договор по ал. 1 може да се сключи и от производител на електрическа енергия от възобновяеми източници за два или повече енергийни обекти, някой от които е с обща инсталирана мощност под 4 MW, при следните условия:

1. произведената електрическа енергия от тези обекти се измерва общо със съществуващите към 8 май 2018 г. средства за търговско измерване, и
2. за обектите са определени еднаква преференциална цена и нетно специфично производство и се прилага еднакъв срок за изкупуване.

(3) (Предишна ал. 2 – ДВ, бр. 91 от 2018 г.) Премията се определя ежегодно от Комисията за енергийно и водно регулиране в срок до 30 юни като разлика между определената до влизането в сила на този закон преференциална цена, съответно актуализираната преференциална цена на обекта, и определената за този период прогнозна пазарна цена за електрическа енергия, произведена от възобновяеми източници в зависимост от първичния енергиен източник.

(4) (Предишна ал. 3 – ДВ, бр. 91 от 2018 г.) Фонд "Сигурност на електроенергийната система" уведомява своевременно обществения доставчик за датата, от която влиза в сила договорът за компенсиране с премия, сключен със съответния производител.

(5) (Предишна ал. 4 – ДВ, бр. 91 от 2018 г.) Премията се предоставя до изтичане на срока по съответния договор за дългосрочно изкупуване или договор по § 7 от преходните и заключителните разпоредби на Закона за енергията от възобновяеми източници, сключени до влизането в сила на този закон.

(6) (Предишна ал. 5, изм. – ДВ, бр. 91 от 2018 г., бр. 41 от 2019 г., в сила от 21.05.2019 г.) При реконструкция и модернизация на енергиен обект, които изискват въвеждане в експлоатация по смисъла на Закона за устройство на територията, предоставянето на премия се запазва, до размера на нетното специфично производство за инсталираната мощност преди реконструкцията и модернизацията, като се прилагат ал. 3 и 5.

(7) (Предишна ал. 6 – ДВ, бр. 91 от 2018 г.) За произведената електрическа енергия производителите по ал. 1 заявяват издаване на гаранции за произход и ги прехвърлят на Фонд "Сигурност на електроенергийната система".

(8) (Предишна ал. 7 – ДВ, бр. 91 от 2018 г.) Фонд "Сигурност на електроенергийната система" след изплащане на премия прехвърля на лицата по чл. 36ж, ал. 1, т. 1 гаранции за произход за съответния месец пропорционално на размера на дължимите от тези лица за същия месец средства от цената и/или компонентата от цена по чл. 30, ал. 1, т. 17.

(9) (Предишна ал. 8 – ДВ, бр. 91 от 2018 г.) От датата на влизането в сила на договора по ал. 1 договорът за изкупуване на съответния производител по ал. 1, сключен до влизането в сила на този закон, се смята за прекратен и общественият доставчик, съответно крайните снабдители не изкупуват по преференциална цена произведената от този производител електрическа енергия.

(10) (Предишна ал. 9 – ДВ, бр. 91 от 2018 г.) От 1 юли 2018 г. до влизането в сила на договора по ал. 1 общественият доставчик изкупува електрическа енергия по преференциални цени от производителите по ал. 1, присъединени към електропреносната мрежа.

(11) (Предишна ал. 10 – ДВ, бр. 91 от 2018 г.) От 1 юли 2018 г. до влизането в сила на договора по ал. 1 крайният снабдител изкупува електрическа енергия по преференциални цени от производители по ал. 1, присъединени към електроразпределителната мрежа. Общественият доставчик уведомява своевременно крайния снабдител за датата, от която влиза в сила договорът за компенсиране с премия, сключен със съответния производител, съгласно полученото уведомление от Фонд "Сигурност на електроенергийната система".

(12) (Предишна ал. 11, изм. – ДВ, бр. 91 от 2018 г.) Крайните снабдители продават на обществения доставчик количествата електрическа енергия по ал. 11 по цената, по която са я изкупили.

(13) (Предишна ал. 12, изм. – ДВ, бр. 91 от 2018 г.) Общественият доставчик продава на борсов пазар изкупената от него електрическа енергия по ал. 10 и 12.

(14) (Предишна ал. 13 – ДВ, бр. 91 от 2018 г.) За изкупеното количество електрическа енергия от всеки производител общественият доставчик получава компенсация от Фонд "Сигурност на електроенергийната система" в размер на стойността на премията за този производител.

(15) (Нова – ДВ, бр. 91 от 2018 г.) В случаите по ал. 2 за обектите с обща инсталирана мощност под 4 MW производителят подава уведомление до Комисията за енергийно и водно регулиране преди сключването на договора за компенсиране с премия.

§ 69. Министърът на енергетиката нотифицира до 30 юни 2018 г. схемите за държавна помощ в областта на енергетиката за производството на електрическа енергия от възобновяеми източници и от високоефективното комбинирано производство на топлинна и електрическа енергия.

§ 70. В срок до 30 юни 2018 г. търговците и производителите на електрическа енергия с обекти с обща инсталирана мощност 4 MW и над 4 MW внасят банкова гаранция или депозит по чл. 36ж, ал. 3 във Фонд "Сигурност на електроенергийната система".

§ 71. В 18-месечен срок от влизането в сила на този закон министърът на енергетиката разработва и внася за одобряване от Министерския съвет Стратегия за устойчиво енергийно развитие на Република България.

§ 72. Срокът по чл. 36в, ал. 2 се прилага за членовете на управителния съвет на Фонд "Сигурност на електроенергийната система", определени до влизането в сила на този закон, като мандатът им започва да тече от деня на влизането му в сила.

§ 73. (В сила от 1.01.2019 г. - ДВ, бр. 38 от 2018 г.) (1) (Изм. – ДВ, бр. 83 от 2018 г.) Безсрочните и срочните служебни правоотношения на държавните служители от администрацията на Комисията за енергийно и водно регулиране се преобразуват съответно в безсрочни и срочни трудови правоотношения, като със служителите се сключват трудови договори. Когато изтеклият до момента на преобразуването на правоотношенията срок за изпитване по чл. 12 от Закона за държавния служител е по-малък от 6 месеца, той се включва в срока за изпитване по чл. 70 от Кодекса на труда, а когато изтеклият срок надвишава 6 месеца, се приема, че срокът за изпитване по чл. 70 от Кодекса на труда е изтекъл.

(2) При преобразуването по ал. 1 индивидуалната основна месечна заплата по Кодекса на труда на държавните служители и на служителите по трудови правоотношения от администрацията на Комисията за енергийно и водно регулиране се определя така, че същата, увеличена с допълнителното трудово възнаграждение за придобит трудов стаж и професионален опит и намалена с дължимия данък и задължителните осигурителни вноски за сметка на осигуреното лице, да не е по-ниска от получаваната до този момент индивидуална основна месечна заплата, намалена с дължимите задължителни осигурителни вноски за сметка на осигуреното лице, ако са били дължими, и дължимия данък.

(3) Неизползваните отпуски по служебните правоотношения по ал. 1 се запазват и не се компенсират с парични обезщетения.

§ 74. Законът влиза в сила от деня на обнародването му в "Държавен вестник", с изключение на:

1. параграфи 11, 14, 15, 16, 19, 22, 23, 24, 25, 32, 33, 35, 36, 39, 40, 41, 42 и § 64, относно т. 1 – 4, които влизат в сила от 1 юли 2018 г.;
2. параграфи 63 и 66, които влизат в сила от 30 април 2018 г.;
3. параграфи 5, 6, 9, 10 и 73, които влизат в сила от 1 януари 2019 г.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

към Закона за допълнение на Закона за приватизация и следприватизационен контрол

(ДВ, бр. 64 от 2018 г., в сила от 3.08.2018 г.)

.....
§ 5. В 30-дневен срок от влизането в сила на този закон търговците и производителите по чл. 36ж, ал. 1 от Закона за енергетиката, които 12 поредни месеца преди влизането в сила на този закон са заплатили цената и/или компонентата от цена по чл. 30, ал. 1, т. 17 от Закона за енергетиката, представят пред Фонд "Сигурност на електроенергийната система" удостоверения за липса на задължения за "цена задължение към обществото", издадени от обществения доставчик. В този случай се прилага чл. 36ж, ал. 6 от Закона за енергетиката, освен ако са изпълнени условията на чл. 36ж, ал. 7 от същия закон.
.....

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

към Закона за изменение и допълнение на Закона за енергетиката
(ДВ, бр. 41 от 2019 г., в сила от 21.05.2019 г.)

§ 31. Започнатите до влизането в сила на този закон производства за регулиране на цените за продажба на топлинна енергия и за определяне на цени по чл. 33, ал. 1 и 2 и премии по чл. 33а се прекратяват при наличие на условието по чл. 30, ал. 5.

§ 32. (1) Подзаконовите нормативни актове по прилагането на закона се привеждат в съответствие с този закон в срок до 30 юни 2019 г.
(2) Комисията за енергийно и водно регулиране приема наредбата по чл. 163д, ал. 3 в едногодишен срок от влизането в сила на този закон.

§ 33. (1) От 1 юли 2019 г. общественият доставчик, съответно крайните снабдители не изкупуват електрическа енергия по преференциални цени от производители от високоефективно комбинирано производство на електрическа и топлинна енергия, произведена от централи с обща инсталирана електрическа мощност от 1 MW до 4 MW.
(2) В срок до 30 юни 2019 г. производителите по ал. 1 сключват с Фонд "Сигурност на електроенергийната система" договор за компенсиране с премия. Договорите влизат в сила от 1 юли 2019 г.

§ 34. (1) В срок до 31 август 2019 г. производителите на електрическа енергия от възобновяеми източници с обща инсталирана мощност 1 MW до 4 MW на енергийни обекти сключват с Фонд "Сигурност на електроенергийната система" договор за компенсиране с премия за произведените от тях количества електрическа енергия до размера на определеното им нетно специфично производство на електрическа енергия, въз основа на което е определена преференциалната им цена. Договорите влизат в сила не по-късно от 1 октомври 2019 г.

(2) Премията се определя ежегодно от Комисията за енергийно и водно регулиране в срок до 30 юни като разлика между определената до влизането в сила на този закон преференциална цена, съответно актуализираната преференциална цена на обекта, и определената за този период прогнозна пазарна цена за електрическа енергия, произведена от възобновяеми източници в зависимост от първичния енергиен източник.

(3) Фонд "Сигурност на електроенергийната система" уведомява своевременно обществения доставчик за датата, от която влиза в сила договорът за компенсиране с премия, сключен със съответния производител.

(4) Премията се предоставя до изтичане на срока по съответния договор за дългосрочно изкупуване или договор по § 7 от преходните и заключителните разпоредби на Закона за енергията от възобновяеми източници, сключени до влизането в сила на този закон.

(5) При реконструкция и модернизация на енергиен обект, които изискват въвеждане в експлоатация по смисъла на Закона за устройство на територията, предоставянето на премия се запазва до размера на нетното специфично производство за инсталираната мощност преди реконструкцията и модернизацията, като се прилагат ал. 2 и 4.

- (6) За произведената електрическа енергия производителите по ал. 1 заявяват издаване на гаранции за произход и ги прехвърлят на Фонд "Сигурност на електроенергийната система".
- (7) Фонд "Сигурност на електроенергийната система" след изплащане на премия прехвърля на лицата по чл. 36ж, ал. 1, т. 1 гаранции за произход за съответния месец пропорционално на размера на дължимите от тези лица за същия месец средства от цената и/или компонентата от цена по чл. 30, ал. 1, т. 17.
- (8) От датата на влизането в сила на договора по ал. 1 договорът за изкупуване на съответния производител по ал. 1, сключен до влизането в сила на този закон, се смята за прекратен и общественият доставчик, съответно крайните снабдители не изкупуват по преференциална цена произведената от този производител електрическа енергия.
- (9) От 1 юли 2019 г. до влизането в сила на договора по ал. 1 общественият доставчик изкупува електрическа енергия по преференциални цени от производителите по ал. 1, присъединени към електропреносната мрежа.
- (10) От 1 юли 2019 г. до влизането в сила на договора по ал. 1 крайният снабдител изкупува електрическа енергия по преференциални цени от производители по ал. 1, присъединени към електроразпределителната мрежа. Общественият доставчик уведомява своевременно крайния снабдител за датата, от която влиза в сила договорът за компенсиране с премия, сключен със съответния производител, съгласно полученото уведомление от Фонд "Сигурност на електроенергийната система".
- (11) Крайните снабдители продават на обществения доставчик количествата електрическа енергия по ал. 10 по цената, по която са я изкупили.
- (12) Общественият доставчик продава на борсов пазар изкупената от него електрическа енергия по ал. 9 и 10.
- (13) За изкупеното количество електрическа енергия от всеки производител общественият доставчик получава компенсация от Фонд "Сигурност на електроенергийната система" в размер на стойността на премията за този производител.

§ 35. В срок до 25 юли 2019 г. производителите на електрическа енергия с обекти с обща инсталирана мощност от 1 MW до 4 MW, които продават електрическа енергия на крайни клиенти, внасят във Фонд "Сигурност на електроенергийната система" обезпечение по чл. 36ж, ал. 3 за задълженията си за месец юли 2019 г. В този случай данни по смисъла на чл. 36ж, ал. 3 са фактурираните средства от цената и/или компонентата от цена по чл. 30, ал. 1, т. 17 за периода от 1 януари 2019 г. до 30 юни 2019 г.

§ 36. Търговците и производителите на електрическа енергия, които до влизането в сила на този закон са предоставили обезпечение под формата на застраховка, са длъжни в 30-дневен срок от влизането в сила на закона да я приведат в съответствие с чл. 36ж, ал. 4. След изтичането на срока се счита, че търговецът или производителят няма валидно обезпечение към Фонд "Сигурност на електроенергийната система", като в този случай се прилага чл. 36ж, ал. 11.

.....

§ 41. Законът влиза в сила от деня на обнародването му в "Държавен вестник", с изключение на:

1. параграфи 2, 6, § 7 относно т. 1, § 13, 19, 20, 21, 23, 24 и § 37 относно т. 1 – 3, които влизат в сила от 1 юли 2019 г.;
2. параграф 22, който влиза в сила три месеца след обнародването на закона в "Държавен вестник".

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ
към Закона за изменение и допълнение на Закона за енергетиката
(ДВ, бр. 79 от 2019 г., в сила от 8.10.2019 г.)

§ 26. Подзаконовите нормативни актове по прилагането на закона се привеждат в съответствие с този закон в срок до два месеца от влизането му в сила.

§ 27. (1) В едномесечен срок от влизането в сила на този закон операторът на борсовия пазар на електрическа енергия внася в Комисията за енергийно и водно регулиране правила за работа на организиран борсов пазар на електрическа енергия.

(2) Комисията за енергийно и водно регулиране одобрява правилата по ал. 1 в едномесечен срок от тяхното внасяне.

(3) До одобряването на правилата по ал. 1 се прилагат действащите до влизането в сила на този закон правила за работа на организиран борсов пазар на електрическа енергия.

§ 28. (1) В срок до 15 октомври 2019 г. общественият доставчик на природен газ внася в Комисията за енергийно и водно регулиране споразумението за изпълнение на програмата за освобождаване на природен газ.

(2) В срок до 1 декември 2019 г. Комисията за енергийно и водно регулиране одобрява споразумението по ал. 1 след провеждане на публична консултация.

§ 29. (1) В срок до 15 октомври 2019 г. операторът на газопреносна мрежа внася в Комисията за енергийно и водно регулиране заявление за одобрение на платформа за търговия.

(2) В срок до 1 декември 2019 г. Комисията за енергийно и водно регулиране одобрява платформата по ал. 1 и определя оператор на платформа за търговия.

(3) Операторът извършва на платформата за търговия дейностите по организиране на борсов пазар на природен газ и по изпълнение на споразумението по § 28 до издаване на лицензия за организиране на борсов пазар на природен газ.

§ 30. (1) Операторът на борсовия пазар на природен газ внася в Комисията за енергийно и водно регулиране правила за работа на организиран борсов пазар на природен газ в едномесечен срок от привеждането в съответствие на актовете по § 26.

(2) Комисията за енергийно и водно регулиране одобрява правилата по ал. 1 в едномесечен срок от тяхното внасяне.

(3) До одобряването на правилата по ал. 1 се прилагат правилата на одобрената платформа за търговия по § 29.

.....
§ 32. В срок до 31 декември 2019 г. Комисията за енергийно и водно регулиране провежда процедура за утвърждаване на цената, по която общественият доставчик продава природен газ от 1 януари 2020 г., въз основа на § 2.

§ 33. Законът влиза в сила от деня на обнародването му в "Държавен вестник" с изключение на:

1. параграф 2, т. 1 и § 18 относно чл. 176, ал. 3 и 5, които влизат в сила от 1 януари 2020 г.;
2. параграф 19, който влиза в сила от 1 декември 2019 г.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

към Закона за допълнение на Закона за енергетиката
(ДВ, бр. 38 от 2020 г., в сила от 24.04.2020 г.)

§ 2. (1) Общественият доставчик на природен газ в изпълнение на Решение на Европейската комисия № С (2018) 258 от 24 май 2018 г. по дело АТ.39816 – Доставки на газ нагоре по веригата в Централна и Източна Европа, и на сключено Допълнение № 13 от 2 март 2020 г. към Договор № 02-12-13 от 15 ноември 2012 г. между ООО "Газпром Експорт" и "Булгаргаз" – ЕАД, за доставка на природен газ, възстановява суми по договори за доставка на природен газ, както следва:

1. за периода от 5 август 2019 г. до 31 декември 2019 г. – на крайни снабдители на природен газ и клиенти, присъединени към газопреносната мрежа, включително на лица, на които е издадена лицензия за производство и пренос на топлинна енергия;
 2. за периода от 1 януари 2020 г. до 31 март 2020 г. – на крайни снабдители на природен газ и на лица, на които е издадена лицензия за производство и пренос на топлинна енергия.
- (2) В 30-дневен срок от влизането в сила на този закон Комисията за енергийно и водно регулиране приема решения за утвърждаване на цените на природния газ, по които общественият доставчик продава природен газ, въз основа на подадените заявления, за всеки период, както следва: 5 август 2019 г. – 31 август 2019 г.; 1 септември 2019 г. – 30 септември 2019 г.; 1 октомври 2019 г. – 31 октомври 2019 г.; 1 ноември 2019 г. – 30 ноември 2019 г.; 1 декември 2019 г. – 31 декември 2019 г.; 1 януари 2020 г. – 31 януари 2020 г.; 1 февруари 2020 г. – 29 февруари 2020 г. и 1 март 2020 г. – 31 март 2020 г. В тези случаи чл. 13, ал. 5, т. 2 и чл. 14 не се прилагат.
- (3) Комисията за енергийно и водно регулиране с решението за съответния период по ал. 2 изменя и цените, по които крайните снабдители на природен газ продават на клиенти, присъединени към съответните газоразпределителни мрежи, в съответствие с цената на обществения доставчик, по която продава природен газ, утвърдена с това решение. В 7-дневен срок от влизането в сила на този закон крайните снабдители предоставят на Комисията за енергийно и водно регулиране информация и доказателства за количествата природен газ, закупени през съответните периоди по ал. 2 с цел продажба на клиенти.
- (4) Когато краен снабдител на природен газ в период по ал. 2 е закупувал природен газ не само от обществения доставчик, за този период цените, по които крайният снабдител е продавал природен газ на крайни клиенти, се изменят при отчитане единствено на закупените от обществения доставчик количества природен газ и решението за съответния период по ал. 2.
- (5) Когато краен снабдител на природен газ в период по ал. 2 не е закупувал природен газ от обществения доставчик, за този период цените, по които крайният снабдител е продавал природен газ на крайни клиенти, не се изменят.
- (6) За периода 1 юли 2019 г. – 31 март 2020 г. Комисията за енергийно и водно регулиране приема решение за утвърждаване на цени на топлинната енергия и за определяне на преференциални цени и премии за електрическата енергия, произведена по високоефективен комбиниран начин от централи с комбинирано производство на електрическа и топлинна енергия, при отчитане единствено на закупените от обществения доставчик количества природен газ и решенията за съответните периоди по ал. 2. В този случай чл. 13, ал. 5, т. 2 и чл. 14 не се прилагат. В 7-дневен срок от влизането в сила на този закон лица, на които е издадена лицензия за производство и пренос на топлинна енергия, предоставят на Комисията за енергийно и водно регулиране информация и доказателства за количествата природен газ, закупени през съответните периоди по ал. 2.
- (7) Утвърдените цени с решенията по ал. 2 и 6 са за целите на изчисляване на сумите, които общественият доставчик на природен газ, крайните снабдители на природен газ или лицата, на които е издадена лицензия за производство и пренос на топлинна енергия, възстановяват на клиентите за доставка на природен газ, съответно топлинна енергия.
- (8) В срок до 20 дни от приемането на съответните решения по ал. 2 общественият доставчик изчислява сумите за възстановяване по договори за доставка на природен газ на лицата по ал. 1 като разлика между сумите, заплатени за доставените количества, по цените, утвърдени с решенията на Комисията за енергийно и водно регулиране до влизането в сила на този закон, и по цените, утвърдени със съответните решения по ал. 2, и сключва споразумение с лицата по ал. 1 за възстановяването им. Общественият доставчик възстановява сумите на лицата по ал. 1 в 14-дневен срок от сключването на споразумението.
- (9) В едномесечен срок от възстановяване на сумите по ал. 8 от обществения доставчик:

1. крайните снабдители на природен газ изчисляват разликата между сумите, заплатени и/или дължими за природен газ от крайни клиенти, по цените, утвърдени с решенията на Комисията за енергийно и водно регулиране до влизането в сила на този закон, и по изменените цени, утвърдени със съответното решение по ал. 2;

2. лицата, на които е издадена лицензия за производство и пренос на топлинна енергия, изчисляват разликата между сумите, заплатени и/или дължими за топлинна енергия от клиенти на топлинна енергия в сгради, в които разпределението на топлинна енергия се извършва по реално месечно потребление въз основа на разпределението на количеството топлинна енергия, извършено от лицата по чл. 139б, ал. 1, по цените, утвърдени с решенията на Комисията за енергийно и водно регулиране до влизането в сила на този закон, и по цените, утвърдени с решението по ал. 6.

(10) Получената разлика по ал. 9 се приспада от дължимите от клиентите суми за месеца, в който тя е изчислена от крайните снабдители на природен газ и от лицата, на които е издадена лицензия за производство и пренос на топлинна енергия. Приспадането се извършва от крайните снабдители на природен газ, съответно от лицата, на които е издадена лицензия за производство и пренос на топлинна енергия, еднократно. Когато дължимата от клиенти сума е по-малка от изчислената разлика, приспадането се извършва до изчерпване на тази разлика.

(11) За приспадането по ал. 10 се издава известие към фактура, в което се посочват стойността на дължимата за съответния период сума за природен газ, съответно за топлинна енергия, размерът на изчислената разлика по ал. 9 и стойността на дължимата сума от крайният клиент на природен газ или клиента на топлинна енергия след извършеното приспадане.

(12) За клиенти на топлинна енергия, при които разпределението на топлинна енергия се извършва за отчетен период от една година, лицето по чл. 139б, ал. 1 изготвя обща годишна изравнителна сметка за сградата и индивидуални изравнителни сметки на клиентите, като отразява различните ценови периоди и съответните решения на Комисията за енергийно и водно регулиране за утвърждаване на цени на топлинна енергия. В изравнителните сметки се посочва размерът на разликата между сумите за топлинна енергия по цените, утвърдени с решенията на Комисията за енергийно и водно регулиране до влизането в сила на този закон, и по цените, утвърдени с решението по ал. 6.

(13) Крайните снабдители на природен газ, съответно лицата, на които е издадена лицензия за производство и пренос на топлинна енергия, възстановяват разликата по ал. 9 под формата на парична сума на лице, което е загубило качеството на клиент и не дължи суми за природен газ или топлинна енергия, въз основа на писмено заявление, в което се посочва банкова сметка, по която се превежда сумата.

(14) В 14-дневен срок от възстановяване от обществения доставчик на сумите по ал. 8 клиентите на обществения доставчик, присъединени към газопреносната мрежа, които снабдяват с природен газ крайни снабдители на природен газ, неприсъединени към газопреносната мрежа, възстановяват на крайните снабдители разликата между сумите, заплатени за доставени количества природен газ, по цените, утвърдени с решенията на Комисията за енергийно и водно регулиране до влизането в сила на този закон, и по цените, утвърдени със съответните решения по ал. 2. В едномесечен срок след възстановяване на разликата между сумите крайните снабдители на природен газ изчисляват и възстановяват разликата между сумите на крайни клиенти по реда на ал. 9, т. 1 и ал. 10.

(15) В 14-дневен срок от приемането на решението по ал. 6 Фонд "Сигурност на електроенергийната система" изчислява разликата между размера на премиите за електрическа енергия от високоефективно комбинирано производство на електрическа и топлинна енергия, определени с решението на Комисията за енергийно и водно регулиране до влизането в сила на този закон, и с решението по ал. 6.

(16) Разликата по ал. 15 се прихваща от Фонд "Сигурност на електроенергийната система" от дължимите премии на производителите на електрическа енергия от високоефективно комбинирано производство на електрическа и топлинна енергия въз основа на акт за прихващане на вземанията, издаден от председателя на фонда. В този случай тази разлика се смята за задължения по смисъла на чл. 3би, ал. 2.

(17) Комисията за енергийно и водно регулиране с решението за съответния период по ал. 2 указва на оператора на газопреносната мрежа за същия период да измени цените на природния газ за балансиране, определени по реда на Методиката за определяне на дневна такса за дисбаланс и такса за неутралност при балансиране (ДВ, бр. 57 от 2019 г.).

§ 3. Подадените до влизането в сила на този закон заявления от обществения доставчик за утвърждаване на цени на природния газ за периодите по § 2, ал. 2 се разглеждат при условията и по реда на § 2.

§ 4. В срок до 31 октомври 2020 г. Комисията за енергийно и водно регулиране представя на Народното събрание за сведение подробна информация за възстановените суми по § 2.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

към Закона за изменение и допълнение на Закона за енергетиката (ДВ, бр. 57 от 2020 г., в сила от 26.06.2020 г.)

§ 14. (1) В започналите до влизането в сила на този закон производства по чл. 30, ал. 1, т. 9 за ценовия/регулаторния период, който завършва на 30 юни 2021 г., Комисията за енергийно и водно регулиране съгласно чл. 30, ал. 1, т. 9, чл. 94а, ал. 1 и чл. 97, ал. 1, т. 4 утвърждава цени, както следва:

1. за битови клиенти – за период до 30 юни 2021 г.;
2. за небитови клиенти – за период до 30 септември 2020 г.

(2) В производствата по ал. 1 открито заседание и обществено обсъждане не се провеждат, ако такива са проведени до влизането в сила на този закон.

§ 15. (1) В 30-дневен срок от влизането в сила на този закон крайните снабдители изпращат уведомление до всеки небитов краен клиент за прекратяване снабдяването с електрическа енергия от 1 октомври 2020 г. на обекти, присъединени към електроразпределителна мрежа на ниво ниско напрежение, в съответната лицензионна територия.

(2) В случай че до 30 септември 2020 г. включително клиент по ал. 1 не е сключил договор с търговец на електрическа енергия по свободно договорени цени, доставката на електрическа енергия се извършва от досегашния му доставчик в качеството му на титуляр на лицензия по чл. 39, ал. 1, т. 5.

(3) Доставчикът по ал. 2 сключва типов договор с клиентите, които до 30 септември 2020 г. включително не са сключили договор с търговец на електрическа енергия. Типовият договор е със срок от 1 октомври 2020 г. до 30 юни 2021 г. До сключването на типовия договор доставчикът по ал. 2 осигурява доставката на електрическа енергия, при условие че клиентът своевременно заплаща всички дължими суми във връзка с доставката.

(4) До 31 август 2020 г. Комисията за енергийно и водно регулиране утвърждава образец на типовия договор по ал. 3, с който се уреждат правата и задълженията на страните, условията за доставка на електрическа енергия и за прекратяване на договора.

(5) Смяната на доставчика се извършва при условията на чл. 95, като клиентът не дължи неустойка и смяната не е съпроводена с допълнителни задължения за него. От 1 юли 2021 г. клиентите, които не са избрали доставчик, се снабдяват с електрическа енергия при условията на чл. 95а.

§ 16. От 1 януари 2021 г. търговците на природен газ подават пред Комисията за енергийно и водно регулиране заявления за издаване на лицензия по чл. 39, ал. 1, т. 5.

§ 17. От 1 октомври 2021 г. търговията с природен газ се извършва въз основа на лицензия по чл. 39, ал. 1, т. 5.

§ 18. В 30-дневен срок от влизането в сила на този закон крайните снабдители на електрическа енергия публикуват на интернет страницата си списък с небитовите крайни клиенти по § 15, ал. 1.

§ 19. Комисията за енергийно и водно регулиране създава платформата и определя правилата по чл. 38и, ал. 5 в срок до 31 декември 2020 г.

§ 20. Пълната либерализация на пазара на електрическа енергия на едро се осъществява до 1 юли 2021 г.

§ 21. Параграфи 3, 6, 8 и 13 се прилагат от 1 октомври 2020 г., а § 4 относно чл. 38к се прилага в едномесечен срок от приемане на решението по чл. 38и, ал. 5.

.....

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

към Закона за изменение и допълнение на Закона за енергетиката
(ДВ, бр. 9 от 2021 г., в сила от 2.02.2021 г.)

§ 27. (1) От 1 юли 2021 г. крайните снабдители не изкупуват електрическа енергия по преференциални цени от производители от високоефективно комбинирано производство на електрическа и топлинна енергия, произведена от централи с обща инсталирана електрическа мощност от 500 kW до 1 MW.

(2) В срок до 31 май 2021 г. производителите по ал. 1 сключват с Фонд "Сигурност на електроенергийната система" договор за компенсиране с премия. Договорите влизат в сила от 1 юли 2021 г.

§ 28. (1) От 1 юли 2021 г. крайните снабдители не изкупуват електрическа енергия по преференциални цени от производители на електрическа енергия от възобновяеми енергийни източници, произведена от централи с обща инсталирана електрическа мощност от 500 kW до 1 MW.

(2) В срок до 31 май 2021 г. производителите по ал. 1 сключват с Фонд "Сигурност на електроенергийната система" договор за компенсиране с премия за произведените от тях количества електрическа енергия до размера на определеното им нетно специфично производство на електрическа енергия, въз основа на което е определена преференциалната им цена. Договорите влизат в сила от 1 юли 2021 г.

(3) Премията се определя ежегодно от Комисията за енергийно и водно регулиране в срок до 30 юни като разлика между определената до влизането в сила на този закон преференциална цена, съответно актуализираната преференциална цена на обекта, и определената за този период прогнозна пазарна цена за електрическа енергия, произведена от възобновяеми източници в зависимост от първичния енергиен източник.

(4) Фонд "Сигурност на електроенергийната система" уведомява обществения доставчик за сключените договори за компенсиране с премия.

(5) Премията се предоставя до изтичане на срока по съответния договор за дългосрочно изкупуване или договор по § 7 от преходните и заключителните разпоредби на Закона за енергията от възобновяеми източници, сключени до влизането в сила на този закон.

(6) При реконструкция и модернизация на енергиен обект, които изискват въвеждане в експлоатация по смисъла на Закона за устройство на територията, предоставянето на премия се запазва до размера на нетното специфично производство за инсталираната мощност преди реконструкцията и модернизацията, като се прилагат ал. 3 и 5.

(7) За произведената електрическа енергия производителите по ал. 1 заявяват издаване на гаранции за произход и ги прехвърлят на Фонд "Сигурност на електроенергийната система".

(8) Фонд "Сигурност на електроенергийната система" след изплащане на премия прехвърля на лицата по чл. 36ж, ал. 1, т. 1 гаранции за произход за съответния месец пропорционално на размера на дължимите от тези лица за същия месец средства от цената и/или компонентата от цена по чл. 30, ал. 1, т. 17.

(9) От датата на влизането в сила на договора по ал. 2 договорът за изкупуване на съответния производител по ал. 1, сключен до влизането в сила на този закон, се смята за прекратен и крайните снабдителите не изкупуват по преференциална цена произведената от този производител електрическа енергия.

§ 29. В срок до 30 юни 2021 г. производителите на електрическа енергия по чл. 162 от Закона за енергетиката и по чл. 31 от Закона за енергията от възобновяеми източници с обекти с обща инсталирана мощност от 500 kW до 1 MW, които продават електрическа енергия на крайни клиенти, внасят във Фонд "Сигурност на електроенергийната система" обезпечение по чл. 36ж, ал. 3 от Закона за енергетиката. В този случай данни по смисъла на чл. 36ж, ал. 3 са количествата електрическа енергия, продадени на крайни клиенти за периода от 1 декември 2020 г. до 31 май 2021 г.

§ 30. (1) Технически споразумения, свързани с експлоатацията на преносни газопроводи от и към трети държави, сключени от оператор на газопреносна мрежа до влизането в сила на този закон, остават в сила, доколкото не противоречат на българското законодателство, правото на Европейския съюз и приложимите решения на Комисията за енергийно и водно регулиране.

(2) Междуправителствени споразумения с трета държава във връзка с експлоатацията на преносен газопровод или добивна газопроводна мрежа, сключени преди влизането в сила на този закон, остават в сила до влизането в сила на последващо споразумение между Европейския съюз и третата държава или докато се прилага процедурата по чл. 200б.

§ 33. Подзаконовите нормативни актове по прилагане на закона се привеждат в съответствие с този закон в тримесечен срок от обнародването му в "Държавен вестник".

§ 34. Законът влиза в сила от деня на обнародването му в "Държавен вестник" с изключение на § 7, който влиза в сила от 1 януари 2021 г.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

към Закона за изменение и допълнение на Закона за енергийната ефективност (ДВ, бр. 21 от 2021 г., в сила от 12.03.2021 г.)

§ 74. В Закона за енергетиката (обн., ДВ, бр. 107 от 2003 г.; изм., бр. 18 от 2004 г., бр. 18 и 95 от 2005 г., бр. 30, 65 и 74 от 2006 г., бр. 49, 55 и 59 от 2007 г., бр. 36, 43 и 98 от 2008 г., бр. 35, 41, 42, 82 и 103 от 2009 г., бр. 54 и 97 от 2010 г., бр. 35 и 47 от 2011 г., бр. 38, 54 и 82 от 2012 г., бр. 15, 20, 23, 59 и 66 от 2013 г., бр. 98 от 2014 г., бр. 14, 17, 35, 48 и 56 от 2015 г., бр. 42, 47 и 105 от 2016 г., бр. 51, 58, 102 и 103 от 2017 г., бр. 7, 38, 57, 64, 77, 83, 91 и 103 от 2018 г., бр. 17, 41 и 79 от 2019 г., бр. 25, 38 и 57 от 2020 г. и бр. 9 от 2021 г.) се правят следните изменения и допълнения:

§ 75. До 1 януари 2027 г. монтираните средства по чл. 140, ал. 1 от Закона за енергетиката, които не са с възможност за дистанционно отчитане, се преустройват така, че да осигуряват възможност за дистанционно отчитане, или се заменят със средства с дистанционно отчитане.

§ 76. До влизането в сила на § 74, т. 2 относно чл. 38б, ал. 7 от Закона за енергетиката, на крайните ползватели на топлинна енергия, енергия за охлаждане или топла вода за битови нужди се осигурява информация за фактурирането въз основа на реалното потребление или за потреблението въз основа на показанията на топлинния разпределител поне веднъж на тримесечие при поискване или когато крайните ползватели са предпочели да получават електронни фактури, а в останалите случаи – два пъти годишно, когато в сграда – етажна собственост, всички инсталирани средства за измерване са с дистанционно отчитане.

.....

§ 78. Законът влиза в сила от деня на обнародването му в "Държавен вестник", с изключение на § 7, т. 1 и т. 3 – относно създаването на нова т. 18, и § 74, т. 2, които влизат в сила от 1 януари 2022 г.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

към Закона за индустриалните паркове
(ДВ, бр. 21 от 2021 г.)

.....

§ 7. В Закона за енергетиката (обн., ДВ, бр. 107 от 2003 г.; изм., бр. 18 от 2004 г., бр. 18 и 95 от 2005 г., бр. 30, 65 и 74 от 2006 г., бр. 49, 55 и 59 от 2007 г., бр. 36, 43 и 98 от 2008 г., бр. 35, 41, 42, 82 и 103 от 2009 г., бр. 54 и 97 от 2010 г., бр. 35 и 47 от 2011 г., бр. 38, 54 и 82 от 2012 г., бр. 15, 20, 23, 59 и 66 от 2013 г., бр. 98 от 2014 г., бр. 14, 17, 35, 48 и 56 от 2015 г., бр. 42, 47 и 105 от 2016 г., бр. 51, 58, 102 и 103 от 2017 г., бр. 7, 38, 57, 64, 77, 83, 91 и 103 от 2018 г., бр. 17, 41 и 79 от 2019 г., бр. 25, 38 и 57 от 2020 г. и бр. 9 от 2021 г.) се правят следните изменения и допълнения:

.....

§ 8. За дейността разпределение на електрическа енергия и/или природен газ в затворена електроразпределителна или газоразпределителна мрежа в географски обособен промишлен обект, въведен в експлоатация до 2000 г., може да бъде издадена лицензия по чл. 39, ал. 1, т. 8 от Закона за енергетиката при специални условия и ред, определени от Комисията за енергийно и водно регулиране в наредбата по чл. 60 от Закона за енергетиката.

.....

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

към Закона за прилагане на разпоредби на Закона за държавния бюджет на Република България за 2021 г., Закона за бюджета на държавното обществено осигуряване за 2021 г. и Закона за бюджета на Националната здравноосигурителна каса за 2021 г.
(ДВ, бр. 8 от 2022 г., в сила от 1.01.2022 г.)

.....

§ 13. Фонд "Сигурност на електроенергийната система" изпълнява мерките в приетите от Министерския съвет програми за предоставяне на компенсации, свързани с цените на електрическата енергия и/или природния газ, след произнасяне на Европейската комисия, когато за програмите е налице задължение за уведомяване на Европейската комисия за държавни помощи.

.....

ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

към Закона за изменение и допълнение на Закона за енергетиката
(ДВ, бр. 9 от 2022 г., в сила от 1.02.2022 г.)

§ 6. С влизането в сила на този закон се прекратяват мандатите на членовете на комисията с юридически стаж и стаж в областта на икономиката.

§ 7. В деня на влизането в сила на този закон чрез жребий се прекратява мандата на двама от членовете на Комисията за енергийно и водно регулиране със стаж в областта на енергетиката. Жребиът се провежда в Народното събрание измежду членовете на комисията със стаж в областта на енергетиката, чийто мандат не е изтекъл, по правила, приети от Комисията по енергетика.

.....

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

към Закона за изменение и допълнение на Закона за енергетиката
(ДВ, бр. 11 от 2023 г.)

§ 22. Издадени лицензии за производство на електрическа енергия от енергиен обект до 20 MW включително се прекратяват, считано от датата на влизане в сила на този закон.

§ 23. (1) Подзаконовите нормативни актове по прилагането на закона се приемат в 6-месечен срок от влизането му в сила.

(2) До датата на влизане в сила на подзаконовите нормативни актове по ал. 1 за присъединяването на съоръжения за съхранение на електрическа енергия се прилага съответно редът за присъединяване на производители съгласно наредбата по чл. 116, ал. 7.

.....